

Томаківська селищна територіальна громада

**СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
ТОМАКІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ
ГРОМАДИ ДО 2034 РОКУ**

ТОМАКІВКА - 2026

Стратегію розвитку Томаківської селищної територіальної громади на період до 2034 року розроблено спільними зусиллями створеної в громаді робочої групи за експертного супроводу ТОВ "Бустерс консалтинг груп" та експерта проф. Володимира Родченка

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, АБРЕВІАТУР ТА ТЕРМІНІВ

Скорочення термін	Розшифрування / пояснення
DREAM	Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management — державна цифрова екосистема управління відновленням
GIS / ГІС	Geographic Information System / геоінформаційна система
PESTLE-аналіз	метод аналізу політичних, економічних, соціальних, технологічних, правових та екологічних факторів
RES	Renewable Energy Sources — відновлювані джерела енергії
SMART	підхід до формулювання цілей та індикаторів: конкретність, вимірюваність, досяжність, релевантність, обмеженість у часі
SWOT-аналіз	метод стратегічного аналізу сильних і слабких сторін, можливостей та загроз
TFR	Total Fertility Rate — сумарний коефіцієнт народжуваності
UNDP / ПРООН	United Nations Development Programme / Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй
ВДЕ	відновлювані джерела енергії
ВПО	внутрішньо переміщені особи
ВРМ	віддалене робоче місце адміністратора ЦНАП
ДСНС	Державна служба України з надзвичайних ситуацій
ДСРР	Державна стратегія регіонального розвитку
ЄС	Європейський Союз
З	завдання
ІТ	інформаційні технології
КНП	комунальне некомерційне підприємство
КП	комунальне підприємство
МСБ	малий і середній бізнес
МТД	міжнародна технічна допомога
НСЗУ	Національна служба здоров'я України
ОЦ	оперативна ціль
ОМС	орган місцевого самоврядування
ООН	Організація Об'єднаних Націй
ПЗР	План заходів з реалізації Стратегії
ПКД	проектно-кошторисна документація
ПМСД	первинна медико-санітарна допомога
СЕА	соціально-економічний аналіз
СЦ	стратегічна ціль
ТГ	територіальна громада
ТЕО	техніко-економічне обґрунтування
ФОП	фізична особа-підприємець
ЦЗ	цивільний захист
ЦНАП	Центр надання адміністративних послуг
ЦПМСД	Центр первинної медико-санітарної допомоги
ЦРЛ	центральна районна лікарня
ЦСР	Цілі сталого розвитку

ЗМІСТ

ЗМІСТ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ I. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТОМАКІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	9
1. Історичний розвиток	9
2. Географічне розташування	14
3. Природно-ресурсний потенціал	16
4. Характеристика населення та трудових ресурсів	22
5. Наявна інфраструктура	33
5.1. Транспортна інфраструктура	33
5.2. Житлово-комунальне господарство та інженерні мережі	35
5.3. Поштова інфраструктура та зв'язок	36
5.4. Соціальна інфраструктура	37
5.5. Інфраструктура туризму, об'єктів торгівлі та послуг	50
5.6. Безпека життєдіяльності та цивільний захист	51
5.7. Споживчий ринок	52
6. Містобудівна документація	53
7. Економічний розвиток	56
7.1. Суб'єкти господарської діяльності та структура бізнес-середовища	56
7.2. Бізнес-клімат: виклики та адаптаційний потенціал	59
7.3. Зовнішньоекономічна діяльність та міжнародне співробітництво	61
7.4. Ринок нерухомості та управління комунальним майном	62
8. Фінансовий стан та бюджет територіальної громади	63
9. Порівняльний контекст та конкурентні переваги громади	68
10. Органи управління громадою	70
11. Органи самоорганізації населення та громадських об'єднань	73
12. Результати опитування зацікавлених сторін	75
12.1. Результати опитування мешканців громади	75
12.2. Результати опитування підприємців громади	85
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, SWOT-АНАЛІЗ, СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ТОМАКІВСЬКОЇ ГРОМАДИ ДО 2034 РОКУ	90
2.1. Аналіз зовнішніх факторів (PESTLE) для формування SWOT-аналізу	91
2.2. SWOT-аналіз Томаківської громади	92
2.3. Сценарії розвитку громади до 2034 року	96
2.4. Стратегічне бачення та пріоритетні напрями розвитку Томаківської громади до 2034 року	98
2.5. Дерево цілей стратегії розвитку Томаківської громади до 2034 року	103
2.6. Узгодженість цілей Стратегії з міжнародними, державними та	

регіональними стратегічними документами	105
РОЗДІЛ III. РЕАЛІЗАЦІЯ, МОНІТОРИНГ, ОЦІНЮВАННЯ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ	108
Перелік таблиць	113
Перелік рисунків	114

ВСТУП

Стратегія розвитку Томаківської селищної територіальної громади до 2034 року є основним документом довгострокового планування розвитку громади, який визначає її стратегічне бачення, пріоритетні напрями, стратегічні та оперативні цілі, очікувані результати, систему показників, а також загальні механізми реалізації, моніторингу та оцінювання.

Необхідність розроблення Стратегії зумовлена потребою сформувати цілісну та узгоджену модель розвитку Томаківської громади в умовах воєнних викликів, безпекових ризиків, демографічних змін, пошкодження та зношеності інфраструктури, обмеженості фінансових ресурсів, трансформації місцевої економіки та необхідності довгострокового відновлення території. Документ покликаний поєднати завдання реагування на актуальні проблеми громади із формуванням передумов для її сталого, безпечного та конкурентоспроможного розвитку.

Строк дії Стратегії визначено до 2034 року, оскільки чинні Державна стратегія регіонального розвитку та Стратегія розвитку Дніпропетровської області завершують дію у 2027 році й не забезпечують достатнього часового горизонту для планування відновлення та реалізації капіталомістких інфраструктурних, економічних, соціальних і просторових проєктів громади. Горизонт до 2034 року дає змогу поєднати невідкладні заходи 2027–2029 років із середньо- та довгостроковими завданнями модернізації систем водопостачання і водовідведення, енергетичної та комунальної інфраструктури, відновлення місцевої економіки, розвитку людського капіталу, просторового планування та підвищення інституційної спроможності громади. Перший етап реалізації Стратегії - план заходів з її реалізації - узгоджується із Середньостроковим планом пріоритетних публічних інвестицій держави на 2027–2029 роки, а наступні етапи формуватимуться з урахуванням чергових середньострокових планів публічних інвестицій, державних і регіональних стратегічних документів. Після їх затвердження матриця узгодженості та, за потреби, відповідні плани заходів підлягатимуть актуалізації в установленому порядку. Стратегія виконує функцію спільної рамки для узгодження діяльності Томаківської селищної ради, її виконавчих органів, комунальних підприємств та установ, старостинських округів, суб'єктів господарювання, громадських організацій, мешканців громади, державних органів, міжнародних партнерів та інших заінтересованих сторін. Вона має забезпечити послідовність управлінських рішень, обґрунтованість вибору пріоритетів, концентрацію ресурсів на найбільш важливих напрямках та підвищення готовності громади до залучення державного, регіонального, міжнародного і приватного фінансування.

Розроблення Стратегії здійснювалося на засадах партнерства, відкритості, інклюзивності, доказовості, територіально орієнтованого підходу, гендерної рівності, недискримінації, екологічної відповідальності, безбар'єрності, кліматичної стійкості, цифрової трансформації та належного врядування. Під час підготовки документа враховувалися інтереси різних груп населення, у тому числі дітей і молоді, осіб старшого віку, ветеранів та членів їхніх сімей, внутрішньо переміщених осіб, людей з інвалідністю, представників бізнесу, працівників бюджетної сфери, сільського населення та мешканців віддалених населених пунктів.

Основою для формування стратегічних рішень стали результати соціально-економічного аналізу громади, оцінка демографічної ситуації, стану інфраструктури, економіки, ринку праці, соціальної сфери, довкілля, просторового розвитку та інституційної спроможності. Також використано результати опитувань, консультацій, засідань робочої групи, пропозиції структурних підрозділів селищної ради, комунальних установ і підприємств, представників громадськості, бізнесу та інших заінтересованих сторін.

Під час розроблення Стратегії враховано положення проєкту Програми комплексного відновлення території Томаківської селищної територіальної громади, чинних місцевих програм, документів державного і регіонального стратегічного планування, а також пропозиції

уповноважених органів, надані в межах процедури стратегічної екологічної оцінки. Пріоритети відновлення інтегровано у систему стратегічних та оперативних цілей, завдань і проєктів громади.

Реалізація Стратегії здійснюватиметься через плани заходів, місцеві цільові програми, бюджет громади, публічні інвестиційні проєкти, проєкти міжнародної технічної допомоги, державно-приватне партнерство та інші джерела, не заборонені законодавством. Перший етап реалізації охоплює 2027–2029 роки та деталізується у Плані заходів з реалізації Стратегії. Наступні етапи формуватимуться з урахуванням результатів моніторингу, змін безпекової та соціально-економічної ситуації, фінансових можливостей громади й актуалізації документів державного та регіонального рівнів.

Стратегія є рамковим документом. Наявність у ній стратегічної або проєктної ініціативи не означає автоматичного виникнення бюджетного зобов'язання чи гарантії її фінансування. Конкретні заходи, строки, обсяги та джерела фінансування визначаються планами заходів, місцевими програмами, рішеннями про місцевий бюджет, відповідною проєктною документацією та умовами залучення зовнішніх ресурсів.

Вихідні статистичні, адміністративні та аналітичні дані наведено станом на дати, зазначені у відповідних розділах, таблицях і джерелах. В умовах воєнного стану, міграційних процесів, обмеженого доступу до окремих державних реєстрів та високої динаміки соціально-економічної ситуації частина показників може мати розрахунковий, попередній або оціночний характер. Такі дані підлягають уточненню в процесі моніторингу та актуалізації Стратегії. Уточнення окремих показників, реквізитів, назв установ або технічних посилань, яке не змінює стратегічного бачення, системи цілей і змісту прийнятих рішень, здійснюється в установленому порядку.

Стратегія є відкритим документом, реалізація якого передбачає регулярний моніторинг показників, підготовку звітів, оцінювання результативності та, за необхідності, актуалізацію. Підставами для перегляду можуть бути істотні зміни законодавства, безпекової ситуації, адміністративно-територіального устрою, державних і регіональних стратегічних пріоритетів, демографічних та економічних умов, а також результати моніторингу її реалізації.

Стратегію розвитку Томаківської селищної територіальної громади до 2034 року розроблено відповідно до чинного законодавства України, документів державного і регіонального стратегічного планування, місцевих програмних документів, а також з урахуванням пропозицій уповноважених органів, одержаних у межах процедури стратегічної екологічної оцінки.

Наведений перелік визначає основні, але не вичерпні нормативні та стратегічні засади Стратегії. Галузеві нормативно-правові акти застосовуються під час формування та реалізації відповідних оперативних цілей, завдань, заходів і проєктів.

Конституція України визначає засади місцевого самоврядування, територіального устрою, права громадян, вимоги законності та відповідальності органів публічної влади.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР у чинній редакції визначає повноваження селищної ради щодо затвердження програм соціально-економічного і культурного розвитку, місцевих цільових програм, управління комунальною власністю, місцевим бюджетом та іншими питаннями розвитку громади.

Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VIII у чинній редакції визначає правові, організаційні та інституційні засади державної регіональної політики, місце стратегій розвитку територіальних громад у системі документів стратегічного планування, а також вимоги щодо узгодженості державного, регіонального та місцевого рівнів, застосування територіально орієнтованого підходу та врахування завдань відновлення регіонів і територій.

Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265, яким затверджено Методичні рекомендації щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, використано як основну методичну рамку. Відповідно до нього сформовано послідовність роботи,

що охоплює соціально-економічний аналіз, SWOT-аналіз, сценарії розвитку, стратегічне бачення, стратегічні та оперативні цілі, завдання, індикатори, План заходів, моніторинг та оцінювання.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 № 2354-VIII визначає порядок проведення стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів, оцінювання ймовірних наслідків для довкілля і здоров'я населення, розгляд виправданих альтернатив, проведення консультацій з уповноваженими органами та громадського обговорення.

Постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 816 використана як додаткова методологічна рамка для забезпечення сумісності місцевого стратегічного планування з регіональним рівнем, зокрема щодо доказовості, територіальної диференціації, інклюзивності, безпекового підходу, системи індикаторів та звітності. При цьому постанова безпосередньо регулює розроблення регіональних стратегій.

Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2024 № 305 врахована при формуванні підходів до моніторингу результативності, системи показників, періодичності звітування та оцінювання ступеня досягнення стратегічних і оперативних цілей.

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695, зі змінами є національною рамкою узгодженості цілей цієї Стратегії. Після затвердження державного стратегічного документа на наступний період матриця узгодженості та, за потреби, План заходів підлягатимуть актуалізації в установленому порядку.

Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року, затверджена рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.08.2020 № 624-24/VII, зі змінами є регіональною рамкою узгодженості стратегічних та оперативних цілей громади. Відповідність цілей відображається у матриці узгодженості Стратегії.

Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року та операційний план заходів з її реалізації у 2024–2026 роках, схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р визначають необхідність урахування кліматичних ризиків, адаптації інфраструктури та територій, підвищення енергоефективності, скорочення викидів і посилення стійкості громади.

Стратегія збереження біологічного різноманіття України на період до 2035 року та операційний план заходів з її реалізації у 2026–2028 роках враховуються при визначенні пріоритетів збереження видів і природних оселищ, відновлення деградованих екосистем, розвитку природоохоронних підходів та збереження екологічної мережі.

Плани управління річковими басейнами Дніпра та Дону на 2025–2030 роки, затверджені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.11.2024 № 1077-р враховуються при визначенні заходів з водної безпеки, охорони вод, запобігання забрудненню, відновлення водних екосистем, управління ризиками, розвитку систем водопостачання та водовідведення.

Національний план управління відходами до 2033 року та Регіональний план управління відходами для Дніпропетровської області до 2034 року формують рамку розвитку місцевої системи управління відходами, зокрема запобігання їх утворенню, роздільного збирання, перевезення, оброблення, ліквідації стихійних звалищ та управління небезпечними і медичними відходами.

Закон України від 09.07.2022 № 2389-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій» сформував законодавчі засади політики відновлення, програм комплексного відновлення та функціональних типів територій. Його положення враховано через чинну редакцію профільного законодавства.

Постанова Кабінету Міністрів України від 14.10.2022 № 1159 визначає порядок розроблення, громадського обговорення, погодження програм комплексного відновлення територій громад та внесення змін до них.

Програма комплексного відновлення території Томаківської селищної територіальної громади до 2030 року є місцевим документом відновлення та одним із джерел формування стратегічних пріоритетів, проєктного портфеля і Плану заходів. До остаточного тексту Стратегії необхідно внести точні реквізити рішення про її затвердження. У разі зміни законодавчого статусу програм комплексного відновлення її положення інтегруються або актуалізуються у порядку, встановленому чинним законодавством.

Дорожня карта реформування управління публічними інвестиціями на 2024–2028 роки та план заходів з її реалізації враховані при формуванні проєктного портфеля, підготовці, оцінюванні та пріоритизації публічних інвестиційних проєктів, їх цифровому супроводі й моніторингу, у тому числі з використанням екосистеми DREAM у випадках, передбачених відповідними порядками та умовами фінансування.

Під час формування та реалізації цілей і завдань Стратегії застосовуються положення Водного кодексу України, законів України «Про питну воду та питне водопостачання», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України», «Про екологічну мережу України», «Про рослинний світ», «Про управління відходами» та інших галузевих нормативно-правових актів. Вони визначають вимоги щодо водопостачання і водовідведення, охорони вод і повітря, збереження природних територій, екологічної мережі, зелених насаджень, біорізноманіття, екологічної безпеки та функціонування місцевої системи управління відходами.

Положення Закону України «Про систему громадського здоров'я» від 06.09.2022 № 2573-IX та санітарного законодавства враховані в частині доступності медичних послуг, якості питної води, санітарного й епідемічного благополуччя, моніторингу факторів довкілля, профілактичних заходів, дератизації, дезінсекції та безпечного управління медичними відходами.

Нормативні посилання, назви органів державної влади, реквізити та статус документів наведено станом на дату завершення підготовки проєкту Стратегії. У разі зміни законодавства, реорганізації органів державної влади, прийняття нових державних чи регіональних стратегічних документів або уточнення офіційних реквізитів відповідні положення застосовуються у частині, що не суперечить чинному законодавству, та підлягають технічному уточненню або актуалізації в установленому порядку.

Під час підготовки окремих аналітичних, редакційних і технічних матеріалів застосовувалися цифрові інструменти з функціями штучного інтелекту (AI-assisted) для структурування інформації, мовного редагування, зіставлення даних, створення інфографіки та підготовки робочих формулювань. Остаточний відбір інформації, перевірка джерел, оцінка доцільності пропозицій і затвердження змісту здійснювалися відповідальними розробниками, членами робочої групи та уповноваженими органами. Інструменти штучного інтелекту не є автором документа, не приймали управлінських рішень і не замінюють офіційну правову, фінансову, містобудівну, екологічну чи іншу спеціалізовану експертизу.

РОЗДІЛ І. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТОМАКІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК

Томаківка належить до поселень, історія яких формувалася не лише як історія окремого населеного пункту, а як історія цілого територіального вузла - прикордонного, козацького, аграрного, торгового й культурного. Її розвиток визначався вигідним розташуванням у степовій зоні Придніпров'я, поблизу Дніпра, на перетині природних, господарських і історичних маршрутів. Саме тому для сучасного стратегування Томаківської громади важливо розглядати історію не лише як елемент локальної пам'яті, а як джерело довгострокових спеціалізацій, які мають потенціал для нового розвитку.

Територія Томаківки була заселена в давні часи. Про це свідчать курганні могильники епохи енеоліту та ранньої бронзи, а також сліди скіфських поселень, які існували тут близько 2500 років тому. Отже, йдеться про місцевість із дуже глибоким історичним шаром, що вже само по собі формує потенціал для історико-культурної ідентичності, музейної справи, туристичного позиціонування та освітніх ініціатив.

Томаківка - старовинне запорізьке займище, розташоване на місці злиття двох річок - Томаківки та Кисличуватської. Колись це був один з островів Дніпра. Острів розташовувався на південь від сучасного Марганця та був оточений річками. На острові Томаківка розташовувалася Томаківська Січ, тобто столиця козацтва. У 1540 році на острові Томаківка засновано перший козацький кіш - тимчасове перебування козаків. Заснування постійного поселення Томаківка («Уход Томаківка») датується 1552 роком. У 1777 році Томаківка стала державною слободою. Оселилися тут родини тих служивих, які за розпорядженням царського уряду працювали на Хортицькій верфі, та переселенці з Верхньої Хортиці на правах казенних селян.

Найраніша письмова згадка про селище Томаківку датується 1552 роком. Саме ця дата вважається роком заснування поселення, а першими поселенцями - запорозькі козаки. Історична доля Томаківки безпосередньо пов'язана з Томаківською Січчю - однією з ранніх відомих Запорозьких Січей. Важливо, що це не лише символічний сюжет для локальної історії, а й вагомий маркер загальноукраїнського значення. За історичними переказами, саме на острів Томаківку у 1647 році прибув Богдан Хмельницький, звідки розпочав підготовку визвольного походу проти польської шляхти. Таким чином, Томаківка має не просто «козацьке минуле», а безпосередній зв'язок із подіями, які вплинули на українську державницьку традицію.

Після руйнування Січі татарами частина козаків перейшла до осілого способу життя і почала господарювати в пониззі річки Томаківки. Так сформувалася наступність між військово-прикордонною функцією території та її подальшою аграрною колонізацією. У XVIII столітті Томаківка розвивалася як козацька, а згодом державна військова слобода. Масове заселення активізувалося з 1740 року. Населення зростало за рахунок людей, пов'язаних із господарською діяльністю на Хортиці, а також утікачів-селян з Правобережної та Лівобережної України і центральних губерній. Таким чином, Томаківка від початку формувалася як відкрита до переселенців територія праці, свободи й освоєння простору.

Офіційне закріплення Томаківки в урядовому описі 1552 року ознаменувало початок її літопису як козацького осередку у верхів'ях одноіменної повноводної річки. Трансформація військово-промислового вузла Запоріжжя у цивільне поселення зафіксована у 1777 році, коли після ліквідації Січі Томаківка набула статусу державної слободи із населенням у 93 особи (інституційно зафіксовані голови домогосподарств чоловічої статі).

Упродовж 1784–1791 років Томаківка розвивалася в єдиному територіально-парафіяльному просторі разом із Верхньою та Нижньою Хортицею, що заклало міцні міжмуніципальні зв'язки у межах Придніпровського регіону. Важливим індикатором соціокультурної зрілості та

самоорганізації громади наприкінці XVIII століття стало спорудження у 1795 році дерев'яної церкви Благовіщення, яка постала на місці колишнього молитовного будинку.

Рисунок 1. Благовіщенська церква

Цей храм став символом козацької ідентичності та архітектурного генія місцевих майстрів. Його було зведено за кошти козака-запорожця Івана Волченка, старости слободи Григорія Гермаша та писаря Івана Полякова. Храм був збудований без жодного залізного цвяха. Джерела відзначають витончену різьбу по дереву та унікальний художній розпис інтер'єрів. Благовіщенська церква залишалася духовною домінантою Томаківки понад століття, аж доки не була знищена радянською владою у ході антирелігійної кампанії 1929–1930 років. Наявність такого історичного прецеденту є потужним чинником для сучасної стратегії у контексті відновлення історичної пам'яті, розвитку локального туризму та релігійної культури.

Земельний фонд Томаківки наприкінці XVIII століття вражав своїми масштабами - 843 чоловіки та 502 жінки спільно володіли 25 600 десятинами землі. Незважаючи на статус «вільних людей», державні селяни перебували під постійним тиском царського уряду, який володів інструментами фіскального обтяження та примусового переселення. Це змушувало мешканців диверсифікувати свої господарські практики. Окрім традиційного хліборобства та тваринництва, у Томаківці активно розвивалися: чумацький промисел (використання логістичного потенціалу степових шляхів); рибальство (базовані на багатстві водних ресурсів річки Томаківки); кустарні ремесла (прядіння льону та шерсті, ткацтво полотна та сукна, орієнтоване на зовнішні ринки).

Наприкінці XVIII століття та в XIX столітті головною основою розвитку стало землеробство. Родючі чорноземи, значні земельні масиви, степовий ландшафт і близькість водних ресурсів сприяли формуванню сильної аграрної економіки. Місцеве населення займалося хліборобством та тваринництвом. Ця багатоукладність є дуже важливою для сучасного розуміння історичних спеціалізацій громади: Томаківка ніколи не була суто «монофункціональним» селом, а поєднувала сільське господарство, дрібне виробництво, торгівлю й сервіс.

У другій половині XIX століття Томаківка стала помітним волосним центром. Станом на 1886 рік тут проживало понад 6,7 тис. осіб, діяли церкви, школи, лікарня, торговельні заклади. А вже наприкінці XIX століття економіка селища демонструвала ознаки ранньої локальної індустріалізації: працювали цегельні, черепичні, гончарні підприємства, розвивалась торгівля, регулярно проводилися ярмарки. Це свідчить, що спеціалізація Томаківки включала не лише аграрне виробництво, а й переробку місцевої сировини, ремесла, торгово-ярмаркову функцію та підприємництво. Особливу роль відігравали поклади глини і інших корисних копалин, що створювали природну базу для будівельної кераміки, гончарства і цегельного виробництва. На 1898 рік тут функціонувало 63 промислових та 28 торгових підприємств.

Економічним двигуном волості виступали регулярні ярмарки. Щороку у Томаківці проводилось 5 масштабних ярмарків із значним капіталообігом.

Унікальним свідченням високого урбаністичного та культурного статусу Томаківки є публікація в катеринославській газеті «Руська правда» від 2 червня 1911 року. Аналіз цього джерела дозволяє стверджувати, що Томаківка на початку XX століття випереджала за рівнем благоустрою та соціальної інфраструктури більшість сіл і навіть деякі міста Катеринославського повіту.

Томаківка мала самобутню радіально-вузлову структуру розселення, що формувалася навколо торговельно-адміністративного ядра. До початку 1920-х років вулиці селища не мали офіційних назв, натомість територія чітко ділилася на дві великі частини та історичні урочища (мікрорайони): *Центр («Базар»)* - економічне серце громади; *Периферійні та рельєфні урочища*: Каврія, Осередок, Березнювата, Крутенька, Максимівка, Топила (низинна частина), Пушкарівка, Кисличуватська, Широка, Комішувата.

Рисунок 2. Базарна площа та центр Томаківки 1908 р.

Процес інституціоналізації та модернізації міського простору розпочався у 1921 році, коли місцева комсомольська організація вперше здійснила системне найменування вулиць та впровадила нумерацію житлових будинків, що заклало основу сучасного генерального плану селища.

У середині XX століття, попри воєнні руйнації, Томаківка відновила свій статус культурного та господарського лідера. Радянський період ознаменувався розбудовою масштабної типової інфраструктури. На зміну дореволюційним народним аудиторіям прийшли модернові заклади культури (зокрема, **широкоформатний кінотеатр**). **Центральна вулиця** Томаківки (що зафіксовано на архівних світлинах 1966 року) набула рису впорядкованого, озелененого соціалістичного містечка з капітальною забудовою, тротуарами та регулярним автомобільним рухом.

Рисунок 3. Центральна вулиця Томаківки та Кінотеатр «Україна».

Томаківка виглядала як розвинене велике село з елементами міського способу життя. Тут діяли школи, лікарня, ветеринарна служба, поштово-телеграфне відділення, агрономічний пункт, ткацька школа, народна аудиторія. Це показує ще одну історичну особливість - доволі ранню концентрацію соціальної інфраструктури й освітніх функцій. Історично Томаківка була не тільки місцем проживання і праці, а й локальним центром послуг для навколишньої території. Для сучасної громади це важливий висновок: центральність Томаківки має глибоке історичне коріння і може розглядатися як одна з опорних функцій у майбутньому розвитку.

Рисунок 4. Площа та центр Томаківки у 1950–1970 рр.

У XX столітті поселення пережило революції, зміну влад, колективізацію, німецьку окупацію, втрати Другої світової війни та післявоєнну відбудову. Попри драматизм цих подій, саме в повоєнні десятиліття остаточно закріпилася роль Томаківки як районного центру аграрно-обслуговуючого типу. У 1956 році Томаківку віднесли до категорії селищ міського типу. У 1950-1970-х роках активно розбудовувалися школа, лікарня, будинок культури, кінотеатр, професійно-технічна освіта, торговельна мережа, побутове обслуговування, транспортні зв'язки. Колгоспи обробляли значні площі землі, наросщували виробництво зерна, молока, м'яса, використовували сільськогосподарську техніку. Таким чином, у радянський період закріпився образ Томаківки як локального центру аграрного виробництва, підготовки кадрів, торгівлі, медицини та адміністративного управління.

У 1990-х і 2000-х роках економіка пройшла трансформацію від колгоспної до ринкової моделі. Відбулося паювання землі, з'явилися приватні агроформування, фермерські господарства, індивідуальні селянські господарства, а також переробні підприємства, хлібопекарні, фірмові магазини. Збереглася й посилилася спеціалізація на вирощуванні зернових і технічних культур, виробництві молока, а провідним промисловим підприємством стало молокопереробне підприємство «Інтермол». Паралельно розвивався малий і середній бізнес. Отже, історична аграрна основа не зникла, а адаптувалася до нових економічних умов.

Окремо варто підкреслити роль Томаківки як осередку культурної пам'яті та локальної ідентичності. У селищі діють бібліотеки, історико-краєзнавчий музей, картинна галерея, музична школа, будинок культури. Підтримуються меморіальні місця, символіка громади, традиції вшанування героїв, культурні акції на кшталт параду вишиванок. Усе це формує значний гуманітарний ресурс, який у сучасному стратегуванні не варто сприймати як другорядний. Для громад, що шукають власну унікальність, культурно-історичний капітал дедалі більше стає чинником конкурентоспроможності.

Із створенням у 2016 році Томаківської об'єднаної територіальної громади історичний розвиток отримав нову адміністративну форму. Децентралізація дала можливість поєднати давню центральну роль Томаківки з новими управлінськими повноваженнями, інфраструктурними проектами та відповідальністю за якість життя на всій території громади. Тобто сучасна громада фактично спирається на кілька століть накопиченого досвіду самоорганізації, господарювання, прикордонної витривалості, аграрної праці та локального лідерства.

Томаківська селищна територіальна громада була створена в результаті добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ у складі Томаківського району 18 серпня 2016. До складу Томаківської селищної територіальної громади увійшли: Томаківська селищна рада; Володимирівська сільська рада; Кисличуватська сільська рада; Китайгородська сільська рада; Михайлівська сільська рада; Преображенська сільська рада; Чумаківська сільська рада. Пізніше,

у 2021 році до складу Томаківської селищної територіальної громади в результаті дооб'єднання увійшла Зеленогайська сільська рада.

Громада включає в себе 35 населених пунктів, що утворюють 7 старостинських округів.

Таблиця 1. Основні адміністративні характеристики громади.

Територіальний округ	Перелік населених пунктів
Адміністративний центр: Томаківська селищна рада	с-ще Томаківка, с. Катюшине, с. Семенівка, с. Петрівка, с. Сергіївка
Чумаківський старостинський округ	с. Чумаки, с. Крутеньке, с. Червоний Яр
Кисличуватський старостинський округ	с. Кисличувата
Високівський старостинський округ	с. Високе, с. Ганнівка, с. Грушеве, с. Запорізька Балка, с. Запорізьке, с. Миролюбівка, с. Новомиколаївка, с. Новомихайлівка, с. Новоукраїнка, с. Садове, с. Степанівка, с. Урожайне
Преображенський старостинський округ	с. Преображенка, с. Баркове
Михайлівський старостинський округ	с. Михайлівка, с. Гарбузівка, с. Новокатюшине, с. Чайки
Китайгородський старостинський округ	с. Китайгородка, с. Зелений Клин
Зеленогайський старостинський округ	с. Зелений Гай, с. Краснопіль, с. Новокраснопіль, с. Тарасівка, с. Веселий Яр

На основі історичного матеріалу доцільно виділити такі історично сформовані спеціалізації Томаківки і громади:

Козацько-історична спеціалізація. Томаківка має сильну прив'язку до спадщини Запорозької Січі, козацької колонізації та визвольної боротьби. Це основа для брендингу громади, культурного туризму, музейних продуктів, освітніх маршрутів, фестивалів та формування впізнаваної ідентичності.

Аграрна спеціалізація. Історично провідною функцією були хліборобство, тваринництво, а згодом вирощування зернових і технічних культур та молочне виробництво. Це дає підстави розглядати АПК як базову конкурентну нішу громади.

Переробка аграрної та місцевої сировини. Від гончарних, цегельних і черепичних виробництв до молокопереробки - Томаківка має історію локальної переробки. У стратегічному плануванні це важливо для розвитку доданої вартості, малих виробництв, кооперації та локальних брендів.

Торгово-ярмаркова і сервісна функція. Наявність ярмарків, магазинів, поштово-телеграфних сервісів, побутового обслуговування та транспортних зв'язків показує, що Томаківка історично була центром обміну і послуг для ширшої території. Це підсилює сучасну роль громади як локального сервісного центру.

Освітньо-кадрова спеціалізація. Школи, ткацька школа, професійно-технічна освіта, навчально-виробничі комбінати - усе це свідчить про традицію підготовки кадрів для господарства й сфери послуг. Для стратегії це аргумент на користь розвитку прикладної освіти, аграрних компетенцій і професійного навчання.

Культурно-гуманітарна спеціалізація. Музей, бібліотеки, галерея, будинок культури, місцева символіка, традиції пам'яті та творчі ініціативи формують підґрунтя для розвитку креативних і культурних індустрій, подієвого календаря та громадської згуртованості.

Адміністративно-інфраструктурна центральність. Історично Томаківка виконувала функції волосного, районного, а нині центру громади. Це важлива передумова для концентрації послуг, медицини, освіти, управління, транспортної логістики та міжсільської кооперації в межах громади.

Із серпня 2022 року Томаківська громада функціонує в умовах тривалої прифронтової загрози. Це принципово змінює фокус стратегічного прочитання власної історії: не всі спеціалізації, що формувалися століттями, можуть бути активовані одночасно - одні набули нової актуальності, інші відкладені до стабілізації безпекової ситуації.

Козацька ідентичність і спадщина Томаківської Січі в умовах війни набуває іншого виміру - не туристичного, а консолідуючого. Це ресурс стійкості громади, а не об'єкт негайного комерційного розвитку. Пріоритетом є документування, цифрова архівація та 3D-фіксація об'єктів культурної та архітектурної спадщини - до стабілізації лінії фронту будь-яке фізичне відновлення несе неприйнятні ризики. Водночас козацький наратив активно працює у комунікаційному просторі: він формує образ громади як такої, що має право на існування, захист і відновлення.

Аграрна і переробна спеціалізація в умовах воєнного часу переорієнтовується з ринкового зростання на продовольчу безпеку та автономність. Підтримка малих фермерських господарств, локальної переробки та збереження поголів'я - це не питання розвитку, а питання виживання громади та можливості залишатися місцем, де люди мають підстави лишатися. Ринки збуту, кластери та агротуризм - обґрунтований стратегічний горизонт, але з чіткими тригерами переходу: стабілізація фронту, відновлення логістики, повернення населення.

Сервісно-хабова функція, яку Томаківка виконувала упродовж своєї більш ніж чотирьохсотрічної історії, у воєнний час отримує нове наповнення. Медична логістика, тимчасове розміщення переміщених осіб, координація гуманітарної допомоги для сусідніх громад, що перебувають у безпосередній зоні ураження, - це реальна роль Томаківки як гуманітарного хабу. Вона не суперечить, а навпаки - підкріплює її майбутнє місце як сервісного центру у повоєнному відновленні.

Таким чином, багатовікова тяглість розвитку Томаківки є не лише предметом гордості, а й практичним орієнтиром: громада вже проходила через кризи, окупації, перебудови і щоразу відновлювала своє центральне значення. Ця інституційна пам'ять — одна з найцінніших, але найменш видимих сильних сторін громади. Саме вона має стати відправною точкою SWOT-аналізу.

2. ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ

Томаківська громада розташована у південній частині Дніпропетровської області, займаючи стратегічно важливе положення на межі з громадами Запорізької області. Територіально вона знаходиться в межах Причорноморської низовини, у місці злиття річок Томаківка та Камишувата, що історично визначало її як вигідний вузол для розселення та господарювання.

Громада інтегрована в економічний простір регіонального трикутника «Дніпро - Запоріжжя - Нікополь», перебуваючи за 92 км від обласного центру, до районного центру (Нікополь) - 46 км; та за 5 км від залізничної магістралі, що забезпечує їй роль транзитного та логістичного посередника між великими промисловими центрами та аграрним степом. Відстань від Томаківки до Запоріжжя становить менше 40 км автомобільними шляхами. Це робить Запоріжжя найближчим великим обласним центром, до якого мешканці громади можуть дістатися за 40-50

хвилин, що значно ближче, ніж до обласного центру. Таке сусідство створює передумови для маятникової міграції та тісних економічних зв'язків із Запорізькою агломерацією.

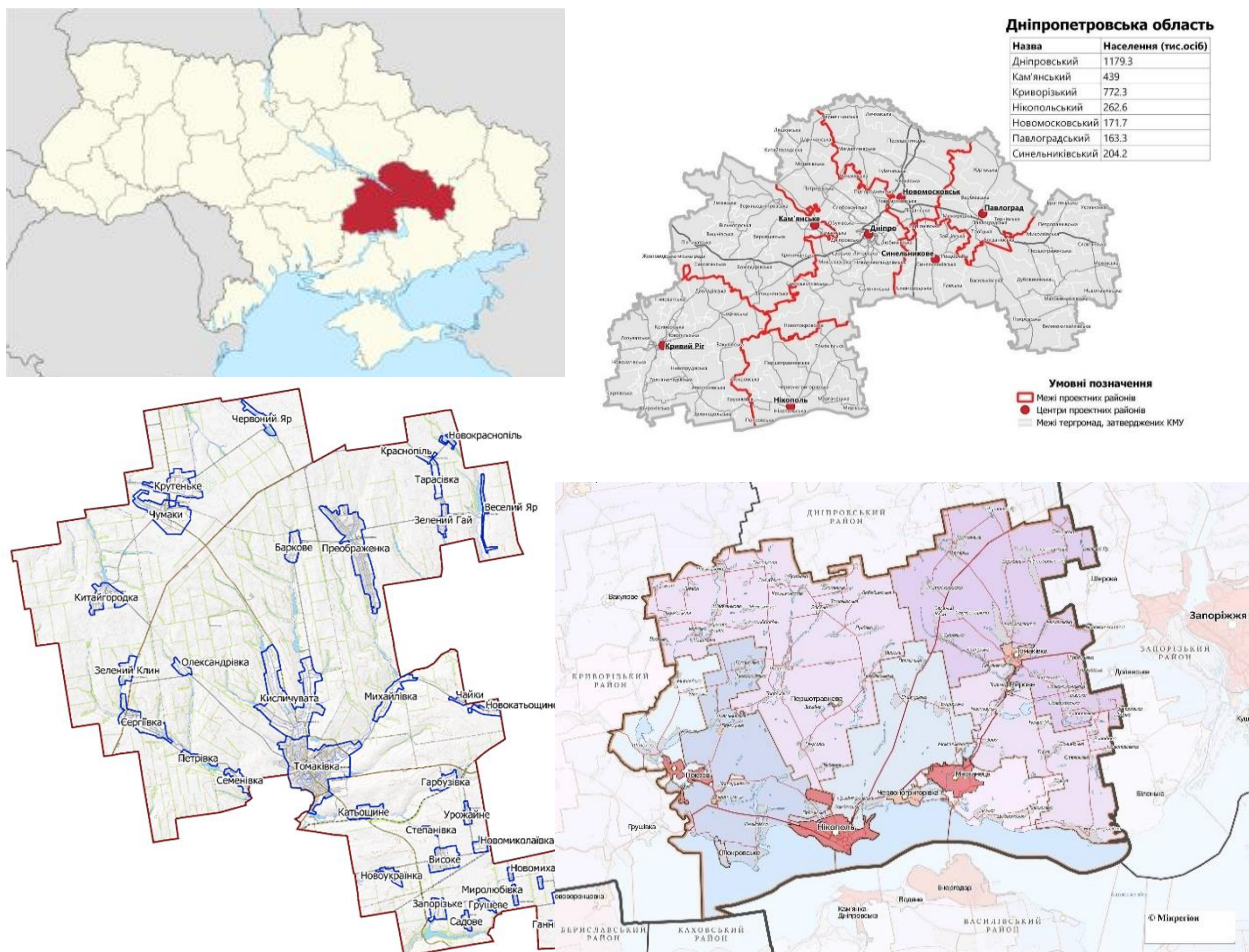

Рисунок 5. Географічне розташування Томаківської громади.

Розташування Томаківської громади у безпосередній близькості до зони активних бойових дій визначає її як прифронтову територію. Постійна загроза безпеці, звуки вибухів і тривожний інформаційний фон спричиняють підвищене психологічне навантаження на населення та негативно впливають на соціально-економічну ситуацію. Це стримує інвестиційну активність, ускладнює реалізацію довгострокових проектів розвитку та посилює потребу у комплексних заходах підтримки, відновлення і зміцнення стійкості громади.

Відповідно до Генеральної схеми планування території України у межах Дніпропетровської області формуються три зони за переважаним функціональним типом використання території: зона урбанізації; зона переважно сільського господарства; зона природних ландшафтів державного та регіонального значення, що охороняються. Територія Томаківської селищної територіальної громади відноситься до другої зони, а саме до зони переважно сільського господарства.

На території Томаківської селищної територіальної громади розташовані режимоутворюючі об'єкти державного значення, такі як:

- із південного заходу до громади підходить магістральний водогін;
- магістральні електромережі напругою 150 кВ, 330 кВ, 750 кВ;
- траса національного значення Н-23 (Кропивницький – Кривий ріг – Запоріжжя).

Територією громади протікає річка Томаківка, яка є правою притокою Дніпра.

Загальна площа громади становить 669,0 км².

Географічні координати: 47°48'48" пн. ш. 34°44'57" сх. д.

Географічне положення Томаківської громади створює як вагомні можливості розвитку, так і суттєві безпекові обмеження. Розташування на осі «Дніпро - Запоріжжя - Нікополь», транспортна доступність Запоріжжя, наявність траси Н-23 та магістральних інженерних мереж забезпечують передумови для розвитку логістики, м'ягкої зайнятості та економічної інтеграції. Водночас сусідство з Нікополем, який зазнає систематичних обстрілів, і наближеність до тимчасово окупованих територій визначають функціонування громади в умовах прифронтової зони. Це супроводжується психологічним навантаженням на населення, стримує інвестиційну активність, ускладнює транспортні зв'язки та підвищує ризики для критичної інфраструктури. Разом із тим такий статус відкриває можливості для залучення ресурсів державних і міжнародних програм підтримки та відновлення. Тому стратегічним пріоритетом громади є формування інституційної та інфраструктурної готовності до повоєнного відновлення і використання її географічних переваг після стабілізації безпекової ситуації.

3. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Клімат і атмосферне повітря. За даними досліджень метеостанції Нікополь, Нікопольського району клімат території громади є помірно-континентальним, характерний для південно-українського степу, з короткою нестійкою зимою і жарким літом. Середня максимальна температура повітря найтеплішого місяця липня 29,5 °С тепла та середня мінімальна температура повітря найхолоднішого місяця січня 4,7 °С морозу.

Абсолютний мінімум температури, відзначений в січні (-32,9 °С), абсолютний максимум у серпні (39,4°С). Холодний період починається в другій декаді жовтня і продовжується до другої декади квітня. Глибина промерзання ґрунту становить 0,5-0,9 м.

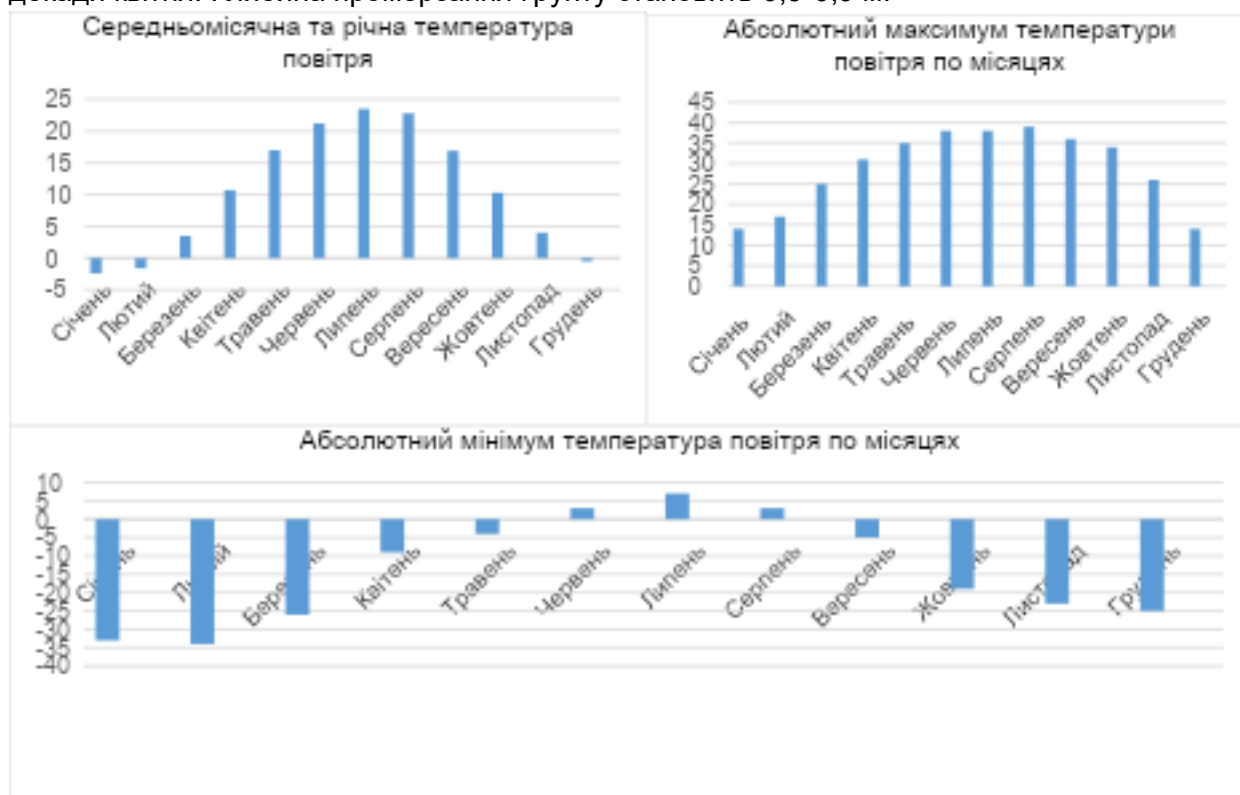

Рисунок 6. Температурний режим повітря Томаківської громади: середньомісячні показники та екстремальні значення.

Із несприятливих атмосферних явищ, які можуть негативно впливати на розвиток території, відмітимо тумани, хуртовини, грози, ранньовесняні заморозки, утворення льодової кірки та ожеледиця.

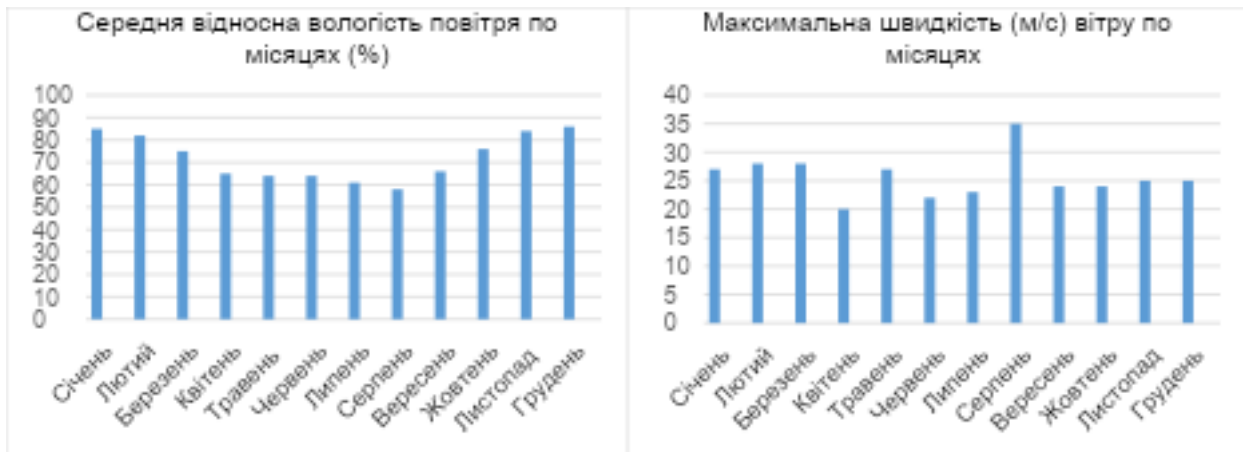

Рисунок 7. Показники вологості повітря та швидкості вітру по місяцях у Томаківській громаді.

Кліматичні характеристики Томаківської громади за 2025-2026 рр.: збільшення кількості спекотних днів із температурою $+30^{\circ}\text{C}$. Середня температура підвищилася на $1-2^{\circ}\text{C}$ за останні 30 років. Вегетаційний період довгий, що дозволяє вирощувати культури з пізнім терміном дозрівання. Недостатнє зволоження, часті посухи в літній період (червень-серпень), підвищена випаровуваність.

Геологічні умови та рельєф. В орографічному відношенні територія, що розглядається, розташована на східній околиці Українського кристалічного масиву, в північній степовій підзоні.

Геоморфологічно територія селища приурочена до схилів долини р. Томаківка. Частина селища розташована у заплаві ріки Томаківка та її протоку - балки Кисличуватої. Долина ріки Томаківка в районі селища неширока і складає від 1,0 до 1,5 км у злитті з балкою до 2,5 - 3,0 км. Долина балки врізана у корінне плато на 60-75м. Праві круті схили долини та балки урізані системою дрібних ярів та вимоїн. Ліві схили більш пологі.

У геологічній будові території представлений осадовий комплекс кайнозойських відкладів, що покриває докембрійські кристалічні породи. На нерівній поверхні кристалічних порід і продуктів їх вивітрювання залягають відкладення палеогену і неогену.

Палеогенові відклади представлені:

Бучацьким ярусом — піщано-глинистими відкладами;

Київським ярусом — алевритами, пісками та зеленувато-сірими піщаними глинами;

Харківським ярусом — зеленими глинами.

Неогенові відкладення охоплюють другий середньоземноводський ярус, сарматський ярус, ліотичний ярус. Широко поширений ярус барвистих глин.

Перераховані породи неогену на ділянках плато перекриті красно-бурими глинами, потужність яких становить від 11 до 20 м. На схилах долин красно-бурі глини поступово виклинюються.

На всій розглянутій території суцільним чохлом залягають четвертинні відкладення, представлені в основному піщано-глинистими породами, серед яких значна роль належить лесовидним відкладам, які покривають їх вододіли і стародавні тераси. У заплаві річки залягають аллювіальні відкладення потужністю в середньому близько 10 м. До четвертинних відкладень відноситься яружно-балочний алювій, схиловий делювій і сучасний ґрунтовий покрив.

Гідрологічні умови території, що розглядається, є несприятливими та характеризуються низькою водозабезпеченістю водоносних горизонтів і підвищеною мінералізацією підземних вод.

Основним водоносним горизонтом є тріщинувата зона кристалічних порід. Дебіт свердловин низький і становить близько 0,9–1,0 л/с.

Якість підземних вод кристалічних порід є незадовільною: води характеризуються високою мінералізацією та жорсткістю. Водонесний горизонт у неогенових відкладах також не рекомендується використовувати для централізованого водопостачання.

Підвищеною водонесністю характеризується водонесний горизонт алювіальних заплавних відкладів, однак якість води тут залишається низькою. Вода є високомінералізованою (до 3000 мг/л), а заплавні алювіальні води додатково забруднені органічними речовинами.

Таким чином, місцеві ресурси підземних вод не можуть повною мірою забезпечити потреби централізованого водопостачання громади. Сток річки Томаківка може використовуватися переважно для поливу у весняний період. У літній сезон вода в річці характеризується підвищеною мінералізацією та значним рівнем забруднення стічними водами. Єдиним надійним джерелом централізованого водопостачання залишається річка Дніпро.

Після руйнування Каховської ГЕС знизився рівень ґрунтових вод і суттєво обмежилися можливості масштабного зрошення, що підвищує вразливість громади до кліматичних та водогосподарських ризиків..

Рослинний покрив і тваринний світ. Томаківська громада розташована в степовій зоні України, що значною мірою визначає характер її рослинного покриву та тваринного світу. Однак, внаслідок активної господарської діяльності, природні ландшафти зазнали значних змін.

Природна рослинність області представлена різнотравно-ковилевими степами. Домінуючими видами є ковила, типчак, тонконіг вузьколистий, пирій повзучий, горлиця весняний, шавлія поникла.

У водоймах зустрічаються очерет, рогіз, латаття біле, глечики жовті.

Тваринний світ Томаківської громади типовий для степової зони, але має деякі особливості, пов'язані з наявністю річки Томаківка та інших водойм розташованих на території громади.

Ссавці: зустрічаються зайці, лисиці, вовки, їжаки, різні види гризунів.

Птахи: багатий світ птахів, серед яких жайворонки, перепілки, куріпки, фазани, качки, чаплі.

Плазуни: ящірки, змії (вуж, гадюка степова).

Земноводні: жаби, ропухи.

На території громади зустрічаються рідкісні та зникаючі види рослин і тварин, які занесені до Червоної книги України. Серед них: ковила українська, півонія тонколиста, астрагал шерстистоквітковий, хохуля руська, сліпак звичайний, журавель степовий, орел карлик.

Ґрунти. Ґрунтовий шар представлений головним чином чорноземами звичайними, малогумусними, потужністю до 40-60 см. Вміст гумусу в них досягає 4-6%.

Ґрунти мають гарну зернисту структуру, вологоємні, мають сприятливі вологоповітряні властивості, володіють хорошою родючістю.

На схилах залежно від крутизни розвинені слабозмиті і, в меншій мірі, середньо змиті ґрунти. У заплавної частині річки Томаківка переважають лучночорноземні солонцевато-солонцюваті ґрунти. Гумусний горизонт цих ґрунтів добре розвинений, проте вміст солей в цих ґрунтах різко знижує їх якість.

Оптимальні агрокультури для умов громади зважаючи на дефіцит вологи та високі температури, найбільш сприятливими є посухостійкі культури та гібриди з коротким вегетаційним періодом: соняшник (олійний) - провідна культура. Завдяки глибокій кореневій системі добре переносить посуху. Озима пшениця - основна зернова культура. Оптимально потрібно використання ранньостиглих сортів, які встигають сформувати врожай до літньої спеки. Сорго (зернове та цукрове): найбільш посухостійка культура для степу, яка може частково замінити кукурудзу в умовах дефіциту води. Ярий ячмінь: швидко дозріває, що дозволяє уникнути найсухіших днів літа. Соя та кукурудза: вирощування можливе переважно при використанні посухостійких гібридів або за наявності локального зрошення. Баштанні культури (кавуни, дині): дуже сприятливі кліматичні умови (багато світла і тепла).

Інженерно-геологічні умови. По інженерно-геологічних умовах на території селища можна виділити три райони:

а) Території, придатні для забудови.

Вододільне плато. Абсолютні позначки від 74 до 90-95м. на захід і на північ від селища і від 55-60м. до 85-92м. на схід від селища. Ухили поверхні тут 1-3%. Підставою для фундаментів служитимуть лесси і лесовидні суглинки, потужність яких від 13-15м до 20м. Нижче залягають червоно-бурі щільні глини.

Лессові ґрунти просадкові (I-II тип).

Нормативний тиск на ці ґрунти – 1,8-2,0 кг/см². Ґрунтові води залягають на глибині 10-15м і більше. Зрідка утворюється горизонт верховодки на глибині 5-6 м від поверхні.

При будівництві на цих ґрунтах необхідно дотримуватися заходів, передбачених для будівництва на просадкових ґрунтах.

Пологі схили плато та долини. Гіпсометрія поверхні коливається в межах від 37-40 м до 80-87 м. Ухили поверхні - від 2-3% до 8-10%. Товща лесових порід зменшується в середньому до 6-10м і в нижній частині схилів - до 2-4м. Ґрунти лесової товщі в силу зменшення їх потужності мають меншупросадковість. Нормативний тиск на ґрунти може бути прийнято близько 2 кг / см². Ґрунтові води також залягають на глибині більш ніж 10 м. і лише в нижній частині схилів можуть зустрічатися з глибини 5-7м.

Сучасні фізико-геологічні процеси проявляються у вигляді площинної ерозії схилів, яка в кінцевому рахунку призводить до розвитку вимоїн і ярів на крутосхилах.

Перша надпоймена тераса р.Томаківка розвита у підніжжях схилів плато. Абсолютні позначки її коливаються від 28-30 до 40-44 м. Ухили поверхні незначні, від 2-4% до 6-7%. Підставою фундаментів служитимуть лесси і лесовидні піщані суглинки, потужністю від 4-6 м до 8-12 м. Несуча здатність ґрунтів - 1,8-2,0 кг/см². Ґрунтові води залягають на глибині від 4-5м до 10-15 м.

б) Території, обмежено придатні під забудову, потребуючі інженерної підготовки.

Крутосхили. Крутизна схилів 10-20%, займають вони незначні майданчики вздовж правого корінного берега долини і балок.

Геологічна будова їх неоднорідна. Під шаром лесовидних сугленків можуть зустрічатися піски, суглинки, глина, а іноді кристалічні породи. Ґрунтові води залягають на різній глибині, від 3-4 до 8-10 м. Несучі здатності ґрунтів, в зв'язку з їх неоднорідністю, різні, в середньому 1,5 - 2,0 кг/см².

В зв'язку зі значною схиловою ерозією необхідно проведення протиерозійних заходів.

Пойменні території. Ці території займають великі площі. На заплавній території розміщується значна частина забудови селища. Заплава підноситься над меженням рівнем річки на 2,5-5,0 метрів. Відмітки поверхні заплави - 25-30 м. Ґрунтові води залягають на глибині 2-4 метри. Горизонт ґрунтових вод схильний до значних коливань, в залежності від сезонів року. Амплітуда коливань доходить до 2 м, що викликає підтоплення підвальних приміщень.

В геологічну будову заплави бере участь товща шаруватих оглесіних суглинків потужністю 8-10 м, місцями 2-1 м.

Серед суглинків зустрічаються прошарки пісків, супісків, мулів.

в) Території, непридатні під забудову.

Крутосхили більше 20%, сильно схильні до ерозії. До забудови непридатні.

Потрібно проведення протиерозійних заходів, головним чином озеленення, посадка деревної рослинності, терасування схилів.

Земельні ресурси та земельний банк громади. Земельні ресурси є одним із ключових активів Томаківської селищної територіальної громади. На території громади активно здійснюється сільськогосподарська діяльність: функціонує близько 80 сільськогосподарських господарств різних організаційно-правових форм, а також фізичні особи-одноосібники, які самостійно ведуть обробіток земельних ділянок. Загальна площа земельних часток (паїв) становить близько 50 008,92 га, що підтверджує провідну роль аграрного землекористування в економічній структурі громади.

Окремим ресурсом розвитку є земельний банк громади, сформований зокрема за рахунок земель сільськогосподарського призначення державної власності, переданих у комунальну власність. За даними Головного управління Держгеокадастру у Дніпропетровській області, перелік таких земельних ділянок по Томаківській селищній територіальній громаді містить 131 земельну ділянку загальною площею 1 135,5949 га. Значна частина цих ділянок має цільове призначення 16.00 «землі запасу», що створює потенціал для подальшого впорядкування, інвентаризації, передачі в оренду, використання для інвестиційних, аграрних, інфраструктурних або природоохоронних потреб громади.

Частина земельних ділянок має обмеження у використанні, зокрема охоронні зони навколо об'єктів енергетичної системи та санітарно-захисні зони. Це важливо враховувати під час планування інвестиційних майданчиків, розміщення виробничих об'єктів, розвитку агропереробки та оновлення містобудівної документації. Водночас наявність таких ділянок свідчить про потребу у створенні актуального цифрового реєстру земельного банку громади із зазначенням кадастрових номерів, площ, цільового призначення, форми власності, наявних обтяжень, обмежень, фактичного користування та потенційних сценаріїв використання.

Таблиця 2. Земельні ресурси та земельний банк Томаківської громади

Показник	Значення / характеристика	Стратегічне значення
Загальна площа громади	близько 669,0 км ²	Просторова база для аграрного виробництва, інфраструктури та відновлення
Площа земельних часток (паїв)	близько 50 008,92 га	Основа аграрної спеціалізації громади
Кількість сільськогосподарських господарств	близько 80	База для розвитку фермерства, кооперації та агропереробки
Земельні ділянки сільськогосподарського призначення, передані у комунальну власність	131 ділянка	База для формування земельного банку громади
Загальна площа таких ділянок	1 135,5949 га	Потенціал для оренди, інвестиційних проєктів, підтримки фермерства
Переважне цільове призначення частини ділянок	16.00 «землі запасу»	Резерв для подальшого впорядкування й ефективного використання
Землі для житлової, громадської та комерційної забудови	понад 1,7 тис. га	Потенціал для інвестицій, підприємництва, релокації та житлового розвитку
Основні обмеження використання частини ділянок	охоронні зони енергетичних об'єктів, санітарно-захисні зони	Потребують урахування при просторовому плануванні та інвестуванні
Першочергова управлінська потреба	інвентаризація та цифровий реєстр земельного банку	Підвищення прозорості, бюджетних надходжень і якості управління активами

Відкриті рішення Томаківської селищної ради також свідчать, що громада здійснює операції з комунальними земельними ділянками, включно з продажем, орендою, зміною умов договорів оренди та оформленням прав на землю. Наприклад, у 2026 році розглядалося питання викупу земельної ділянки комунальної власності сільськогосподарського призначення площею 44,8 га для ведення фермерського господарства з розстрочкою платежу на основі нормативної грошової

оцінки. Це підтверджує актуальність системного управління земельним банком як джерелом бюджетних надходжень, підтримки фермерства та економічного розвитку громади.

Крім аграрних земель, у громаді наявні земельні ділянки, призначені для житлової, громадської та комерційної забудови. Загальна площа земель цієї категорії перевищує 1,7 тис. га, що створює передумови для розвитку інфраструктури, залучення інвестицій, розширення підприємницької діяльності та формування інвестиційних майданчиків.

Таким чином, земельний банк Томаківської громади слід розглядати не лише як аграрний ресурс, а як стратегічний актив місцевого розвитку. Його ефективне використання потребує інвентаризації, цифровізації, оновлення містобудівної документації, прозорого управління земельними ділянками та поєднання земельної політики з пріоритетами економічної диверсифікації, відновлення, підтримки фермерства, залучення інвестицій і підвищення бюджетної спроможності громади.

Територія громади розташована в зоні з'єднання Українського кристалічного щита та Причорноморської низовини, що зумовлює наявність багатих покладів корисних копалин. Ці ресурси є базою для розвитку промисловості будівельних матеріалів та гірничодобувної галузі.

Основні види корисних копалин у громаді: марганцева руда, цегельно-черепична глина, фарфорова (каолін) та гіпсова глини, граніти, гідромінеральні ресурси. Громада територіально прилягає до Нікопольського марганцеворудного басейну. Це найбільша в світі територія за заляганням марганцю.

Також у громаді наявні значні промислові запаси високоякісної глини. Історично на цій сировинній базі в Томаківці працювали цегельні та гончарні підприємства (Фокіна, Шаповала, Сотникова), а згодом - міжколгоспний цегельний завод. Наявність покладів глин створює передумови для розвитку виробництва будівельних матеріалів, необхідних для відновлення інфраструктури. Окремі види глин можуть використовуватися не лише для виробництва цегли, а й для виготовлення керамічної продукції та застосування в окремих галузях промисловості. Крім того, виходи гранітів, пов'язані з геологічною будовою території, можуть слугувати сировинною базою для виробництва щебеню, який використовується у дорожньому та гідротехнічному будівництві.

Корисні копалини. Оскільки громада розташована в межах Українського кристалічного щита, на її території поширені магматичні та осадові породи, що формують ресурсну базу для розвитку будівельної галузі:

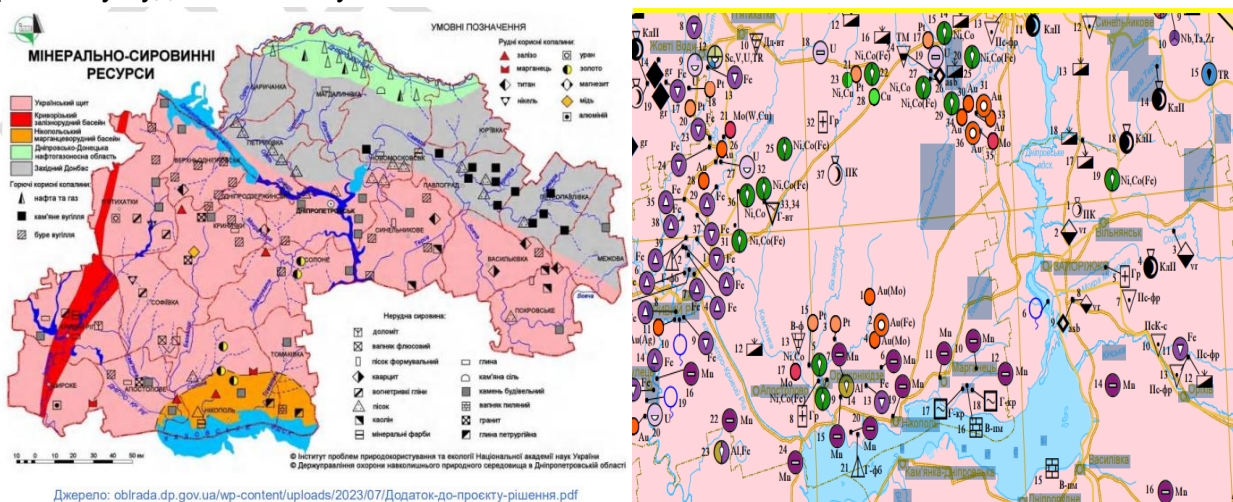

Рисунок 8. Корисні копалини Томаківської територіальної громади.

- Граніти та мігматити: кристалічний фундамент підходить близько до поверхні в долинах річок (зокрема р. Томаківка). Місцеві граніти мають високу міцність і використовуються для виробництва будівельного щебеню, бутового каменю, а також у дорожньому будівництві.

- Тонкодисперсні глини та суглинки: поклади приурочені до четвертинних осадових відкладів. Вони мають гарні пластичні властивості й традиційно використовуються як сировина для виробництва цегли та іншої будівельної кераміки.
- Піски будівельні: зустрічаються у долинах річок та терасах. Використовуються як баластний матеріал, а також у виготовленні будівельних розчинів та бетонів.
- Вапняки: осадові породи неогенового віку, які можуть використовуватися в будівництві або для вапнування кислих ґрунтів в агросекторі.

Томаківська громада має значний природно-ресурсний потенціал, основу якого становлять родючі чорноземи, поклади будівельної сировини (граніти, глини, піски) та близькість до Нікопольського марганцеворудного басейну. Ці ресурси створюють передумови для розвитку аграрного виробництва, переробної діяльності та виробництва будівельних матеріалів. Водночас кліматичні зміни, що проявляються у зростанні температури, збільшенні частоти посух і дефіциті вологи, підвищують значення адаптивних агротехнологій і вирощування посухостійких культур. Одним із ключових обмежень розвитку залишається водозабезпечення громади. Після руйнування Каховської ГЕС проблема доступу до водних ресурсів набула додаткової гостроти, що визначає модернізацію систем водопостачання та розвиток магістральної водної інфраструктури як один із стратегічних пріоритетів.

4. ХАРАКТЕРИСТИКА НАСЕЛЕННЯ ТА ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

Демографічна ситуація в Томаківській громаді відображає загальноукраїнські тенденції воєнного часу: стійке скорочення чисельності населення внаслідок природного спаду, зовнішньої міграції та безпекового тиску прифронтового розташування. Водночас суттєво зросло навантаження на соціальну інфраструктуру у зв'язку з припливом внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Порівняно з 2018 роком чисельність населення Томаківської громади скоротилася на 542 особи (3,7%) — з 14 625 до 14 083 осіб. Основними чинниками скорочення стали природний спад населення, міграційний відтік та наслідки воєнних дій, які посилюють демографічні ризики для громади.

Більшість факторів, які впливають на демографічну ситуацію в громаді, формуються на загальнодержавному рівні і залежать від фінансово - економічного стану та добробуту населення. Подолання фінансової кризи та поліпшення економічного стану населення, що в свою чергу призведе до досягнення сталого демографічного розвитку, нормалізації і відтворення населення, є тривалим і складним процесом.

Нерівномірність в розвитку суспільства, природно - екологічні і соціально-політичні потрясіння, війни, репресії, якими багата українська історія і супутні їм різкі погіршення рівня життя відчутно позначаються на режимі відтворення населення, ведуть до падіння народжуваності, зростання смертності.

Сучасна демографічна ситуація, що склалась в селах громади, характеризується збереженням тенденції скорочення чисельності населення, його економічно активної частини і питомої ваги зайнятості населення.

Загальна чисельність зареєстрованого населення Томаківської селищної територіальної громади станом на кінець 2025 року становить 14 083 місцевих та 4 196 внутрішньо переміщених

осіб.

Як і в більшості громад України, у Томаківській громаді смертність суттєво перевищує народжуваність, що є одним із ключових чинників скорочення чисельності населення.

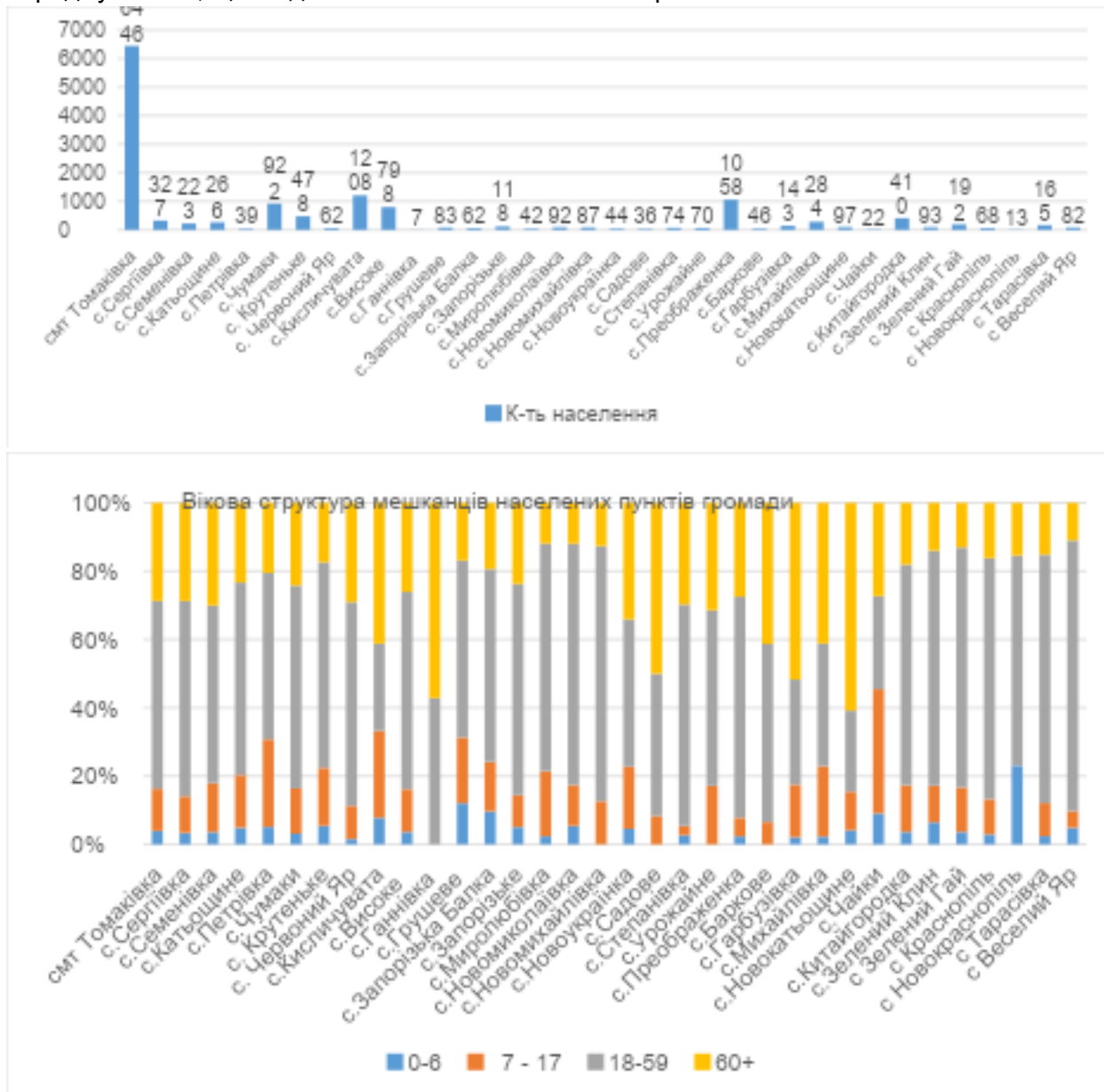

Рисунок 10. Кількість та структура населення по населених пунктах Томаківської селищної територіальної громади, станом на кінець 2025 р.

Окремі населені пункти громади характеризуються критично низькою чисельністю населення та високою часткою осіб старшого віку. Насамперед це стосується сіл Ганнівка (7 осіб), Новокраснопіль (13 осіб), Чайки (22 особи), Садове (36 осіб), Петрівка (39 осіб), Мироліубівка (42 особи), Баркове (46 осіб), Червоний Яр (62 особи), Запорізька Балка (62 особи), Урожайне (70 осіб), Веселий Яр (82 особи) та Грушеве (83 особи), де чисельність населення не перевищує 100 осіб. Для більшості цих населених пунктів характерні процеси депопуляції та старіння населення, що ускладнює забезпечення доступності адміністративних, соціальних, медичних та освітніх послуг. У перспективі це вимагатиме від громади застосування диференційованих підходів до організації мережі публічних сервісів, розвитку мобільних форм обслуговування населення, транспортного сполучення та соціальної підтримки мешканців віддалених територій.

Станом на 01 січня 2026 року

Всього населення

14 083

Дітей (0–17 р.)

2 057

Працездатних (18–59)

7 803

Народилось / померло

108 / 314

Стать населення

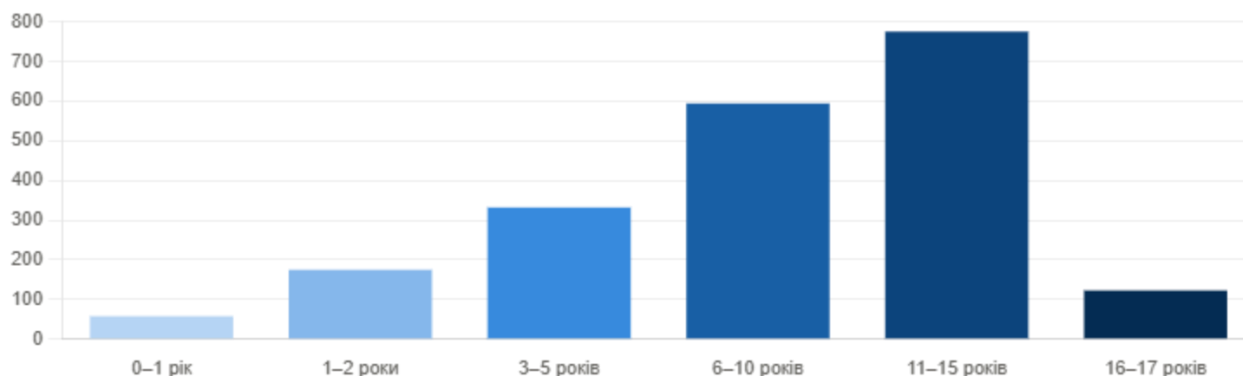
Жінки 53,6% Чоловіки 46,4%

Стать серед дітей (0–17)

Дівчата 48,3% Хлопці 51,7%

Вікові групи дітей

Природний рух населення

2025 рік

Народилось Померло

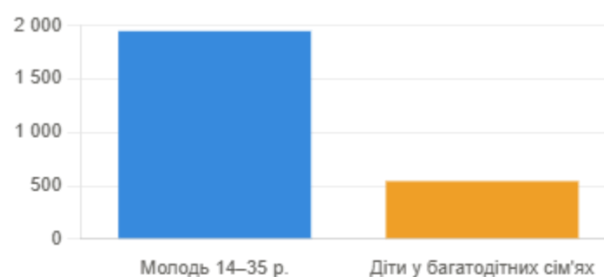
Природний спад

–206 осіб

смертність перевищує народжуваність у 2,9 рази

Молодь та сім'ї

демографічний резерв громади

Молодь 14–35 р. Діти у багатодітних сім'ях

Багатодітних сімей

158

542 дитини — ядро відтворення

Рисунок 11. Демографічні показники Томаківської громади станом на 01.01.2026 р.

Співвідношення народжуваності та смертності — 108 проти 314 — фіксує не просто статистичний дисбаланс, а структурну нездатність громади до природного відтворення: на кожне народження припадає майже три смерті. За відсутності компенсуючого міграційного притоку такий темп спаду означає втрату понад 200 мешканців щороку виключно через природні причини,

не рахуючи виїзду.

Вікова структура дитячого населення підсилює цей висновок: якщо сьогодні у середній школі навчається 775 підлітків, то на зміну їм прийдуть когорти дошкільнят чисельністю 332 і 175 осіб. Це означає неминуче скорочення наповнюваності шкільних класів протягом найближчих 7–10 років і може потребувати перегляду підходів до організації освітньої мережі та оптимізації використання освітньої інфраструктури в довгостроковій перспективі.

Переважаання жінок у загальній структурі населення (53,6%) та значна статевая диспропорція у старших вікових групах відображають загальноукраїнські демографічні тенденції, пов'язані з вищою смертністю чоловічого населення та наслідками воєнного стану.

Працездатне населення (55,4%, 7 803 особи) залишається найчисельнішою групою і є головним економічним ресурсом громади. Однак його утримання в умовах тривалої мобілізації, міграції та відсутності нових робочих місць є нестійким: без активної політики зайнятості та повернення переселенців ця частка скорочуватиметься синхронно зі зростанням частки літніх людей.

Молодь віком 14–35 років (1 947 осіб) становить ключовий демографічний та трудовий потенціал громади. Саме ця група значною мірою визначатиме майбутні показники народжуваності, відтворення населення та забезпечення громади трудовими ресурсами. Тому створення умов для навчання, працевлаштування, самореалізації та закріплення молоді на території громади є важливою передумовою її демографічної стабільності у довгостроковій перспективі. Важливим демографічним ресурсом також залишаються молоді сім'ї та домогосподарства з дітьми, підтримка яких сприятиме збереженню людського потенціалу громади та покращенню демографічних тенденцій у майбутньому.

Вікова структура демонструє старіння громади: **30% населення** перебуває у віці 60 і старше, тоді як частка дітей (0-17 років) становить лише **14,6%**. Значна частка працездатного населення (55,4%) - позитивна складова, однак вона скорочується через мобілізацію та міграцію.

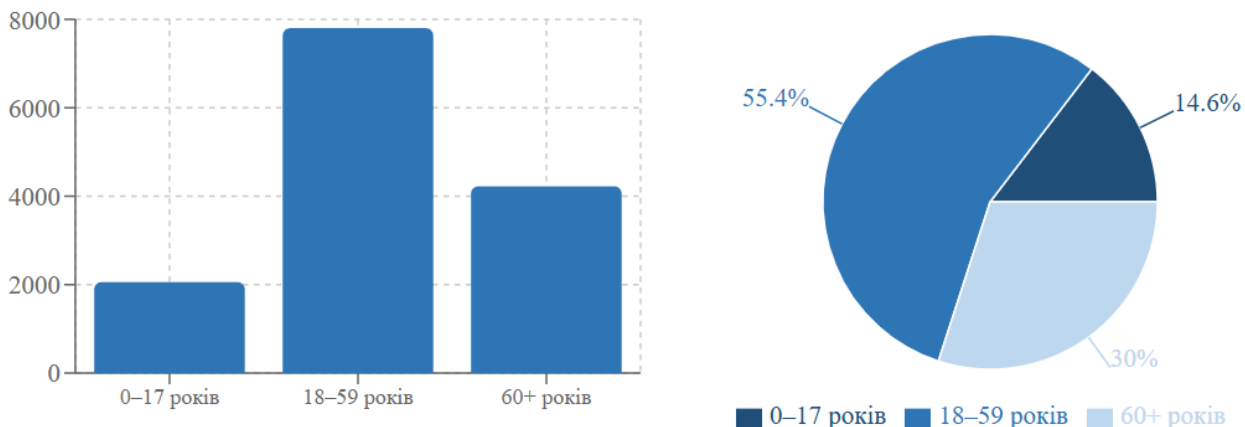

Рисунок 12. Вікова структура населення Томаківської громади станом на 01.01.2026 р.

Станом на кінець 2025 року у Томаківській громаді зареєстровано **4 196 ВПО** - осіб, що прибули переважно з Запорізької, Донецької та Херсонської областей, де ведуться активні бойові дії або які перебувають під постійними обстрілами, а також із тимчасово окупованих територій.

Чисельність і структура населення є вихідним параметром, від якого залежить уся логіка стратегічного планування на рівні громади. Саме населення визначає попит на публічні послуги — скільки класів потрібно школам, скільки ліжок лікарням, скільки місць садочкам. Воно ж формує пропозицію на ринку праці і, відповідно, інвестиційну привабливість території: підприємець, обираючи локацію, дивиться не лише на інфраструктуру, а й на те, чи є звідки набрати персонал. Податкова база місцевого бюджету — прибутковий податок, єдиний податок, плата за землю — прямо пов'язана з кількістю економічно активних мешканців. Нарешті, населення є єдиним ресурсом, який не можна залучити ззовні так само, як кошти гранту чи обладнання: його

скорочення незворотно звужує простір можливих рішень. Саме тому стратегія не може обмежитися констатацією демографічних тенденцій — потрібно побудувати кількісний прогноз і прийняти рішення з урахуванням того, яким буде населення громади не сьогодні, а на горизонті її реалізації.

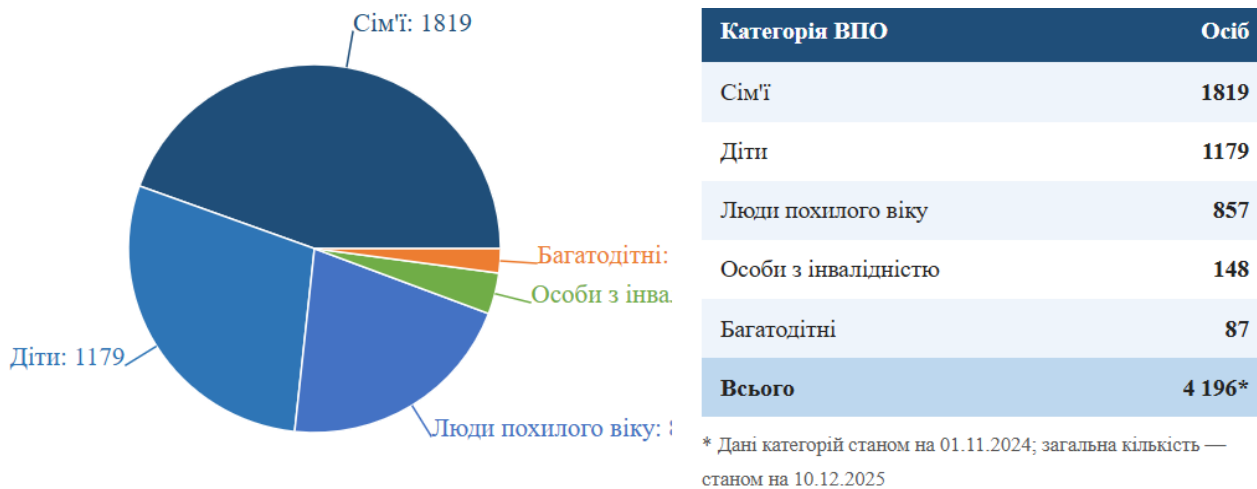

Рисунок 13. Соціально-демографічний склад ВПО у Томаківській громаді станом на кінець 2025 р.

Прогноз призначений для кількісного обґрунтування демографічної ситуації в Томаківській територіальній громаді та формування реалістичної основи для стратегічних рішень у сфері освіти, охорони здоров'я, соціального захисту і зайнятості. Демографічні дані слугують вихідним параметром для розрахунку навантаження на місцеву інфраструктуру, оцінки трудового потенціалу і прогнозування видаткової частини місцевого бюджету. Без коректної демографічної бази жодна з пріоритетних програм стратегії не може бути забезпечена адекватним обсягом ресурсів.

Для оцінки демографічних перспектив громади використано два джерела даних. Першим є реєстр населення Томаківської громади станом на 01.01.2026 року, відповідно до якого чисельність населення становить 14 083 особи. Другим джерелом є дані Електронної системи охорони здоров'я / КНП «Томаківський ЦПМСД». У первинній редакції використовувалися дані ЕСОЗ/НСЗУ на 13 116 задекларованих осіб; після уточнення медиками станом на 03.07.2026 базова кількість декларацій становить 13 270 осіб. Порівняння цих джерел дозволяє оцінити як офіційну чисельність населення, так і кількість мешканців, які фактично проживають на території громади та користуються її соціальною, медичною та іншою інфраструктурою.

Демографічний прогноз побудовано за когортно-компонентним методом, який враховує народжуваність, смертність та міграційні процеси. Для прогнозування розроблено декілька сценаріїв розвитку, що відрізняються припущеннями щодо міграційних процесів, рівня народжуваності та повернення населення після завершення активної фази бойових дій. Особливу увагу приділено віковій структурі населення, насамперед молоді та жінкам репродуктивного віку, від чисельності яких значною мірою залежатимуть майбутні демографічні тенденції громади.

Структура населення за даними НСЗУ/КНП. У первинних даних ЕСОЗ/НСЗУ станом на 01.06.2026 року було деталізовано 13 116 задекларованих осіб із постатевим розподілом. Після верифікації КНП «Томаківський ЦПМСД» станом на 03.07.2026 загальна кількість задекларованого населення становить 13 270 осіб. Оновлення бази становить +154 особи, або близько +1,2% до попередньої бази, і не змінює ключового висновку про старіння населення та структурний демографічний спад.

Таблиця 3. Вікова структура задекларованого населення за первинними даними НСЗУ та уточнення бази КНП

Вікова група	Жіноча	Чоловіча	Усього
0–5	227	235	462
06–17	918	1 005	1 923
18–39	1 512	1 451	2 963
40–64	2 692	2 286	4 978
65+	1 846	944	2 790
УСЬОГО	7 195	5 921	13 116

Джерело: НСЗУ, 01.06.2026 р.; уточнення загальної бази — КНП «Томаківський ЦПМСД», станом на 03.07.2026 р.

Первинні дані НСЗУ та уточнений зведений реєстр КНП підтверджують виражене старіння населення громади та суттєві структурні диспропорції у віковому складі. Найчисельнішою групою залишається населення працездатного та передпенсійного віку, що в перспективі посилюватиме навантаження на систему охорони здоров'я та соціального захисту. Уточнення загальної бази з 13 116 до 13 270 осіб не змінює цієї тенденції.

Порівняння реєстру громади та даних НСЗУ/КНП. Загальна чисельність населення за реєстром ТГ (14 083 особи) перевищує кількість задекларованих у медичному реєстрі КНП / ЕСОЗ (13 270 осіб) на 813 осіб, або 5,8% від реєстру громади. Це розходження не є статистичним артефактом — воно відображає різницю між юридично зареєстрованим і фактично присутнім / медично активним населенням, яка набула особливої гостроти в умовах воєнного стану. Таблиця 4 деталізує розбіжності по вікових групах із гіпотезою причин по кожній.

Таблиця 4. Порівняння чисельності населення за реєстром ОТГ та даними НСЗУ (01.01.2026)

Група	НСЗУ	ОТГ	Різниця	%	Гіпотеза
0–17	2 385	2 060	–325	–14%	Незареєстровані діти (сім'ї без декларацій з педіатром)
18–39	2 963	1 947	+1 016	+52%	Різні вікові межі категорій у двох системах обліку
40–64	4 978	4 326	+652	+15%	ВПО, зареєстровані в громаді, але без місцевої декларації
65+	2 790	3 750	–960	–26%	Евакуйовані особи, що не переоформили декларацію за новим місцем
УСЬОГО	13 270	14 083	–813	–5,8%	Загальна розбіжність між медичним реєстром / КНП та реєстром ОТГ

Джерело: реєстр Томаківської ОТГ, / НСЗУ та уточнені дані КНП «Томаківський ЦПМСД», станом на 03.07.2026 р.

Розбіжність між даними реєстру громади та НСЗУ пояснюється особливостями обліку населення в умовах воєнного стану. Реєстр громади фіксує зареєстроване місце проживання мешканців, тоді як дані НСЗУ відображають кількість осіб, які уклали декларації із сімейними лікарями та фактично користуються медичними послугами. На відмінності між показниками можуть впливати міграційні процеси, переміщення населення внаслідок бойових дій, перебування частини мешканців за межами громади, проходження військової служби, а також особливості переоформлення медичних декларацій за новим місцем проживання.

Для стратегічного планування обране паралельне використання обох джерел. Реєстрові дані ОТГ (14 083 особи) залишаються базовим демографічним реєстром і правовою основою для розрахунку фінансових нормативів. Уточнені дані КНП / ЕСОЗ (13 270 осіб) слугують індикатором реально присутнього та медично активного населення. Різниця між реєстровими даними та

кількістю задекларованих мешканців свідчить про наявність частини населення, яка формально зареєстрована на території громади, але фактично проживає або отримує послуги за її межами.

Прогноз побудовано когортно-компонентним методом з однорічними віковими когортами. У первинній редакції вихідними даними слугував постатевий розподіл із дашборду НСЗУ станом на 01.06.2026 р. — 13 116 задекларованих осіб. Після уточнення медиками використано оновлену вікову базу КНП «Томаківський ЦПМСД» станом на 03.07.2026 р. — 13 270 осіб. Оскільки в оновленому файлі відсутній повний постатевий розподіл, статеві-вікові припущення щодо фертильного контингенту мають модельний характер; водночас відхилення загальної бази є невеликим і не змінює стратегічних висновків прогнозу.

Песимістичний сценарій — відповідає продовженню воєнних умов без активної демографічної та соціальної політики: фертильність і міграційний баланс погіршуються, а відтік населення зберігається. За уточненим прогнозом чисельність населення до 2034 року може скоротитися до близько 11 040 осіб.

Базовий сценарій — утримання поточних параметрів народжуваності та смертності, помірний від'ємний міграційний баланс і часткове повернення населення після завершення активної фази бойових дій. За уточненим прогнозом чисельність населення до 2034 року становитиме близько 11 674 осіб.

Оптимістичний сценарій — результат активної демографічної та соціальної політики: підтримка народжуваності, повернення ВПО і демобілізованих, інтеграція нових мешканців та утримання молоді. За уточненим прогнозом чисельність населення до 2034 року може становити близько 12 708 осіб.

Таблиця 5. Прогноз чисельності населення Томаківської ОТГ, 2026–2034 (осіб), уточнений за даними КНП станом на 03.07.2026

Сценарій	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Песимістичний	13 270	12 990	12 711	12 432	12 152	11 870	11 590	11 313	11 040
Базовий	13 270	13 079	12 886	12 690	12 491	12 286	12 081	11 877	11 674
Оптимістичний	13 270	13 215	13 155	13 091	13 021	12 944	12 866	12 787	12 708

За базовим сценарієм до 2034 року чисельність задекларованого населення громади скоротиться з 13 270 до 11 674 осіб — на 1 596 осіб або 12,0%. За песимістичним сценарієм прогноз становить 11 040 осіб (–16,8%), за оптимістичним — 12 708 осіб (–4,2%). Відмінність між песимістичним і оптимістичним сценаріями до 2034 року становить 1 668 осіб. Отже, уточнення вхідної бази не змінює стратегічного висновку: скорочення населення є структурним у всіх трьох сценаріях, а рішення найближчих років визначатимуть не напрям, а глибину демографічного спаду.

Розрахунок проведено безпосередньо з однорічних когорт: народжуваність у кожному році є функцією чисельності фертильних когорт, а смертність — функцією чисельності та вікових коефіцієнтів виживання. Уточнення бази з 13 116 до 13 270 осіб має переважно технічний характер і не змінює причинно-наслідкову логіку прогнозу.

Не менш важливою, ніж загальна чисельність, є зміна вікової структури: громада 2034 року при будь-якому сценарії буде якісно іншою за складом, ніж громада 2026-го. Таблиця 5 показує прогноз чисельності за укрупненими віковими групами по трьох сценаріях.

Уточнений прогноз підтверджує ключову структурну закономірність: навіть за оптимістичного сценарію громада залишається в зоні демографічного скорочення, однак темпи спаду істотно відрізняються. У базовому сценарії до 2034 року частка населення 65+ зростає приблизно до чверті всіх задекларованих мешканців, а отже зростатиме навантаження на медичні, соціальні та

транспортні послуги. Головним управлінським висновком залишається необхідність утримання молоді, інтеграції ВПО, підтримки сімей із дітьми та розвитку зайнятості.

Таблиця 6. Уточнена прогнозна вікова структура населення Томаківської ОТГ, 2026 та 2034 рр.

Вікова група	2026	2034 пес.	2034 баз.	2034 опт.
0–5	496	424	506	655
6–17	1 990	1 073	1 150	1 278
18–39	3 030	2 640	2 828	3 133
40–64	5 038	4 050	4 264	4 603
65+	2 716	2 853	2 926	3 039
РАЗОМ	13 270	11 040	11 674	12 708

Народжуваність у будь-якому горизонті планування визначається двома чинниками: бажаною кількістю дітей у сім'ї та чисельністю фертильного контингенту. Оскільки оновлені дані КНП містять віковий, але не повний статевий розподіл, показники щодо жінок репродуктивного віку слід використовувати як модельну оцінку та уточнити після отримання постатевої деталізації від медичного реєстру.

Таблиця 7. Динаміка когорти жінок фертильного віку (15–49 р.) по сценаріях, 2026–2034

Когорта	2026	2034 пес.	2034 баз.	2034 опт.	Коментар
15–19	378	304	329	329	Скорочення: вхідна когорта народжена у 2007–2011 (мала народжуваність)
20–24	272	399	432	447	Зростання: нинішні 15–19 переходять + повернення ВПО
25–29	281	209	283	320	Пік фертильності; залежить від збереження молоді
30–34	364	145	225	265	Суттєве скорочення через відтік 2014–2024-народжених
35–39	482	160	240	280	Нинішня численна когорта 27–31 йде на зміну старшим
40–44	502	306	386	426	Низька фертильність; частина повертається після еміграції
45–49	492	392	457	482	Виходять із фертильного віку наприкінці горизонту
РАЗОМ	2 771	1 915	2 352	2 549	Скорочення фертильного контингенту в усіх сценаріях

Показники когорти жінок 15–49 років у цьому прогнозі мають модельний характер через відсутність повного постатевого розподілу в оновленому файлі КНП. Водночас навіть за цієї методичної обережності висновок залишається незмінним: демографічна стабілізація громади неможлива без політики утримання молоді, підтримки сімей із дітьми, інтеграції ВПО та повернення / закріплення працездатного населення.

Ринок праці Томаківської громади перебуває під впливом декількох взаємопов'язаних чинників: близькості до зони бойових дій, скорочення кількості підприємств, мобілізації частини працездатного населення та зростання соціального навантаження через ВПО.

Чисельність населення працездатного віку (18–59 років) становить **7 803** особи. В умовах воєнного стану ринок праці громади зазнає додаткового впливу міграційних процесів, кадрового

дефіциту та обмежених можливостей для створення нових робочих місць, що є характерним для багатьох громад України.

За результатами опитування, проведеного в межах розроблення Стратегії (311 респондентів), структура зайнятості населення громади характеризується переважанням найманої праці. Найбільшу групу становлять наймані працівники — **35,4%** опитаних, що свідчить про домінування цього виду зайнятості в громаді. Частка службовців становить **23,5%**. Підприємці та самозайняті особи складають **16,4%** респондентів, що свідчить про наявність підприємницького потенціалу та створює передумови для розвитку малого і середнього бізнесу за умови належної підтримки з боку місцевої влади та програм розвитку підприємництва.

Водночас рівень безробіття серед респондентів становить **20,3%**, що суттєво перевищує довоєнні показники та пов'язано з прифронтовим статусом громади, скороченням підприємницької активності й вимушеним переміщенням частини населення. Це посилює потребу у створенні нових робочих місць, підтримці малого та середнього бізнесу, розвитку підприємництва й розширенні економічних можливостей для населення громади.

Незначні частки серед опитаних припадають на здобувачів освіти та пенсіонерів, що свідчить про їхню меншу представленість серед учасників опитування. Різноманітність соціально-економічного складу учасників опитування дозволяє врахувати позиції різних груп населення під час формування стратегічних пріоритетів розвитку громади до 2034 року.

Вкажіть ваш основний рід занять

311 відповідей

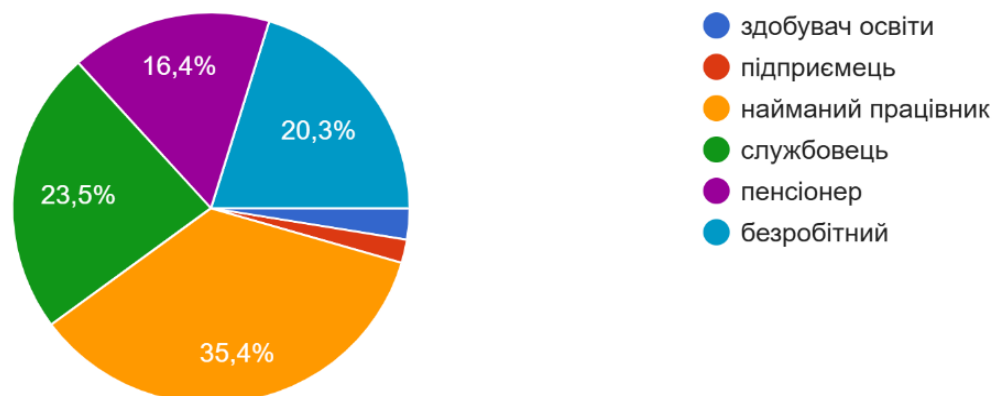

Рисунок 14. Структура зайнятості респондентів Томаківської громади за результатами опитування (n=311), 2026 р.

Опитування підприємців також свідчить про виразне переважання мікробізнесу, оскільки на 70% підприємств працює лише одна особа (повний робочий день), а решта 30% мають у штаті від 2 до 10 працівників. Незважаючи на малі масштаби діяльності, бізнес гостро відчуває брак кадрів: рівно половина опитаних (50%) вже зафіксували дефіцит фахівців, а ще 10% очікують на виникнення цієї проблеми у майбутньому. Найбільш дефіцитними на ринку є торговельні та лінійні позиції - попит на продавців становить 35%, а на робітничі спеціальності та водіїв припадає 20% і 15% відповідей відповідно. Найменшу потребу місцеві підприємці мають у офісних та фінансових кадрах, зокрема запит на консультантів становить 10%, а на бухгалтерів - лише 5%.

Опитування мешканців і підприємців фіксує значний розрив між двома сторонами локального ринку праці. Медіанний очікуваний рівень оплати праці серед жителів громади становить 25 000 грн на місяць, тоді як медіанна готовність платити з боку бізнесу — 15 000

грн. Розрив між медіанами сягає 67%, між середніми значеннями (29 900 грн проти 15 000–20 000 грн) — ще більший.

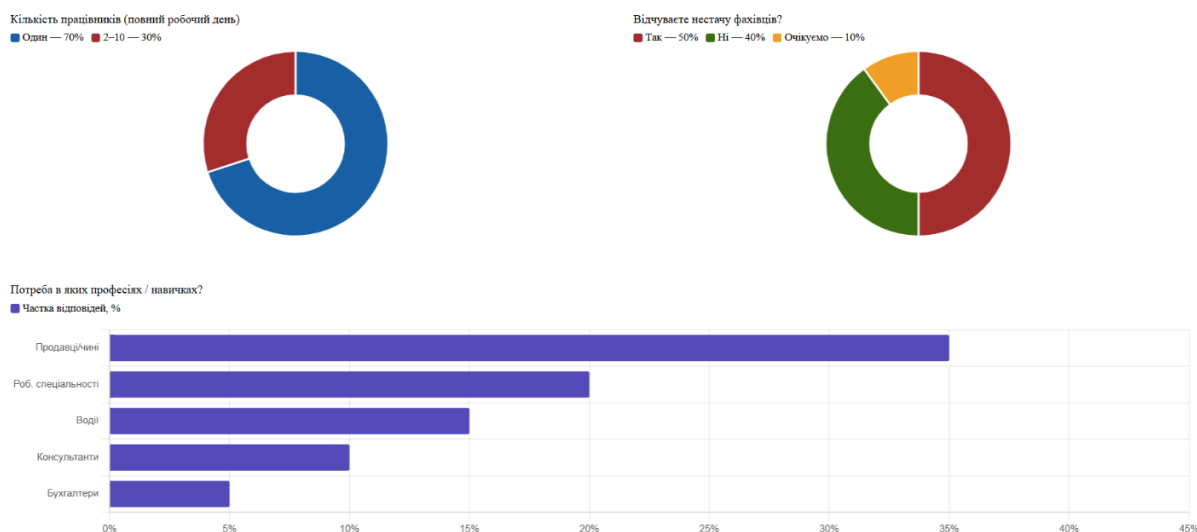
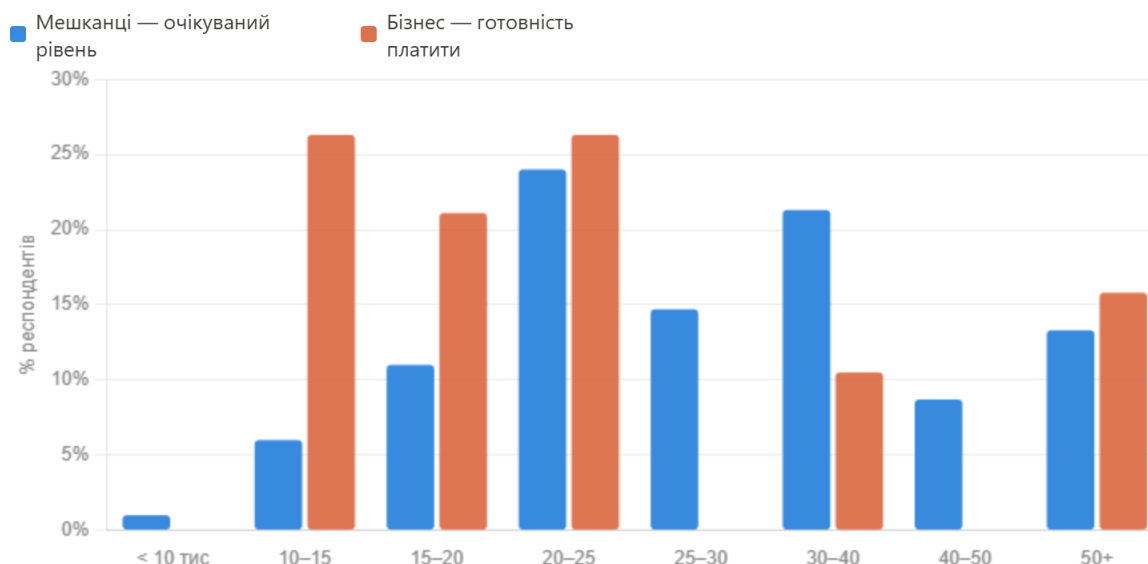
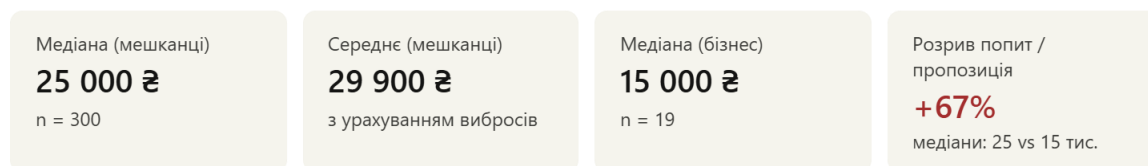

Рисунок 15. Аналіз кадрового потенціалу та дефіциту фахівців на підприємствах, n=20, 2026 р.

Найчастіше мешканці називали суми 20 000 і 30 000 грн (кожна зі значною часткою відповідей), тоді як підприємці концентруються в діапазоні 10 000–20 000 грн: понад 73% їхніх відповідей потрапляють у цей коридор. Показово, що 13,3% мешканців розраховують на 50 000 грн і більше — рівень, для якого місцевий ринок малого бізнесу не має структурних підстав.

Відсоток респондентів у кожному діапазоні. Мешканці n=300, бізнес n=19. Некоректні відповіді виключено.

Рисунок 16. Аналіз очікуваного рівня оплати праці в громаді.

Цей розрив є хронічним явищем для сільських громад України і сам по собі не є патологією. Критичним він стає в поєднанні з демографічним скороченням: мешканці, чиї зарплатні очікування не реалізуються на місці, мають стимул шукати роботу в більших містах або за кордоном. Для стратегії це означає, що підвищення рівня зарплат у громаді (через залучення

більш продуктивних підприємств, розвиток дистанційної зайнятості, публічний сектор) є не лише соціальним, а й демографічним інструментом утримання населення.

Ринок праці громади структурно обмежений з кількох боків одночасно. Домінування аграрного сектору визначає сезонний характер зайнятості: значна частина робочих місць є нестабільною, а в міжсезоння частина працездатного населення або перетікає в тіньову зайнятість, або залишає громаду. Тіньові відносини підживлюються надмірним податковим навантаженням на роботодавців і відсутністю реальних механізмів стимулювання легальних робочих місць з гідною оплатою — в результаті значна частина зайнятості статистично невидима і не генерує ані податкових надходжень, ані соціального захисту для працівників. Система професійної підготовки реагує на потреби ринку з запізненням, що призводить до структурного дисбалансу: випускники не знаходять застосування за фахом, тоді як локальний бізнес не може заповнити реальні вакансії. Додатковим чинником тиску є потреба у працевлаштуванні ВПО та демобілізованих — категорій, які потребують не просто вільних вакансій, а цілеспрямованих програм адаптації та реінтеграції. Держава пропонує окремі інструменти підтримки — зокрема грантові програми для ветеранів і малого бізнесу, — однак їхнє охоплення залишається точковим на тлі системних проблем.

Демографічна ситуація Томаківської громади характеризується стійким природним спадом - у 2025 році народилося лише 108 осіб проти 314 померлих, а загальна чисельність населення скоротилася до 14 083 місцевих жителів та 4 196 ВПО. Прифронтowa локація посилює міграційний відтік, передусім серед молоді та сімей з дітьми, що в перспективі до 2034 року загрожує подальшим скороченням працездатного населення - наразі воно становить 7 803 особи. Ринок праці громади додатково потерпає від сезонності зайнятості, поширення тіньових трудових відносин та недостатньої кількості стимулів для створення нових робочих місць.

Результати прогнозу формують кілька важливих орієнтирів для стратегічного планування розвитку громади. По-перше, під час планування мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури та інших об'єктів соціальної інфраструктури необхідно враховувати прогнозовані демографічні зміни та можливе скорочення чисельності населення. Це дозволить забезпечити більш ефективне використання ресурсів громади та адаптацію інфраструктури до майбутніх потреб населення.

По-друге, одним із ключових завдань громади залишається утримання та залучення молодого населення віком 18–35 років. Саме ця вікова група формує основу трудового потенціалу громади, визначає її економічну активність та значною мірою впливає на майбутні демографічні процеси. Найбільші відмінності між прогнозними сценаріями спостерігаються саме у вікових групах 20–39 років, що підкреслює важливість молодіжної політики, створення робочих місць і підтримки молодих сімей.

По-третє, підтримка народжуваності залишається важливим інструментом демографічної політики громади, хоча її вплив у межах горизонту дії Стратегії буде обмеженим. Навіть за оптимістичного сценарію природне скорочення населення зберігатиметься, однак заходи підтримки сімей із дітьми сприятимуть уповільненню демографічного спаду та формуванню передумов для стабілізації чисельності населення у довгостроковій перспективі.

Таким чином, ринок праці Томаківської громади формується під впливом поєднання структурних економічних обмежень, демографічних процесів та наслідків воєнного стану. Домінування аграрного сектору, обмежена кількість робочих місць із конкурентною оплатою праці, кадровий дефіцит у низці професій та невідповідність між очікуваннями населення і можливостями місцевого бізнесу стримують економічний розвиток громади. У цих умовах пріоритетного значення набувають підтримка підприємництва, створення нових робочих місць, розвиток дистанційної зайнятості, професійна адаптація ветеранів і ВПО, а також підготовка кадрів відповідно до потреб місцевої економіки. Зайнятість населення при цьому є не лише економічним, а й демографічним чинником, оскільки безпосередньо впливає на утримання молоді та трудових ресурсів у громаді.

5. НАЯВНА ІНФРАСТРУКТУРА

5.1. ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА

Адміністративний центр громади - селище Томаківка - розташований практично в географічному центрі території громади. Через нього проходять автомобільна дорога державного значення Н-23 Кропивницький - Кривий Ріг - Запоріжжя та автомобільна дорога територіального значення Т-04-20 Одарівка - Томаківка - Вищетарасівка. Це забезпечує транспортне сполучення громади з Дніпропетровською, Запорізькою та іншими регіонами України, а також створює передумови для розвитку логістичних функцій території.

Дорожня мережа є важливою складовою забезпечення мобільності населення, доступу до соціальних послуг, функціонування аграрного сектору та внутрішньої інтеграції населених пунктів громади.

Таблиця 8. Мережа доріг Томаківської селищної територіальної громади.

№	Індекс	Автодороги державного значення	Протяжність, км
1	Н-23	Кропивницький-Кривий Ріг-Запоріжжя, км 280+514-км 308+489	15
2	Р-73	/Н-08/-Нікополь, км 7+595-км39+785	32,2
3	Т-04-20	Одарівка-Томаківка-Вищетарасівка, км48+195-110+820	44,2
		ВСЬОГО	91,4
		Обласні дороги	
1	О041901	Чумаки - Китайгородка до а/д -Р-73 Нікополь	10,1
2	О041902	Сергіївка - Томаківка - Новокатьощине	29
4	О041904	Мирове - Володимирівка до а/д Н-23	5,5
6	О041906	Від а/д Т-08-09 - Зелений Гай - Преображенка до а/д Т-04-20	29,5
		ВСЬОГО	74,1
		Районні дороги	
1	С041901	Томаківка - Олександрівка до а/д Т-08-09	12,7
2	С041902	Кірове - Червоний Яр до а/д Т-08-09	11,3
3	С041903	КСП "Победа" до а/д Т-04-20	3,8
5	С041905	Від а/д Т-04-20 - Катьощине	2,1
7	С041907	Запорізьке - Запорізька Балка	10,2
10	С041910	Новокраснопіль - Краснопіль	2,1
11	С041911	Від а/д Т-08-09 - Баркове	4,7
12	С041912	Бройлерна ф-ка - Преображенка	7,2
13	С041913	Зелений Гай - Червоноукраїнка - Широке	3
14	С041914	Михайлівка до а/д Н-23	5,5
15	С041915	Від Н-23 - Гарбузівка	1,3
16	С041916	Степанівка - Володимирівка	2,1
19	С041919	Новомихайлівка - Запорізька Балка	1,5
22	С041922	Запорізька Балка - Ганнівка	2,3
		ВСЬОГО по ТГ	69,8
		РАЗОМ	235,3

Загальна протяжність автомобільних доріг на території громади становить 235,3 км, з яких 91,4 км належать до доріг державного значення, 74,1 км — до обласних та 69,8 км — до районних. При площі громади 669 км² густота дорожньої мережі становить близько 0,35 км/км². Водночас значна площа громади та розосереджена система розселення ускладнюють

забезпечення якісного транспортного сполучення між населеними пунктами та доступу мешканців до адміністративних, соціальних і медичних послуг.

Порівняння із сусідньою Мирівською громадою демонструє відмінності у просторовій організації території: при площі 321 км² та 15 населених пунктах Мирівська громада має вищий показник дорожньої забезпеченості на один населений пункт, що свідчить про більш компактну структуру розселення. Для Томаківської громади це означає вищі витрати на утримання транспортної інфраструктури та складнішу організацію транспортних зв'язків між старостинськими округами.

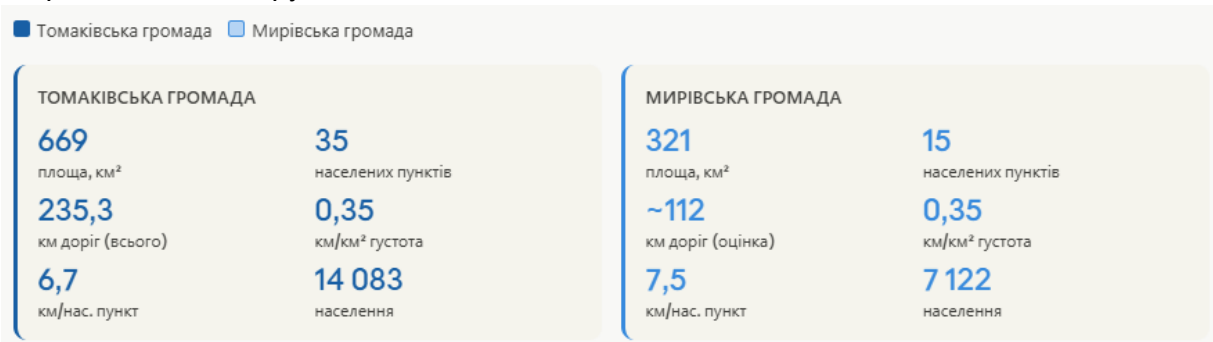

Рисунок 17. Порівняння дорожньої інфраструктури Томаківської та Мирівської громад.

Результати опитування мешканців підтверджують наявність суттєвих проблем у сфері дорожньої інфраструктури. Відсутність якісних доріг серед основних проблем зазначили 252 респонденти (81%). Оцінювання за 5-бальною шкалою демонструє переважання низьких оцінок практично за всіма параметрами, особливо щодо якості доріг між населеними пунктами та стану окремих транспортних маршрутів.

Незадовільний стан дорожнього покриття обмежує доступність соціальних послуг, ускладнює логістику аграрного виробництва, знижує транспортну мобільність населення та негативно впливає на якість життя мешканців, особливо у віддалених населених пунктах громади. У зв'язку з цим модернізація дорожньої інфраструктури, ремонт місцевих доріг та покращення транспортного сполучення між населеними пунктами мають розглядатися як один із пріоритетних напрямів розвитку громади.

Як Ви оцінюєте на території громади стан доріг та транспортне сполучення за 5-ти бальною шкалою, де 1 – найнижча оцінка, а 5 – найвища:

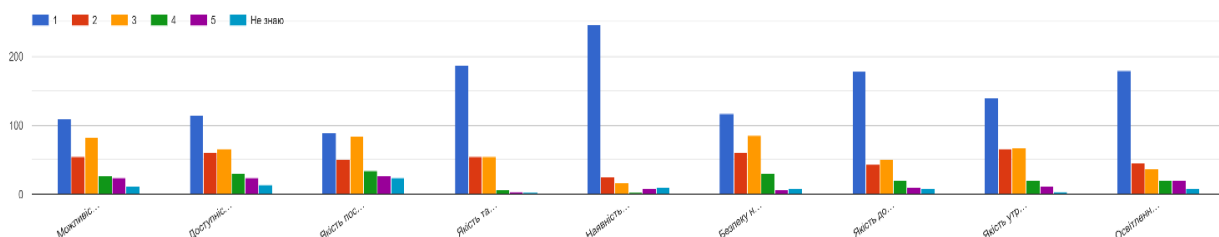

Рисунок 18. Оцінка мешканцями Томаківської громади стану доріг та транспортного сполучення за 5-бальною шкалою (n=311), 2026 р.

Дорожня інфраструктура залишається одним із найбільш проблемних напрямів розвитку Томаківської громади. За результатами опитування, відсутність якісних доріг увійшла до числа найгостріших проблем для респондентів. Низькі оцінки стану дорожнього покриття та транспортного сполучення свідчать про наявність системних проблем, які особливо відчутні для мешканців віддалених населених пунктів. Незадовільний стан доріг обмежує доступність адміністративних, освітніх, медичних та соціальних послуг, ускладнює логістику аграрного виробництва та стримує економічну активність. У зв'язку з цим модернізація дорожньої

інфраструктури, покращення транспортної доступності та розвиток внутрішньої зв'язності громади мають розглядатися як один із стратегічних пріоритетів її розвитку.

5.2. ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО ТА ІНЖЕНЕРНІ МЕРЕЖІ

Житловий фонд Томаківської селищної територіальної громади представлений переважно індивідуальною житловою забудовою. У сільських населених пунктах частка приватного житла становить близько 98 %, тоді як у селищі Томаківка функціонують також багатоквартирні житлові будинки, зосереджені переважно в центральній частині населеного пункту. Виняток становлять 37 багатоквартирних житлових будинків, більшість квартир у яких обладнані індивідуальними системами опалення.

Функціонування житлово-комунального господарства забезпечують два профільні комунальні підприємства: КП «Томаківське водопровідно-каналізаційне господарство» та КП «Томаківське комунально-господарське підприємство». Їх діяльність охоплює водопостачання і водовідведення, управління відходами, благоустрій територій та утримання об'єктів комунальної інфраструктури.

Одним із ключових напрямів життєзабезпечення громади є система водопостачання. Централізованим водопостачанням охоплено близько 43 % населення, а загальна протяжність водопровідних мереж становить 136 км. Водночас централізоване водовідведення функціонує лише у селищі Томаківка та включає п'ять каналізаційних насосних станцій, каналізаційно-очисні споруди та близько 5 км каналізаційних мереж. Обмежене охоплення послугами водовідведення залишається одним із найбільш проблемних аспектів розвитку інженерної інфраструктури громади.

Після руйнування Каховської ГЕС питання забезпечення населення якісною питною водою стало одним із ключових викликів розвитку громади. У Програмі комплексного відновлення громади пріоритетними визначено заходи з розвитку систем водопостачання, зокрема будівництво підвідного водогону, насосно-фільтрувальної станції, розвиток розвідних мереж та реконструкцію окремих ділянок водопровідної інфраструктури. Реалізація цих проєктів спрямована на підвищення надійності водопостачання, покращення якості питної води та зміцнення водної безпеки громади.

Система управління відходами забезпечується КП «Томаківське комунально-господарське підприємство». Підприємство здійснює збір, вивезення та розміщення твердих побутових відходів, які транспортуються на спеціалізований полігон. Станом на кінець 2024 року було укладено 1638 договорів на вивезення ТПВ, з яких 76 — із юридичними особами, 343 — з мешканцями багатоквартирних будинків та 1219 — із домогосподарствами приватного сектору.

Газопостачання громади забезпечується через мережі Дніпропетровської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України». Система теплопостачання базується переважно на індивідуальному опаленні житлового фонду та автономних котельнях закладів соціальної сфери. Централізоване теплопостачання житлових будинків у громаді відсутнє. Заклади освіти, охорони здоров'я, культури та адміністративні установи забезпечуються теплом за рахунок власних автономних систем.

Залежність від централізованого електропостачання є критичною вразливістю прифронтової громади. Будівництво сонячних електростанцій (СЕС) з акумуляторними накопичувачами на об'єктах охорони здоров'я, водопостачання та освіти дозволить сформувати острівні системи автономного живлення; перспективним доповненням є біоенергетика на основі аграрних відходів — соломи та стебел соняшнику, запаси яких у громаді значні. Мінімальним стандартом стійкості для об'єктів критичної інфраструктури є автономне функціонування протягом не менше 72 годин без зовнішнього постачання.

Більшість будівель соціальної сфери громади побудована у 1960–1980-х роках і має критично низькі показники теплозбереження, що генерує понаднормативні комунальні видатки з місцевого бюджету. Системна термомодернізація — утеплення фасадів, заміна вікон,

модернізація теплових вузлів — є обов'язковою умовою зниження енергоспоживання та підвищення комфорту в закладах; джерелами фінансування можуть слугувати Фонд енергоефективності, програми ЄБРР та міжнародна технічна допомога.

За результатами опитування мешканців найбільш проблемними аспектами функціонування житлово-комунального господарства визначено стан каналізаційних мереж, якість питної води та окремі питання управління відходами. Водночас порівняно позитивно оцінюються стан навколишнього середовища, чистота повітря та наявність зелених зон. Це свідчить про необхідність подальшої модернізації інженерної інфраструктури, насамперед систем водопостачання та водовідведення.

Як Ви оцінюєте на території громади чистоту навколишнього середовища та громадських місць за 5-ти бальною шкалою, де 1 – найнижча оцінка, а 5 – найвища:

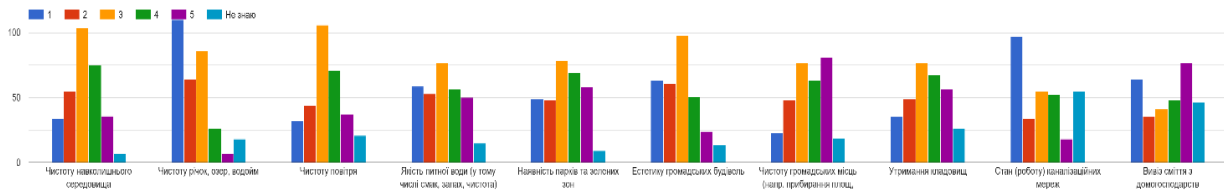

Рисунок 19. Оцінка мешканцями Томаківської громади стану навколишнього середовища та комунальної інфраструктури за 5-бальною шкалою (n=311), 2026 р.

Загалом система житлово-комунального господарства Томаківської громади забезпечує надання базових послуг населенню, однак характеризується низкою структурних обмежень. Серед основних викликів залишаються неповне охоплення населення централізованим водопостачанням, обмежений розвиток систем водовідведення, відсутність централізованого теплопостачання житлового фонду та потреба в модернізації інженерних мереж. Результати опитування мешканців підтверджують актуальність цих проблем, насамперед у сфері водовідведення та якості комунальних послуг. Водночас реалізація проєктів відновлення, модернізації інфраструктури та підвищення енергетичної стійкості створюють передумови для покращення якості життя населення та зміцнення спроможності громади в умовах тривалих безпекових викликів.

5.3. ПОШТОВА ІНФРАСТРУКТУРА ТА ЗВ'ЯЗОК

Поштова та телекомунікаційна інфраструктура Томаківської громади забезпечує базові потреби населення у сфері комунікацій, логістики, фінансових послуг та доступу до цифрових сервісів. Враховуючи значну площу громади та наявність 35 населених пунктів, доступність послуг зв'язку та доставки є важливою умовою підтримання соціальної згуртованості, економічної активності та функціонування систем життєзабезпечення.

Поштове обслуговування населення здійснюється через мережу національного оператора поштового зв'язку АТ «Укрпошта», який забезпечує доставку кореспонденції, періодичних видань, посилок, а також виплату пенсій і соціальних допомог. Для обслуговування мешканців віддалених населених пунктів використовуються пересувні відділення поштового зв'язку, що дозволяє забезпечувати доступ до базових поштових послуг на всій території громади.

Поряд із національним оператором на території громади функціонують приватні логістичні компанії, які забезпечують доставку посилок, товарів електронної комерції та вантажів. Основні об'єкти поштового та логістичного обслуговування зосереджені в адміністративному центрі громади — селищі Томаківка, що виконує роль локального логістичного вузла для навколишніх населених пунктів.

Сфера електронних комунікацій представлена мобільним зв'язком та доступом до мережі Інтернет. Найвищий рівень забезпеченості телекомунікаційними послугами характерний для

адміністративного центру громади та найбільших населених пунктів. Водночас у частині сільських територій зберігаються проблеми зі стабільністю мобільного покриття та якістю широкосмугового доступу до мережі Інтернет, що обмежує можливості використання електронних державних послуг, дистанційної освіти, телемедицини та цифрових сервісів.

Мережа поштових та логістичних операторів смт Томаківки

Станом на липень 2026 року

Рисунок 20. Мережа поштових та логістичних операторів с-ща Томаківка.

В умовах воєнного стану та наближеності до територій активних бойових дій особливого значення набуває забезпечення безперебійного функціонування комунікаційної інфраструктури. Надійність роботи мереж зв'язку та доступність цифрових сервісів є важливими чинниками безпеки населення, оперативного інформування та координації дій під час надзвичайних ситуацій.

Поштова та телекомунікаційна інфраструктура громади загалом забезпечує базові потреби населення у сфері комунікацій та логістики. Водночас нерівномірний рівень цифрової доступності між адміністративним центром і віддаленими населеними пунктами, а також залежність телекомунікаційних мереж від стабільного електропостачання залишаються важливими викликами. Подальший розвиток широкосмугового доступу до мережі Інтернет, підвищення цифрової доступності для мешканців сільських територій та зміцнення стійкості комунікаційної інфраструктури мають розглядатися як складові цифрової трансформації та підвищення якості життя населення громади..

5.4. СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА

Соціальна інфраструктура Томаківської селищної громади забезпечує базові потреби мешканців у соціальному захисті, підтримці вразливих категорій населення, супроводі сімей,

дітей, осіб з інвалідністю, людей похилого віку, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та інших груп, які потребують додаткової уваги з боку громади. В умовах воєнного стану, прифронтового розташування та зростання соціального навантаження роль соціальної інфраструктури суттєво посилюється.

Результати опитування, проведеного в межах розроблення Стратегії, свідчать про наявність у громаді значної кількості соціально вразливих груп. Серед респондентів, які ідентифікували себе як представників певної категорії, найчисельнішою групою є люди з хронічними захворюваннями — 21,5% (67 осіб). Значну частку становлять родини військовослужбовців — 15,8% (49 осіб) та внутрішньо переміщені особи — 13,2% (41 особа). Також серед опитаних представлені особи з інвалідністю — 8,4%, багатодітні родини — 7,7%, молоді матері — 7,4%, ветерани — 2,6% та військовослужбовці — 1,6%.

Той факт, що 38,6% респондентів не віднесли себе до жодної із зазначених категорій, свідчить про охоплення опитуванням не лише вразливих груп, а й ширшого кола мешканців громади. Це дозволяє використовувати результати опитування як один із інструментів для визначення соціальних пріоритетів громади.

Чи належите Ви до однієї з наведених нижче груп? (можна обрати кілька варіантів)

311 відповідей

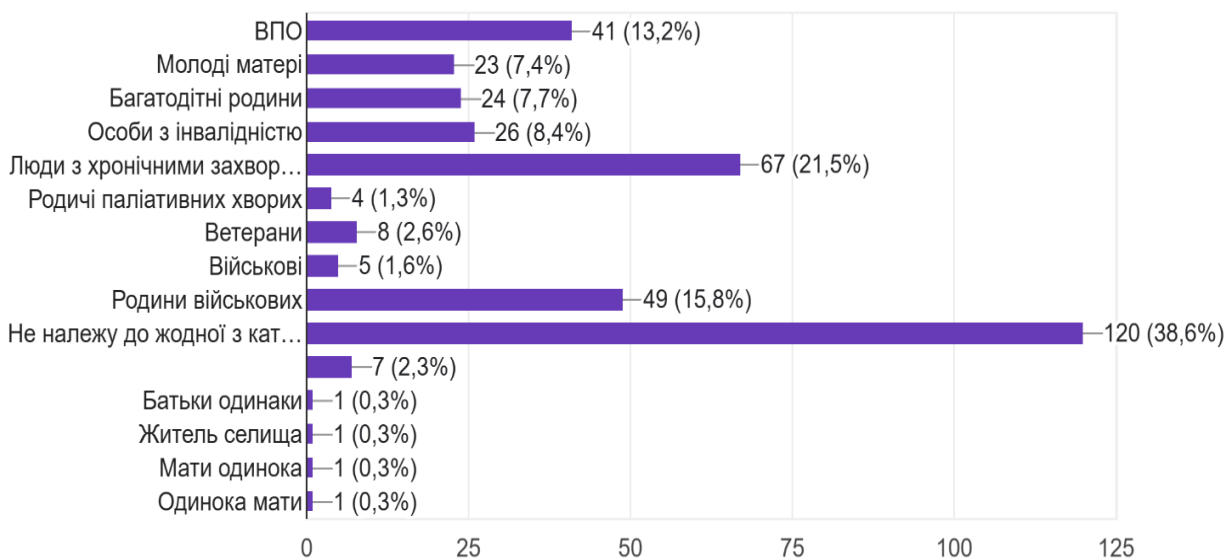

Рисунок 21. Розподіл респондентів Томаківської громади за належністю до вразливих і соціальних категорій населення (n=311, множинний вибір), 2026 р.

Координацію соціальної політики на території громади здійснює Відділ соціального захисту населення і ветеранської політики виконавчого комітету Томаківської селищної ради. Основним надавачем соціальних послуг є КЗ «Центр соціальних послуг “Крок назустріч”» Томаківської селищної ради, який забезпечує підтримку осіб похилого віку, осіб з інвалідністю, сімей у складних життєвих обставинах, дітей, молоді, ветеранів, демобілізованих осіб та внутрішньо переміщених осіб.

Центр має у своїй структурі сім спеціалізованих підрозділів і надає широкий спектр соціальних послуг, зокрема догляд вдома, соціальний супровід сімей, дітей та молоді, підтримку сімей, у яких виховуються діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, послуги прокату технічних та інших засобів реабілітації, а також допомогу громадянам, які не здатні до самообслуговування та потребують сторонньої підтримки.

Важливим напрямом діяльності громади є розвиток спеціалізованих соціальних сервісів.

Для мешканців віддалених населених пунктів функціонує програма «Соціальний маршрут», яка забезпечує транспортну доступність соціальних послуг для пільгових категорій населення. У межах благодійної ініціативи «Банк одягу» здійснюється підтримка малозабезпечених сімей, багатодітних родин, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій населення. Окремим напрямом є розвиток системи супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб, спрямованої на їхню соціальну адаптацію та інтеграцію в життя громади. У таблиці наведені кількісні характеристики груп пільгових категорій населення, якими опікується відділ соціального захисту населення і ветеранської політики виконкому громади

Таблиця 9. Перелік пільгових категорій населення, що проживають у громаді.

Пільгові категорії населення	Кількість осіб
родини військових, які загинули в зв'язку з російською агресією проти України	75
учасники бойових дій на території інших держав	56
учасники бойових дій, що отримали інвалідність	54
учасники ліквідації ЧАЕС та вдови	15
учасники ліквідації наслідків аварії ЧАЕС	18
внутрішньо переміщені особи	4196
особи з інвалідністю	557
діти з інвалідністю	60
багатодітні родини	187
діти, які виховуються в прийомних сім'ях і дитячих будинках сімейного типу	14
діти, які позбавлені батьківського піклування	39
діти сироти	11
<i>Інші категорії *</i>	
пенсіонери за віком	3236 (902 ВПО)
одинокі матері	111
сім'ї, які опинилися в складних життєвих обставинах	109
лежачі, які потребують постійного догляду	146

* - дані щодо кількісних показників пільгових категорій можуть змінюватися.

Важливим елементом соціальної інфраструктури є міжмуніципальна співпраця у сфері надання соціальних послуг. Центр «Крок назустріч» надає окремі послуги не лише мешканцям Томаківської громади, а й жителям сусідніх територіальних громад відповідно до укладених угод про співробітництво. Також у громаді функціонує соціальний гуртожиток для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб та громадян, які опинилися у складних життєвих обставинах.

В умовах воєнного стану громада активно залучає гуманітарну та благодійну допомогу для підтримки вразливих категорій населення. Це дозволяє частково компенсувати обмеженість фінансових ресурсів місцевого бюджету та забезпечувати оперативне реагування на соціальні виклики.

Загалом система соціального захисту Томаківської громади має сформовану інституційну основу та забезпечує підтримку широкого кола вразливих категорій населення. Особливістю громади є значна кількість внутрішньо переміщених осіб (4196 осіб), що суттєво підвищує навантаження на соціальні служби та формує додаткову потребу в житловій, гуманітарній, психологічній і соціальній підтримці населення. Важливими перевагами громади є діяльність Центру соціальних послуг «Крок назустріч», розвиток спеціалізованих соціальних сервісів, міжмуніципальна співпраця та залучення зовнішньої допомоги для підтримки вразливих груп населення. Водночас актуальними викликами залишаються зростання потреби у соціально-психологічній підтримці населення, розвиток ветеранських сервісів, кадрове забезпечення соціальної сфери та необхідність підвищення доступності послуг для мешканців віддалених населених пунктів громади.

5.4.1. Мережа закладів освіти

У 2025 році освітня сфера Томаківської громади продовжувала адаптуватися до викликів, пов'язаних із безпековою ситуацією та сучасними освітніми вимогами.

Освітня стратегія Томаківської селищної територіальної громади спрямована на забезпечення функціонування та розвитку дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти, підвищення якості освітніх послуг з урахуванням демографічних, соціально-економічних умов та потреб громади.

Відділом освіти, молоді та спорту забезпечується реалізація державної політики у сфері освіти на території громади. Освітня система функціонує в умовах воєнного стану, що зумовлює необхідність гнучкої організації освітнього процесу та забезпечення безпеки учасників освітнього процесу.

На території громади наразі функціонує:

- 4 заклади загальної середньої освіти (2 ліцеї з дошкільним підрозділом, початковою школою та гімназією (з них 1 опорний заклад): Томаківський ліцей №1, Преображенський ліцей (змішана форма навчання) та 2 ліцеї з початковою школою та гімназією: Томаківський ліцей №2, Чумаківський ліцей (змішана форма навчання);
- 2 гімназії-філії: Кисличуватська гімназія-філія Томаківського ліцею №1 (змішана форма навчання), Володимирівська гімназія-філія Томаківського ліцею №1 (дистанційна форма навчання).

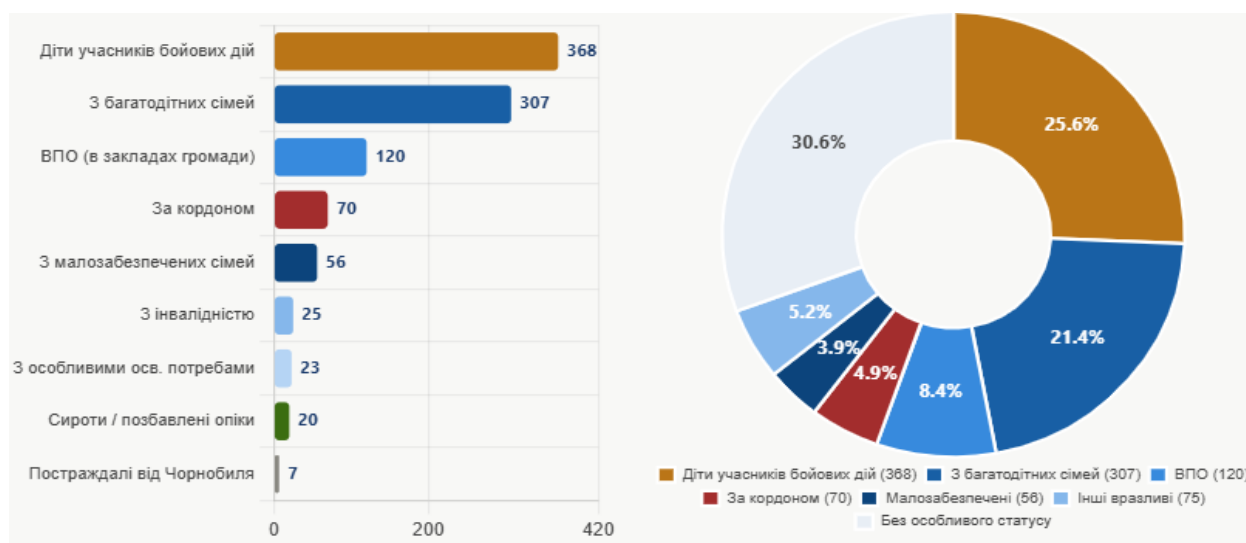

Рисунок 22. Розподіл здобувачів загальної середньої освіти за категоріями у закладах Томаківської громади за 2025–2026 навчальний рік.

Таблиця 10. Проектна місткість та рівень наповнюваності закладів загальної середньої освіти Томаківської громади (2025–2026 навчальний рік).

№	Заклад	Проектна місткість (осіб)	Рівень наповнюваності (%)	Фактична кількість учнів (осіб)
1	Томаківський ліцей №1	700	74%	518
2	Томаківський ліцей №2	630	62%	385
3	Чумаківський ліцей	464	44%	201
4	Преображенський ліцей	464	33%	149
5	Кисличуватська гімназія-філія ТЛ №1	200	37%	72
6	Володимирівська гімназія-філія ТЛ №1	400	28%	110
	Разом / Середнє	2 858	50%	1435

Таблиця 11. Видатки на утримання закладів загальної середньої освіти Томаківської громади у 2025 році.

№	Заклад	Витрати на 1 учня (грн/рік)	Відхилення від середнього
1	Томаківський ліцей №1	41 123,76	-9 390,61
2	Томаківський ліцей №2	40 973,01	-9 541,36
3	Чумаківський ліцей	49 147,10	-1 367,27
4	Володимирівська гімназія-філія ТЛ №1	61 219,81	+10 705,44
5	Преображенський ліцей	72 832,53	+22 318,16
6	Кисличуватська гімназія-філія ТЛ №1	111 298,68	+60 784,31
	Середнє по громаді	50 514,37	—

Кисличуватська гімназія має найбільшу вартість утримання одного учня - у 2,2 рази вище середнього по громаді, що пояснюється низьким рівнем наповнюваності (37%) при відповідних фіксованих витратах на утримання закладу.

Дані показники є важливими індикаторами ефективності використання бюджетних ресурсів у сфері освіти та залежать від наповненості закладів, структури мережі й обсягів захищених статей видатків.

Організація підвезення забезпечується 11 шкільними автобусами, які здійснюють перевезення 487 учнів та педагогічних працівників із 19 населених пунктів громади.

У період воєнного стану частина транспорту була вилучена для потреб ЗСУ, натомість автопарк поступово відновлюється за рахунок державних, місцевих та міжнародних ресурсів. Залишається потреба в двох шкільних автобусах для забезпечення підвезення здобувачів освіти до Томаківського ліцею №1.

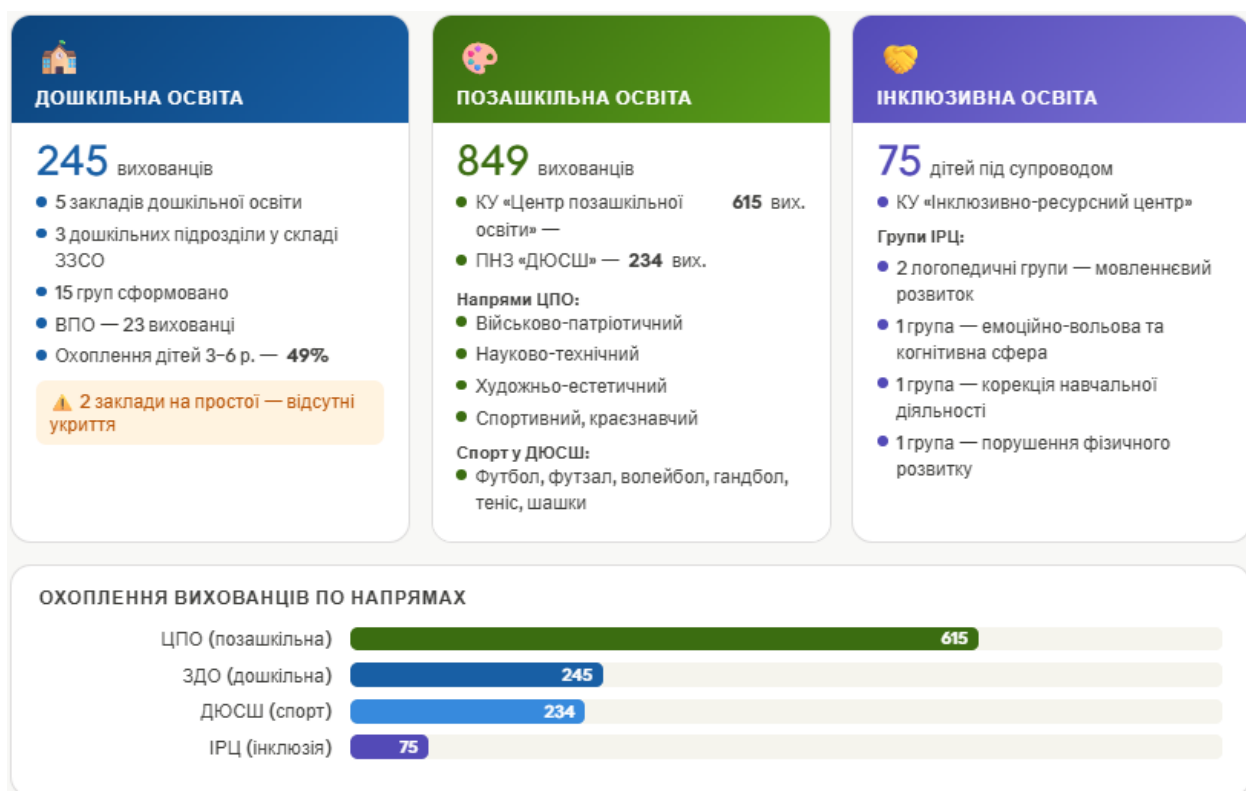

Рисунок 23. Зведені показники освіти: дошкільна, позашкільна та інклюзивна Томаківської громади на 2025–2026 навчальний рік.

Освітня система громади характеризується:

- розгалуженою мережею закладів із різними моделями організації навчання;
- нерівномірним навантаженням закладів;
- різним рівнем наповненості закладів загальної середньої освіти, що впливає на ефективність використання ресурсів;
- значною часткою дітей пільгових категорій та дітей ВПО;
- подальшою оптимізацією мережі та модернізацією матеріально-технічної бази закладів освіти громади.

Заклади загальної середньої та дошкільної освіти громади поступово модернізуються: будівлі утеплені, оснащені енергоефективними вікнами, автономними системами опалення та резервними джерелами живлення, що підвищує їхню енергетичну стійкість і забезпечує безперервність освітнього процесу в умовах воєнного стану.

В умовах воєнного стану зростає роль дистанційних технологій та електронних освітніх ресурсів. У закладах освіти активно використовуються електронні платформи, мультимедійні комплекси та цифрові навчальні матеріали.

У закладах загальної середньої освіти, крім Володимирівської гімназії-філії Томаківського ліцею №1, облаштовані укриття та проведено планові тренування персоналу та учнів щодо дій у надзвичайних ситуаціях. У двох закладах дошкільної освіти укриття відсутні, у зв'язку з чим ці заклади перебувають у режимі простою.

Через безпекову ситуацію харчування дітей у закладах освіти не здійснюється, що створює додаткові виклики для організації навчального процесу.

Зростає потреба у спеціальних умовах для дітей з особливими освітніми потребами (обладнання ресурсних кімнат, дистанційні курси та підтримка корекційних педагогів).

Існує потреба в розширенні позашкільної та гурткової діяльності у старостинських округах для забезпечення змістовного дозвілля та розвитку дітей.

Основні проблеми розвитку галузі:

1. **Матеріально-технічна база:** незважаючи на модернізацію частини обладнання, не всі заклади мають достатню кількість комп'ютерів, мультимедійних комплексів та дидактичних матеріалів, частина з яких є застарілими.

2. **Цифрові компетентності педагогів:** потребує подальшого розвитку система підвищення цифрових компетентностей педагогічних працівників.

3. **Безпека та організація харчування:** через безпекову ситуацію харчування дітей у закладах освіти не здійснюється, що потребує розробки альтернативних механізмів підтримки учнів. Також частина харчоблоків потребує модернізації.

4. **Доступність освіти:** обмежена кількість гуртків та позашкільних програм у віддалених старостинських округах.

5. **Модернізація навчального середовища:** частина кабінетів потребує оновлення меблів, дидактичних матеріалів та мультимедійного обладнання для забезпечення сучасного навчального процесу.

На території громади функціонує КЗО «Томаківський професійний аграрний ліцей» Дніпропетровської обласної ради, який забезпечує підготовку кадрів для аграрного сектору та інших галузей економіки.

Оцінка якості та доступності освітніх послуг мешканцями громади охоплювала доступність закладів освіти, якість навчання та можливості позашкільного розвитку дітей і молоді. Результати опитування свідчать про загалом позитивне сприйняття освітньої сфери. Найвищі оцінки отримали доступність шкіл і закладів дошкільної освіти. Позитивно оцінюється також якість освітніх послуг, хоча в окремих категоріях зростає частка середніх оцінок та відповідей «Не знаю», що може свідчити про різний рівень залученості мешканців до освітнього процесу.

Загалом результати демонструють відносно високий рівень задоволеності освітньою інфраструктурою громади, особливо щодо доступності закладів освіти та можливостей для розвитку дітей і молоді.

Як Ви оцінюєте на території громади якість освітніх послуг за 5-ти бальною шкалою, де 1 – найнижча оцінка, а 5 – найвища:

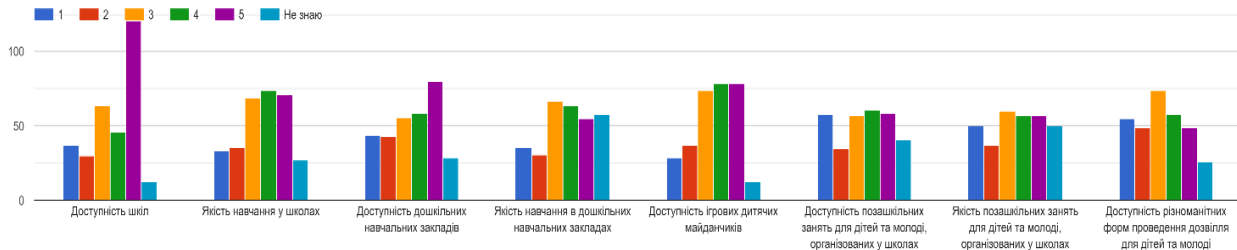

Рисунок 24. Оцінка мешканцями Томаківської громади якості освітніх послуг за 5-бальною шкалою, n=311, 2026 р.

Освітня мережа Томаківської громади охоплює всі основні рівні освіти — дошкільну, загальну середню, позашкільну та інклюзивну, що забезпечує доступність освітніх послуг для мешканців більшості населених пунктів громади. Загальна кількість здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти становить 1435 осіб при проєктній місткості 2858 місць, що свідчить про середній рівень наповнюваності мережі близько 50%. Водночас між окремими закладами спостерігаються суттєві відмінності у рівні завантаження, що впливає на ефективність використання бюджетних ресурсів та вартість утримання одного учня. Найвищі витрати на одного учня характерні для закладів із низькою наповнюваністю, зокрема Кисличуватської гімназії-філії. Освітня система громади продовжує функціонувати в умовах воєнного стану, що зумовлює необхідність розвитку дистанційних форм навчання, забезпечення безпеки учасників освітнього процесу та подальшого вдосконалення матеріально-технічної бази. До ключових викликів належать завершення облаштування захисної інфраструктури в закладах освіти, розширення можливостей інклюзивного навчання, розвиток позашкільної освіти у старостинських округах та підвищення ефективності використання освітньої інфраструктури. Загалом освітня система громади демонструє стійкість та здатність адаптуватися до сучасних викликів, проте потребує подальшої модернізації та інвестицій у якість освітнього середовища.

5.4.2. Мережа закладів охорони здоров'я

Первинну медичну допомогу в Томаківській селищній територіальній громаді забезпечує КНП «Томаківський центр первинної медико-санітарної допомоги» (ЦПМСД). На території громади функціонують п'ять амбулаторій загальної практики – сімейної медицини та шість фельдшерських пунктів.

У 2021 році закінчено будівництво нової амбулаторії за адресою: с-ще Томаківка, вул. Шосейна, 11, яка оснащена сучасним медичним обладнанням та комп'ютерною технікою.

В КНП «Томаківський ЦПМСД» впроваджено модель автономного медсестринства: розроблено план впровадження на осінь 2024–2025 рр., підготовлено та сертифіковано медичних працівників за програмою швидких інтервенцій, проведено фахову зустріч щодо обговорення ключових аспектів реалізації. Сформовано три команди «лікар + медична сестра», які пройшли навчання, отримали сертифікати та демонструють готовність і чітке розуміння нових функцій медичної сестри. Медичні сестри здійснюють консультування щодо здорового способу життя, відмови від шкідливих звичок та контрольні вимірювання артеріального тиску особам групи ризику — в середньому близько десяти інтервенцій на місяць. Серед основних бар'єрів — недовіра пацієнтів до нової ролі медичної сестри, неврегульованість оплати праці та повноважень на законодавчому рівні, а також складнощі з облаштуванням окремого кабінету.

Очікувані переваги включають зниження навантаження на лікаря, розширення охоплення медичною допомогою (особливо у віддалених населених пунктах) та в перспективі — зменшення ускладнень гіпертонічної хвороби, цукрового діабету, надмірної ваги й хронічних захворювань.

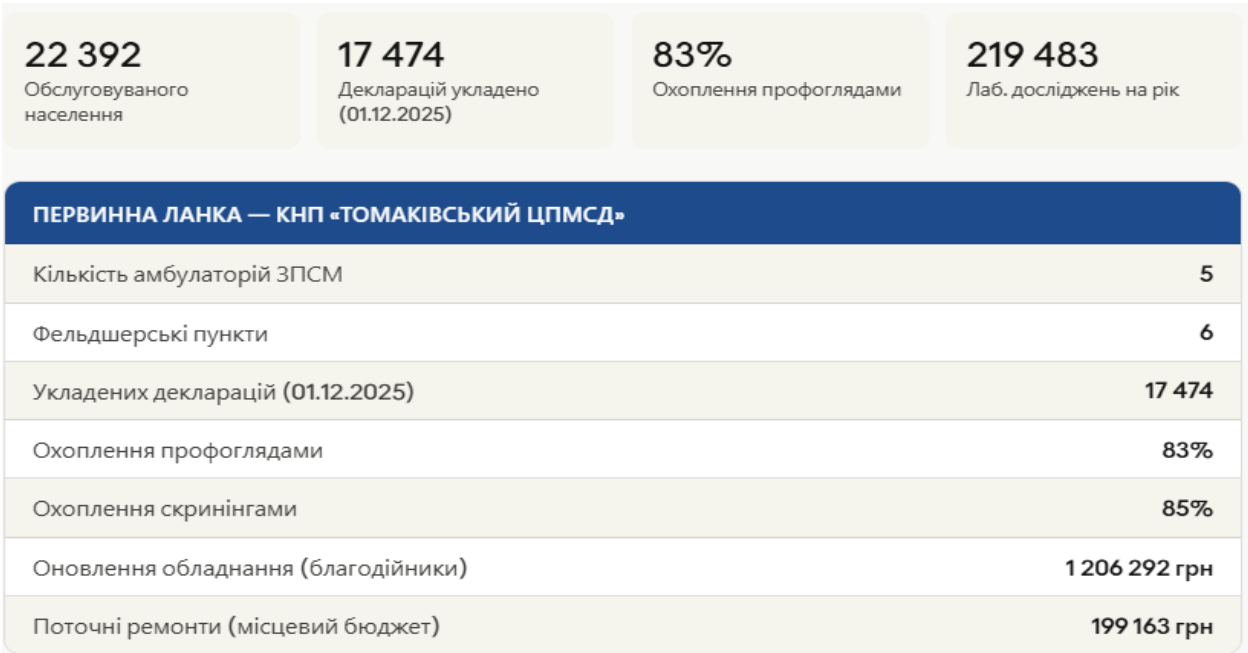

Рисунок 25. Основні показники діяльності КНП «Томаківський ЦПМСД» (первинна ланка медичної допомоги) станом на кінець 2025 року.

Функцію вторинної медичної допомоги в громаді виконує КП «Томаківська центральна районна лікарня» Томаківської селищної ради, яке забезпечує надання спеціалізованої амбулаторної та стаціонарної медичної допомоги, консультативно-діагностичних послуг, проведення медичних оглядів та експертизи тимчасової непрацездатності.

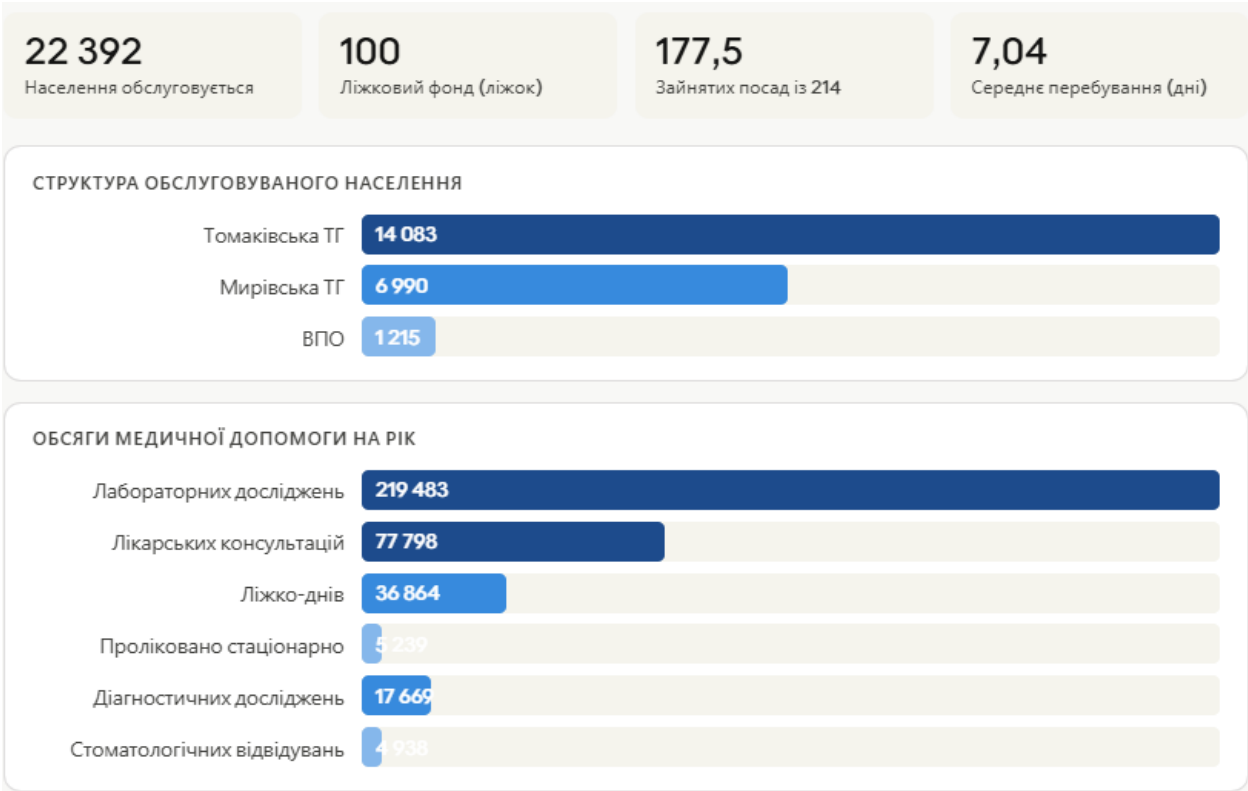

Рисунок 26. Основні показники діяльності КП «Томаківська ЦРЛ» (вторинна ланка медичної допомоги) станом на 2025 рік.

Станом на 01 листопада 2025 року загальна штатна чисельність КП «Томаківська ЦРЛ» становить 214 одиниць, з яких фактично зайнято 177,5 посади, що становить 83% від потреби. Найбільша кількість вакансій зафіксована середнього медичного персоналу - категорії, що забезпечують безперервність обслуговування пацієнтів та проведення діагностичних процедур у стаціонарних відділеннях. Наявність вакантних лікарських посад збільшує навантаження на працюючий персонал та обмежує доступність окремих спеціалізованих медичних послуг для населення. Одними з основних причин кадрового дефіциту залишаються відсутність службового житла для молодих спеціалістів та низька мотивація до роботи в сільській місцевості в умовах воєнного стану. Подолання кадрової проблеми потребує впровадження місцевих стимулів для залучення та закріплення медичних працівників у громаді.

КАДРОВИЙ СКЛАД КП «ТОМАКІВСЬКА ЦРЛ» (СТАНОМ НА 01.11.2025)

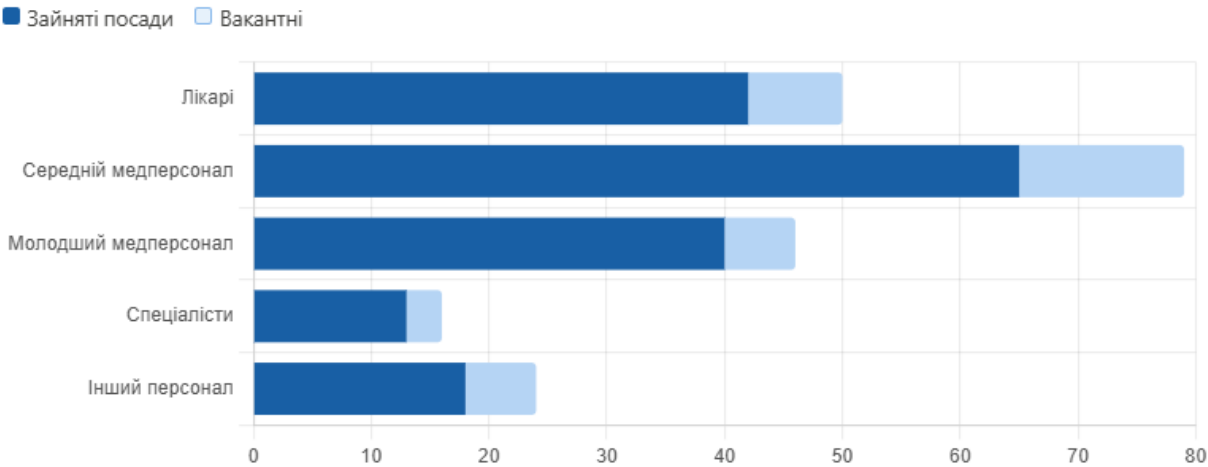

Рисунок 27. Кадровий склад КП «Томаківська ЦРЛ»: зайнятих та вакантних посад станом на 01.11.2025 р.

Таблиця 12. Ключові проблеми та пріоритетні напрями розвитку галузі охорони здоров'я Томаківської громади

№	Ключова проблема	Пріоритетний напрям	Очікуваний результат
1	Дефіцит медичних кадрів (17% вакантних посад)	Залучення та закріплення спеціалістів	Заповнення вакантних посад, зниження навантаження на персонал
2	Відсутність службового житла для лікарів	Реалізація програми забезпечення службовим житлом	Утримання молодих спеціалістів у громаді
3	Зношеність матеріально-технічної бази	Модернізація обладнання та ремонт приміщень	Підвищення якості діагностики та лікування
4	Обмежені фінансові ресурси для розвитку медичної інфраструктури	Залучення державних, обласних та міжнародних коштів	Фінансова стійкість закладів охорони здоров'я
5	Зростання хронічних неінфекційних захворювань	Розвиток профілактичної медицини та скринінгів	Рання діагностика, зниження смертності
6	Потреба у розвитку профілактичної медицини та формуванні здорового способу життя	Санітарна просвіта та профілактичні програми	Зниження захворюваності серед молоді
7	Обмежений перелік пакетів НСЗУ	Розширення договірних відносин з НСЗУ	Збільшення фінансування через державні програми

Оцінювання мешканцями якості медичних та соціальних послуг у громаді охоплює доступність і якість різних видів медичної допомоги, соціальної підтримки та забезпечення населення необхідними сервісами.

Результати опитування свідчать про неоднорідне сприйняття якості медичного та соціального обслуговування. Найвищі оцінки отримали доступність окремих соціальних сервісів та робота закладів первинної медичної допомоги. Водночас нижчі оцінки зафіксовано щодо доступності спеціалізованої медичної допомоги й окремих видів соціальної підтримки, що вказує на необхідність подальшого розвитку відповідних напрямів та покращення доступу населення до них.

Загалом результати демонструють потребу в подальшому розвитку системи охорони здоров'я та соціального захисту, підвищенні доступності спеціалізованої допомоги й посиленні інформування мешканців щодо можливостей отримання підтримки у громаді.

Як Ви оцінюєте на території громади якість надання медичних та соціальних послуг населенню за 5-ти бальною шкалою, де 1 – найнижча оцінка, а 5 – найвища:

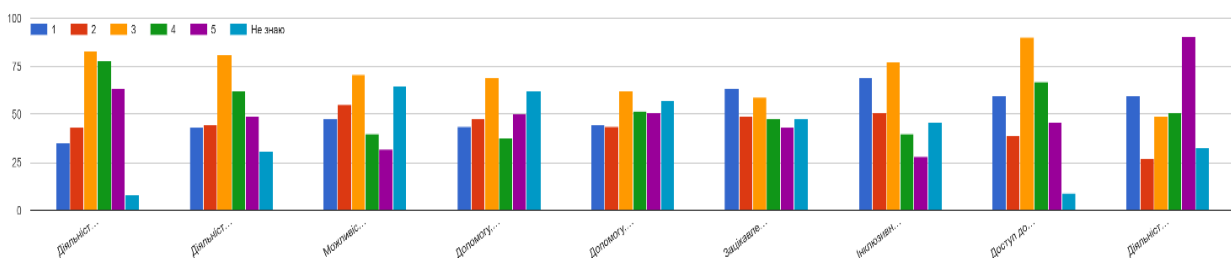

Рисунок 28. Оцінка мешканцями Томаківської громади якості медичних та соціальних послуг за 5-бальною шкалою (n=311), 2026 р.

Система охорони здоров'я Томаківської громади представлена первинною та вторинною ланками медичної допомоги, які забезпечують надання послуг мешканцям громади, внутрішньо переміщеним особам та населенню прилеглих територій. Розгалужена мережа амбулаторій, фельдшерських пунктів і багатопрофільної лікарні створює базові умови для доступності медичних послуг. Водночас галузь стикається з низкою викликів, серед яких кадровий дефіцит, потреба в оновленні матеріально-технічної бази та зростання навантаження на систему охорони здоров'я в умовах воєнного стану. Особливо актуальним залишається питання залучення та закріплення медичних працівників, насамперед лікарів і середнього медичного персоналу. Подальший розвиток галузі потребує поєднання ресурсів державного, обласного та місцевого рівнів, а також залучення міжнародної технічної допомоги для модернізації медичної інфраструктури та підвищення якості медичних послуг.

5.4.3. Мережа закладів культури та спорту

Мережа закладів культури Томаківської громади забезпечує збереження культурної спадщини, організацію дозвілля населення, проведення культурно-мистецьких заходів та підтримку громадської активності. Заклади культури виконують важливу соціальну функцію, особливо в умовах воєнного стану, створюючи простір для комунікації, психологічної підтримки та збереження місцевої ідентичності.

Томаківська бібліотека є учасником проекту «Розбудова спроможності громад до розвитку системи громадського здоров'я», який реалізується ГО «Культурна Ліга Сходу» за підтримки Федерального уряду Німеччини через GIZ.

Головна увага приділяється підвищенню ефективності роботи закладів культури громади, посиленню їх ролі в організації змістовного відпочинку населення, збереженню культурної спадщини та зміцненню матеріально-технічної бази установ культури. Протягом 2025 року в закладах культури Томаківської громади проведено 385 культурно-масових та тематичних

заходів, спрямованих на розвиток культурного середовища, підтримку національної ідентичності та розширення можливостей для культурного дозвілля мешканців громади.

У 2025 році розвиток фізичної культури та спорту в Томаківській громаді характеризувався такими основними напрямками.

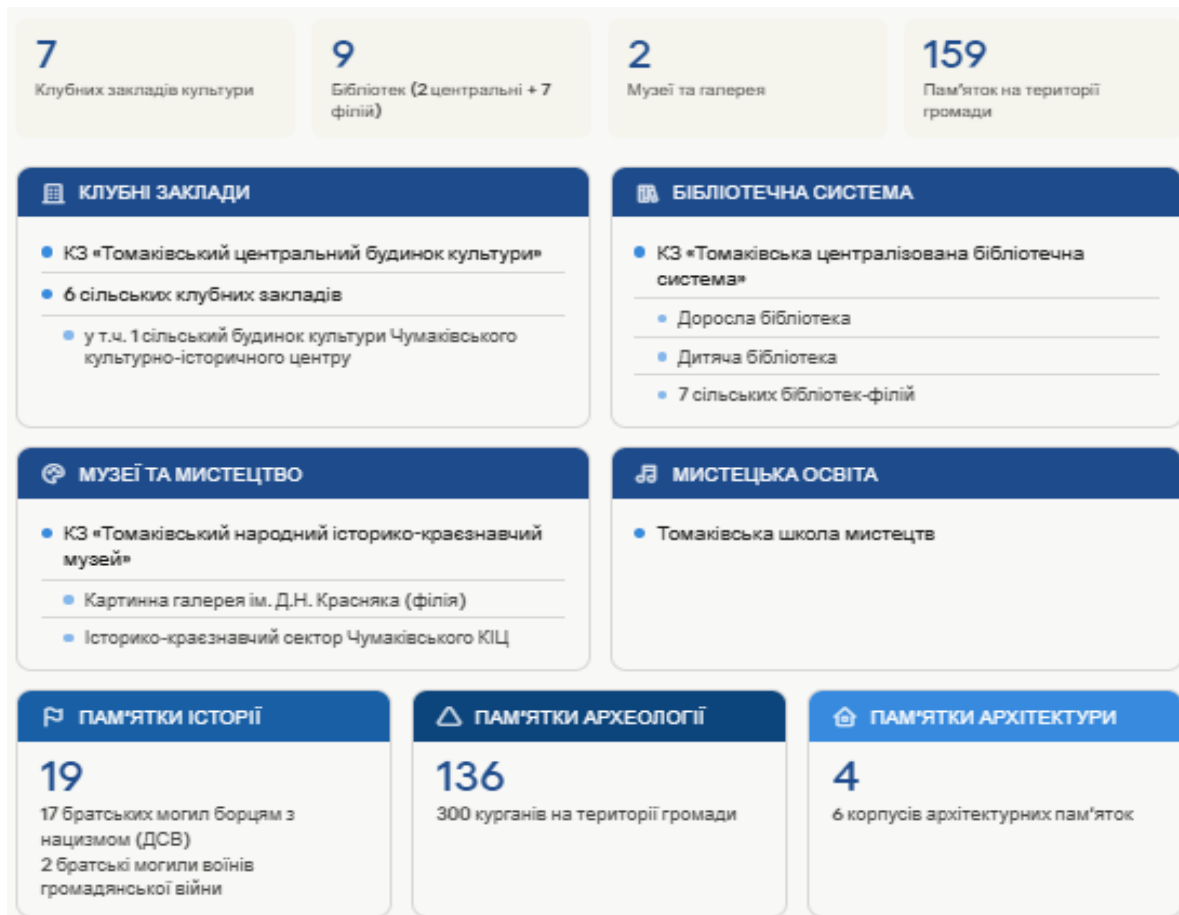

Рисунок 29. Мережа закладів культури та культурна спадщина Томаківської громади.

Спортивна інфраструктура:

У громаді функціонують 4 шкільні, 1 громадська спортивна зала, 1 спортивна зала закладу позашкільної освіти, 2 стадіони, 12 спортивних майданчиків у різних старостинських округах та 2 тіри. Об'єкти підтримуються у належному стані, проводяться планові ремонти та закуповується спортивний інвентар.

Залучення населення до спорту: діти та молодь активно відвідують спортивні секції у школах та позашкільних закладах. Регулярно проводяться спортивні заходи та змагання серед школярів і молоді для популяризації здорового способу життя.

Фізичне виховання у закладах освіти: реалізуються програми з фізичної культури, враховуючи вікові особливості учнів. Використовуються сучасні методики та обладнання для підвищення ефективності фізичного розвитку.

У громаді функціонує ПНЗ «Томаківська дитячо-юнацька спортивна школа», яка є центром підготовки дітей та підлітків у різних видах спорту. У закладі навчаються 234 вихованці, сформовано 16 навчально-тренувальних груп, у яких працюють 8 тренерів-викладачів. Підготовка здійснюється за напрямками футболу, волейболу, настільного тенісу, шашок та гандболу.

Крім спортивної підготовки, школа організовує тренінги з правил безпеки, здорового способу життя та розвитку фізичної культури, що сприяє всебічному розвитку дітей.

Основні проблеми розвитку галузі

- обмежена кількість сучасних спортивних майданчиків у старостинських округах;

- потреба в оновленні спортивного інвентарю та обладнання;
- необхідність розвитку інклюзивного спорту;
- обмежені можливості проведення масових заходів в умовах воєнного стану;
- відсутність укриттів у частині спортивних об'єктів громади.

Оцінювання мешканцями якості послуг у сфері культури, відпочинку та дозвілля охоплювало доступність і якість культурних заходів, спортивної інфраструктури, закладів дозвілля та можливостей для проведення вільного часу. Результати свідчать про переважання середніх та позитивних оцінок у більшості категорій. Найчастіше респонденти оцінювали послуги на рівні «3» та «4», що вказує на помірний рівень задоволеності станом культурної та дозвілдової сфери у громаді.

Водночас окремі напрями отримали значну кількість високих оцінок («5»), що свідчить про позитивне сприйняття мешканцями окремих культурних або спортивних послуг. Разом із тим наявність помітної частки низьких оцінок у деяких категоріях вказує на нерівномірний розвиток інфраструктури дозвілля та потребу у її модернізації.

Загалом результати демонструють потребу у подальшому розвитку культурного середовища, розширенні можливостей для дозвілля та активного відпочинку, а також підвищенні доступності культурних і спортивних послуг для мешканців громади.

Як Ви оцінюєте на території громади рівень надання послуг у сфері культури, відпочинку та дозвілля за 5-ти бальною шкалою, де 1 – найнижча оцінка, а 5 – найвища:

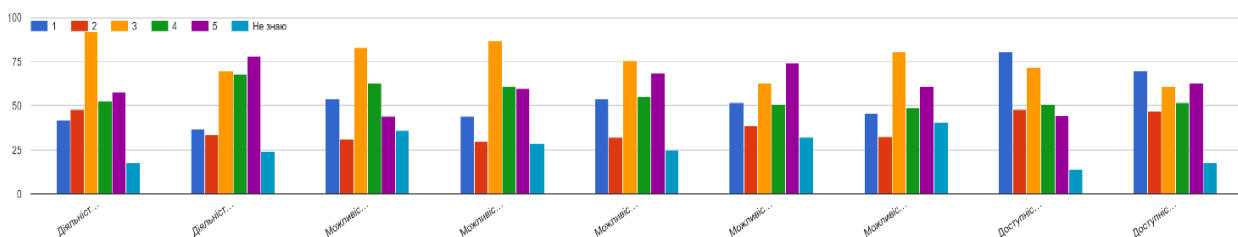

Рисунок 30. Оцінка мешканцями Томаківської громади рівня послуг у сфері культури, відпочинку та дозвілля за 5-бальною шкалою (n=311), 2026 р.

Культурно-спортивна інфраструктура Томаківської громади загалом забезпечує базові потреби населення у сфері культури, дозвілля та фізичної активності. Водночас частина об'єктів потребує модернізації матеріально-технічної бази, оновлення обладнання та підвищення доступності послуг у старостинських округах. Важливими напрямками розвитку залишаються підтримка діяльності закладів культури, розвиток дитячо-юнацького спорту, впровадження інклюзивних практик, збереження культурної спадщини громади та створення безпечних умов для проведення культурно-масових і спортивних заходів. Особливого значення набуває залучення грантових ресурсів і міжнародної технічної допомоги для оновлення інфраструктури та розширення можливостей культурного й спортивного розвитку населення.

5.4.4. Житлове забезпечення та допомога ВПО

Одним із найбільших соціальних викликів для Томаківської громади в умовах воєнного стану стало забезпечення потреб внутрішньо переміщених осіб. Громада, розташована у Нікопольському районі Дніпропетровської області, прийняла значну кількість людей, які були змушені залишити місця постійного проживання через бойові дії або тимчасову окупацію окремих територій України. Станом на кінець 2025 року на території громади було зареєстровано 4196 внутрішньо переміщених осіб, що суттєво впливає на потребу в соціальних, медичних, освітніх та житлових послугах.

Збільшення чисельності населення за рахунок внутрішньо переміщених осіб створює додаткове навантаження на соціальну інфраструктуру громади. Насамперед це стосується системи соціального захисту населення, закладів освіти, охорони здоров'я, адміністративних сервісів та ринку праці. Водночас інтеграція ВПО в життя громади сприяє формуванню нових соціальних зв'язків, розвитку громадської активності та залученню додаткового людського потенціалу.

Соціальні служби громади забезпечують надання внутрішньо переміщеним особам комплексу підтримки, що включає інформаційно-консультаційні послуги, соціальний супровід, психологічну допомогу та сприяння в адаптації до нових умов проживання. Особлива увага приділяється найбільш вразливим категоріям населення: сім'ям з дітьми, людям похилого віку, особам з інвалідністю, багатодітним родинам та особам, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Одним із ключових викликів залишається забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб та інших соціально вразливих груп населення. В умовах обмежених ресурсів житлового фонду громада потребує пошуку додаткових механізмів розширення можливостей тимчасового та постійного розміщення громадян, зокрема шляхом реконструкції наявних приміщень, залучення державних програм підтримки та міжнародної технічної допомоги.

Складна безпекова ситуація та тривалий вплив воєнних подій зумовлюють підвищену потребу населення у психологічній підтримці. Особливої уваги потребують внутрішньо переміщені особи, діти, люди похилого віку, особи з інвалідністю, члени родин військовослужбовців та інші вразливі групи населення. У цих умовах важливого значення набуває розвиток системи соціально-психологічної допомоги, розширення доступу до відповідних послуг та посилення міжвідомчої взаємодії між закладами соціальної сфери, освіти та охорони здоров'я.

Таким чином, забезпечення належних умов проживання, соціальної адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб, а також розвиток системи соціальної та психологічної підтримки населення залишаються важливими напрямками соціальної політики Томаківської громади. Реалізація цих завдань потребує координації зусиль органів місцевого самоврядування, державних інституцій, міжнародних партнерів та громадського сектору.

5.4.5. Адміністративні послуги

Центр надання адміністративних послуг Томаківської громади є ключовим інструментом забезпечення доступу мешканців до державних, регіональних та місцевих сервісів. Упродовж 2025 року діяльність ЦНАП була спрямована на розширення переліку послуг, підвищення їх доступності та вдосконалення якості обслуговування населення.

У 2025 році перелік адміністративних послуг, які можна отримати через ЦНАП громади, збільшився на 8 позицій. Запроваджено прийом громадян представником податкової служби, що дозволило розширити спектр консультаційних та адміністративних сервісів без необхідності виїзду мешканців до районних чи обласних центрів. Важливим напрямом роботи стало забезпечення доступності послуг для маломобільних груп населення. Протягом року здійснено 23 виїзди мобільного адміністратора до громадян похилого віку, осіб з інвалідністю та інших мешканців, які не мають можливості самостійно відвідати ЦНАП.

Триває процес передачі делегованих повноважень щодо державної реєстрації актів цивільного стану (народження, смерті та шлюбу), що дозволить у перспективі надавати відповідні послуги безпосередньо через ЦНАП громади.

Станом на кінець 2025 року через ЦНАП, у якому працюють 4 спеціалісти (керівник та 3 адміністратори), надається 433 види адміністративних послуг. Для їх забезпечення адміністратори працюють із 15 державними, регіональними та місцевими реєстрами. За звітний період адміністраторами ЦНАП та працівниками віддалених робочих місць надано понад 15 тис. консультацій та понад 10 тис. адміністративних послуг.

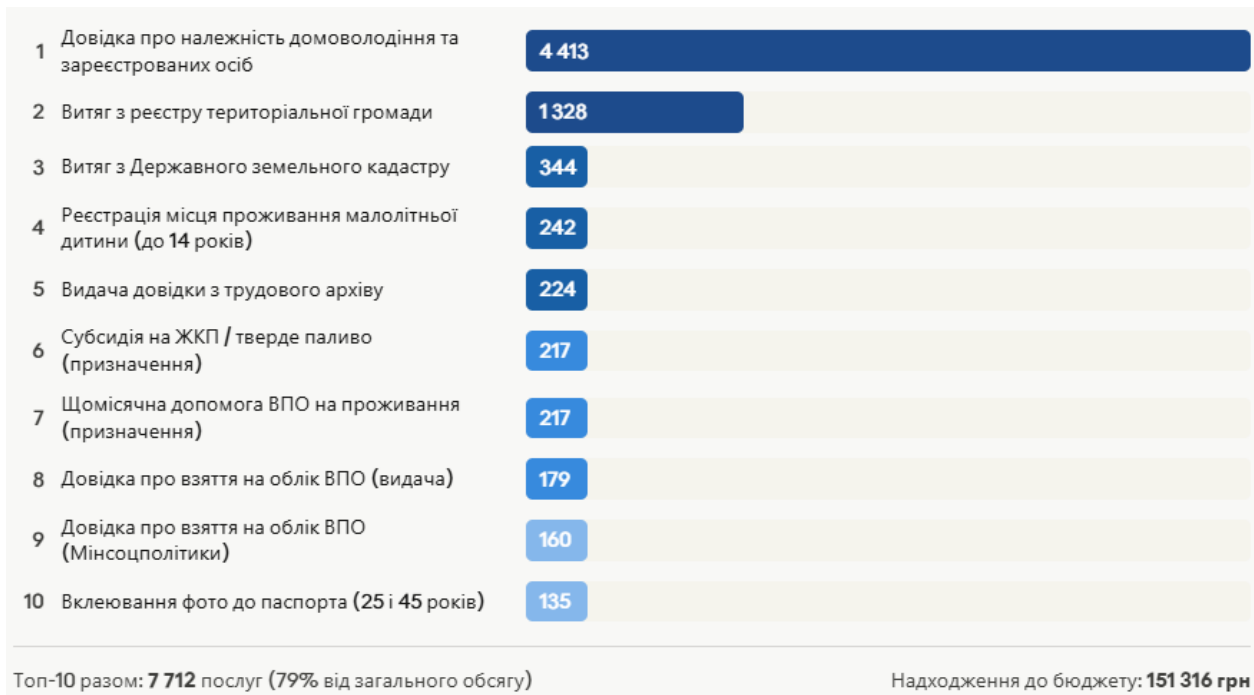

Рисунок 31. Топ-10 адміністративних послуг ЦНАП Томаківської громади.

Аналіз структури найбільш затребуваних послуг свідчить про значне переважання довідок про належність домоволодіння, яких протягом року було надано 4413. Високий попит також спостерігається на послуги, пов'язані з оформленням соціальної підтримки, внутрішньо переміщеними особами та житловими субсидіями, що відображає соціальні наслідки воєнного стану та зростання навантаження на систему адміністративних сервісів громади.

Центр надання адміністративних послуг Томаківської громади демонструє стабільний розвиток та високий рівень затребуваності серед населення. У 2025 році через ЦНАП надавалося 433 види послуг, а надходження до бюджету від адміністративних сервісів становили 151,3 тис. грн. Важливими досягненнями стали розширення переліку послуг, розвиток мобільного обслуговування населення та підготовка до надання послуг з державної реєстрації актів цивільного стану.

Подальший розвиток системи адміністративних послуг доцільно спрямувати на цифровізацію сервісів, розширення мережі віддалених робочих місць у старостинських округах, підвищення доступності послуг для маломобільних груп населення та зміцнення кадрової спроможності ЦНАП в умовах зростання попиту на адміністративні послуги.

Таким чином, ЦНАП Томаківської громади є важливим елементом місцевої інфраструктури публічних послуг та забезпечує реалізацію принципу доступності адміністративних сервісів для мешканців громади навіть в умовах воєнного стану.

Громада одночасно обслуговує три категорії з принципово різними потребами — 4 196 ВПО, демобілізовані ветерани та особи з інвалідністю, — однак системних інструментів їх інтеграції бракує. Першочерговими потребами є створення ветеранського простору з повним спектром послуг (юридичних, психологічних, профорієнтаційних), облаштування безбар'єрного середовища у закладах публічної інфраструктури відповідно до стандартів ЄС, а також розширення доступного житлового фонду для соціально вразливих груп. Перспективним напрямом є будівництво або пристосування наявного комунального приміщення під реабілітаційний центр для залучення фінансування НСЗУ та міжнародних донорів.

Інфраструктура торгівлі, послуг та туристичний потенціал Томаківської селищної громади формуються відповідно до її аграрної спеціалізації, особливостей системи розселення та сучасних безпекових умов. Розвиток цих сфер спрямований на забезпечення повсякденних потреб населення, підтримку підприємницької активності та створення передумов для майбутнього економічного зростання громади.

Торгівельна мережа громади зосереджена переважно в адміністративному центрі — селищі Томаківка, а також у найбільших населених пунктах громади. Вона представлена продовольчими магазинами, об'єктами торгівлі товарами повсякденного попиту, будівельними матеріалами, господарськими товарами та іншими видами роздрібної торгівлі. Важливу роль у забезпеченні населення товарами та реалізації місцевої продукції відіграє ринок, де здійснюється продаж сільськогосподарської продукції місцевих виробників і домогосподарств.

З огляду на аграрний характер економіки громади, важливе місце займає діяльність підприємств, пов'язана із заготівлею, зберіганням та реалізацією сільськогосподарської продукції, зерна, насіння та кормів. Це формує основу місцевого товарообігу та забезпечує зайнятість населення.

Сфера послуг представлена закладами громадського харчування, об'єктами побутового обслуговування, станціями технічного обслуговування автомобілів, фінансовими установами, банківськими сервісами та іншими підприємствами, що забезпечують повсякденні потреби мешканців громади. Важливим елементом інфраструктури послуг є Центр надання адміністративних послуг, який забезпечує доступ населення до широкого спектра державних і муніципальних сервісів.

Функціонування житлово-комунальної сфери забезпечують профільні комунальні підприємства громади, які здійснюють водопостачання, водовідведення, благоустрій територій та управління відходами.

В умовах воєнного стану туристична діяльність суттєво обмежена, проте громада володіє значним історико-культурним та природним потенціалом для її розвитку в післявоєнний період. Томаківська громада є одним із важливих осередків козацької історії України. Саме з її територією пов'язують розташування Томаківської Січі — одного з ранніх центрів формування українського козацтва. Значний потенціал для розвитку екскурсійного, історико-пізнавального та патріотичного туризму мають об'єкти культурної спадщини, місця історичної пам'яті та локальні туристичні маршрути.

Додатковими конкурентними перевагами громади є природні ландшафти, водойми та рекреаційні території, які можуть стати основою для розвитку сільського зеленого туризму, рекреаційних послуг, любительського рибальства та відпочинку на природі.

Основними стримувальними факторами розвитку туристичної галузі залишаються наслідки воєнного стану, обмеженість туристичної інфраструктури, недостатня кількість місць розміщення туристів та потреба у покращенні транспортної доступності окремих об'єктів.

Таким чином, сфера торгівлі та послуг забезпечує базові потреби населення та підтримує економічну активність громади, тоді як туристичний потенціал залишається одним із перспективних напрямів довгострокового розвитку. Реалізація цього потенціалу потребуватиме розвитку туристичної інфраструктури, формування локальних туристичних продуктів, збереження історико-культурної спадщини та залучення інвестицій у післявоєнний період.

Козацько-туристичне позиціонування громади органічно доповнюється потенціалом крафтового та мистецького виробництва — гончарства, ткацтва, локальної гастрономії, — традиції якого в Томаківці задокументовані ще з кінця XIX століття. Популяризація локальної продукції через регіональні ярмарки, брендований фермерський ринок та e-commerce може стати самостійним напрямом економічної диверсифікації в постконфліктний період.

Безпека життєдіяльності населення та забезпечення цивільного захисту є одним із ключових пріоритетів діяльності Томаківської селищної територіальної громади. В умовах воєнного стану та близькості до територій, які зазнають впливу бойових дій, питання захисту населення, підтримки функціонування критичної інфраструктури та підвищення готовності до надзвичайних ситуацій набувають особливого значення.

Протягом останніх років у громаді здійснюються заходи щодо розвитку та вдосконалення системи цивільного захисту. Особлива увага приділяється облаштуванню та модернізації захисних споруд, створенню безпечних умов перебування населення у закладах освіти та інших громадських об'єктах, а також забезпеченню готовності до реагування на надзвичайні ситуації воєнного та техногенного характеру.

Важливим напрямом роботи є підвищення стійкості об'єктів критичної інфраструктури. Заклади охорони здоров'я, комунальні підприємства, адміністративні установи та інші об'єкти життєзабезпечення поступово оснащуються резервними джерелами електроживлення та засобами автономного функціонування для забезпечення безперервного надання послуг населенню в умовах можливих перебоїв енергопостачання.

На території громади здійснюється взаємодія органів місцевого самоврядування з підрозділами Державної служби України з надзвичайних ситуацій, правоохоронними органами та іншими службами, відповідальними за реагування на надзвичайні події. Значна увага приділяється інформаційно-роз'яснювальній роботі серед населення, зокрема заходам із мінної безпеки, правилам поведінки під час повітряних тривог та іншим питанням особистої безпеки.

Пожежну безпеку та реагування на надзвичайні ситуації забезпечують підрозділи Державної служби України з надзвичайних ситуацій та місцеві пожежні формування, діяльність яких спрямована на оперативне реагування на пожежі, аварії та інші надзвичайні події як у адміністративному центрі, так і в населених пунктах старостинських округів.

Важливим елементом системи безпеки є функціонування систем оповіщення населення та оперативного інформування мешканців через офіційні канали комунікації громади. Це дозволяє забезпечувати своєчасне доведення інформації про потенційні загрози, зміни в роботі об'єктів інфраструктури та заходи цивільного захисту.

Загалом система цивільного захисту Томаківської громади адаптується до сучасних безпекових викликів та потребує подальшого розвитку. Пріоритетними напрямками залишаються розширення фонду захисних споруд, підвищення рівня автономності об'єктів критичної інфраструктури, удосконалення систем оповіщення населення та зміцнення матеріально-технічної бази підрозділів, залучених до реагування на надзвичайні ситуації.

Пріоритетними напрямками розбудови системи безпеки є впровадження муніципальної системи відеонагляду «Безпечне місто», формування постійної мережі пунктів незламності з резервним живленням та запасами першої необхідності у всіх 7 старостинських округах, а також забезпечення автономності об'єктів критичної інфраструктури на рівні не менше 72 годин. Окремої уваги потребує розширення доступності психологічної підтримки: тривале прифронтове навантаження формує системний запит, який суттєво перевищує поточні можливості ЦСП «Крок назустріч».

5.7. СПОЖИВЧИЙ РИНОК

Споживчий ринок Томаківської селищної територіальної громади функціонує в умовах воєнного стану та забезпечує задоволення повсякденних потреб населення у товарах і послугах. Його розвиток базується на діяльності суб'єктів малого підприємництва, роздрібної торгівлі, сфери послуг та місцевих виробників сільськогосподарської продукції. Незважаючи на складні безпекові умови, споживчий ринок зберігає свою функціональність та адаптується до змін економічного середовища.

Станом на 2026 рік в адміністративному центрі громади – селищі Томаківка – зареєстровано 148 суб'єктів господарювання, з яких 2 є юридичними особами та 146 – фізичними особами-підприємцями. Така структура свідчить про переважання малого бізнесу, який забезпечує значну частину товарів і послуг для населення громади.

Основу споживчого ринку формує роздрібна торгівля. Торговельна мережа зосереджена переважно в селищі Томаківка, а також у найбільших населених пунктах громади. Вона представлена продуктовими магазинами, об'єктами торгівлі товарами повсякденного попиту, будівельними матеріалами, господарськими товарами, автозапчастинами та іншими видами спеціалізованої торгівлі.

Важливе місце у структурі споживчого ринку займає Томаківський ринок, який виконує функцію основного торговельного майданчика громади. Тут реалізується продукція місцевих фермерських господарств та особистих селянських господарств, зокрема овочі, фрукти, м'ясна та молочна продукція. Ринок сприяє підтримці місцевих виробників, забезпечує населення свіжими продуктами харчування та створює додаткові можливості для самозайнятості населення.

Оскільки громада має виражену аграрну спеціалізацію, важливу роль відіграють підприємства та суб'єкти господарювання, діяльність яких пов'язана із заготівлею, зберіганням, реалізацією зернових культур, насіння та кормів для тварин. Це забезпечує функціонування локальних ланцюгів постачання та підтримує економічну активність сільських територій.

СЕГМЕНТИ СПОЖИВЧОГО РИНКУ

■ Кількість об'єктів / суб'єктів у сегменті (відносно)

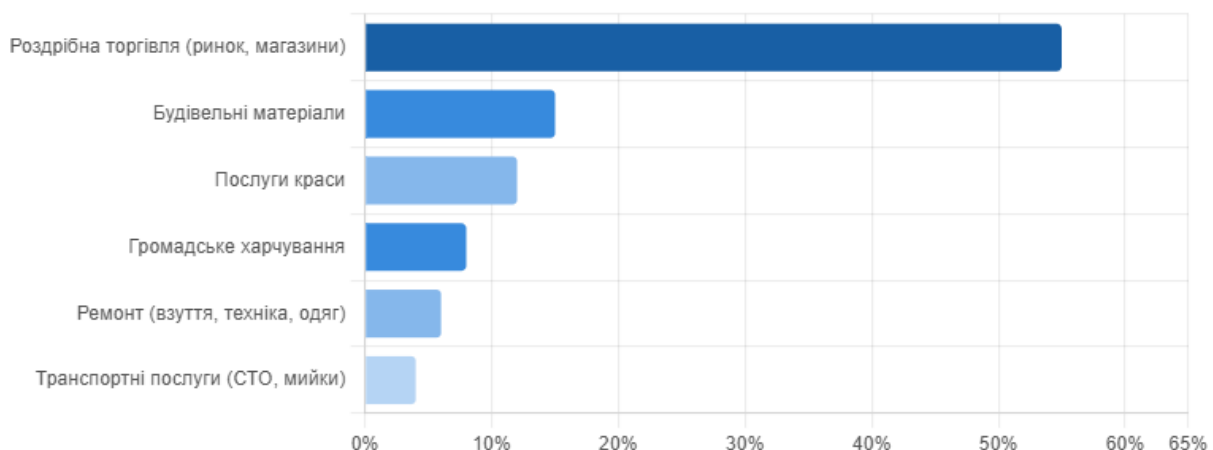

Рисунок 32. Сегменти споживчого ринку Томаківської громади.

Сфера громадського харчування представлена невеликими кафе, закладами швидкого харчування та об'єктами придорожного сервісу, які обслуговують як місцеве населення, так і транзитних відвідувачів. Побутові послуги надаються приватними підприємцями та малими підприємствами, що здійснюють ремонтні роботи, технічне обслуговування транспортних засобів, перукарські та інші послуги повсякденного попиту.

Важливим фактором підтримки економічної активності в умовах воєнного стану є реалізація програм підтримки малого підприємництва, залучення грантових ресурсів та сприяння розвитку мікробізнесу. Це створює додаткові можливості для самозайнятості населення, розвитку локального виробництва та підтримки стабільності споживчого ринку громади.

Загалом споживчий ринок Томаківської громади характеризується достатнім рівнем забезпечення населення товарами та послугами, функціонуванням розгалуженої мережі суб'єктів малого підприємництва та збереженням економічної активності навіть в умовах воєнного стану. Водночас структура ринку залишається орієнтованою переважно на малий

бізнес, що з одного боку забезпечує його гнучкість та адаптивність, а з іншого – обмежує можливості реалізації масштабних інвестиційних проєктів і розвитку сучасних форматів торгівлі.

Подальший розвиток споживчого ринку доцільно пов'язувати з підтримкою малого та середнього підприємництва, розширенням сфери послуг, розвитком місцевого виробництва та переробки сільськогосподарської продукції, а також створенням сприятливих умов для залучення інвестицій і започаткування нових видів бізнесу.

6. МІСТОБУДІВНА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Просторовий розвиток громади неможливий без актуальної містобудівної документації — вона є не формальним бюрократичним інструментом, а правовою та планувальною основою для будь-яких рішень щодо землекористування, розміщення об'єктів інфраструктури, залучення інвестицій і видачі дозволів на будівництво. Відсутність чинного генерального плану або його критичне застарівання фактично паралізує розвиток населеного пункту: інвестор не може отримати земельну ділянку в законний спосіб, громада не може обґрунтувати виділення коштів на інфраструктуру, а органи місцевого самоврядування ухвалюють рішення в умовах правової невизначеності.

Для Томаківської громади це питання має особливу гостроту з кількох причин. По-перше, громада є поліцентричною: вона об'єднує 35 населених пунктів з принципово різним демографічним становищем — від селища Томаківка з розвинутою інфраструктурою до сіл із кількома десятками мешканців, які самі ж органи місцевого самоврядування визначають як неперспективні. Актуальна документація потрібна для того, щоб відрізнити населені пункти, в які варто інвестувати, від тих, де єдиною обґрунтованою стратегією є керований відступ із мінімізацією витрат. По-друге, демографічний прогноз, наведений у попередньому розділі, прямо впливає на параметри генеральних планів: документація, розроблена з розрахунку на чисельність населення 1990-х або навіть 2017 року, не відображає реалій громади з населенням, що скорочується. По-третє, прифронтове розташування громади і пов'язані з ним безпекові обмеження формують новий клас вимог до землекористування — санітарні зони, обмеження на певні типи забудови, пріоритети розміщення захисної інфраструктури, — які не були і не могли бути враховані в документах, розроблених до 2022 року.

Стан містобудівної документації громади відображає накопичені десятиліттями прогалини. З 35 населених пунктів лише один — смт Томаківка — має відносно актуальний генеральний план (**затверджений 23.07.2019**), переведений у цифровий формат. Решта документів або відсутні взагалі (9 населених пунктів), або датовані переважно 1969–1992 роками і потребують суттєвого оновлення. Для низки сіл рішення про продовження терміну дії документації ухвалювалися ще у 2012 році — тобто цим рішенням вже понад 12 років, і вони не відображають ані демографічних змін, ані наслідків повномасштабного вторгнення.

Таблиця 13. Стан забезпечення містобудівною документацією сіл, селищ Томаківської громади

№ з/п	Найменування населеного пункту	Розробник генерального плану, виготовлен-ня	Дата рішення щодо продовження терміну дії містобудівної документації	Потреба в розробленні, корегуванні або оновленні	Примітки
1	с-ще Томаківка	ДП "Містобудівний кадастр" м. Дніпро, 2017 р.	Рішення Томаківської селищної ради від 23.07.2019 №1895-53/VII	не потребує	Переведено з паперових носіїв у цифровий формат
2	с. Катюшине	"Днепроагро-проєкт" Дніпропет-ровськ-1995	Рішення Томаківської селищної ради від 10.08.2012 №383-13/VI	оновлення	Переведено з паперових носіїв у цифровий формат
3	с. Олександрівка	Відсутній		не потребує	Село не перспективне
4	с. Петрівка	Відсутній		потребує розробки	Село не перспективне

5	с. Семенівка	"Днепроагро-проект" Дніпропет-ровськ-1990	Рішення Томаківської селищної ради від 10.08.2012 №383-13/VI	оновлення	Переведено з паперових носіїв у цифровий формат
6	с. Сергіївка	"Днепроагро-проект" Дніпропет-ровськ-1990	Рішення Томаківської селищної ради від 10.08.2012 №383-13/VI	оновлення	Переведено з паперових носіїв у цифровий формат
7	с. Високе	"Укрколхоз-проект" Дніпропет-ровськ-1977	Рішення Володимирівської сільської ради від 13.07.2012 №151-16/VI	оновлення	
8	с. Ганнівка	Відсутній		не потребує	Село перспективне(24чол)
9	с. Грушеве	"Укрколхоз-проект" Дніпропет-ровськ-1977	Рішення Володимирівської сільської ради від 13.07.2012 №151-16/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
10	с. Запорізька Балка	"Укрзем-проект" Київ-1969	Рішення Володимирівської сільської ради від 13.07.2012 №151-16/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
11	с. Запорізьке	"Укрзем-проект" Київ-1969	Рішення Володимирівської сільської ради від 13.07.2012 №151-16/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
12	с. Миролjubівка	Відсутній		потребує розробки	Село не перспективне (46 чол)
13	с. Новомиколаївка	Відсутній		потребує розробки	Село не перспективне. (104 чол)
14	с. Новомихайлівка	Генплан 1969 року, який є в архіві управління містобудування та архітектури ОДА		потребує розробки	Село не перспективне (3 чол)
15	с. Новоукраїнка	Відсутній		потребує розробки	Село не перспективне (54 чол)
16	с. Садове	"Укрколхоз-проект" Дніпропет-ровськ-1985	Рішення Володимирівської сільської ради від 13.07.2012 №151-16/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
17	с. Степанівка	Відсутній		потребує розробки	Село не перспективне (380 чол)
18	с. Урожайне	Відсутній		потребує розробки	
19	с. Зелений Гай	Комплексний центр "КОНТАКТ" Дніпропет-ровськ-1990	Рішення Зеленогайської сільської ради від 23.08.2012 №79-13/VI	оновлення	Переведено з паперових носіїв у цифровий формат
20	с. Краснопіль	Комплексний центр "КОНТАКТ" Дніпропет-ровськ-1990	Рішення Зеленогайської сільської ради від 23.08.2012 №79-13/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
21	с. Новокраснопіль	Комплексний центр "КОНТАКТ" Дніпропет-ровськ-1990	Рішення Зеленогайської сільської ради від 23.08.2012 №79-13/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
22	с. Тарасівка	Комплексний центр "КОНТАКТ" Дніпропет-ровськ-1990	Рішення Зеленогайської сільської ради від 23.08.2012 №79-13/VI	оновлення	Переведено з паперових носіїв у цифровий формат
23	с. Червоноукраїнка	Комплексний центр "КОНТАКТ" Дніпропет-ровськ-1990	Рішення Зеленогайської сільської ради від 23.08.2012 №79-13/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
24	с. Кисличувата	"Днепроагро-проект" Дніпропет-ровськ-1992	Рішення Кисличуватської сільської ради від 24.07.2012 №126-16/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
25	с. Китайгородка	"Днепроагро-проект" Дніпропет-ровськ-1992	Китайгородської сільської ради від 13.07.2012 №151-13/VI	оновлення	Кошти за сканування перераховано у 2015 році
26	с. Зелений Клиn	"Укрзем-проект" Київ-1973	Китайгородськ. сільської ради від 13.07.2012 №151-13/VI	оновлення	Кошти за сканування перераховано у 2015 році
27	с. Михайлівка	"Укрзем-проект" Київ-1969	Рішення Михайлівської сільської ради від 26.06.2012 №116-14/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету

28	с. Гарбузівка	"Укрзем-проект" Київ-1969	Рішення Михайлівської сільської ради від 26.06.2012 №116-14/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
29	с. Новокатьощине	"Укрколхоз-проект" Дніпропет-ровськ-1985	Рішення Михайлівської сільської ради від 26.06.2012 №116-14/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
30	с. Чайки	Відсутній		потребує розробки	Село не перспективне (36 чол)
31	с. Преображенка	"Днепроагро-проект" Дніпропет-ровськ-1991	Рішення Преображенської сільської ради від 11.07.2012 №170-12/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
32	с. Баркове	"Днепроагро-проект" Дніпропет-ровськ-1991	Рішення Преображенської сільської ради від 11.07.2012 №170-12/VI	оновлення	Кошти закладено до бюджету
33	с. Чумаки	"Укрзем-проект" Київ-1969	Рішення Чумаківської сільської ради від 13.08.2012 №146-11/VI	оновлення	Переведено з паперових носіїв у цифровий формат
34	с. Крутеньке	"Днепроагро-проект" Дніпропет-ровськ-1990	Рішення Чумаківської сільської ради від 13.08.2012 №146-11/VI	оновлення	Переведено з паперових носіїв у цифровий формат
35	с. Червоний Яр	"Днепроагро-проект" Дніпропет-ровськ-1990	Рішення Чумаківської сільської ради від 13.08.2012 №146-11/VI	оновлення	Переведено з паперових носіїв у цифровий формат

Для базових припущень розрахунку оновлення містобудівної документації взято ціни на проектні роботи в Дніпропетровській області станом на 2025 рік, вартість оновлення - 60-70% від вартості нової розробки, для неперспективних сіл застосовано мінімальний норматив. Фактична вартість залежить від обраного підрядника, технічного завдання та обсягу супутньої документації. Частина коштів уже закладена до бюджету (Грушеве, Запорізька Балка, Запорізьке, Садове, Краснопіль, Новокраснопіль, Червоноукраїнка, Кисличувата, Михайлівка, Гарбузівка, Новокатьощине, Баркове, Преображенка та ін.).

Вихід із ситуації, що склалася вбачається у розробці Комплексного плану просторового розвитку громади, де буде передбачено аерозйомку усієї території громади, що дасть змогу актуалізувати як генеральні плани усіх населених пунктів, так і землі за їх межами

Орієнтовна вартість розробки становить 20-35 млн. грн.

Містобудівна документація Томаківської громади є значно застарілою. Розробка Комплексного плану просторового розвитку громади, відповідно до сучасних вимог, з урахуванням демографічних змін, безпекових обмежень та потреб військового відновлення, є необхідною передумовою для залучення інвестицій та впорядкованого розвитку громади.

24 Потребують оновлення	7 Потребують розробки	4 Не потребують / архів	35 Всього населених пунктів
Оновлення генеральних планів (24 нп)		≈ 14 400 000 – 24 000 000 грн	
Малі села (до 100 осіб) · ~8 нп		300–400 тис. грн/нп	
Середні села (100–500 осіб) · ~12 нп		500–700 тис. грн/нп	
Великі села (500+ осіб) · ~4 нп		800–1 200 тис. грн/нп	
Разом (оновлення)		≈ 14,4 – 24,0 млн грн	
Нова розробка генеральних планів (7 нп)		≈ 2 800 000 – 4 900 000 грн	
Малі неперспективні села · ~5 нп		300–500 тис. грн/нп	
Села з більшим населенням (Степанівка ~380 осіб, Урожайне) · ~2 нп		600–950 тис. грн/нп	
Разом (нова розробка)		≈ 2,8 – 4,9 млн грн	
ДОДАТКОВІ ВИТРАТИ		≈ 1 500 000 – 2 500 000 грн	
Цифровізація / ГІС-перенесення (залишки паперових носіїв)		~500–800 тис. грн	
Громадські обговорення, погодження, експертизи		~500–800 тис. грн	
Технічний нагляд та супровід		~500–900 тис. грн	
Загальна орієнтовна вартість мінімальний — оптимальний сценарій		18,7 – 31,4 млн грн	

Рисунок 33. Орієнтовний бюджет на оновлення містобудівної документації.

Містобудівна документація Томаківської громади є значно застарілою - більшість генеральних планів потребують оновлення. Оновлення містобудівної документації відповідно до сучасних вимог, з урахуванням демографічних змін, безпекових обмежень та потреб військового відновлення, є необхідною передумовою для залучення інвестицій та впорядкованого розвитку громади.

7. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

7.1. СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СТРУКТУРА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

Економічний розвиток Томаківської громади визначається поєднанням регіональних конкурентних переваг та викликів, пов'язаних із воєнним станом. На регіональному рівні громада є частиною Нікопольського району Дніпропетровської області — одного з провідних аграрних регіонів України, розташованого за 30 км від лінії фронту. Чорноземи Нікопольщини з потужним гумусовим горизонтом та сприятливими кліматичними умовами формують вагомий природно-ресурсний потенціал і конкурентні переваги громади. На воєнному рівні прифронтове розташування визначає специфічний профіль ризиків: логістичні обмеження, безпекова невизначеність для інвесторів, трансформований ринок праці через мобілізацію і суттєво знижена вартість нерухомості.

Станом на 01.05.2026 р., на обліку в громаді перебуває 5 464 платники податків. Переважну більшість складають фізичні особи (3 965 осіб, 72,6%), тоді як ФОП налічує 1 221 особу (22,3%), а юридичних осіб зареєстровано 255 (4,7%). За оцінкою аналітичної платформи YouControl.Market, з цієї кількості реально діючими є 265 компаній та 511 ФОП — разом 776 активних суб'єктів. Загальний рівень фінансової стійкості бізнесу громади оцінюється як задовільний (клас «С»): підприємницька активність зберігається, але функціонує в умовах підвищених економічних та безпекових ризиків.

Таблиця 14. Структура платників податків Томаківської ТГ (01.05.2026 р.)

Категорія	Кількість	%
Фізичні особи	3 965	72,6%
ФОП	1 221	22,3%
Компанії	255	4,7%
Не ідентифіковано	23	0,4%
Разом	5 464	100%

Розподіл нарахувань між секторами підтверджує глибоку аграрну спеціалізацію. Сільське господарство при 212 платниках (3,9% від загальної кількості) генерує 56,1% усіх нарахувань — найвищий рівень податкових нарахувань у розрахунку на одного платника. Транспорт і логістика (123 платники, 3,3% нарахувань) посідають третє місце — сектор, що обслуговує переважно агровиробництво і логістику зерна. Водопостачання зберігає характеристику природної монополії: лише 3 платники генерують 509 тис. грн із середнім показником ~170 тис. грн на суб'єкт.

Таблиця 15. Топ-5 сфер діяльності за нарахуваннями податків (01.05.2026 р.)

Сфера діяльності	Нарахування (грн)	Платники	Частка
Сільське господарство	13 340 606	212	56,1%
Роздрібна торгівля	2 173 292	512	9,1%
Транспорт і логістика	783 244	123	3,3%
Медичні заклади	518 037	25	2,2%
Водопостачання	509 177	3	2,1%
Інші (40 видів діяльності)	6 452 301	4 566	27,2%
Разом	23 776 657	5 464	100%

Реальний масштаб аграрної економіки розкривається через дані про виручку підприємств. За відкритою фінансовою звітністю (opendatabot.ua), топ-12 компаній громади сформуливали сукупну виручку 700,5 млн грн у 2025 році — у 29 разів більше, ніж загальна сума нарахувань по всіх платниках ДПС. Ця різниця пояснюється методологічно: нарахування ДПС — це локальні податкові зобов'язання, тоді як виручка підприємств відображає повний обсяг господарської діяльності незалежно від місця сплати податків.

Таблиця 16. Топ-12 компаній Томаківської ОТГ за виручкою та зайнятістю 2025 р.

№	Компанія	Виручка 2025 (млн грн)	Прац.	Сектор
1	ПСП «Агрофірма Перше Травня»	201,1	76	Агро
2	СФГ Скорук А.В.	120,0	110	Агро
3	КП «Томаківська ЦРЛ»	68,5	182	Медицина
4	ТОВ «Світанок»	50,4	36	Агро
5	ФГ «Істок-С»	48,4	18	Агро
6	СФГ «Загорулька О.Ю.»	44,1	14	Агро
7	ФГ «Сімфорт»	36,5	10	Агро
8	ТОВ «Заповіт Ілліча»	30,0	27	Агро
9	ТОВ «Гарант-Агро»	26,2	23	Агро
10	ФГ «Гюк М.П.»	25,5	11	Агро
11	ТОВ «Украгрохім»	25,0	21	Агро
12	ТОВ «Агрокопос-Трейд»	24,8	1	Агро
	Разом топ-12	700,5	529	

Джерело: opendatabot.ua — оприлюднена фінансова звітність юридичних осіб.

Три структурні особливості виділяються при аналізі таблиці. По-перше, аграрна спеціалізація економіки є домінуючою: 11 з 12 найбільших компаній — сільськогосподарські підприємства. По-друге, високий рівень концентрації спостерігається і всередині аграрного сектору: ПСП «Перше Травня» (201,1 млн грн) і СФГ Скорук А.В. (120,0 млн грн) разом формують 46% виручки дванадцятки. По-третє, найбільшим роботодавцем є КП «Томаківська ЦРЛ» — 182 особи — а не агробізнес: система охорони здоров'я залишається одним із ключових секторів формальної зайнятості населення громади, що робить її збереження стратегічним питанням не лише охорони здоров'я, а й ринку праці.

Тривожною є динаміка виручки: чотири з п'яти лідерів зафіксували падіння доходів у 2025 році — від -7,5% у ПСП «Перше Травня» до -24,7% у ТОВ «Світанок». Зазначена тенденція не

має критичного характеру, проте свідчить про збереження несприятливих економічних умов для провідних підприємств громади.

Окремої уваги заслуговує поява у 2025 році підприємства оборонного спрямування, зареєстрованих на території громади. Це свідчить про адаптацію місцевого підприємництва до умов воєнної економіки і може стати передумовою для розвитку нових напрямів економічної діяльності та зайнятості населення.

На території громади функціонує близько 80 сільськогосподарських господарств різних організаційно-правових форм, які в сукупності обробляють понад 50 тис. га земельних паїв. Таблиця 17 містить підприємства з площею обробітку від 300 га — рівень, що відповідає комерційно значущому виробництву в умовах Нікопольського чорноземного поясу.

Таблиця 17. Основні агровиробники Томаківської ОТГ за площею обробітку (від 300 га)

Підприємство	Площа обробітку (га)
ПСП АФ «Перше Травня»	7 994,9
СФГ Скорук А.В.	6 669,4
ТОВ «Світанок»	2 737,6
ФГ «Істок-С»	1 980,0
ТОВ «Заповіт Ілліча»	1 935,7
ПП АФ «Борисфен»	1 835,7
ТОВ «Гарант-Агро»	1 697,6
ТОВ «Пігрейн»	1 601,4
ТОВ «Оберіг»	1 436,2
ТОВ «Агрококос-Трейд»	1 320,0
ФГ «Сімфорт»	1 175,5
ФГ «Гюк М.П.»	1 141,1
ФГ «Калашника В.С.»	990,0
ТОВ «Украгрохім»	825,8
СФГ «Лариса»	697,0
ФГ «Скорук М.А.»	523,7
ФГ «Огура І.І.»	566,4
ПСП АФ «АЛЕКС»	524,4
СФГ «Семенюк Л.Р.»	526,3
ФГ «Скорук А.А.»	430,7
ПСП «Відродження»	471,5
СФГ «Нива»	406,3
СФГ «Загорулько О.Ю.»	385,0
ТОВ «Аріста ЛТД»	384,0
СФГ Колісника В.І.	383,9
ТОВ «Гарант»	325,4
ПСП «Фортуна-Агро»	325,0
ФГ «Таллин»	311,7
ФГ «ДеметраАгротех»	300,1
Разом (29 господарств від 300 га)	~40 706

Джерело: дані Томаківської селищної ради.

Економіка Томаківської громади характеризується поєднанням значного аграрного потенціалу та високої залежності від одного сектору економіки. Наявність понад 50 тис. га сільськогосподарських угідь, потужних агровиробників та значних обсягів виручки підприємств забезпечує базову економічну стійкість громади навіть в умовах воєнного стану. Водночас висока концентрація економічної активності в аграрному секторі, скорочення доходів окремих підприємств, демографічні виклики та обмеженість місцевого ринку формують потребу в диверсифікації економіки.

Стратегічними пріоритетами економічного розвитку до 2034 року мають стати розвиток переробної промисловості, створення доданої вартості в аграрному секторі, підтримка малого і середнього підприємництва, розширення можливостей зайнятості поза сільським господарством, а також залучення інвестицій у виробничу та логістичну інфраструктуру.

Важливим напрямом є формування локального агропромислового кластеру на основі вже діючих підприємств громади та стимулювання розвитку формальної економіки.

7.2. БІЗНЕС-КЛІМАТ: ВИКЛИКИ ТА АДАПТАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Результати опитування підприємців (n=20, 2026 р.) кількісно характеризують середовище, в якому функціонує бізнес громади. Таблиця 18 систематизує індикатори.

Таблиця 18. Ключові індикатори бізнес-клімату Томаківської громади (опитування підприємців, 2026 р., n=20)

Індикатор	Частка
Зниження доходів внаслідок воєнних дій	70%
Падіння споживчого попиту	55%
Зростання операційних витрат	55%
Надмірне податкове навантаження	55%
Труднощі через мобілізацію персоналу	50%
Незадовільний стан інфраструктури	35%
Дефіцит кваліфікованих кадрів	25%
Недостатня підтримка органів влади	15%
Скорочення персоналу (радикальний крок)	10%
Пошук нових ринків збуту (адаптація)	15%
Зростання попиту (позитивна адаптація)	5%
Підтверджені плани розширення	25%
Розглядають можливість розширення	35%
Не планують масштабування	40%
Бачать майбутнє в сільському господарстві	~90%
Вважають перспективною переробку промисловість	~40%
Вважають перспективним ІТ/інновації	~20%
Запит на цільові програми для МСП	>85%
Запит на запровадження податкових пільг	50%
Оцінка громади як місця для бізнесу (1–5)	3,2
Оцінка взаємодії з місцевою владою (1–5)	2,75

Джерело: опитування підприємців у рамках розробки Стратегії Томаківської ОТГ, 2026 р

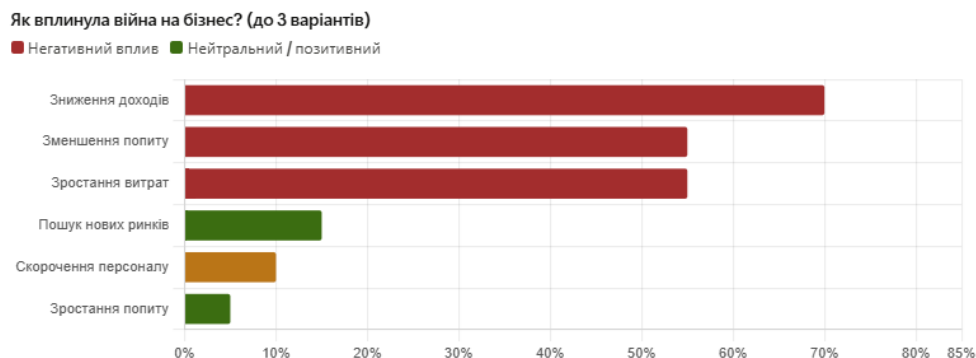

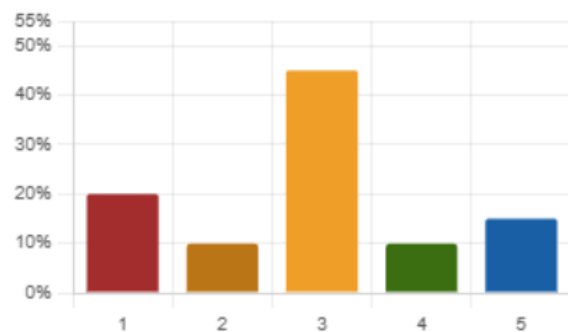
Рисунок 34. Вплив воєнних дій на бізнес у Томаківській громаді, n=20, 2026 р.

Дані опитування виявляють три рівні проблем. На першому — зовнішні шоки воєнного часу: скорочення доходів (70%), падіння попиту та зростання витрат (55%) є прямими наслідками бойових дій і не можуть бути усунені місцевою політикою. На другому рівні перебувають структурні обмеження розвитку бізнесу, пов'язані з податковим навантаженням (55%) та мобілізаційними викликами на ринку праці (50%). Окремим викликом залишається взаємодія бізнесу з органами місцевого самоврядування: лише 15% респондентів вважають наявний рівень підтримки достатнім.

Попри наявні виклики, бізнес-середовище громади демонструє здатність до адаптації та збереження підприємницької активності. Загальна оцінка громади як місця для бізнесу — 3,2 з 5. Оцінка взаємодії з місцевою владою нижча — 2,75 з 5, причому 30% дали негативні оцінки (1–2).

Рівень співпраці місцевої влади з бізнесом (сер. 2.75 / 5)

■ 1-2 ■ 3 ■ 4-5

Томаківська громада як місце для бізнесу (сер. 3.2 / 5)

■ 1-2 ■ 3 ■ 4-5

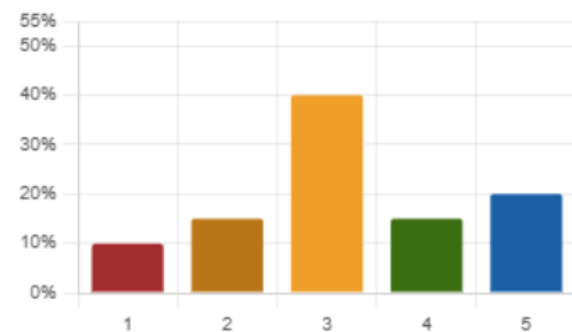

Рисунок 35. Оцінка бізнес-клімату та рівня взаємодії з місцевою владою в громаді, n=20, 2026 р.

Окремий вимір аналізу дає опитування мешканців (n=311) щодо доступності економічних можливостей у громаді.

Як Ви оцінюєте доступність економічних можливостей в громаді за 5-ти бальною шкалою, де 1 — найнижча оцінка, а 5 — найвища

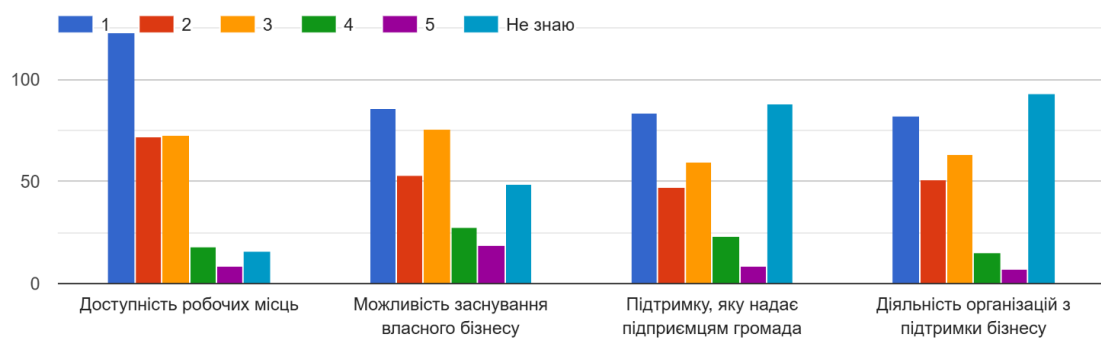

Рисунок 36. Оцінка доступності економічних можливостей в громаді, n=311, 2026 р.

Оцінки мешканців (n=311) загалом підтверджують висновки підприємців. Переважна більшість відповідей концентрується навколо середнього рівня оцінювання («3»), що свідчить про помірне сприйняття наявних економічних можливостей у громаді. Водночас організації підтримки бізнесу та програми місцевого розвитку отримали переважно низькі оцінки («1–2»), що вказує на необхідність посилення інституційної підтримки підприємництва та вдосконалення механізмів взаємодії між бізнесом і органами місцевого самоврядування.

Загалом результати дослідження свідчать, що підприємницьке середовище Томаківської громади функціонує в умовах значних воєнних та економічних викликів, проте зберігає потенціал для подальшого розвитку. Попри скорочення доходів, падіння попиту та кадрові труднощі, значна частина підприємців розглядає можливості для розширення діяльності та готова брати участь у розвитку громади.

Ключовими завданнями місцевої економічної політики мають стати підтримка малого і середнього підприємництва, покращення бізнес-клімату, розвиток транспортної та комунальної інфраструктури, розширення програм підтримки підприємців, а також формування ефективної системи взаємодії між бізнесом і органами місцевого самоврядування. Реалізація цих заходів

сприятиме підвищенню економічної стійкості громади та створенню передумов для її довгострокового розвитку.

7.3. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Зовнішньоекономічна діяльність Томаківської громади формується переважно за рахунок агропромислового сектору. Водночас прифронтове розташування громади суттєво впливає на умови ведення зовнішньоекономічної діяльності, зумовлюючи додаткові логістичні витрати, обмеження транспортних маршрутів та стримуючи інвестиційну активність.

Основними товарами, що реалізуються на зовнішніх ринках через трейдерські та логістичні компанії, залишаються зернові та технічні культури, зокрема пшениця, кукурудза, соняшник і ріпак. Таким чином, експортний потенціал громади безпосередньо пов'язаний із розвитком аграрного виробництва та підвищенням рівня переробки сільськогосподарської продукції.

Потенціал для розширення міжнародної економічної співпраці мають і підприємства переробної галузі. Зокрема, ТОВ «Дніпро Мілк Груп» та ТОВ «СЕМ ЕКОПАК» можуть розглядатися як перспективні суб'єкти для виходу на ринки країн Європейського Союзу. Водночас важливими передумовами такого виходу залишаються впровадження міжнародних стандартів якості та безпечності продукції, зокрема сертифікації ISO та HACCP.

Особливого значення для громади набуває міжнародне партнерство у сфері гуманітарної та проектної підтримки. Упродовж 2025–2026 років міжнародні організації та благодійні фонди забезпечували підтримку населення громади через програми грошової допомоги, забезпечення паливом, медичним обладнанням та іншими видами гуманітарної підтримки.

Налагоджена співпраця з міжнародними партнерами створює передумови для розширення участі громади у програмах міжнародної технічної допомоги, відновлення інфраструктури, розвитку соціальних послуг та реалізації інвестиційних проектів після покращення безпекової ситуації. У перспективі міжнародне співробітництво може стати одним із важливих інструментів залучення зовнішніх ресурсів для відновлення та сталого розвитку Томаківської громади.

Зовнішньоекономічна діяльність Томаківської громади наразі залишається обмеженою впливом воєнних ризиків та прифронтовим розташуванням території. Водночас громада зберігає значний потенціал для розвитку міжнародної економічної співпраці завдяки потужному аграрному сектору, наявності підприємств переробної промисловості та сформованим партнерським зв'язкам із міжнародними організаціями.

Стратегічними напрямками розвитку у цій сфері мають стати підтримка експортоорієнтованих виробництв, впровадження міжнародних стандартів якості продукції, розвиток переробки сільськогосподарської сировини, залучення грантових ресурсів і міжнародної технічної допомоги, а також розширення участі громади у програмах відновлення та міжмуніципального співробітництва. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності місцевої економіки, диверсифікації джерел доходів та зміцненню економічної стійкості громади в довгостроковій перспективі.

7.4. РИНОК НЕРУХОМОСТІ ТА УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНИМ МАЙНОМ

Ринок нерухомості та ефективність управління комунальним майном є важливими складовими економічного розвитку громади, оскільки безпосередньо впливають на інвестиційну привабливість території, формування місцевих доходів та можливості залучення нових мешканців і суб'єктів господарювання. В умовах воєнного стану ринок нерухомості Томаківської громади функціонує під впливом безпекових ризиків, водночас зберігаючи окремі конкурентні переваги, пов'язані з відносно низькою вартістю житла та наявністю вільних земельних і виробничих площ.

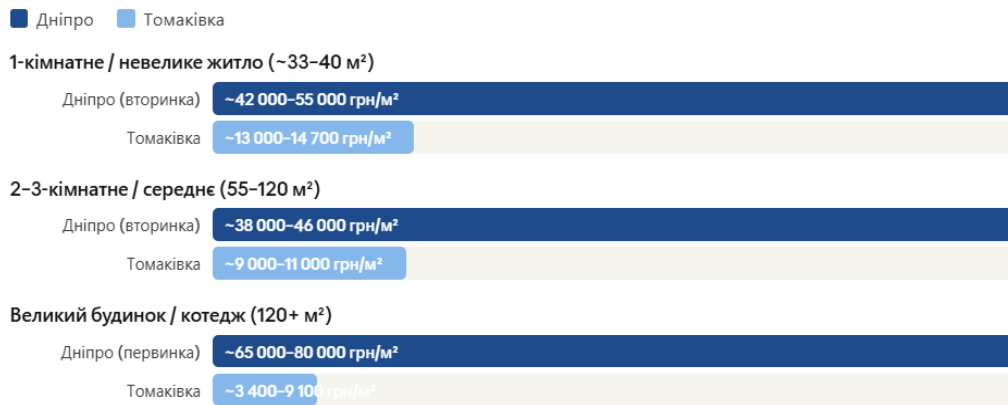

Рисунок 37. Порівняльний аналіз цін на житлову нерухомість: Томаківська громада та м. Дніпро (травень 2026 р.)

Середня вартість 1 кв. м житлового фонду у смт Томаківка становить 11 000–14 700 грн (близько 270–350 дол. США), тоді як у м. Дніпро аналогічний показник коливається в межах 38 000–55 000 грн за кв. м. Різниця у 3,5–4 рази зумовлена насамперед прифронтовим розташуванням громади та пов'язаними з ним безпековими ризиками. Водночас така цінова різниця створює потенційні можливості для реалізації програм залучення внутрішньо переміщених осіб, демобілізованих військовослужбовців та інших категорій населення, зацікавлених у придбанні доступного житла.

Додатковим резервом економічного розвитку є наявність об'єктів колишньої виробничої та тваринницької інфраструктури, які можуть розглядатися як потенційні майданчики для розміщення релокованих підприємств або створення нових виробничих потужностей. Водночас ефективне використання такого ресурсу потребує формування актуальної бази даних вільних виробничих площ із визначенням їх технічного стану, інженерного забезпечення та можливих умов використання.

Управління комунальним майном здійснюється відповідно до чинної нормативної бази громади. Разом із тим рівень надходжень від податку на нерухоме майно свідчить про наявність резервів для підвищення ефективності адміністрування. У I кварталі 2026 року виконання планових показників зі сплати податку на нерухоме майно становило 60,4%, що може бути пов'язано з неповнотою облікових даних та необхідністю актуалізації інформації про об'єкти нерухомості. ВИКОНАНО НА 160,7% Важливим напрямом удосконалення управління майновими ресурсами є проведення інвентаризації об'єктів нерухомості та впровадження сучасних геоінформаційних систем обліку.

На території громади наявні земельні ділянки, призначені для житлової, громадської та комерційної забудови. Загальна площа земель цієї категорії перевищує 1,7 тис. га. Їх раціональне використання створює передумови для розвитку інфраструктури, залучення інвестицій, розширення підприємницької діяльності та створення нових робочих місць.

Ринок нерухомості Томаківської громади характеризується поєднанням низької вартості житла, значного земельного ресурсу та наявності невикористовуваних виробничих об'єктів, що формує потенціал для залучення нових мешканців, релокованого бізнесу та інвестиційних проєктів. Водночас прифронтове розташування громади продовжує стримувати розвиток ринку та знижувати інвестиційну активність.

Стратегічними завданнями у сфері управління нерухомістю та майновими ресурсами мають стати інвентаризація об'єктів комунального майна, створення реєстру вільних виробничих площ, удосконалення адміністрування податку на нерухомість, підготовка інвестиційних майданчиків для потенційних інвесторів та ефективне використання земель під житлову, громадську і комерційну забудову. Реалізація зазначених заходів сприятиме зміцненню фінансової спроможності громади та підвищенню її інвестиційної привабливості. Попри наявні конкурентні переваги — доступні виробничі майданчики, родючі землі та вигідну логістичну позицію —

громада не має системних інструментів для залучення інвесторів: відсутній структурований інвестиційний паспорт, промоційні матеріали та процедура супроводу інвестора. Першочерговими кроками є розробка цифрового реєстру вільних виробничих площ із технічними характеристиками, підготовка інвестиційного промопакету та участь у міжнародних грантових програмах (Ukraine Facility, ДФРР) через готові проєктні паспорти.

8. ФІНАНСОВИЙ СТАН ТА БЮДЖЕТ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Бюджет Томаківської селищної територіальної громади затверджений рішенням селищної ради 1944-49/VIII від 18 грудня 2025 року «Про бюджет Томаківської селищної територіальної громади на 2026 рік». За січень-грудень 2025 року загальний обсяг надходжень до селищного бюджету (з урахуванням всіх видів трансфертів) склав 318 925 680,98 грн., що на 110 659 633,7 грн. більше ніж за аналогічний період 2024 року. З цієї суми доходи загального фонду бюджету при плані на відповідний період 266 172 818,69 грн. виконано в сумі 272 757 618,67 грн. або 102,47%, спеціального фонду бюджету виконано в сумі 46 168 062,31 грн. За 2025 рік доходи загального фонду на одного мешканця (без трансфертів) склали 10 411,95 грн. (8 641,94 грн. за 2024 рік).

Протягом звітного періоду проведена робота щодо залучення надходжень ПДФО, мінімального податкового зобов'язання, податкового боргу. Зокрема, громада взяла участь у пілотному проєкті з удосконалення адміністрування місцевих податків. Через активне інформування боржників за допомогою SMS-повідомлень та сервісів ПриватБанку, а також завдяки тісній співпраці з податковою службою, було погашено 3,2 млн грн податкового боргу. Додатковим джерелом доходів став перегляд надходжень від нормативної грошової оцінки землі, що принесло ще 2,2 млн грн. Попри позитивні показники, громада стикається з серйозними викликами. Головною проблемою залишається скорочення кількості підприємців: протягом 2025 року свою діяльність припинили 28 ФОПів. Через це бюджет недоотримав близько 0,5 млн грн доходів.

Загальний обсяг видатків селищного бюджету у 2025 році склав 322 367 003,15 грн., що на 100 557 473,11 грн. або на 45,3% більше від обсягу видатків, проведених за аналогічний період 2024 року. Із зазначеної суми видатки загального фонду у поточному році склали 210 649 323,72 грн., що на 47 533 687,99 грн. (або на 29,1%) більше минулорічного.

Таблиця 19. Виконання плану по доходах за 2023–2025 рр., грн.

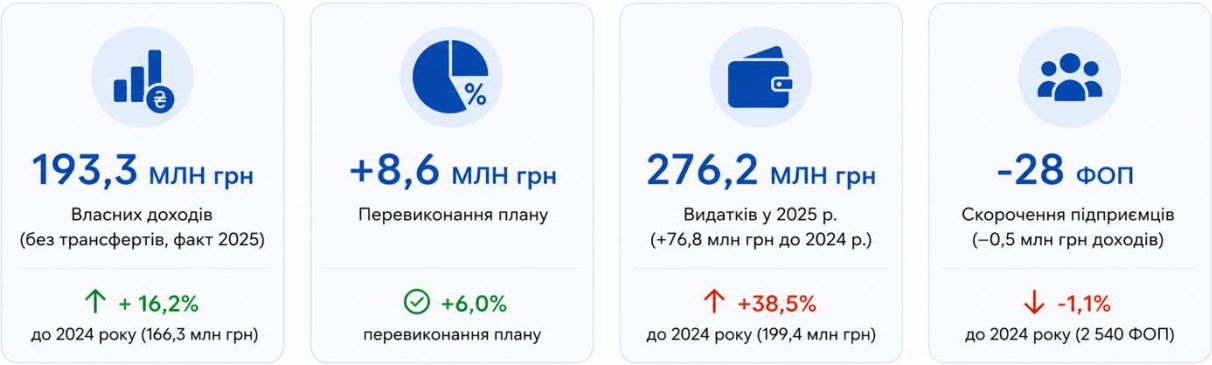
Доходи	2 023	2 024	2 025
Податкові надходження	115 851 734,76	120 077 086,21	144 147 345,30
Неподаткові надходження	26 652 926,24	25 522 536,54	49 017 764,26
Від органів державного управління	73 907 491,98	61 486 958,36	125 587 788,52

Упродовж 2023–2025 років податкові надходження бюджету громади зросли з 115,8 млн грн до 144,1 млн грн. Водночас після зростання обсягів міжбюджетних трансфертів у 2023 році у 2024 році спостерігалось їх скорочення, що посилило значення власних доходів у формуванні фінансової бази громади. Неподаткові надходження за цей період збільшилися майже вдвічі з 26,7 млн грн до 49,0 млн грн.

Таблиця 20. Структурні показники видатків за напрямками за 2023–2025 рр., грн.

Напрямок видатків	2023 рік	2024 рік	2025 рік	Динаміка
Освіта	102 646 965	97 510 981	158 234 346	+54,2% ↑↑
Державне управління	21 663 653	31 853 091	33 967 414	+56,8% ↑
Соціальний захист	14 598 496	19 828 985	34 543 470	+136,6% ↑↑↑
Охорона здоров'я	12 065 559	12 963 081	17 417 432	+44,4% ↑
Культура і мистецтво	9 651 295	10 891 421	11 464 384	+5,5%

Пріоритетні видатки 2025 р.: укриття в Томаківському ліцеї №1 - 48,7 млн грн; компенсація житла сім'ям ветеранів - 9 млн грн; допомога малозабезпеченим - 6,8 млн грн; відсіч агресії та ТрО - 4,2 млн грн; благоустрій - 4,7 млн грн; дороги - 3 млн грн. Погашено 3,2 млн грн податкового боргу через SMS-інформування та ПриватБанк; перегляд НГО землі дав +2,2 млн грн.

Примітка: дані станом на кінець 2025 року. Джерело: бюджет Томаківської селищної територіальної громади.

Рисунок 37. Підсумки 2025 року.

Таблиця 20. Топ платників до бюджету громади, грн.

Платник	Сума надходжень за 2025 рік, грн.
ПСП "Агрофірма"Перше Травня"	14 705 644,37
СФГ Скорук А.В.	14 539 376,37
Відділ освіти, молоді та спорту Виконавчого комітету Томаківської селищної ради	13 125 243,00
ПП "Агрофірма "Борисфен"	8 625 246,80
СФГ " Скорук М.А."	6 678 114,06
КП ТОМАКІВСЬКА ЦРЛ	6 592 301,66
ТОВ "Світанок"	4 708 315,67
ТОВ "СЕМ ЕКОПАК"	4 420 542,63
Виконавчий комітет Томаківської селищної ради	4 270 100,39
ТОВ ПІГРЕЙН	4 223 244,48

Найбільшими платниками до бюджету Томаківської громади у 2025 році були ПСП «Агрофірма "Перше Травня"» (14,7 млн грн), СФГ «Скорук А.В.» (14,5 млн грн) та Відділ освіти, молоді та спорту Виконавчого комітету Томаківської селищної ради (13,1 млн грн). Наявність серед найбільших платників як аграрних підприємств, так і установ бюджетної сфери свідчить про значну роль аграрного сектору та бюджетної сфери у формуванні дохідної бази громади.

162,6 млн Загальна сума надходжень з трансфертами	145,2 млн Загальний фонд без трансфертів (+27% до плану 2025)	63% Частка ПДФО у доходах загального фонду	53,1 млн Субвенції з держбюджету
---	---	--	--

Рисунок 39. Структура доходів загального фонду, план 2026 р.

Рисунок 38. Параметри бюджету на 2026 рік.

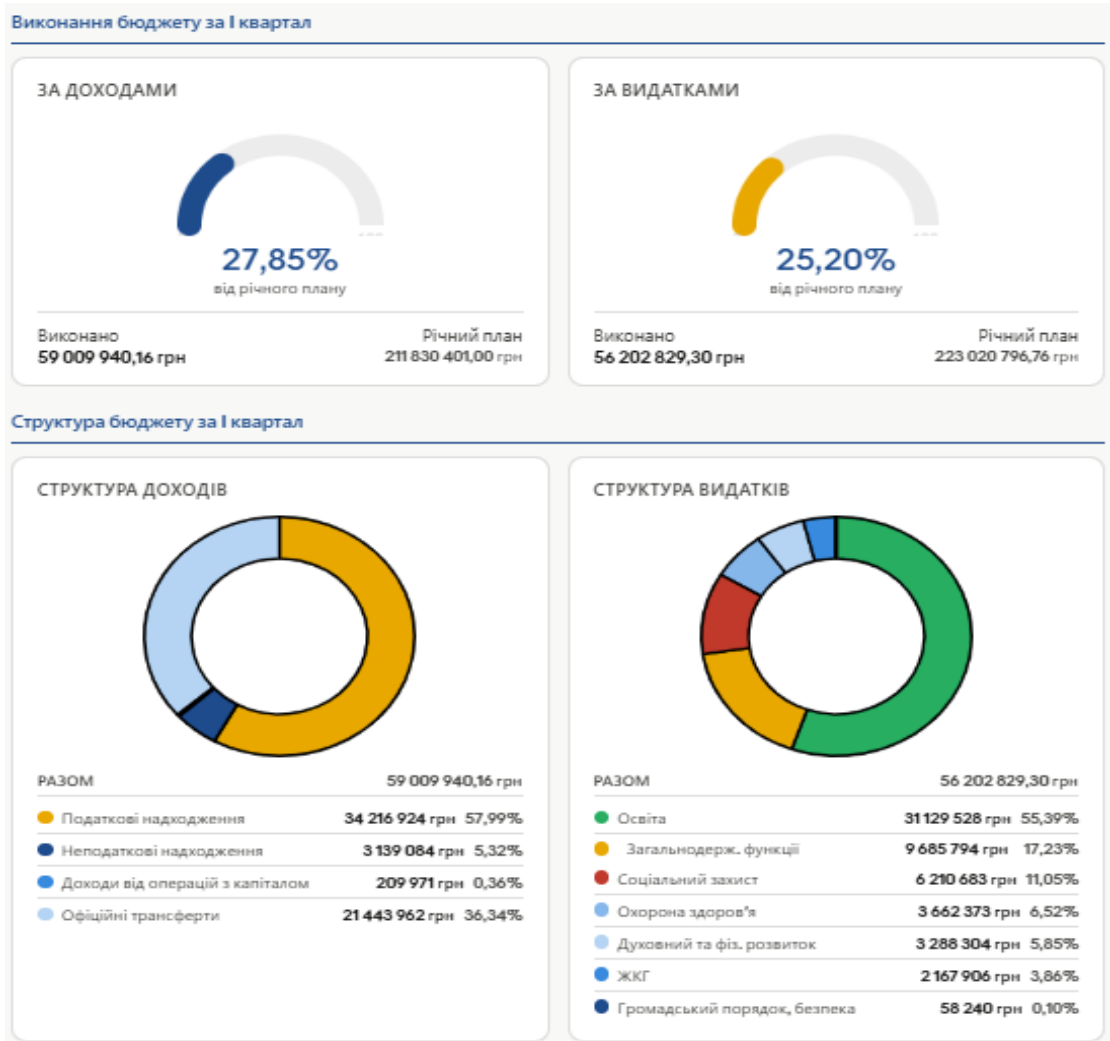

Рисунок 39. Виконання та структура бюджету Томаківської селищної територіальної громади за 1 квартал (січень-березень) 2026 року.

За підсумками I кварталу 2026 року до бюджету Томаківської громади надійшло 59,0 млн грн доходів, що становить 27,9% річного плану. Видатки бюджету склали 56,2 млн грн, або 25,2% річного плану. Найбільшу частку доходів формують податкові надходження (58,0%), тоді як серед видатків переважає фінансування освіти (55,4% загального обсягу видатків). Це свідчить про збереження соціальної спрямованості бюджету громади та пріоритетність фінансування освітньої сфери.

Найменування	Розпис на рік з урахуванням змін, грн	Виконано за період, грн	Виконання до уточненого річного розпису, %
Разом	211 830 401,00	59 009 940,16	27,85%
Податкові надходження	144 183 200,00	34 216 923,91	23,73%
Неподаткові надходження	1 947 745,00	3 139 083,73	161,16% ↑
Доходи від операцій з капіталом	0,00	209 970,52	—
Офіційні трансферти	65 699 456,00	21 443 962,00	32,63%

Рисунок 40. Виконання доходів Томаківської селищної територіальної громади за I квартал (січень-березень) 2026 року.

Виконання плану надходжень від податку на нерухоме майно за I квартал 2026 року становило 160,7%, що свідчить про високу ефективність адміністрування цього виду платежів та успішне розширення бази оподаткування. Серед основних чинників перевиконання планових показників можна виокремити активізацію ринку нерухомості та підвищення рівня податкової культури громадян, попри дію пілг в умовах воєнного стану. У зв'язку з цим актуальними завданнями залишаються збереження позитивної динаміки надходжень та подальша цифровізація обліку об'єктів оподаткування.

Таблиця 21. Виконання видаткової частини бюджету за I квартал 2026 р.

Напрямок (КПК)	Виконано (грн)	% виконання	Коментар
Освіта (загальна середня)	22,96 млн	25,6%	Стабільна виплата зарплат педагогам
Управління (Виконком)	7,84 млн	24,5%	Адміністрування в межах норми
Дошкільна освіта	5,41 млн	24,7%	Стабільне утримання садків
Благоустрій міст/сіл	1,94 млн	20,4%	Сезонний фактор — основні роботи з II кварталу
Охорона здоров'я	1,72 млн	22,2%	Підтримка первинної ланки
Будівництво ЖКГ (КПК 6091)	—	0%	Тендери готуються; оплата — з травня–червня
Дорожня інфраструктура (КПК 7461)	—	0%	План 2,5 млн — типова сезонність
Землеустрій (КПК 7130)	—	0%	Виконання у наступних кварталах

Ключовими результатами виконання бюджету за I квартал 2026 року стали високі темпи надходження власних доходів, збільшення надходжень від податку на доходи фізичних осіб та виконання плану надходжень від єдиного податку на рівні 129,7%. Загальний обсяг доходів зріс на 21,6% порівняно з аналогічним періодом попереднього року.

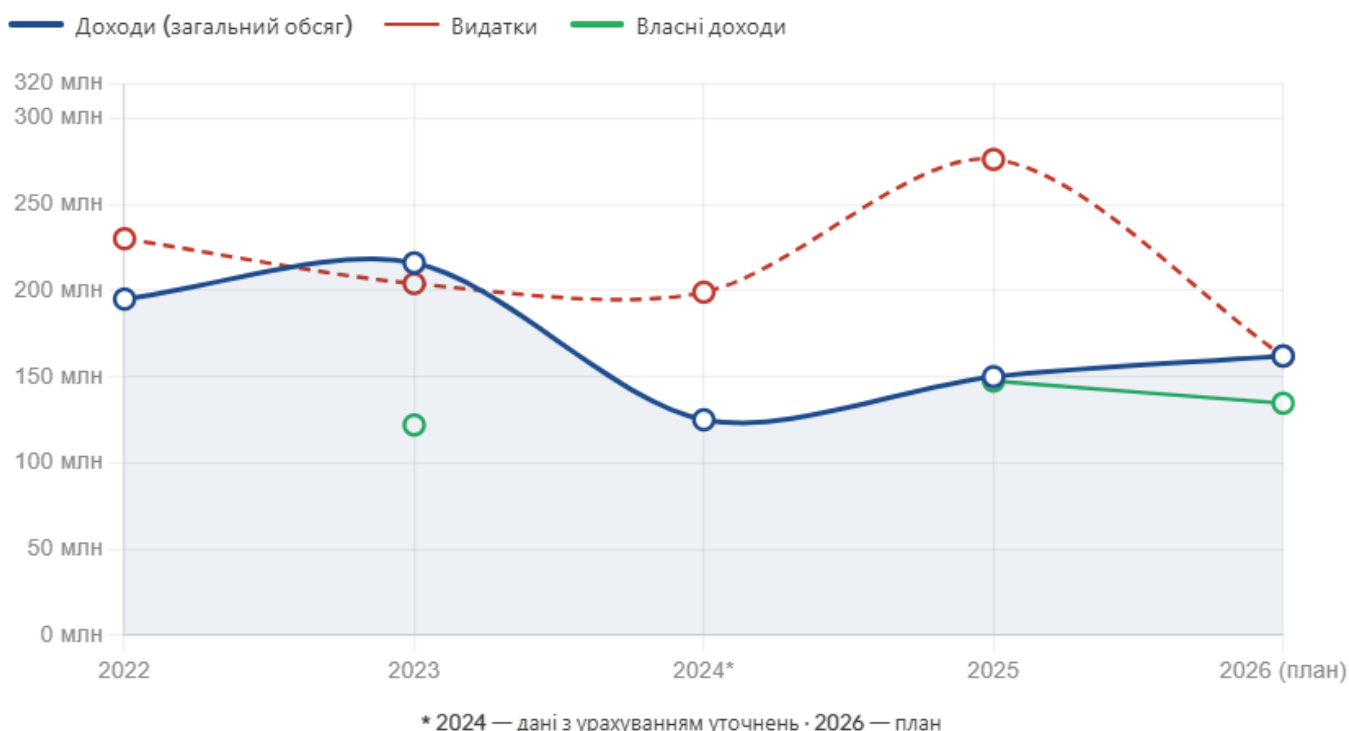

Рисунок 41. Динаміка доходів та видатків бюджету Томківської громади за 2023–2026 рр.

Власні доходи громади (без трансфертів) прогноуються на рівні 155,9 млн грн у 2026 році, 148,9 млн грн у 2027 році та 151,7 млн грн у 2028 році.

Основним бюджетотворюючим податком є Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО). Його надходження прогноуються в обсязі 92,3 млн грн у 2026 році. Другим за значущістю є єдиний податок - близько 29,6-29,9 млн грн щорічно.

Громада залишається залежною від підтримки з державного та інших бюджетів. Субвенції з державного бюджету прогноуються на рівні 65,7 млн грн у 2026 році з поступовим зростанням до 61,5 млн грн у 2028 році. Субвенції з інших місцевих бюджетів очікуються в межах 6,5-7,6 млн грн.

Граничні показники видатків повністю відповідають обсягу доходів, що свідчить про планування збалансованого бюджету.

Аналіз бюджетних показників свідчить про збереження фінансової спроможності Томаківської громади в умовах воєнного стану. Упродовж 2023–2025 років податкові надходження до бюджету громади зросли зі 115,9 млн грн до 144,1 млн грн, що свідчить про відносну стабільність дохідної бази навіть в умовах безпекових ризиків та економічної нестабільності. Важливу роль у формуванні доходної частини бюджету продовжує відігравати податок на доходи фізичних осіб, який залишається основним бюджетотворюючим платежем громади. Позитивною тенденцією є також перевиконання планових показників надходжень від єдиного податку у I кварталі 2026 року.

Таким чином, бюджет Томаківської громади зберігає ознаки фінансової стійкості навіть в умовах воєнного стану. Основою дохідної бази залишаються податкові надходження, насамперед ПДФО, тоді як структура видатків зберігає виражену соціальну спрямованість із пріоритетним фінансуванням освіти, соціального захисту, безпеки та підтримки критичної інфраструктури. Подальше зміцнення фінансової спроможності громади потребує розширення податкової бази, підтримки підприємницької діяльності та підвищення ефективності адміністрування місцевих податків і зборів.

Інвестиції та міжнародна технічна допомога: співпраця з міжнародними донорами для підтримки населення. В умовах воєнного стану міжнародна технічна та гуманітарна допомога стала важливим чинником забезпечення життєдіяльності Томаківської громади. Пріоритетними напрямками міжнародної співпраці у 2025–2026 роках були підтримка внутрішньо переміщених осіб, забезпечення базових потреб населення, підвищення енергетичної стійкості та посилення спроможності соціальної інфраструктури. Загалом у реалізації заходів підтримки населення громада співпрацювала з понад 15 міжнародними організаціями та благодійними фондами.

Одним із ключових напрямів допомоги стало забезпечення населення питною водою в умовах ускладнення водопостачання після руйнування Каховської ГЕС. У партнерстві з БО «БФ «Східноукраїнська діаспора» та чеською гуманітарною організацією «Людина в біді» мешканці громади отримали понад 7,5 тис. бутлів питної води об'ємом 6 літрів. У період із вересня 2025 року до березня 2026 року було організовано регулярний підвіз води у 5-кубових ємностях до населених пунктів усіх старостинських округів громади.

Важливим напрямом міжнародної підтримки залишалася допомога найбільш вразливим категоріям населення. Благодійні організації забезпечували багатодітні сім'ї, осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб та одиноких батьків гуманітарними, гігієнічними й побутовими наборами. Зокрема, БФ «РАЙЗОУКРАЇНА» надав допомогу 158 багатодітним сім'ям у вигляді ковдр, павербанків та ліхтарів, а також забезпечив засобами гігієни та енергозберігаючими пристроями осіб з інвалідністю та одиноких батьків. БФ «ПОСМІШКА» передав 900 гігієнічних

наборів для осіб з інвалідністю. Данська рада у справах біженців (DRC) забезпечила внутрішньо переміщених осіб наборами першої необхідності, а БФ «Помагаєм» та Мальтійська служба допомоги надали підтримку сотням родин та особам з числа ВПО.

Таблиця 22. Підтримка різних категорій населення Томаківської громади: міжнародні партнери та охоплення (2025–2026 рр.)

БФ «RISEOFUKRAINE» — набори для багатодітних сімей (ковдри, павербанки, ліхтарі)	158 сімей
Мальтійська служба допомоги — продуктові набори для ВПО	~2 500 осіб
БФ «Помагаєм» — підтримка родин (осінь 2025)	785 родин
БФ «ПОСМІШКА» — гігієнічні пакети для осіб з інвалідністю	900 пакетів
DRC (Данська рада біженців) — набори для переселенців	ВПО громади
БФ «Сх.-укр. діаспора» + «Людина в біді» — питна вода	7 500+ бутлів

Найбільший масштаб підтримки забезпечили програми прямих грошових виплат та енергетичної допомоги. БФ «Руки милості» упродовж липня–грудня 2025 року здійснив виплати у розмірі 10 800 грн на одного члена родини майже для 3 тис. мешканців Томаківки. Аналогічну програму у грудні 2025 року реалізувала міжнародна організація ACTED, охопивши ще близько 3 тис. мешканців сільських населених пунктів громади. Для підтримки населення в опалювальний сезон БФ «Руки милості» також здійснив виплати по 19 400 грн майже для 1 тис. домогосподарств.

Суттєвою була підтримка у забезпеченні населення твердим паливом. Загалом допомогу отримали 926 домогосподарств. ГО «Єгіда Центр» надала паливні брикети 741 родині, БФ «Східноукраїнська діаспора» забезпечив паливом 170 родин, а ГО «Освітній фонд «Потенціал» підтримала 15 домогосподарств Високівського старостинського округу.

Міжнародні партнери також надавали технічну допомогу закладам соціальної сфери та охорони здоров'я. МБФ «Діти війни» передав генератори, системи резервного живлення та інструменти для екстрених служб. БФ «Проліска» забезпечив центр соціальних послуг «Крок назустріч» трьома електровелосипедами для мобільної роботи соціальних працівників. КНП «Томаківський ЦПМСД» отримав засоби індивідуального захисту від МБФ «Українська душа». У межах чеської програми «Чисте повітря для України» на території громади встановлено станцію моніторингу якості атмосферного повітря.

Таким чином, Томаківська громада сформувала широку мережу міжнародних партнерів, які забезпечують підтримку населення в умовах воєнного стану. Міжнародна технічна та гуманітарна допомога охоплює широкий спектр напрямів — від продовольчої безпеки та водопостачання до грошової підтримки населення, забезпечення паливом та посилення матеріально-технічної бази соціальних і медичних установ. Водночас значна частина отриманої допомоги має гуманітарний характер, тому одним із пріоритетів громади залишається поступовий перехід від короткострокової підтримки до реалізації довгострокових проєктів розвитку, спрямованих на підвищення економічної стійкості, енергетичної безпеки та самодостатності території.

9. ПОРІВНЯЛЬНИЙ КОНТЕКСТ ТА КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ ГРОМАДИ

Порівняльний аналіз та визначення конкурентного профілю Томаківської громади у системі громад Нікопольського району та Дніпропетровської області базується на оцінці її географічного потенціалу, історичного досвіду самоорганізації, специфіки ресурсного забезпечення та наявної структури економіки. Конкурентоспроможність громади формується через переосмислення

традиційних моделей розвитку та трансформацію їх у сучасні інвестиційні та соціально-економічні переваги.

Томаківська громада є однією з ключових громад Нікопольського району та займає провідні позиції за площею території (669 км²) і кількістю населених пунктів (35). Значна територія та розгалужена мережа поселень формують її важливу роль у забезпеченні адміністративних, соціальних та сервісних функцій у межах району.

Таблиця 23. Порівняльна характеристика громад Нікопольського району.

Громада	Тип	Нас., осіб	Площа, км ²	Нас. пунктів	Густота нас., ос/км ²
Нікопольська	міська	~50 000	50,7	1	~986
Марганецька	міська	~35 000	264,1	8	~133
Покровська (міська)	міська	43 592	170,1	6	~256
★ Томаківська	селищна	14 083	669	35	~21
Першотравневська	сільська	12 327	790,9	45	~16
Покровська (сільська)	сільська	10 517	538,8	13	~20
Мирівська	сільська	10 038	321,0	15	~31

Джерела: портал «Децентралізація», Wikipedia, gromada.info · Нікопольська та Марганецька — фактичне населення з урахуванням воєнної міграції (2024–2025 рр.), решта — реєстрові дані

Томаківська громада є найбільшою за площею та кількістю населених пунктів серед несільських громад Нікопольського району. Це одночасно створює додаткові можливості для розвитку та підвищує витрати на утримання і обслуговування інфраструктури.

Агропромислова перевага

Значний земельний ресурс сільськогосподарського призначення та розвинений аграрний сектор. Поєднання рослинництва, тваринництва та агропереробки формує основу економіки громади.

Переробний потенціал

Наявність підприємств агропереробки, харчової промисловості та виробництва кормів створює передумови для формування доданої вартості в аграрному секторі. Серед діяльних підприємств: ТОВ «Дніпро Мілк Груп», ТОВ «СЕМ ЕКОПАК», комбікормовий завод, хлібобулочне виробництво.

Сервісна центральність

35 населених пунктів, 7 старостинських округів. Томаківка виконує функції центру надання медичних, освітніх та адміністративних послуг для навколишніх населених пунктів та мешканців громади.

Козацько-історичний бренд

Томаківська Січ — одна з перших Запорозьких Січей. Козацька спадщина, природні ландшафти та культурні традиції формують основу історико-культурної ідентичності громади та її туристичного потенціалу.

Рисунок 42. Конкурентні переваги Томаківської громади.

Томаківська громада має значний ресурсний потенціал завдяки поєднанню великої території, розвиненого аграрного сектору та наявності підприємств агропереробки. Порівняно з іншими громадами Нікопольського району її конкурентними перевагами є значний земельний ресурс, сформована соціальна інфраструктура та історико-культурна спадщина, пов'язана з Томаківською Січчю. Стратегічним завданням громади є перетворення цих переваг на чинники економічного розвитку шляхом підтримки переробних виробництв, розвитку підприємництва та формування впізнаваного територіального бренду.

Томаківська громада займає важливе місце в структурі Нікопольського району завдяки значній площі території (669 км²), наявності 35 населених пунктів, розвиненому аграрному сектору та вигідному поєднанню виробничого й історико-культурного потенціалу. Конкурентними перевагами громади є значний земельний ресурс, наявність підприємств агропромислового комплексу та агропереробки, сформована соціальна інфраструктура, а також козацько-історична спадщина, пов'язана з Томаківською Січчю.

Порівняно з іншими громадами Нікопольського району Томаківська громада має один із найбільших ресурсних потенціалів для розвитку аграрного виробництва, переробки сільськогосподарської продукції, логістики та внутрішнього туризму в післявоєнний період. Водночас значна територія та розгалужена мережа населених пунктів потребують суттєвих витрат на утримання інфраструктури та забезпечення доступності послуг.

Серед основних факторів, що стримують розвиток громади, залишаються наслідки воєнних дій, демографічне скорочення населення, міграційний відтік молоді та обмежена інвестиційна активність в умовах безпекових ризиків. Тому стратегічним завданням громади є використання власних аграрних, людських та історико-культурних ресурсів для створення нових робочих місць, розвитку підприємництва, поглиблення переробки сільськогосподарської продукції та формування впізнаваного територіального бренду громади.

10. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ ГРОМАДОЮ

Органи управління Томаківською селищною територіальною громадою забезпечують реалізацію повноважень місцевого самоврядування, управління комунальним майном і фінансовими ресурсами громади, а також виконання державних і місцевих програм розвитку.

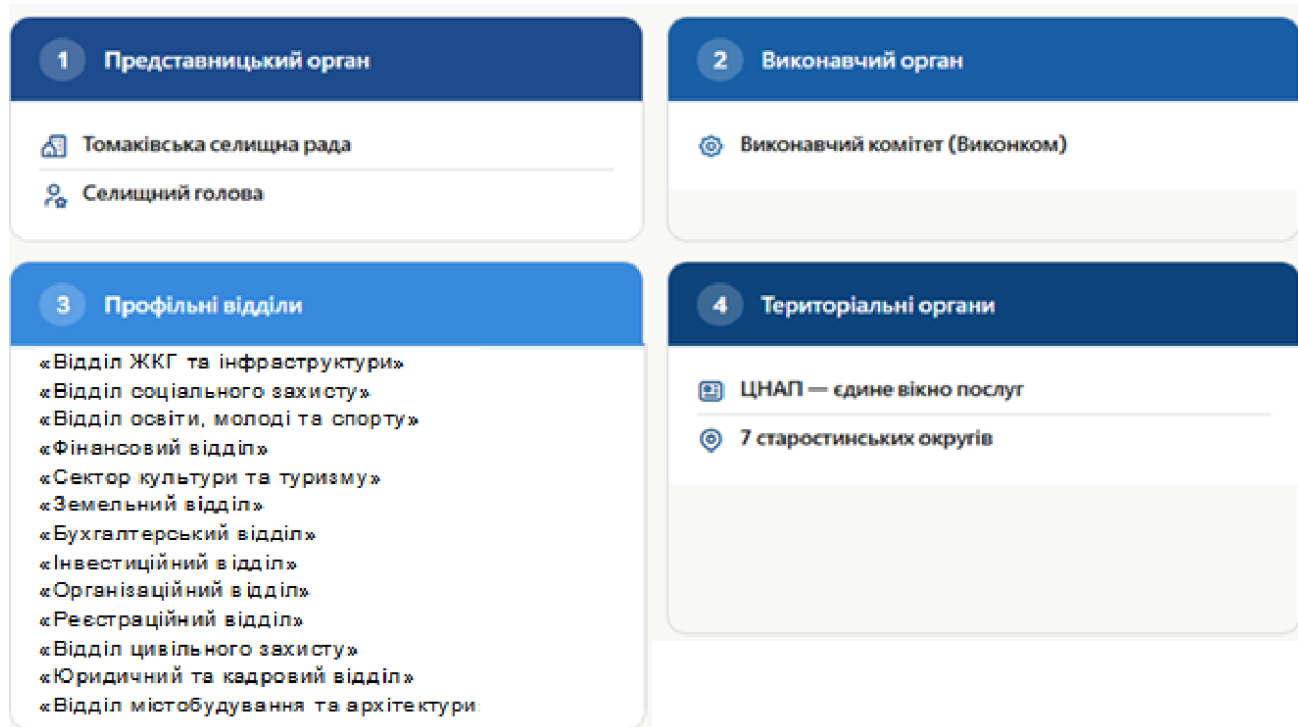

Рисунок 43. Структура органів місцевого самоврядування Томаківської селищної територіальної громади.

Результати опитування мешканців громади свідчать про поєднання емоційної прив'язаності до громади та впливу складних умов воєнного часу. Найбільша частка респондентів (27,7%) зазначила, що їм приємно жити у громаді, а ще 15,8% готові рекомендувати громаду іншим. Водночас 26% опитаних проживають у громаді вимушено, а 19,6% не бачать достатніх перспектив її розвитку. Лише 10,9% мешканців вважають громаду місцем, яке створює можливості для самореалізації. Це свідчить про необхідність посилення роботи щодо створення економічних можливостей, розвитку підприємництва та підвищення якості життя населення.

Розподіл відповідей мешканців щодо ставлення до проживання у громаді, % від опитаних

■ Частка відповідей

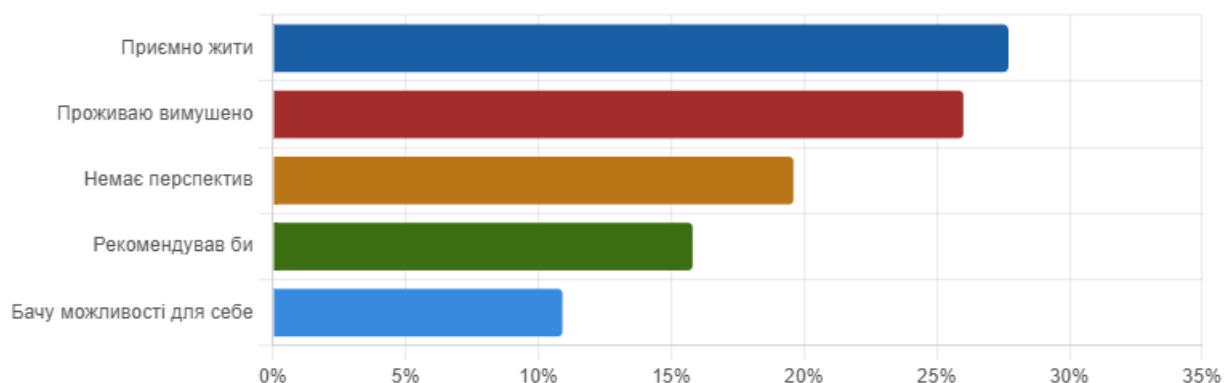

Рисунок 44. Сприйняття мешканцями Томаківської громади як місця для життя, n=311, 2026 р.

Рівень громадської залученості залишається високим. Понад 71% опитаних оцінили свій інтерес до подій у громаді на «4» або «5» за п'ятибальною шкалою. Найвищу оцінку «5» поставили 43,1% респондентів, тоді як низький рівень зацікавленості («1» або «2») зафіксовано лише у 4,5% опитаних. Отримані результати свідчать про наявність значного потенціалу для залучення мешканців до консультацій, громадських обговорень, стратегічного планування та реалізації місцевих ініціатив.

Самооцінка за шкалою від 1 (низький) до 5 (високий), % від опитаних

■ Оцінка 5 — 43,1% ■ Оцінка 4 — 28,3% ■ Оцінка 3 — 24,1% ■ Оцінка 2 — 2,6% ■ Оцінка 1 — 1,9%

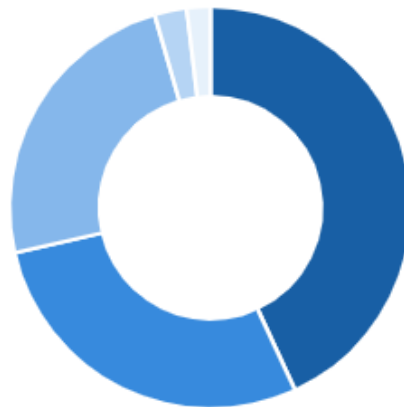

Рисунок 45. Рівень зацікавленості мешканців подіями у громаді, n=311, 2026 р.

Оцінка прозорості діяльності органів місцевого самоврядування має переважно помірний характер. Найбільша частка респондентів (33,8%) оцінила рівень відкритості влади на середньому рівні («3»). Позитивні оцінки («4» та «5») надали 43,1% опитаних, тоді як 23,1% респондентів поставили низькі оцінки («1» або «2»). Це свідчить про необхідність подальшого вдосконалення системи інформування населення та розвитку механізмів зворотного зв'язку.

Самооцінка за шкалою від 1 (низька) до 5 (висока), % від опитаних

■ 5 — 20,3% ■ 4 — 22,8% ■ 3 — 33,8% ■ 2 — 15,4% ■ 1 — 7,7%

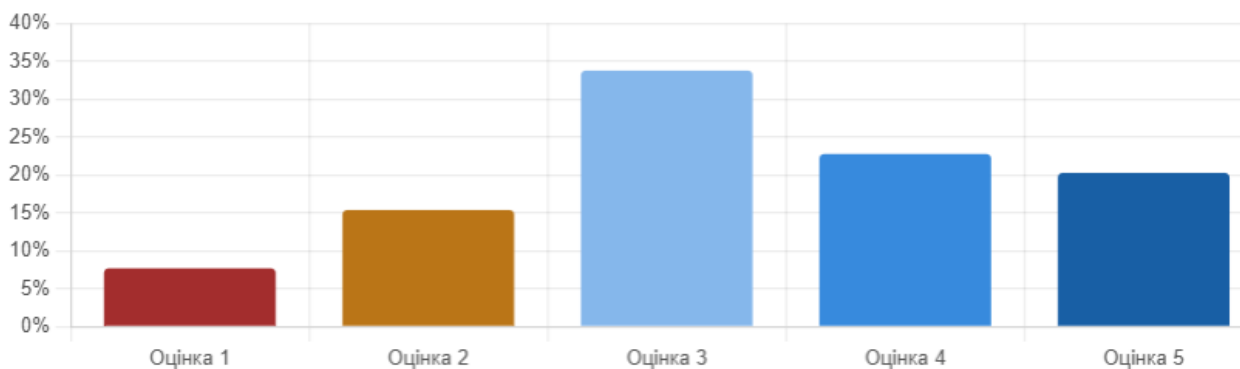

Рисунок 46. Оцінка прозорості та інформування органів місцевої влади, n=311, 2026 р.

Основним джерелом інформації про життя громади для мешканців є соціальні мережі (Facebook, Instagram, Telegram), що відповідає сучасним тенденціям цифровізації комунікацій. Важливими каналами інформування залишаються офіційний сайт громади та міжособистісне спілкування з родичами, сусідами й колегами. Натомість традиційні засоби масової інформації — телебачення, радіо та друкована преса — мають значно менший вплив. Це підтверджує доцільність подальшого розвитку цифрових каналів комунікації.

Рейтинг джерел за популярністю серед мешканців (відносні частки)

■ Частка використання

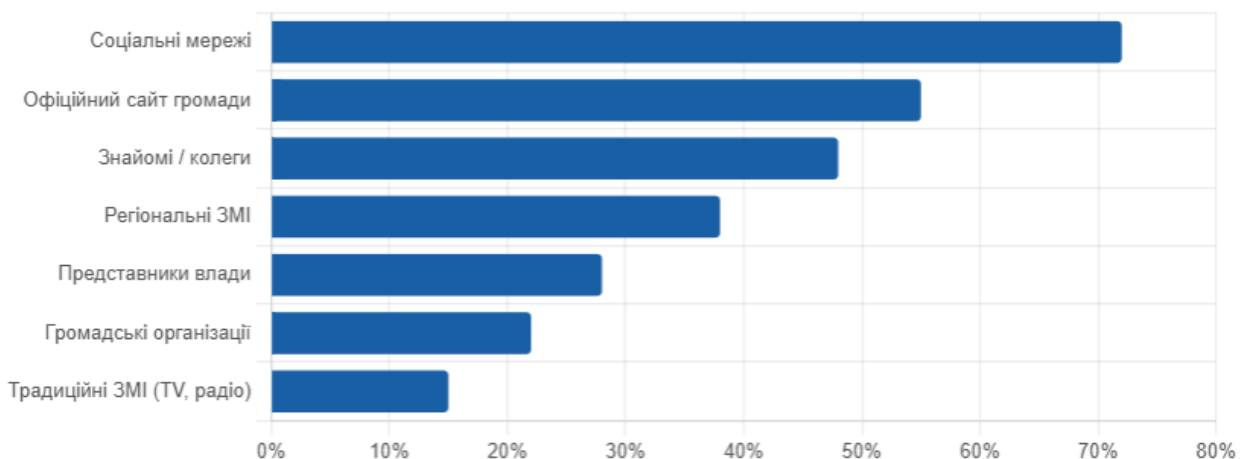

Рисунок 47. Основні джерела інформації про життя громади, n=311, 2026 р.

Найвищі оцінки взаємодії з боку органів місцевого самоврядування отримали старости, які забезпечують безпосередній контакт із мешканцями старостинських округів. Це підтверджує важливу роль інституту старост як найближчої до населення ланки управління. Водночас депутатський корпус отримав найбільшу кількість критичних оцінок, що свідчить про потребу у посиленні комунікації депутатів із виборцями та підвищенні рівня їхньої публічної діяльності.

Розподіл оцінок (1–5) для різних категорій посадовців громади, % від опитаних

■ Оцінка 5 ■ Оцінка 4 ■ Оцінка 3 ■ Оцінка 2 ■ Оцінка 1

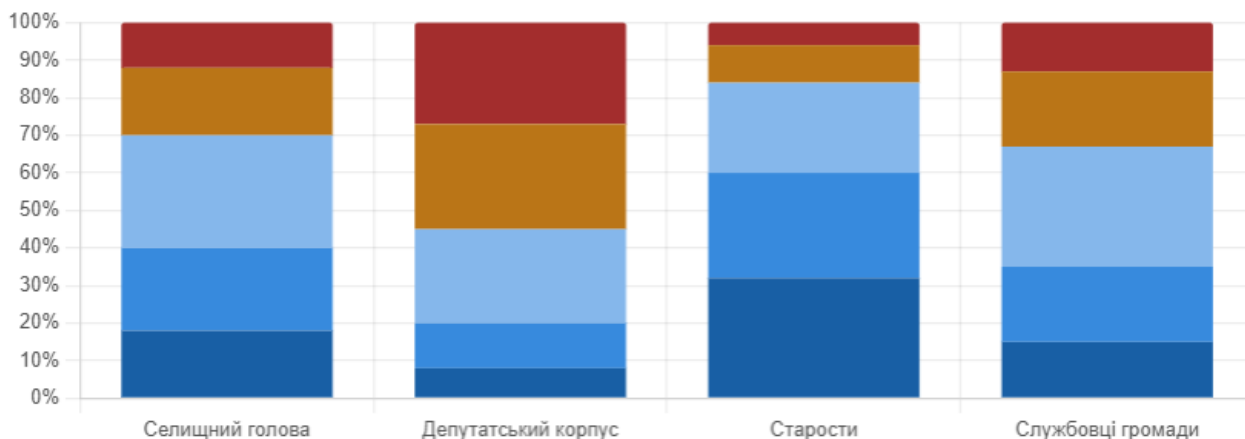

Рисунок 48. Оцінка взаємодії органів місцевої влади з мешканцями, n=311, 2026 р.

Результати оцінювання показників безпеки та адміністрування демонструють суттєві відмінності між окремими напрямками. Найнижчі оцінки отримали стан укриттів та система оповіщення: понад третина респондентів оцінила їх на найнижчому рівні («1»), тоді як частка високих оцінок («4»–«5») становила лише 21–26%. Це свідчить про наявність значного запиту населення на підвищення рівня безпеки в умовах воєнного стану.

До групи показників із середнім рівнем задоволеності належать стаціонарні та дистанційні адміністративні послуги, рівень цифровізації та окремі напрями соціального захисту. Найкраще мешканці оцінили доступність інтернету: 52% респондентів поставили оцінки «4» або «5», тоді як частка найнижчої оцінки становила лише 8%.

Як би Ви оцінили рівень нинішнього стану окремих показників сфери безпеки й адміністрування у громаді за 5-ти бальною шкалою, де 1 – найнижча оцінка, а 5 – найвища:

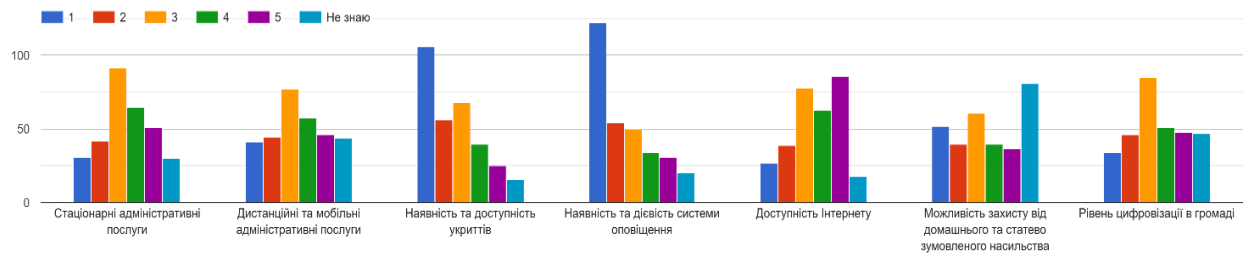

Рисунок 49. Оцінка мешканцями Томаківської громади рівня показників безпеки та адміністрування, n=311, 2026 р.

Таким чином, система органів місцевого самоврядування Томаківської громади характеризується високим рівнем громадської залученості населення та сформованими каналами комунікації з мешканцями. Водночас результати опитування свідчать про необхідність підвищення рівня відкритості влади, розвитку механізмів зворотного зв'язку, активізації взаємодії депутатського корпусу з громадою та посилення безпекової інфраструктури. Пріоритетами до 2034 року мають стати розвиток цифрових комунікацій, підвищення якості громадської участі у процесах прийняття рішень, а також модернізація системи укриттів і оповіщення населення.

11. ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Громадянське суспільство Томаківської селищної територіальної громади у 2024–2026 роках зазнало суттєвих трансформацій під впливом безпекових викликів, пов'язаних із розташуванням громади в межах прифронтового Нікопольського району. Діяльність інститутів громадянського суспільства значною мірою переорієнтувалася з традиційних форм громадської активності на волонтерську діяльність, гуманітарну підтримку населення, кризове реагування та участь у проєктах відновлення критичної інфраструктури. Водночас громада зберігає високий рівень громадської активності на всіх рівнях – від органів самоорганізації населення до партнерств із міжнародними організаціями. Органи самоорганізації населення

Органи самоорганізації населення (ОСН) функціонують на рівні мікрорайонів, вулиць та населених пунктів громади, забезпечуючи взаємодію мешканців із органами місцевого самоврядування та старостинськими округами. Вуличні та будинкові комітети смт Томаківка представляють інтереси жителів приватного та багатоквартирного секторів у питаннях благоустрою, житлово-комунального господарства та забезпечення базових послуг. Особливого значення їхня діяльність набула в умовах водопостачальної кризи, спричиненої руйнуванням Каховської ГЕС.

З метою подолання наслідків водної кризи в громаді реалізуються заходи щодо забезпечення населення господарсько-питною водою, зокрема шляхом підключення до магістральних систем водопостачання. У старостинських округах громадські активісти та сільські комітети сприяють організації заходів із благоустрою територій, підтримання громадської безпеки та інформування населення.

Громадські організації та волонтерський сектор

Важливу роль у розвитку громади відіграють громадські організації та волонтерські об'єднання, діяльність яких охоплює сфери гуманітарної підтримки, розвитку інфраструктури, молодіжної політики, національно-патріотичного виховання та підтримки підприємництва.

Одним із ключових партнерів Томаківської селищної ради є ГО «КАМІНО», яка спільно з міжнародними донорами бере участь у реалізації проєктів модернізації систем водопостачання та відновлення комунальної інфраструктури. Діяльність організації спрямована на підвищення

стійкості громади до наслідків воєнних дій та забезпечення населення якісними комунальними послугами.

Молодіжна рада при Томаківській селищній раді забезпечує залучення молоді до процесів місцевого розвитку, сприяє розвитку неформальної освіти, організації дозвілля та реалізації громадських ініціатив. В умовах воєнного стану особлива увага приділяється патріотичному вихованню та волонтерській діяльності молоді.

ГО «Томаківська козацька січ» здійснює діяльність у сфері збереження історико-культурної спадщини та національно-патріотичного виховання. Організація також бере активну участь у волонтерських заходах та підтримці Сил оборони України.

Місцеві асоціації фермерів і землевласників відіграють важливу роль у підтримці соціально-економічної стійкості громади, сприяючи реалізації локальних проєктів розвитку, підтримці аграрного сектору та залученню грантових ресурсів.

Таблиця 24. Зареєстровані громадські організації Томаківської громади

Назва організації	ЄДРПОУ	Напрямок діяльності
ГО «АФЗ Томаківського району»	26510738	Асоціація фермерів та приватних землевласників
ГО «Ветеранський рух Томаківської громади»	45674508	Захист прав ветеранів та їхніх родин
ГО «СП «Підприємець Томаківщини»»	40504282	Координація бізнесу та місцевого розвитку
ГО «Професійний вектор»	46138849	Професійна та освітня підтримка
ГО «Сяйво надії»	36730184	Благодійна та громадська діяльність

Аналіз зареєстрованих громадських організацій свідчить про наявність у громаді інституцій, діяльність яких охоплює ключові напрями місцевого розвитку: підтримку аграрного сектору, підприємництва, ветеранської політики, освіти та благодійності. Це створює передумови для розширення партнерської взаємодії між органами місцевого самоврядування та громадянським суспільством у процесі реалізації стратегічних цілей розвитку громади.

Регіональні партнери у сфері збереження козацької спадщини. Важливим партнером у сфері збереження історико-культурної спадщини є ГО «Марганецька Буцько-Томаківська козацька громада» (ЄДРПОУ 39426971, м. Марганець). Діяльність організації спрямована на популяризацію козацької історії, розвиток національно-патріотичного виховання та збереження об'єктів культурної спадщини регіону.

З огляду на історичний зв'язок території Томаківської громади з формуванням запорозького козацтва та розташуванням Томаківської Січі, зазначена організація може розглядатися як перспективний партнер для реалізації спільних культурно-освітніх, туристичних та меморіальних проєктів. Розвиток співпраці у цьому напрямі сприятиме формуванню та просуванню локального історико-культурного бренду громади, а також підвищенню туристичної привабливості території.

Стратегічні гуманітарні партнери. В умовах воєнного стану важливу роль у забезпеченні соціальної стійкості громади відіграють міжнародні та національні гуманітарні організації. На території Томаківської громади реалізуються програми підтримки населення за участю благодійного фонду «Право на захист», гуманітарної місії «Проліска», благодійного фонду «Карітас» та інших партнерських організацій.

Основними напрямами співпраці є надання багатоцільової грошової допомоги, соціальне консультування, підтримка внутрішньо переміщених осіб, проведення заходів з мінної безпеки, а також забезпечення населення гуманітарною допомогою та матеріалами для ліквідації наслідків воєнних дій.

Таким чином, громадський сектор Томаківської селищної територіальної громади виступає важливим чинником соціальної згуртованості, підтримки населення та розвитку партнерських відносин. Подальше посилення взаємодії між органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та міжнародними партнерами сприятиме підвищенню стійкості громади та ефективній реалізації стратегічних пріоритетів її розвитку.

12. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИХ СТОРІН

12.1. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ МЕШКАНЦІВ ГРОМАДИ

З метою врахування потреб та очікувань мешканців під час розроблення Стратегії розвитку Томаківської селищної територіальної громади було проведено опитування населення. Результати дослідження дозволяють визначити актуальні проблеми, пріоритетні напрями розвитку та ключові потреби жителів громади в умовах воєнного стану.

Методологія. Дослідження проведено методом кількісного опитування із застосуванням онлайн-анкетування. Такий підхід дозволив отримати інформацію щодо оцінки мешканцями актуальних соціально-економічних проблем, рівня задоволеності умовами проживання та пріоритетних напрямів розвитку Томаківської селищної територіальної громади. Участь в опитуванні взяли 311 респондентів із різних населених пунктів громади. Опитування тривало з 29.04 по 12.05.2026 року.

Анкета охоплювала питання щодо територіального розподілу респондентів, їх соціально-демографічних характеристик, оцінки стану інфраструктури, безпеки, якості публічних послуг та визначення пріоритетних сфер розвитку громади. Отримані результати стали важливою складовою аналітичної бази для підготовки Стратегії розвитку Томаківської селищної територіальної громади та формування рекомендацій щодо її подальшого соціально-економічного розвитку.

Інформація про респондентів.

Географія опитування. Аналіз територіального розподілу учасників дослідження свідчить про високу залученість мешканців зі всіх куточків громади, що дозволяє детально врахувати локальну специфіку кожного населеного пункту та старостинського округу.

Найбільшу питому вагу серед опитаних складають жителі адміністративного центру - с-ща.Томаківка, частка яких становить **36,3%**. Значну активність також виявили мешканці Преображенського старостинського округу, які сформували **26,7%** від загальної вибірки. Рівномірну та ідентичну частку відповідей продемонстрували Китайгородський та Чумаківський старостинські округи - по **10,3%** респондентів відповідно. Іншу частину вибірки розподілено між рештою територій громади, включаючи Високівський, Михайлівський, Кисличуватський та Зеленогайський старостинські округи..Такий збалансований територіальний розподіл відображає реальну структуру розселення громади та дає змогу виявити специфічні локальні проблеми кожного округу при формуванні плану заходів.

Вкажіть, будь ласка, де Ви проживаєте станом на зараз (оберіть один варіант)

311 відповідей

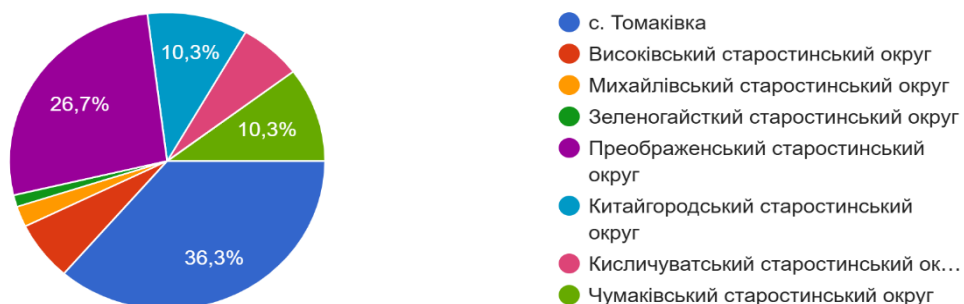

Рисунок 50. Географічний розподіл респондентів за проживанням у межах Томаківської громади.

Отриманий територіальний розподіл відповідей дозволяє вважати результати опитування такими, що відображають думку мешканців різних частин громади.

Гендерний склад респондентів. Серед усіх опитаних (311 відповідей) переважну більшість становлять жінки - **84,2%**. Водночас частка чоловіків, які долучилися до анкетування, становить **15,8%**. Такий розподіл є типовим для аналогічних онлайн-опитувань в Україні і підкреслює необхідність додаткової активізації чоловічого населення громади у подальших публічних консультаціях. Водночас, зібрані дані повноцінно транслюють запити домогосподарств громади, де жінки часто виступають ключовими заявниками соціальних та інфраструктурних потреб.

Вкажіть вашу стать

311 відповідей

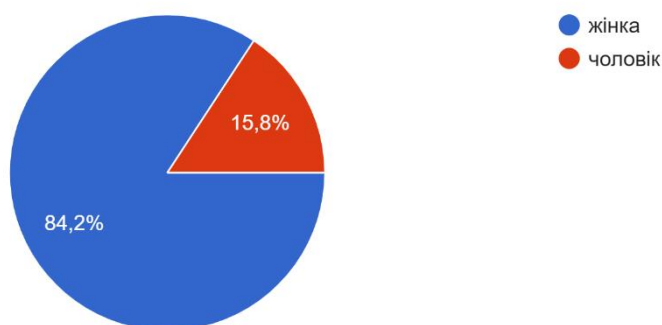

Рисунок 51. Розподіл респондентів Томаківської громади.

Вікова структура учасників опитування- Найбільш чисельною групою респондентів стали мешканці віком 44–55 років (42,8%). Наступними за рівнем залученості є молоді люди та особи першого працездатного віку: категорія 23-43 роки складає **25,4%**, а наймолодша група (до 23 років) охоплює **21,9%** від загальної кількості опитаних. Найменш представленими в онлайн-опитуванні виявилися старші вікові категорії: жителі віком 55–64 роки становлять **7,1%**, а особи понад 64 роки - лише малу частку вибірки. Отримання статеві-вікового балансу дозволяє врахувати погляди як молодіжного сегменту, так і досвідченого економічно активного населення, що є цінним для довгострокових проєктів розвитку.

Вкажіть ваш вік

311 відповідей

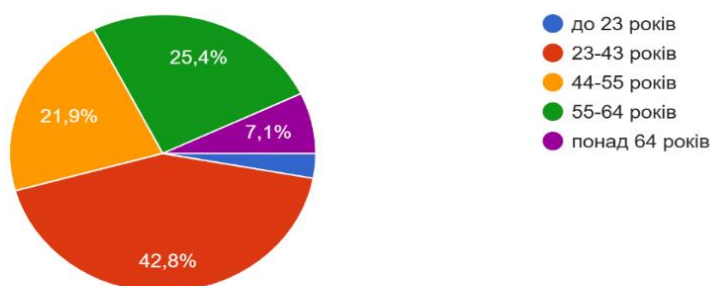

Рисунок 52. Віковий розподіл респондентів Томаківської громади.

Частка витрат домогосподарств на продукти харчування у структурі доходів:

Найбільша частка опитаних (33,1%) зазначила, що витрачає на харчування від 30% до 50% свого доходу. Ще 29,6% респондентів витрачають від 50% до 70% доходу, а 16,1% - понад 70%.

Водночас лише незначна частина мешканців витрачає на продукти менше 20% своїх доходів. Отримані результати свідчать про високий рівень фінансового навантаження на домогосподарства та значну частку витрат на базові потреби. Це може вказувати на обмежену купівельну спроможність населення та необхідність посилення заходів соціально-економічної підтримки громади.

Скільки Ви витрачаєте на купівлю їжі у співвідношенні до загального доходу?

311 відповідей

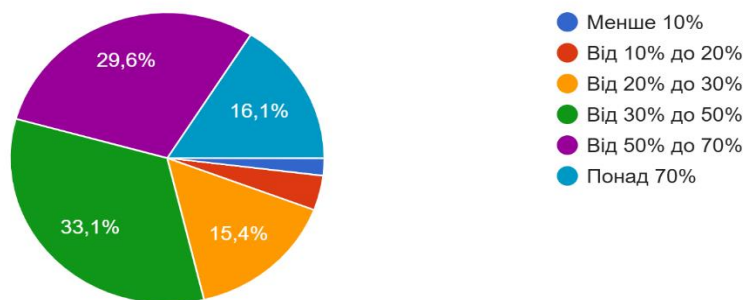

Рисунок 53. Частка витрат домогосподарств на продукти харчування у структурі доходів.

Найвищий рівень занепокоєння серед опитаних мешканців громади викликають питання погіршення здоров'я, браку коштів, напруженості у суспільстві та конфліктів, а також браку економічних можливостей. Саме ці категорії отримали найбільшу кількість оцінок «1». Водночас проблема порушення прав громадян оцінюється мешканцями як дещо менш критична порівняно з економічними та соціальними питаннями.

Окрему увагу привертає проблема обмеженого доступу до культурного життя та заходів, яка має більш рівномірний розподіл оцінок, що свідчить про її помірну важливість для різних груп населення. Загалом результати демонструють, що основні виклики для мешканців громади пов'язані передусім із матеріальним становищем, станом здоров'я та соціальною стабільністю.

Вкажіть наскільки важливими є для Вас наступні проблеми (1 – турбує найбільше, 6 – найменше):

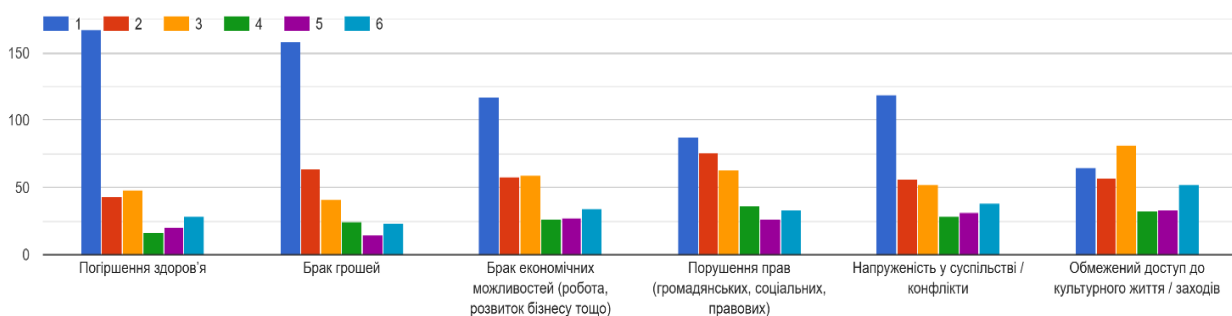

Рисунок 54. Оцінка актуальності основних соціально-економічних проблем громади.

Результати свідчать про домінування соціально-економічних та безпекових викликів над питаннями культурного розвитку та дозвілля.

За результатами опитування мешканців громади щодо сфери, які потребують особливої підтримки, сформувалася чітка ієрархія пріоритетів. Найвищий рівень підтримки отримала **сфера освіти та дошкільного виховання** (62,4%), що свідчить про високий запит мешканців на розвиток освітньої інфраструктури та покращення якості освітніх послуг. Другу та третю позицію розділили **соціальну допомогу** - 161 голос (51,8%) та **охорону здоров'я і профілактики** - 160 голосів (51,4%), що відображає зростаючі соціальні та медичні потреби громади в умовах військового часу. Значну підтримку отримала також **громадська безпека** - 138 голосів (44,4%), а **вуличне освітлення** - 110 голосів (35,4%) - засвідчило запит мешканців на покращення базової комунальної інфраструктури.

Сфери культури, спорту та відпочинку - діяльність установ культури (13,2%), парки і зелені зони (18,3%), спорт і відпочинок (19,6%) - отримали найнижчі показники підтримки, що є характерним для громади прифронтового розташування, де переваги населення зміщуються на задоволення базових потреб безпеки та соціального захисту. Отримані результати можуть бути використані для визначення стратегічних пріоритетів розвитку Томаківської громади до 2034 року.

Які сфери, на вашу думку, повинні мати особливу підтримку в нашій громаді? Просимо зазначити не більше трьох найважливіших пунктів, представлених нижче:

311 відповідей

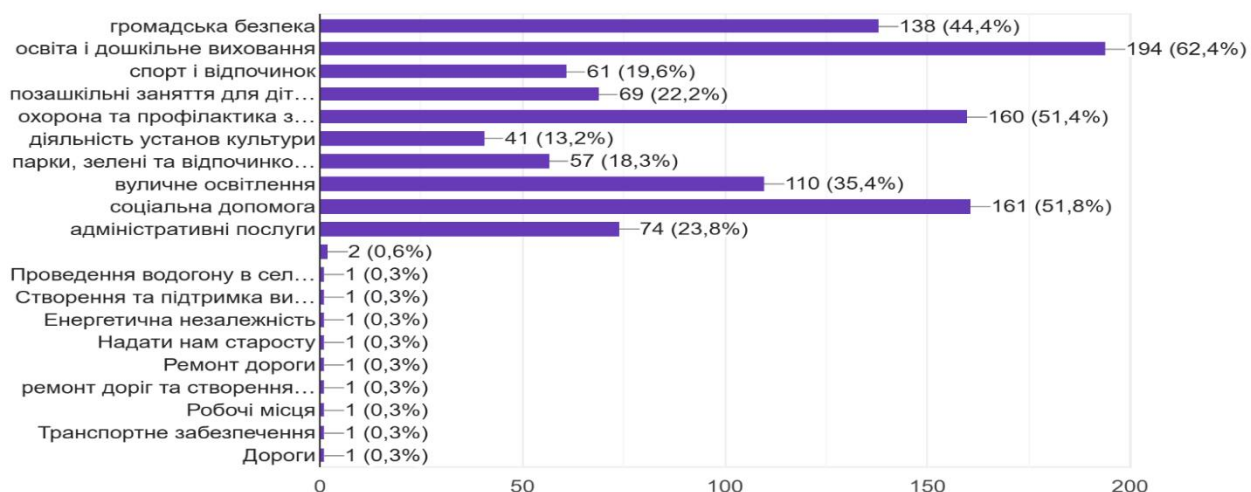

Рисунок 55. Пріоритетні сфери розвитку Томаківської громади за результатами опитування мешканців.

Отримані результати доцільно врахувати під час формування стратегічних та операційних цілей розвитку громади.

Основні проблеми, які найбільше турбують мешканців громади- За результатами опитування найбільш актуальною проблемою для мешканців Томаківської громади є незадовільний стан дорожньої інфраструктури. Відсутність якісних доріг відзначили 81,0% респондентів. Серед інших пріоритетних проблем опитані назвали нестачу робочих місць (57,2%) та проблеми з водопостачанням (55,6%), що свідчить про домінування інфраструктурних та економічних викликів у громаді.

До переліку важливих питань також увійшли проблеми у сфері освіти (27,3%), недостатній рівень взаємодії органів місцевого самоврядування з населенням (25,4%), стан системи охорони здоров'я (23,2%) та обмежені можливості для дозвілля і відпочинку (21,2%). Питання безпеки відзначили 19,9% опитаних.

Результати опитування свідчать про пріоритетність для мешканців питань модернізації дорожньої та комунальної інфраструктури, забезпечення стабільного водопостачання та створення нових робочих місць.

Які основні проблеми в громаді вас найбільше турбують? (Оберіть до 3 варіантів)

311 відповідей

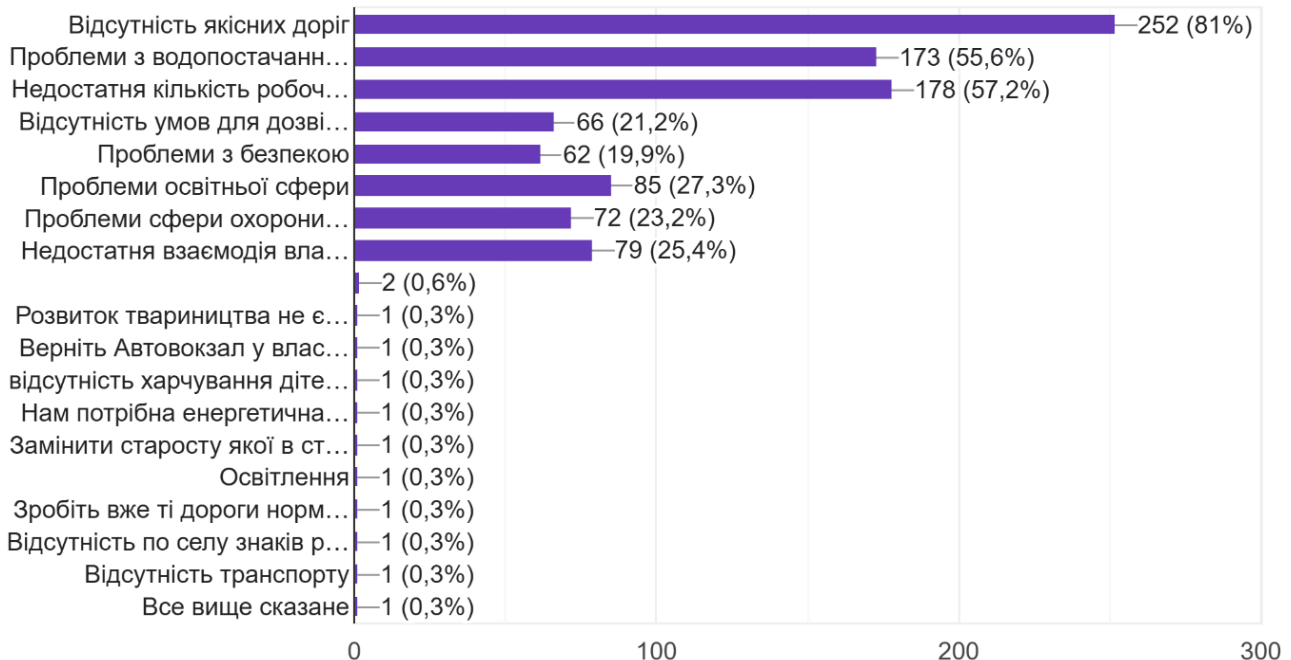

Рисунок 56. Основні проблеми, які найбільше турбують мешканців громади

Потреба у нових навичках та підвищенні кваліфікації: Результати опитування свідчать про наявність значного інтересу мешканців до здобуття нових знань і професійних компетентностей. Це створює передумови для реалізації програм професійного розвитку, перекваліфікації та неформальної освіти, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності населення на ринку праці та зміцнення людського капіталу громади.

Чи пішли б Ви навчатися для отримання нових навичок чи підвищення кваліфікації?

(Виберіть один варіант)

311 ответов

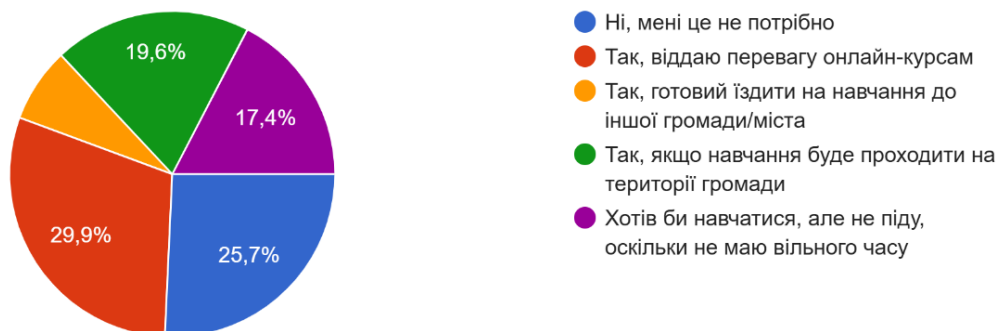

Рисунок 57. Потреба мешканців у нових навичках та підвищенні кваліфікації

Запит мешканців громади на знання та навички для подолання наслідків і впливу війни. Результати дослідження демонструють високий попит на розвиток навичок ефективної комунікації та соціальної взаємодії. Найбільшу підтримку отримали такі напрями, як уміння слухати та вести діалог (56,9%), мирне вирішення суперечок (52,7%) та повага до різних точок зору (50,8%).

Водночас вагоме значення для мешканців мають навички управління емоціями та стресом (46,3%), а також командної роботи та співпраці (43,4%). Це свідчить про актуальність заходів, спрямованих на зміцнення психологічної стійкості населення та розвиток соціальної згуртованості в умовах воєнного стану.

Меншою популярністю користуються спеціалізовані інструменти врегулювання конфліктів, зокрема ненасильницьке спілкування (19,6%) та медіація (6,1%). Разом із тим ці напрями можуть розглядатися як перспективні для розвитку освітніх та просвітницьких програм у громаді.

Загалом результати опитування свідчать про потребу населення у розвитку навичок міжособистісного спілкування, конструктивного вирішення конфліктів, психологічної саморегуляції та командної взаємодії. Зазначені напрями доцільно врахувати під час розроблення заходів соціальної адаптації, підтримки ментального здоров'я та розвитку громадянських компетентностей у межах реалізації Стратегії розвитку Томаківської селищної територіальної громади.

Які навички та знання ви вважаєте важливими для подолання впливу війни? (Можна обрати декілька варіантів)

311 відповідей

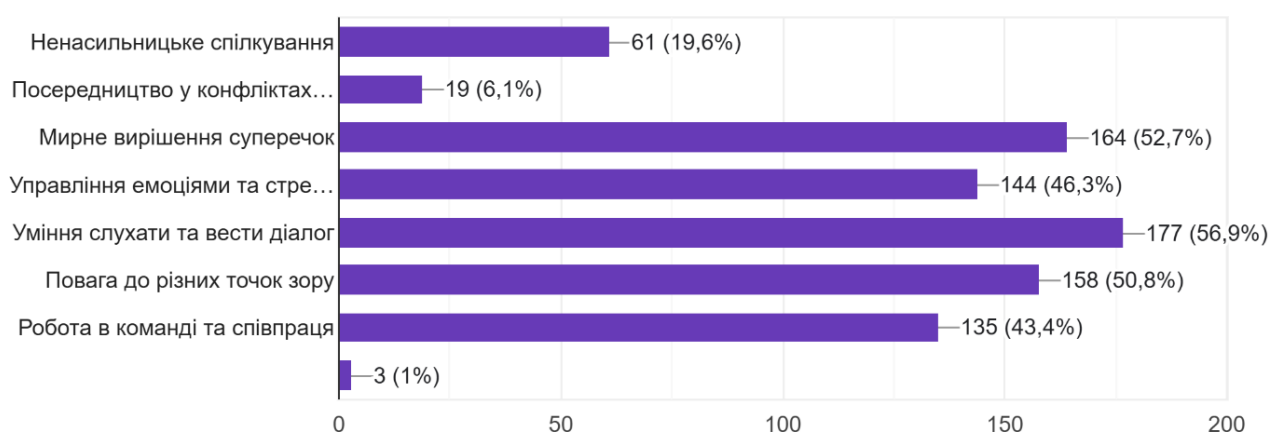

Рисунок 58. Запит мешканців громади на знання та навички для подолання наслідків і впливу війни.

Рівень відчуття безпеки у громаді. Результати опитування свідчать про помірний рівень суб'єктивного відчуття безпеки серед мешканців Томаківської громади. Найбільша частка респондентів оцінила власне відчуття безпеки на середньому рівні, що відображає вплив воєнних ризиків та загальної безпекової ситуації на території громади.

Як би ви оцінили рівень вашого особистого відчуття безпеки у громаді? (1 — зовсім не відчуваюся у безпеці, 5 — повністю відчуваюся у безпеці)

311 відповідей

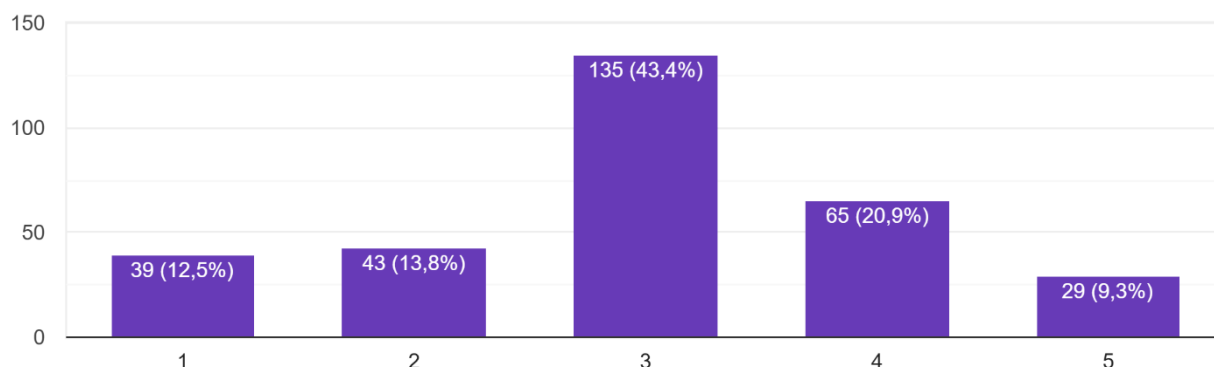

Рисунок 59. Рівень відчуття безпеки мешканців у громаді.

Ставлення до внутрішніх конфліктів у громаді. Результати опитування демонструють наявність окремих проявів соціальної напруги та конфліктних ситуацій у громаді, водночас більшість респондентів не відзначає їх як системну проблему. Отримані дані свідчать про необхідність подальшого розвитку механізмів соціального діалогу та взаємодії між різними групами населення.

Чи відомо вам про випадки конфліктів, непорозуміння чи напруги між різними групами населення?

311 відповідей

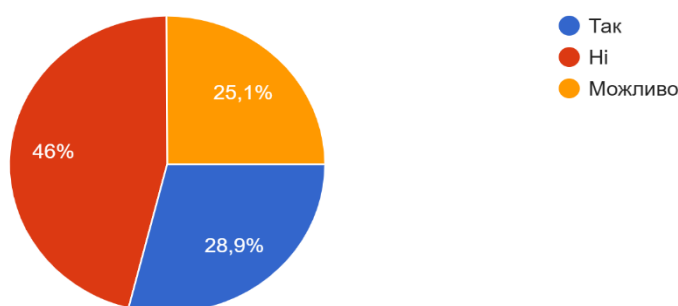

Рисунок 60. Ставлення мешканців до внутрішніх конфліктів у громаді.

Рівень напруги та непорозуміння між різними групами населення у громаді. Оцінювання охоплювало взаємовідносини між населенням та місцевою владою, внутрішньо переміщеними особами, військовослужбовцями, представниками правоохоронних органів, національними меншинами та іншими соціальними групами.

За результатами опитування найвищий рівень соціальної напруги респонденти відзначили у взаємодії з органами місцевого самоврядування та представниками правоохоронних органів. Водночас взаємовідносини з внутрішньо переміщеними особами, військовослужбовцями, національними меншинами та іншими соціальними групами переважно оцінюються як стабільні та характеризуються низьким рівнем конфліктності.

Значна частина респондентів також зазначила відсутність інформації про випадки конфліктів між окремими групами населення, що свідчить про обмежене поширення подібних ситуацій у повсякденному житті громади.

Загалом результати опитування вказують на відносно сприятливий рівень соціальної згуртованості громади, водночас актуальним залишається питання підвищення довіри населення до інституцій місцевого самоврядування та правоохоронних органів.

Пріоритетні кроки для зменшення напруги та покращення взаєморозуміння між групами в громаді

Результати опитування свідчать, що мешканці пов'язують зниження рівня соціальної напруги насамперед із покращенням матеріального становища населення. Найбільшу підтримку отримали заходи, спрямовані на надання матеріальної допомоги, що підкреслює вагомість економічних чинників у формуванні суспільних настроїв.

Водночас значна частина респондентів підтримує розвиток інструментів соціальної інтеграції, зокрема проведення спільних громадських заходів, створення безпечних просторів для спілкування, надання психосоціальної підтримки та реалізацію інтеграційних програм для різних груп населення.

Певну підтримку також отримали освітні та просвітницькі заходи, програми реінтеграції та інформаційні кампанії, спрямовані на зміцнення взаєморозуміння та суспільної згуртованості.

Отримані результати свідчать про доцільність поєднання соціально-економічних заходів підтримки населення із розвитком механізмів громадського діалогу, психологічної підтримки та соціальної інтеграції як важливих інструментів зміцнення соціальної стійкості громади.

Які кроки, на вашу думку, могли б сприяти зменшенню напруги та покращенню взаєморозуміння між різними групами в громаді?

168 відповідей

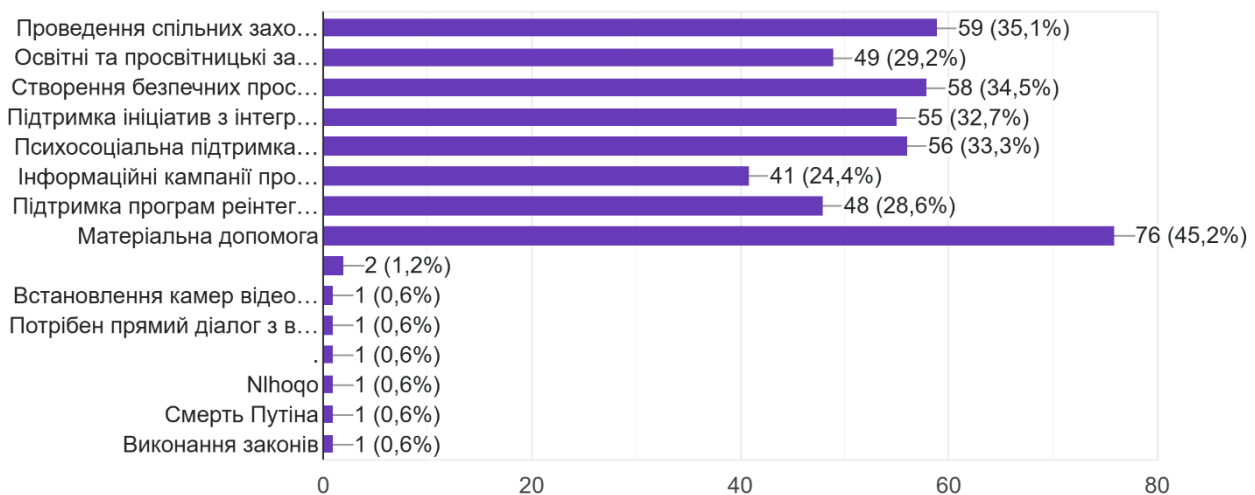

Рисунок 61. Пріоритетні кроки для зменшення напруги та покращення взаєморозуміння між групами в громаді.

ПРЯМІ ЗАПИТИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ МЕШКАНЦІВ ТОМАКІВСЬКОЇ ГРОМАДИ:

1.КЛЮЧОВІ НАПРЯМКИ ТА ЗМІСТ ЗАПИТІВ МЕШКАНЦІВ:

Аналіз відкритих відповідей респондентів дозволив визначити ключові напрями проблематики та пропозицій щодо подальшого розвитку Томаківської селищної територіальної громади.

1. Розвиток транспортної інфраструктури та мобільності населення

Найбільша кількість звернень стосувалася незадовільного стану автомобільних доріг та транспортного сполучення між населеними пунктами громади. Мешканці наголошують на необхідності проведення капітального та поточного ремонту дорожнього покриття, відновлення регулярного автобусного сполучення з обласними центрами та населеними пунктами громади, а також підвищення безпеки дорожнього руху шляхом оновлення дорожніх знаків, нанесення розмітки та облаштування пішохідних переходів.

2. Водопостачання, комунальна інфраструктура та благоустрій

Значна частина пропозицій стосується забезпечення населення якісною питною водою та розвитку систем водопостачання. Особливу увагу мешканці приділяють необхідності будівництва та модернізації об'єктів водозабезпечення, покращення якості води та вирішення проблеми висихання колодязів.

Серед інших пріоритетів визначено розвиток систем вуличного освітлення, організацію управління відходами, покращення санітарного стану територій, розширення мережі громадських просторів та підвищення рівня благоустрою населених пунктів громади.

3. Освіта, дитячий розвиток та безпека

Вагоме місце серед пропозицій займають питання забезпечення доступу до якісної освіти в умовах воєнного стану. Мешканці наголошують на важливості збереження закладів освіти в сільських населених пунктах, створення безпечних умов для організації очного навчання, облаштування укриттів та відновлення роботи дошкільних закладів.

Окремий запит стосується розвитку спортивної, культурної та дозвільної інфраструктури для дітей і молоді, зокрема облаштування дитячих і спортивних майданчиків, зон відпочинку та організації позашкільних занять.

4. Економічний розвиток та зайнятість населення

Мешканці громади висловлюють зацікавленість у створенні нових робочих місць, розширенні можливостей працевлаштування та підвищенні рівня доходів населення. Серед перспективних напрямів розвитку називаються залучення інвестицій, підтримка підприємництва, розвиток агропромислового комплексу, переробної промисловості, логістичної інфраструктури та туристичного потенціалу громади.

5. Соціальна підтримка та ефективність місцевого управління

У відповідях респондентів простежується запит на забезпечення рівного доступу мешканців усіх населених пунктів громади до послуг, гуманітарної допомоги та програм підтримки населення. Також наголошується на важливості відкритості діяльності органів місцевого самоврядування, прозорості процесів прийняття рішень, регулярної комунікації з громадськістю та посилення громадської довіри до місцевих інституцій.

Загалом результати аналізу відкритих відповідей підтверджують, що ключовими пріоритетами розвитку Томаківської громади залишаються модернізація інфраструктури, забезпечення базових потреб населення, створення умов для економічного розвитку, підтримка освітньої сфери та підвищення ефективності взаємодії між громадою та органами місцевого самоврядування.

2. СТРАТЕГІЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ (ДУМКА МЕШКАНЦІВ) :

1. Модернізація транспортної інфраструктури та підвищення мобільності населення. Провести комплексне обстеження стану автомобільних доріг громади та визначити пріоритетні ділянки для поточного і капітального ремонту. Особливу увагу доцільно приділити відновленню транспортного сполучення між населеними пунктами громади та забезпеченню доступності громадського транспорту.

2. Розвиток систем водопостачання та комунальної інфраструктури. Розробити та реалізувати поетапний план забезпечення населених пунктів стабільним водопостачанням,

покращення якості питної води, модернізації систем вуличного освітлення та розвитку базових комунальних послуг.

3. Створення безпечного освітнього середовища. Передбачити залучення бюджетних та грантових ресурсів для облаштування укриттів у закладах освіти, що дозволить розширити можливості для організації очного навчання та забезпечення безпечного освітнього процесу.

4. Посилення відкритості та взаємодії з мешканцями громади. Розширити практики публічного інформування населення щодо діяльності органів місцевого самоврядування, реалізації проєктів розвитку та розподілу гуманітарної допомоги. Сприяти розвитку механізмів громадської участі та регулярного діалогу між владою і жителями громади.

5. Розвиток меморіального простору та збереження історичної пам'яті. Розглянути можливість створення Алеї пам'яті у селі Китайгородка як елементу вшанування загиблих захисників України та формування локальної культури пам'яті.

6. Покращення доступності медичних послуг для дітей. Передбачити заходи щодо розвитку матеріально-технічної бази дитячого відділення закладу охорони здоров'я та підвищення якості медичних послуг для дитячого населення громади.

Загалом результати опитування свідчать про необхідність концентрації зусиль на модернізації інфраструктури, підвищенні якості публічних послуг, розвитку людського капіталу та зміцненні взаємодії між органами місцевого самоврядування і мешканцями громади. Зазначені напрями доцільно врахувати під час реалізації стратегічних і операційних цілей розвитку Томаківської селищної територіальної громади.

Результати комплексного опитування 311 мешканців Томаківської селищної територіальної громади дозволили визначити ключові потреби населення, актуальні проблеми та пріоритетні напрями подальшого розвитку громади. Найбільш гострими проблемами респонденти назвали незадовільний стан дорожньої інфраструктури (81,0%), нестачу робочих місць (57,2%) та проблеми водопостачання (55,6%), що свідчить про домінування інфраструктурних та економічних потреб населення.

Водночас результати опитування демонструють високий рівень громадської зацікавленості у розвитку громади та готовність мешканців брати участь у формуванні її майбутнього. Серед пріоритетних напрямів підтримки населення визначено освіту і дошкільне виховання, охорону здоров'я, соціальний захист та громадську безпеку.

Разом із тим результати дослідження вказують на наявність суттєвих соціально-економічних викликів. Значна частина домогосподарств витрачає істотну частку доходів на базові потреби, що свідчить про обмежені фінансові можливості населення та необхідність подальшої підтримки найбільш вразливих категорій мешканців.

Дослідження також засвідчило загалом сприятливий рівень соціальної згуртованості громади. Відносини між внутрішньо переміщеними особами, військовослужбовцями, місцевими жителями та іншими соціальними групами характеризуються переважно низьким рівнем конфліктності. Водночас респонденти відзначають потребу у підвищенні рівня довіри до органів місцевого самоврядування, забезпеченні прозорості управлінських процесів та посиленні комунікації між владою і населенням.

Отримані результати доцільно використовувати як основу для формування стратегічних та операційних цілей розвитку Томаківської селищної територіальної громади до 2034 року. Пріоритетними напрямами мають стати модернізація дорожньої та комунальної інфраструктури, забезпечення стабільного водопостачання, розвиток безпечного освітнього середовища, створення нових робочих місць, підтримка людського капіталу та зміцнення взаємодії між органами місцевого самоврядування і мешканцями громади.

12.2. РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ ГРОМАДИ

З метою врахування потреб та очікувань мешканців під час розроблення Стратегії розвитку Томаківської селищної територіальної громади було проведено опитування представників бізнесу. Результати дослідження дозволяють визначити актуальні проблеми, пріоритетні напрями розвитку та ключові потреби підприємців громади.

Методологія. Дослідження проведено методом кількісного опитування із застосуванням онлайн-анкетування. Такий підхід дозволив отримати інформацію щодо оцінки підприємцями актуальних соціально-економічних проблем, рівня задоволеності умовами ведення бізнесу та пріоритетних напрямів розвитку Томаківської селищної територіальної громади. Участь в опитуванні взяли 20 респондентів. Опитування тривало з 29.04 по 12.05.2026 року.

Профіль підприємців. Серед опитаних підприємців Томаківської громади переважають фізичні особи-підприємці - 85% , тоді як власники бізнесу у формі юридичної особи становлять лише 15%, що підтверджує мікробізнесовий характер підприємницького середовища громади. За статевою структурою чоловіки становлять 60% респондентів, жінки - 40% , що свідчить про відносно збалансоване гендерне представництво серед опитаних підприємців. Вікова структура підприємців демонструє домінування середньої вікової групи: 45% опитаних - це підприємці віком 23-43 роки, ще 35% - у віці 44-55 років , а 20% - у групі 55-64 роки . Таким чином, підприємницька активність у громаді зосереджена переважно серед осіб продуктивного і зрілого віку, що є позитивним чинником для стабільності малого бізнесу.

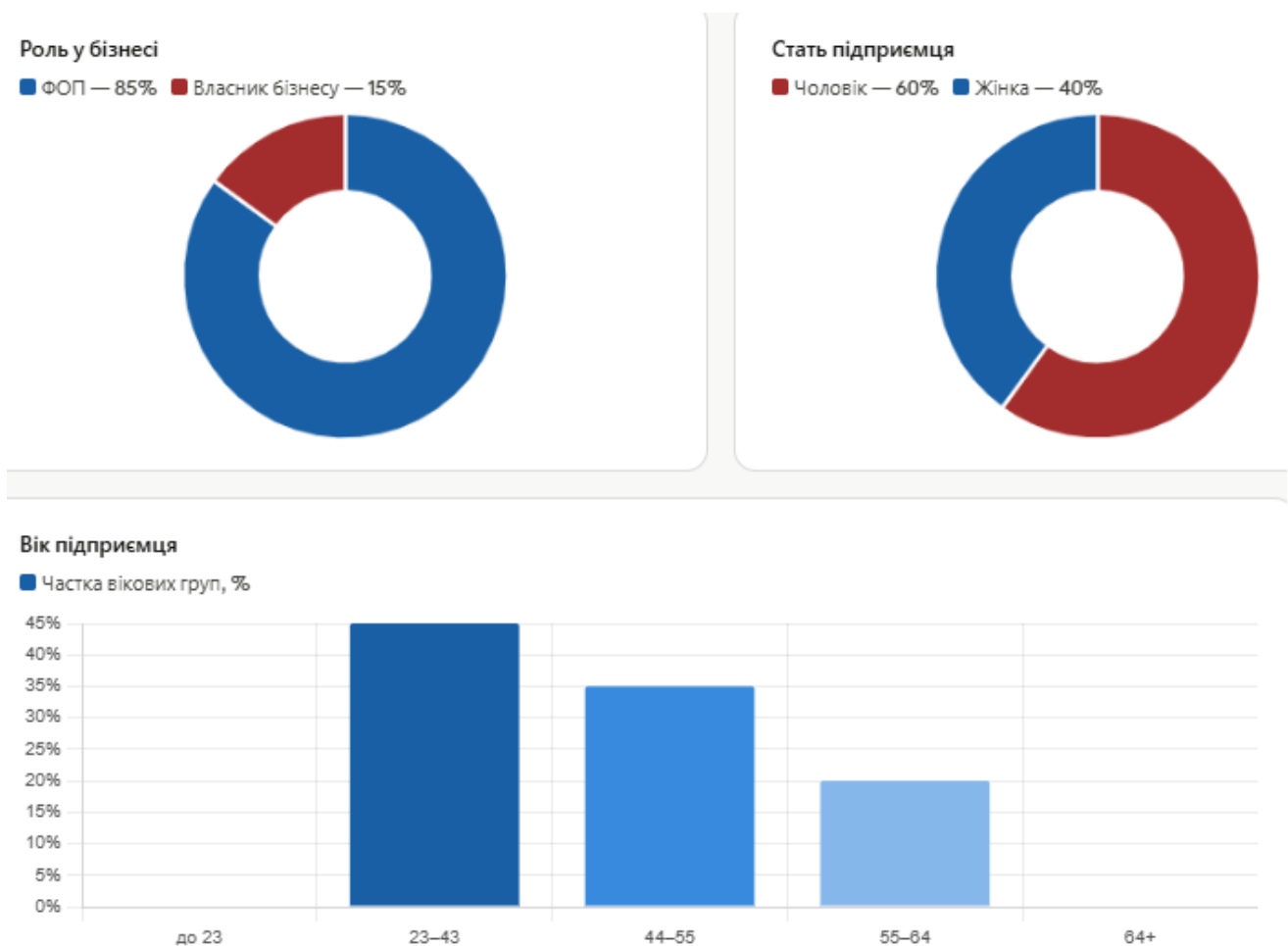
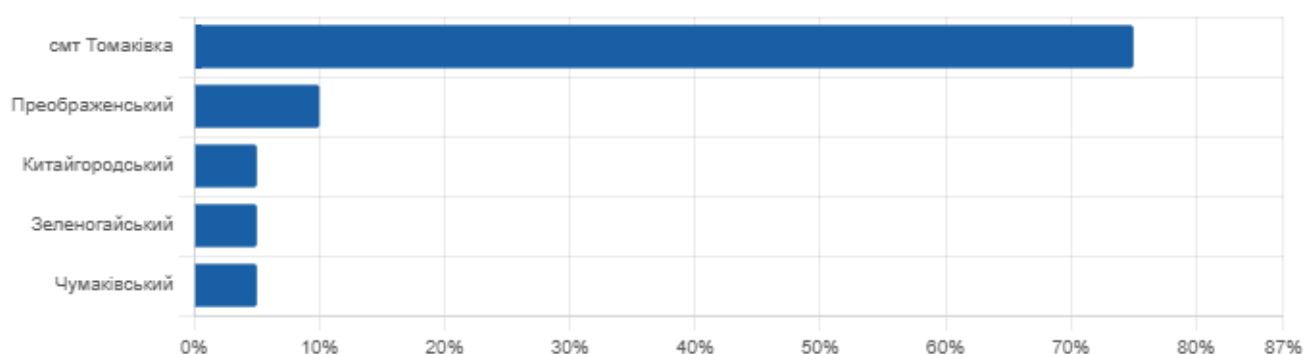

Рисунок 62. Портрет учасників дослідження: роль у бізнесі, стать та вік.

Переважна більшість підприємців - **75%** - зареєстрували свій бізнес у смт Томаківка, що підтверджує роль адміністративного центру як основного осередку підприємницької активності громади. Решта суб'єктів господарювання розподілені між старостинськими округами: Преображенський - **10 %** , Китайгородський, Зеленогайський та Чумаківський - по **5 %** , що свідчить про нерівномірність підприємницької активності між центром і периферією громади. Географія фактичного ведення бізнесу дещо ширша: **80%** підприємців працюють на території Томаківської громади, **15%** охоплюють ринки по всій Україні, а по **5%** - у межах Дніпропетровської області та за кордоном. Ці дані свідчать про те, що більшість бізнесів орієнтована на локальний ринок, однак незначна частка підприємців вже вийшла за межі громади, що свідчить про наявність окремих прикладів виходу місцевого бізнесу за межі громади та формує передумови для подальшого розширення ринків збуту..

Місце реєстрації бізнесу

■ Частка, %

Де ведеться бізнес?

■ Частка, %

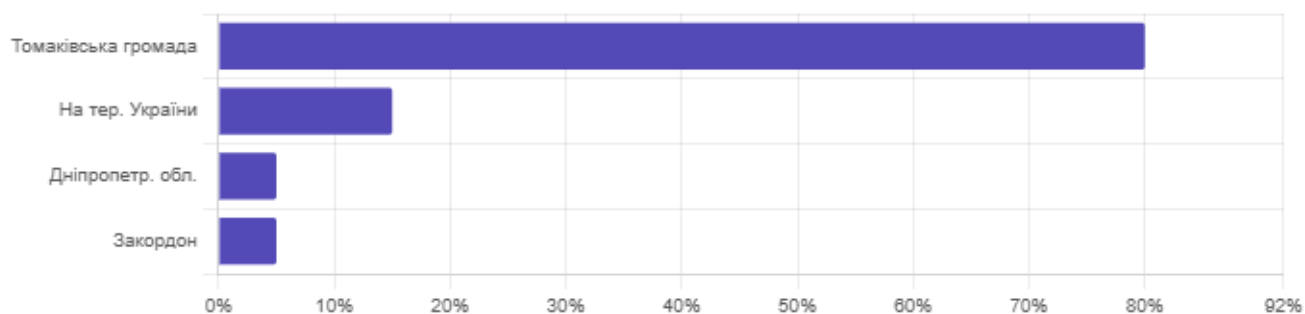

Рисунок 63. Територіальний розподіл: місце реєстрації та фактична діяльність бізнесу.

Половина підприємств громади (**50%**) заснована ще в період 1991-2014 років, що свідчить про наявність стійкого бізнесу з тривалим досвідом роботи, водночас **40%** підприємств відкрито вже в умовах повномасштабної війни (2022–2025 рр.), що свідчить про збереження підприємницької активності навіть в умовах воєнного стану. Форма власності є практично одноманітною: **95%** - фізичні особи-підприємці і лише **5%** - юридичні особи, що характерно для малого бізнесу сільських громад з обмеженим доступом до капіталу. Домінуючою сферою діяльності є **роздрібна торгівля** - **60%** , далі йде переробка продукції (**15%**), сільське господарство, ресторанне господарство та інші послуги (по **10%**), що демонструє споживчо-сервісний характер підприємництва в громаді з помітним, але поки що невеликим аграрним сектором.

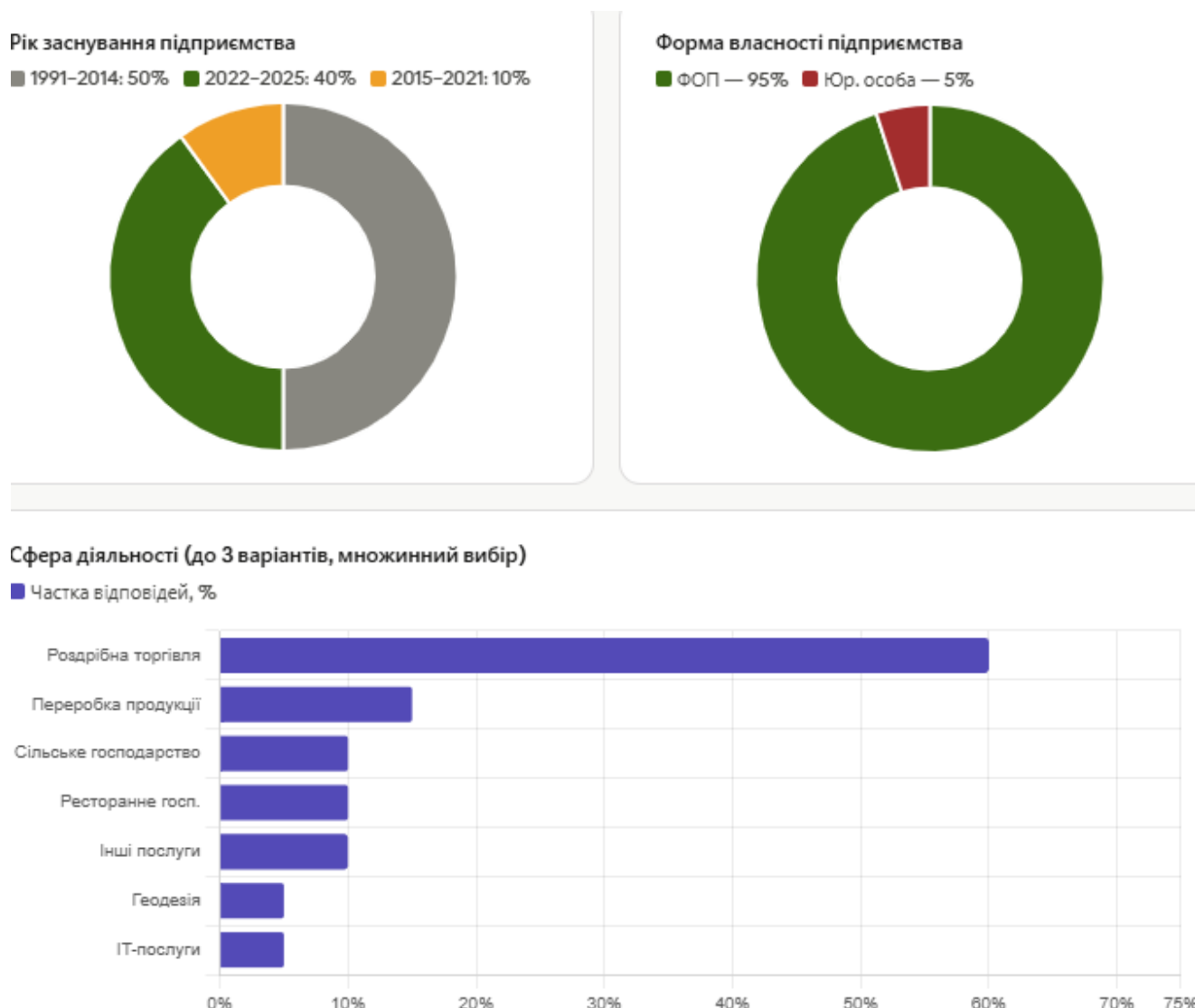

Рисунок 64. Загальна характеристика суб'єктів господарювання опитаних респондентів.

Навички та менторство. Рівно 30% підприємців не вважають навчання необхідним для свого бізнесу, що може свідчити про недооцінку важливості розвитку компетенцій в умовах мінімального ринкового середовища. Водночас 70% опитаних загалом відкрито до навчання: 30% надають перевагу онлайн-форматам, 25% готові навчатися, якщо курси проводяться на території громади, 10% хочуть навчатися, але не мають вільного часу, і лише 5% готові їздити до інших міст. Ці дані чітко вказують на вибірковий підтримці підприємців - локальне та онлайн-навчання, яке не вимагає від учасників переміщення та значних витрат часу. Для стратегії розвитку громади це є сигналом про доцільність організації бізнес-освіти на місці - у форматі воркшопів, семінарів та менторських програм.

Серед навичок, які підприємці вважають найбільш важливими для подолання наслідків війни, лідирують комунікативні та емоційні компетенції: вміння слухати та вести діалог - 65%, мирне вирішення суперечок - 60%, повага до різних поглядів - 55% та управління емоціями і стресом - 50%, що свідчить про актуальність розвитку комунікативних, психологічних та управлінських компетентностей в умовах тривалих кризових викликів.

Чи пішли б навчатися для підвищення кваліфікації?

■ Ні — 30% ■ Онлайн — 30% ■ У громаді — 25% ■ Хотів би — 10% ■ Готовий їздити — 5%

Рисунок 65. Готовність підприємців Томаківської громади до навчання та підвищення кваліфікації.

Командна робота (45%) також входить до пріоритетів, тоді як ненасильницьке спілкування та посередництво в конфліктах залишаються менш затребуваними (по 15%), що можна свідчити про недостатню обізнаність підприємців із цими інструментами. Щодо наставництва, 80% підприємців демонструють готовність поділитися досвідом ведення бізнесу з іншими мешканцями громади - 35% підтвердили готовність і ще 45% допускають таку можливість, що є потужним ресурсом для розвитку програми взаємного навчання та підтримки підприємництва на рівні громади.

Важливі навички для подолання впливу війни

■ Частка відповідей, %

Готовність ділитися досвідом ведення бізнесу

■ Так — 35% ■ Можливо — 45% ■ Ні — 20%

Рисунок 66. Важливі навички для подолання впливу війни та готовність підприємців поділитися досвідом.

За результатами опитування найбільш поширеними орієнтирами прийнятнього рівня оплати праці стали 15–20 тис. грн на місяць. Водночас частина відповідей містила некоректні або неповні значення, що ускладнює детальну інтерпретацію результатів. З огляду на це доцільно орієнтуватися на діапазон 15–20 тис. грн як на найбільш реалістичну оцінку очікуваного рівня заробітної плати в умовах громади.

Найвищий рівень готовності підприємців демонструють щодо участі у грантових проектах - 65% підтвердили готовність і ще 35% допускають таку можливість, що формує потужну базу для залучення зовнішнього фінансування розвитку бізнесу в громаді. Участь у соціальних та економічних проектах і кластерних організаціях підтримує великий у форматі «можливо» - 55% і 50% відповідно, тоді як частка однозначних прихильників становить 35% і 30%, що має про обережний, але відкритий підхід підприємців до кооперації.

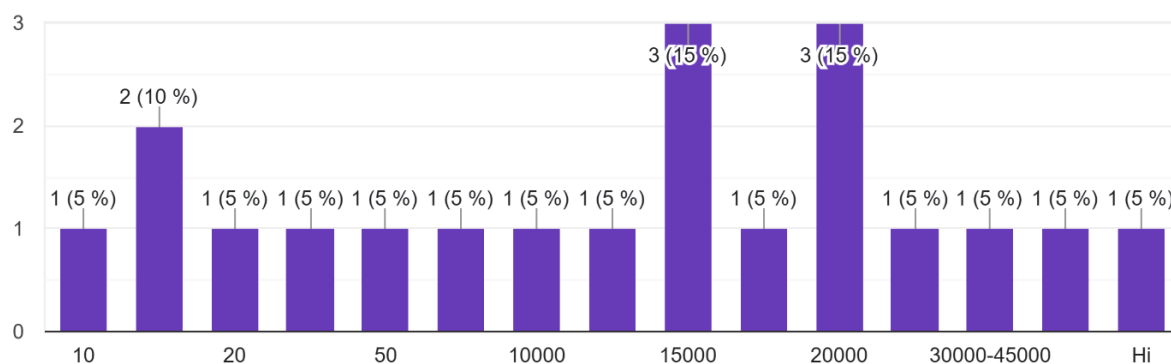

Рисунок 67. Прийнятний рівень заробітної плати для найманого працівника у Томаківській громаді за оцінкою підприємців, тис. грн.

Зацікавленість зеленим переходом є помірною - 25% «так» і 55% «можливо», при цьому 20% не чули про таку концепцію, що вказує на необхідність інформаційно-просвітницької роботи з підприємцями в цьому напрямі. Наявність соціальної місії декларують лише 15% підприємств, тоді як більшість суб'єктів господарювання зосереджені насамперед на забезпеченні власної економічної стійкості.

Таблиця 25. Готовність підприємців Томаківської громади до кооперації та соціальної відповідальності.

Питання	Так	Можливо	Ні
Готовність до соц./екон. проєктів	35%	55%	10%
Зацікавленість участі у кластерах	30%	50%	20%
Грантові проєкти	65%	35%	—
Зелений перехід	25%	55%	20% (не відчуває)
Наявність соціальної місії на підприємстві	15%	—	85%

Підприємницька спільнота Томаківської громади демонструє високий рівень підтримки Стратегії розвитку громади до 2034 року. За результатами опитування, 75% підприємців вірять у можливість її успішної реалізації, ще 20% допускають таку можливість, і лише 5% висловили скептичне ставлення. Це свідчить про загалом позитивне сприйняття стратегічного планування та готовність бізнесу підтримувати довгострокові ініціативи розвитку громади.

Водночас готовність підприємців підкріпити таку підтримку практичною участю є більш стриманою. Лише 35% респондентів підтвердили готовність виділяти власний час або ресурси для реалізації заходів Стратегії, тоді як 65% обрали відповідь «можливо». Такий розподіл відповідей відображає характерну для умов воєнного стану обережність у прийнятті довгострокових зобов'язань та інвестиційних рішень.

Загалом результати опитування свідчать про сформований запит підприємницького середовища на стратегічний розвиток громади, реалізація якого потребує створення дієвих механізмів партнерства між бізнесом та органами місцевого самоврядування, розвитку програм підтримки підприємництва та забезпечення прозорої комунікації щодо реалізації стратегічних цілей громади.

Таблиця 26. Ставлення підприємців Томаківської громади до Стратегії розвитку громади до 2034 року.

Питання	Так	Можливо	Ні
Віра у реалізації Стратегії	75%	20%	5%
Готовність виділяти ресурси	35%	65%	—

Підприємницьке середовище Томаківської громади характеризується переважанням мікробізнесу: 95% опитаних суб'єктів господарювання здійснюють діяльність у формі фізичних осіб-підприємців. Домінування роздрібної торгівлі (60%) та орієнтація переважної більшості бізнесів на локальний ринок (80%) свідчать про обмежений рівень диверсифікації економіки громади та необхідність подальшої підтримки розвитку підприємництва.

Позитивною тенденцією є те, що 40% підприємств були створені вже в умовах повномасштабної війни, що підтверджує збереження підприємницької активності навіть за складних зовнішніх умов. Водночас 70% підприємців висловили готовність до навчання та підвищення кваліфікації, а 80% готові ділитися власним досвідом з іншими мешканцями громади, що створює сприятливі передумови для розвитку місцевих програм бізнес-освіти, наставництва та підприємницьких мереж.

Серед основних перешкод для розвитку бізнесу підприємці відзначають високий податковий тиск (55%), мобілізаційні виклики (50%) та інфраструктурні проблеми (35%). За оцінками респондентів, найбільш прийнятним рівнем оплати праці для найманих працівників є 15–20 тис. грн на місяць, що відображає поточні можливості малого бізнесу щодо залучення та утримання кадрів.

Важливим напрямом розвитку підприємницького середовища респонденти вважають підтримку аграрного сектору, програм розвитку малого бізнесу, залучення інвестицій та створення сприятливих умов для підприємницької діяльності. Високий рівень підтримки Стратегії розвитку громади у поєднанні з готовністю бізнесу до співпраці свідчить про наявність потенціалу для формування ефективного партнерства між органами місцевого самоврядування та підприємницькою спільнотою в процесі реалізації стратегічних пріоритетів розвитку Томаківської громади.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, SWOT-АНАЛІЗ, СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ТОМАКІВСЬКОЇ ГРОМАДИ ДО 2034 РОКУ

Розділ II узагальнює результати соціально-економічного аналізу, опитувань заінтересованих сторін, оцінювання демографічних тенденцій, стану інфраструктури, місцевої економіки, соціальної сфери, довкілля та інституційної спроможності громади. На цій основі визначено зовнішні фактори, сильні й слабкі сторони громади, можливості та загрози її розвитку, ключові проблеми і можливі сценарії до 2034 року. Результати аналізу використано для формування стратегічного бачення, пріоритетних напрямів, стратегічних та оперативних цілей Стратегії.

Аналітичні висновки цього розділу мають рамковий характер. Вони відображають стан і тенденції, встановлені на момент підготовки Стратегії, та підлягають уточненню під час моніторингу її реалізації з урахуванням змін безпекової, демографічної, економічної та інституційної ситуації. Кількісні показники наведено станом на дати, зазначені у відповідних джерелах; в умовах воєнного стану частина адміністративних і статистичних даних може мати попередній або оціночний характер.

За даними реєстру громади, у Стратегії використовується показник 14 083 місцевих мешканців та 4 196 зареєстрованих ВПО. Для когортно-компонентного демографічного прогнозу застосовано уточнену розрахункову базу 13 270 осіб, сформовану з урахуванням доступних адміністративних даних та методичних припущень прогнозу. Відмінність між показниками зумовлена різними призначенням, датою та методикою формування інформаційних масивів і не повинна трактуватися як арифметична помилка.

2.1. АНАЛІЗ ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ (PESTLE) ДЛЯ ФОРМУВАННЯ SWOT-АНАЛІЗУ

Для підготовки SWOT-аналізу та систематизації зовнішніх умов розвитку Томаківської громади застосовано окремі елементи PESTLE-аналізу. Цей інструмент дає змогу структурувати політичні, економічні, соціальні, технологічні, правові та екологічні фактори, які формуються переважно поза межами безпосереднього впливу органу місцевого самоврядування, однак істотно впливають на можливості та обмеження розвитку громади.

PESTLE-аналіз у цій Стратегії не розглядається як самостійний етап стратегічного планування і не замінює соціально-економічний аналіз. Його результати використовуються як аналітична основа для визначення зовнішніх можливостей і загроз у SWOT-аналізі, формування сценаріїв розвитку, стратегічного бачення та системи цілей громади.

Оцінювання факторів здійснено з урахуванням воєнного стану, прифронтового положення громади, трансформації державної політики відновлення, реформи управління публічними інвестиціями, процесу європейської інтеграції України, кліматичних змін, демографічних тенденцій та технологічної трансформації публічних послуг і місцевої економіки.

Таблиця 27. Матриця зовнішніх факторів PESTLE

Фактор	Позитивний вплив	Негативний вплив	Стратегічний висновок
Політичні та безпекові	Державна політика відновлення; посилення уваги до стійкості прифронтових територій; розвиток міжмуніципального та міжнародного партнерства.	Тривалий воєнний стан, безпекова невизначеність, ризик ураження інфраструктури, зміна державних пріоритетів і можливі обмеження щодо реалізації окремих капітальних проєктів.	Поєднувати заходи швидкого реагування з довгостроковим підвищенням стійкості; забезпечити резервні рішення та готовність проєктів до різних безпекових сценаріїв.
Економічні	Державні програми відновлення і публічних інвестицій; інструменти ЄС, зокрема Ukraine Facility і PPF4Ukraine; міжнародна технічна допомога; можливості для локальної переробки, підприємництва та самозайнятості.	Обмежена диверсифікація економіки, залежність від аграрного сектору, переважання мікропідприємництва, інфляція, дефіцит інвестиційних ресурсів і структурний дисбаланс ринку праці.	Концентрувати ресурси на проєктній готовності, підтримці МСП, аграрній кооперації, локальній переробці та диверсифікації джерел фінансування.
Соціальні та демографічні	Інтеграція ВПО, ветеранів, членів їхніх сімей та людей, які повертатимуться; розвиток нових соціальних, реабілітаційних і молодіжних сервісів.	Скорочення і старіння населення, міграційний відтік молоді та фахівців, підвищене психосоціальне навантаження, нерівномірність доступу до послуг.	Підвищувати якість життя і доступність послуг, розвивати житлову підтримку, зайнятість, мобільні сервіси та інструменти закріплення кадрів.
Технологічні	Цифровізація адміністративних послуг, ГІС, відкриті дані, дистанційна зайнятість, локальна генерація та енергоефективні технології.	Цифровий розрив між населеними пунктами, залежність від енергопостачання та зв'язку, дефіцит цифрових компетентностей і ресурсів для підтримки систем.	Розвивати цифрову інфраструктуру, віддалені послуги, резервне живлення, реєстри та навички користувачів і персоналу.
Правові та інституційні	Розвиток законодавства у сфері відновлення, публічних інвестицій, просторового планування, управління відходами та євроінтеграції; наявність розробленої Програми комплексного відновлення громади.	Часті зміни процедур, необхідність актуалізації документів після 2027 року, складність підготовки та супроводу публічних інвестиційних проєктів.	Забезпечити постійне нормативне оновлення, проєктне управління, просторове планування, інвентаризацію активів і узгодження документів різних рівнів.
Екологічні та кліматичні	Можливість залучення ресурсів на водну безпеку, енергоефективність, ВДЕ, управління відходами, відновлення водойм та екосистем.	Водний дефіцит після руйнування Каховської ГЕС, посухи, температурні екстремуми, деградація водойм, ризики забруднення та утворення відходів від руйнувань.	Інтегрувати кліматичну адаптацію, водозбереження, екологічний моніторинг та управління відходами у всі інфраструктурні й економічні рішення.

2.2. SWOT-АНАЛІЗ ТОМАКІВСЬКОЇ ГРОМАДИ

SWOT-аналіз підготовлено на основі соціально-економічного аналізу, результатів опитування мешканців (n=311) і підприємців (n=20), доступних адміністративних даних, демографічного прогнозу та висновків PESTLE-аналізу.

Таблиця 28. Матриця SWOT-аналізу

СИЛЬНІ СТОРОНИ (Strengths)	СЛАБКІ СТОРОНИ (Weaknesses)
1. Значний земельний і аграрний потенціал громади: понад 50 тис. га сільськогосподарських угідь, близько 80 сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств, розташування в зоні родючих чорноземів Нікопольського району. 2. Збережена фінансова спроможність місцевого бюджету в умовах воєнного стану: податкові надходження зросли зі 115,9 млн грн у 2023 році до 127,6 млн грн у 2025 році. Це створює базові можливості для співфінансування пріоритетних проєктів, хоча бюджет розвитку залишається обмеженим. 3. Вигідне транспортно-географічне положення між Дніпром, Запоріжжям і Нікополем: відстань до Запоріжжя становить менше 40 км, територією або поблизу громади проходять автомобільні та залізничні транспортні коридори. Площа громади — 669 км². 4. Розгалужена мережа базових публічних послуг: первинна медична допомога представлена п'ятьма амбулаторіями, функціонує багатопрофільна лікарня, мережа закладів освіти, культури і спорту, а ЦНАП надає 433 адміністративні послуги та застосовує мобільне обслуговування мешканців. 5. Значний людський потенціал громади та можливості інтеграції внутрішньо переміщених осіб: за даними реєстру громади, проживає 14 083 місцевих мешканців та зареєстровано 4 196 ВПО; чисельність населення працездатного віку становить близько 7,8 тис. осіб. 6. Наявність покладів місцевої будівельної сировини, зокрема гранітів, глини і пісків, що за умови дотримання екологічних та правових вимог може підтримувати будівництво, відновлення і розвиток цивільної переробної діяльності. 7. Унікальна козацька історико-культурна ідентичність, пов'язана з Томаківською Січчю та раннім етапом формування українського козацтва. Вона є основою локальної згуртованості, культурної освіти, брендингу та перспективних туристично-культурних ініціатив після покращення безпекових умов. 8. Наявність базової поштової, телекомунікаційної та цифрової інфраструктури: у громаді працюють декілька поштово-логістичних операторів, доступне покриття основними операторами мобільного зв'язку, у частині населених пунктів функціонують фіксований інтернет і засоби резервного живлення вузлів зв'язку. 9. Збереження підприємницької активності та адаптивності місцевого бізнесу в умовах війни: за результатами опитування підприємців 2026 року, 40% опитаних підприємств були започатковані у 2022–2025 роках, а 70% респондентів висловили готовність брати участь у навчальних програмах. 10. Наявність напрацьованої стратегічної та відновлювальної бази: розроблена Програма комплексного відновлення, Стратегія, чинні місцеві програми та сформований портфель проєктних ідей створюють основу для поетапної підготовки і залучення фінансування на відновлення громади.	1. Критична вразливість системи водопостачання та водовідведення після руйнування Каховської ГЕС: централізованим водопостачанням охоплено близько 43% населення, протяжність водопровідних мереж становить близько 136 км, тоді як каналізаційних — лише близько 5 км. 2. Незадовільний стан дорожньої інфраструктури та висока вартість її утримання в умовах розосередженої системи розселення: громада охоплює 35 населених пунктів, а 81% опитаних мешканців визначили стан доріг однією з головних проблем. 3. Стійка тенденція демографічного скорочення та старіння населення: у 2025 році кількість померлих — 314 осіб — майже утричі перевищила кількість народжених — 108 осіб; за базовим варіантом прогнозу чисельність населення до 2034 року може скоротитися до близько 11,7 тис. осіб. 4. Структурний дисбаланс місцевого ринку праці, недостатня кількість робочих місць із конкурентною оплатою та невідповідність зарплатних очікувань населення можливостям роботодавців. За результатами опитувань, 20,3% респондентів зазначили відсутність роботи; очікуваний мешканцями рівень оплати становив близько 25 тис. грн, тоді як готовність опитаного бізнесу — близько 15 тис. грн. 5. Недостатня диверсифікація місцевої економіки: значна залежність від первинного аграрного виробництва і торгівлі, переважання мікропідприємництва, обмежений розвиток локальної переробки та сервісних ланцюгів доданої вартості. Близько 95% суб'єктів малого бізнесу становлять мікропідприємці та ФОП. 6. Тривалий вплив прифронтових безпекових ризиків на життєдіяльність, інвестиційну привабливість і мобільність населення громади. Понад третина респондентів оцінила стан доступних їм укриттів найнижчим балом, що вказує на потребу подальшого розвитку захисної інфраструктури. 7. Кадровий дефіцит у сфері охорони здоров'я: за даними лікарні, близько 17% штатних посад залишалися вакантними; додатковим обмеженням є відсутність достатньої кількості службового житла та інших інструментів закріплення фахівців. 8. Низька наповнюваність частини закладів освіти та зростання питомої вартості їх утримання: 1435 учнів навчаються у закладах, розрахованих приблизно на 2858 місць, тобто середня наповнюваність мережі становить близько 50%. 9. Нерівномірний розвиток адміністративного центру та віддалених населених пунктів: близько 75% опитаних підприємців зосереджені у Томаківці, тоді як для жителів частини сіл зберігаються транспортні, цифрові та організаційні бар'єри доступу до послуг. 10. Обмеженість бюджету розвитку та недостатня диверсифікація власних доходів громади. У структурі видатків значну частку становить утримання освітньої мережі, а виконання окремих місцевих податків, зокрема податку на нерухоме майно, залишається нижчим від планових показників.

МОЖЛИВОСТІ (Opportunities)	ЗАГРОЗИ (Threats)
1. Залучення ресурсів державних програм відновлення та публічних інвестицій, інструментів Європейського Союзу, зокрема Ukraine Facility і PPF4Ukraine, міжнародної технічної допомоги, міжнародних фінансових організацій, двосторонніх партнерів, спеціалізованих фондів та інших доступних програм. 2. Використання процесів відновлення для комплексної модернізації систем водопостачання, енергозабезпечення, цивільного захисту, соціальної та комунальної інфраструктури, а не лише для відтворення її довоєнного стану. 3. Європейська інтеграція України, наближення до стандартів ЄС у сферах управління публічними інвестиціями, водної політики, енергоефективності, управління відходами, безбар'єрності, цифровізації та місцевого врядування. 4. Розвиток локальної переробки, сервісів для аграрного сектору та ланцюгів доданої вартості на основі понад 50 тис. га сільськогосподарських угідь, близькості до Запоріжжя, діючих виробників і потенційного відновлення систем зрошення. 5. Залучення цивільних підприємств, підприємців і сервісних проєктів, що шукають доступні майданчики, земельні ділянки та нові ринки. Крім аграрних земель, у громаді наявні земельні ділянки, призначені для житлової, громадської та комерційної забудови, загальна площа яких перевищує 1,7 тис. га. 6. Розвиток дистанційної зайнятості, цифрових послуг і підприємництва на основі наявного мобільного та інтернет-покриття, створення коворкінгу, бізнес-хабу й програм цифрових навичок для молоді та дорослого населення. 7. Інтеграція 4 196 зареєстрованих ВПО, ветеранів, членів їхніх сімей та людей, які повертатимуться до громади, у місцевий ринок праці, підприємництво, громадське життя і систему публічних послуг. 8. Розвиток культурно-освітніх, музейних, меморіальних і туристичних ініціатив на основі козацької спадщини Томаківки після покращення безпекових умов. 9. Розширення міжнародного, міжмуніципального та міжсекторного партнерства, співпраця з програмами ЄС, ПРООН, GIZ, міжнародними фінансовими організаціями, фондами, українськими громадами та громадськими організаціями. 10. Розвиток відновлюваної енергетики, локальної генерації, накопичення енергії та енергоефективних рішень для критичної, комунальної і соціальної інфраструктури, що дає змогу одночасно знижувати витрати та підвищувати стійкість громади до аварійних і воєнних відключень.	1. Продовження або ескалація воєнних дій, пряме ураження критичної, соціальної, транспортної та комунальної інфраструктури, тривалі перебої з енергопостачанням, логістикою і наданням базових послуг. 2. Поглиблення демографічного скорочення: навіть за оптимістичним варіантом прогнозу чисельність постійного населення до 2034 року може знизитися приблизно до 12,7 тис. осіб проти уточненої бази 13,27 тис. осіб. 3. Посилення посух, температурних екстремумів, дефіциту вологи та водогосподарських обмежень, що створює системні ризики для населення, аграрного виробництва, водойм і природних екосистем. 4. Подальший відтік молоді та кваліфікованих працівників через безпекові ризики, обмежену кількість робочих місць і нерівність доступу до житла та послуг. У громаді проживає близько 1,9 тис. осіб віком 14–35 років — групи з найвищою потенційною мобільністю. 5. Затримка затвердження або зміна нових документів державного і регіонального стратегічного планування після 2027 року, що може ускладнювати довгострокову узгодженість місцевих проєктів і планів заходів. 6. Скорочення податкової бази, надходжень ПДФО або міжбюджетних трансфертів унаслідок міграції, мобілізації, зниження ділової активності та зміни державної бюджетної політики. 7. Ризик мінного й іншого вибухонебезпечного забруднення земель та інфраструктурних об'єктів, що може обмежувати сільськогосподарську діяльність, будівництво та повернення територій до повноцінного використання. 8. Висока конкуренція між громадами за державне і міжнародне фінансування, проєкту підтримку та кваліфіковані кадри. Недостатня готовність документації або відсутність чіткого позиціонування може знизити шанси громади на залучення ресурсів. 9. Кадрова нестабільність в органі місцевого самоврядування, комунальних установах і підприємствах унаслідок мобілізації, міграції, професійного вигорання та конкуренції за кваліфікованих працівників. 10. Інфляція, зростання вартості енергоносіїв, будівельних матеріалів, обладнання і комунальних послуг, що може скорочувати реальний обсяг запланованих робіт, збільшувати потребу у співфінансуванні та погіршувати добробут домогосподарств.

2.2.1. Матриця TOWS — порівняльні переваги, ризики та виклики розвитку

Матриця TOWS перетворює результати SWOT-аналізу на стратегічні висновки. Вона показує, як громада може використовувати сильні сторони для реалізації можливостей, долати внутрішні обмеження, захищати переваги від зовнішніх загроз і мінімізувати поєднаний вплив слабких сторін та ризиків.

Таблиця 29. SO — використання порівняльних переваг через зовнішні можливості

Поєднання факторів	Стратегічний висновок
Аграрний ресурс і можливість створення доданої вартості	Поєднання понад 50 тис. га сільськогосподарських угідь, близько 80 діючих аграрних господарств і транспортної близькості до Запоріжжя створює передумови для розвитку зрошення, локальної переробки, агросервісів, кооперації та спільного просування продукції. Формування кластерної моделі може розглядатися як перспективний варіант лише за умови підтвердженого інтересу бізнесу та економічної доцільності.
Бюджетна стійкість і готовність до співфінансування	Зростання податкових надходжень зі 115,9 млн грн у 2023 році до 127,6 млн грн у 2025 році свідчить про збереження базової фінансової спроможності громади. У поєднанні з підготовленим проектним портфелем це дає можливість планувати співфінансування проектів, що подаватимуться до державних програм, Ukraine Facility, PPF4Ukraine, інших інструментів ЄС, міжнародної технічної допомоги та фінансових організацій.
Соціальна мережа та інтеграція населення	Наявність п'яти амбулаторій, багатопрофільної лікарні, мережі закладів освіти та ЦНАП, який надає 433 послуги, створює інституційну основу для інтеграції ВПО, ветеранів, сімей із дітьми та людей, які повертатимуться до громади.
Підприємницька адаптивність	Те, що 40% опитаних підприємств були започатковані у 2022–2025 роках, а 70% підприємців готові до навчання, свідчить про адаптивність місцевого бізнесу. Це створює основу для роботи бізнес-хабу, програм підтримки самозайнятості, цифрових навичок, фермерства і кооперації.
Козацька ідентичність і позиціонування	Козацька історико-культурна спадщина є відмінною рисою Томаківки серед громад району. Її використання має зосереджуватися на згуртованості, освіті, культурних проектах та перспективному туристичному позиціонуванні після покращення безпекових умов.

Таблиця 30. WO — подолання внутрішніх обмежень через зовнішні можливості

Поєднання факторів	Стратегічний висновок
Водна вразливість і зовнішні інвестиційні програми	Охоплення централізованим водопостачанням близько 43% населення та мінімальний розвиток каналізаційних мереж визначають водну інфраструктуру як головний напрям залучення державного, європейського і міжнародного фінансування. Перевага має надаватися проектам, для яких підготовлено технічні рішення, земельну документацію, розрахунок витрат і модель подальшого утримання.
Дорожня мережа і просторова розосередженість	Наявність 35 населених пунктів обумовлює потребу не лише в ремонті доріг, а й у пріоритизації маршрутів, розвитку мобільних і віддалених послуг, оптимізації транспортної доступності та поєднанні дорожніх робіт із просторовим плануванням.
Кадровий дефіцит і житлова підтримка	Близько 17% вакантних посад у лікарні та дефіцит фахівців в інших сферах потребують комплексного пакета закріплення кадрів: службового житла, професійного розвитку, безпечних умов праці, конкурентних місцевих стимулів і партнерства з освітніми установами.
Низька наповнюваність шкіл і якість освіти	Середня наповнюваність освітньої мережі на рівні близько 50% потребує не механічного скорочення закладів, а розроблення обґрунтованої моделі мережі з урахуванням безпеки, транспортної доступності, якості навчання, демографічного прогнозу та інтересів віддалених населених пунктів.
Мікропідприємництво і недостатня інфраструктура підтримки	Переважання мікропідприємництва може бути компенсовано розвитком бізнес-хабу, консультаційної підтримки, спільного використання обладнання і приміщень, навчання, кооперації та доступу до грантових програм.

Таблиця 31. ST — захист переваг громади від зовнішніх загроз

Поєднання факторів	Стратегічний висновок
Соціальна інфраструктура і воєнні ризики	Наявна мережа освіти, медицини та адміністративних послуг має бути захищена через розвиток укриттів, оповіщення, резервного енергопостачання, запасів води, кризових планів і альтернативних каналів надання послуг.
Аграрний потенціал і кліматична вразливість	Аграрний потенціал понад 50 тис. га потребує захисту через водозберігальні технології, відновлення зрошення, диверсифікацію культур, моніторинг ґрунтів і вод та розвиток менш водомістких напрямів виробництва.
Підприємницька активність і конкуренція за ресурси	Для підвищення конкурентоспроможності громади за ресурси відновлення необхідні інвестиційний паспорт, актуальний перелік майданчиків, підготовлена документація, зрозуміле позиціонування та системний супровід проєктів.
Стратегічна документація і зміна зовнішніх умов	Наявність Стратегії, розробленої Програми комплексного відновлення та Плану заходів дає змогу продовжувати підготовку проєктів навіть за затримки нових державних або регіональних стратегічних документів. Після їх затвердження матриця узгодженості та плани заходів мають бути актуалізовані.

Таблиця 32. WT — мінімізація поєданого впливу слабких сторін і загроз

Поєднання факторів	Стратегічний висновок
Водна і воєнна вразливість	Поєднання водної кризи з ризиком пошкодження енергетичної та комунальної інфраструктури вимагає децентралізованих резервних рішень, альтернативного живлення, аварійних запасів, дублювання критичних вузлів і підготовлених планів реагування.
Демографічне скорочення і кадровий дефіцит	Скорочення населення, міграція молоді та вакантність посад можуть взаємно посилюватися. Відповіддю має бути поєднання житлової підтримки, якісних послуг, зайнятості, професійної підготовки, інтеграції ВПО і ветеранів та адресного залучення фахівців.
Обмежений бюджет і зростання вартості проєктів	Обмежений бюджет розвитку в умовах інфляції потребує поетапної реалізації великих проєктів, підготовки кількох варіантів технічних рішень, концентрації місцевого співфінансування на найбільш готових і критичних проєктах та недопущення розпорошення ресурсів.
Інституційна спроможність і конкуренція за фінансування	Кадрова нестабільність органу місцевого самоврядування в поєднанні з високою конкуренцією за ресурси може призвести до втрати фінансових можливостей. Тому розвиток проєктного управління, баз даних, просторового планування і партнерств є критично необхідним напрямом.

2.2.2. Експертна пріоритизація ключових проблем Громади

За результатами соціально-економічного аналізу, SWOT- і TOWS-аналізу, опитувань мешканців і підприємців та обговорення з представниками робочої групи сформовано перелік ключових проблем розвитку громади.

Пріоритетність проблем визначено методом експертного оцінювання за чотирма критеріями: масштаб впливу, терміновість реагування, тяжкість можливих наслідків та суспільний резонанс. Кожний критерій оцінювався за шкалою від 1 до 10 балів, де 1 означає мінімальний, а 10 — максимальний рівень значущості. Оцінки відображають узагальнену позицію учасників стратегічного планування та використовуються для порівняльної пріоритизації, а не як статистично точне вимірювання проблем.

Загальний рейтинг визначено як суму балів за чотирма критеріями. У разі однакового підсумкового бала вищу позицію має проблема з більшою терміновістю та тяжкістю наслідків.

Для інтерпретації результатів застосовано три рівні: 35–40 балів — критичний пріоритет; 30–34 бали — високий пріоритет; до 29 балів — значимий пріоритет.

Таблиця 33. Експертне ранжування проблемного поля

Проблема	Масштаб	Терміновість	Наслідки	Резонанс	Загальний бал	Рівень	Джерело даних
Критична вразливість системи водопостачання	9	10	10	10	39	Критичний	Програма KB; КП ВКГ; опитування мешканців
Безпека населення — укриття та цивільний захист	9	10	10	9	38	Критичний	Оцінки укриттів мешканцями; дані профільних підрозділів
Незадовільний стан і недостатня зв'язність дорожньої мережі	10	7	9	10	36	Критичний	81% опитаних мешканців; дані СЕА
Стійке демографічне скорочення та старіння населення	8	8	10	9	35	Критичний	Когортно-компонентний прогноз; реєстр громади
Структурний дисбаланс ринку праці та зарплатний розрив	8	7	9	9	33	Високий	Опитування мешканців і підприємців 2026 року
Недостатня диверсифікація місцевої економіки	8	6	9	8	31	Високий	Структура економіки та платників; опитування бізнесу
Кадровий дефіцит у медицині	7	7	8	8	30	Високий	Дані лікарні станом на 01.11.2025
Недостатня актуальність містобудівної, земельпорядної та просторової документації	7	5	7	7	26	Значимий	Дані СЕА, профільних підрозділів та ПКВ

Місце проблеми у рейтингу не означає автоматичної черговості фінансування відповідних проєктів. Під час формування Плану заходів додатково враховуються безпекова критичність, проєктна готовність, наявність джерел фінансування, повноваження громади, територіальне охоплення та можливість поетапної реалізації.

2.3. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ ДО 2034 РОКУ

Воєнний чинник є ключовою зовнішньою невизначеністю, яка може істотно змінювати демографічну, економічну, фінансову та інфраструктурну траєкторію громади. Томаківська громада не може безпосередньо впливати на тривалість та інтенсивність воєнних дій, однак може знижувати визначальний вплив їх наслідків на життєдіяльність населення шляхом розвитку цивільного захисту, резервного водо- й енергозабезпечення, кризового управління, адаптивних публічних послуг, економічної диверсифікації та готовності до відновлення.

Тому сценарії розрізняються не лише припущеннями щодо зовнішньої безпекової ситуації, а й рівнем внутрішньої стійкості громади, її здатністю адаптуватися до воєнних і довгострокових післявоєнних наслідків та використовувати можливості відновлення. Сценарії не є точними прогнозами або бюджетними зобов'язаннями; вони описують можливі траєкторії розвитку і слугують основою для перевірки стійкості стратегічних рішень.

Таблиця 34. С-1. Інерційний сценарій «Керована стагнація»

Параметр	Характеристика сценарію
Умова реалізації	Воєнний чинник продовжує мати визначальний вплив на всі сфери життєдіяльності громади. Фінансові ресурси спрямовуються переважно на захищені та поточні видатки, структурні рішення і великі інфраструктурні проєкти відкладаються, а заходи зі стійкості реалізуються фрагментарно.
Демографія	Чисельність населення скорочується приблизно до 11,0 тис. осіб до 2034 року за песимістичним варіантом прогнозу. Посилюється відтік молоді та фахівців, частина ВПО мігрує до інших територій.
Економіка	Зберігається залежність від первинного аграрного виробництва і мікропідприємництва. Підтримка бізнесу має епізодичний характер, локальна переробка та кооперація розвиваються повільно, інвестиційна активність залишається низькою.
Інфраструктура та послуги	Охоплення централізованим водопостачанням суттєво не зростає, ремонти доріг та об'єктів соціальної сфери мають точковий характер, резервне енергозабезпечення й укриття розвиваються недостатніми темпами.
Результат 2034	Громада зберігає базову керованість, але входить у новий стратегічний цикл із поглибленими демографічними, інфраструктурними та кадровими обмеженнями і високою залежністю від зовнішніх рішень.

Таблиця 35. С-2. Базовий сценарій «Стале відновлення»

Параметр	Характеристика сценарію
Умова реалізації	Безпекова ситуація залишається складною та нерівномірною, однак завдяки послідовній реалізації заходів із цивільного захисту, водної та енергетичної стійкості, підтримки населення і відновлення інфраструктури визначальний вплив воєнного чинника на щоденне функціонування громади поступово знижується. Громада переходить від переважно реактивного реагування до управління ризиками та планового відновлення.
Демографія	Чисельність населення становить близько 11,7 тис. осіб до 2034 року за базовим варіантом прогнозу. Негативна тенденція зберігається, але її наслідки пом'якшуються через інтеграцію частини ВПО, житлову підтримку, розвиток послуг і можливостей зайнятості.
Економіка	Розвиваються підприємництво, бізнес-хаб і коворкінг, підтримка фермерства, кооперації, зрошення, нішевих культур та локальної переробки. З'являються стійкі партнерські зв'язки між виробниками, переробниками та сервісними підприємствами; кластерна модель можлива за наявності підтвердженого попиту бізнесу.
Інфраструктура та послуги	Розпочинається поетапна модернізація систем водопостачання в адміністративному центрі та старостинських округах, підвищується енергетична автономність критичних об'єктів, розвиваються укриття, пожежна і техногенна безпека, модернізуються освіта, медицина, соціальні послуги, дороги та громадські простори.
Управління	Посилюється проєктна спроможність, формується підготовлений портфель публічних інвестицій, розвиваються просторове планування, інвентаризація активів, ЦНАП, цифрові реєстри, партнерства і система моніторингу.
Результат 2034	Громада виходить на траєкторію керованого сталого відновлення, має підвищену стійкість до воєнних та інших кризових впливів і підготовлену базу для наступного циклу стратегічного планування.

Таблиця 36. С-3. Оптимістичний сценарій «Прискорене відновлення»

Параметр	Характеристика сценарію
Умова реалізації	Відбувається стале покращення зовнішньої безпекової ситуації, одночасно громада досягає високого рівня готовності до надзвичайних ситуацій і післявоєнного відновлення. Воєнний чинник перестає бути визначальним обмеженням довгострокового розвитку, хоча його демографічні, соціальні, інфраструктурні та екологічні наслідки залишаються предметом тривалої політики відновлення.
Демографія	Чисельність населення наближається до 12,7 тис. осіб до 2034 року за оптимістичним варіантом прогнозу. Зростає частка ВПО і мешканців, які закріпилися у громаді, повертається частина населення, уповільнюється відтік молоді та фахівців.
Економіка	Прискорюється залучення цивільних інвестицій, розширюється локальна переробка, кооперація та агросервіси, зростає кількість підприємницьких і цифрових робочих місць. Можливе формування кластерної або іншої сталої партнерської моделі за підтвердженої участі бізнесу.
Інфраструктура та послуги	Реалізується більша частина підготовлених водогосподарських, енергетичних, соціальних, дорожніх та екологічних проєктів; істотно зростає охоплення надійним водопостачанням, покращується доступність і якість послуг у старостинських округах.
Управління	Громада системно залучає ресурси державних програм, Ukraine Facility, PPF4Ukraine, інших інструментів ЄС, міжнародних фінансових організацій і партнерів; має актуальні просторові дані, цифрові реєстри, проєктний офіс і ефективну систему моніторингу.
Результат 2034	Томаківська громада стає регіональним прикладом стійкого відновлення та переходить до нового циклу розвитку з модернізованою базовою інфраструктурою, більш диверсифікованою економікою і зміцненим людським капіталом.

Цільовим для Стратегії визначено базовий сценарій «Стале відновлення». Архітектура цілей зберігає гнучкість: за погіршення безпекових або фінансових умов пріоритет надається базовій життєстійкості, а за покращення умов громада може прискорювати реалізацію підготовлених проєктів без зміни загальної системи стратегічних цілей.

2.4. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТОМАКІВСЬКОЇ ГРОМАДИ ДО 2034 РОКУ

Стратегічне бачення

Томаківська громада у 2034 році — безпечна, життєстійка та згуртована громада Нікопольського регіону з надійною базовою інфраструктурою, диверсифікованою аграрно-сервісною економікою, якісними й доступними послугами, комфортним середовищем життя та спроможним європейським врядуванням, яка зберігає козацьку ідентичність і створює умови для життя, повернення та розвитку людей.

Стратегічне бачення сформовано на основі результатів соціально-економічного аналізу, SWOT- і TOWS-аналізу, демографічного прогнозу та опитувань заінтересованих сторін. Воно узагальнює ключові умови, ресурси та бажаний напрям розвитку Томаківської громади до 2034 року.

Акцент на безпеці та життєстійкості відображає необхідність зниження визначального впливу воєнних, техногенних і кліматичних ризиків, забезпечення надійного функціонування критичної та соціальної інфраструктури, безперервності базових послуг і готовності громади до відновлення.

Аграрно-сервісна спрямованість бачення ґрунтується на поєднанні земельного й аграрного потенціалу громади з розвитком фермерства, зрошення, кооперації, локальної переробки,

підприємницьких, логістичних, ремонтних, цифрових та інших цивільних сервісів. Таке поєднання створює передумови для диверсифікації місцевої економіки, формування доданої вартості та розширення зайнятості.

Орієнтація на якісні й доступні послуги, комфортне середовище та умови для життя, повернення і розвитку людей враховує демографічні виклики, потреби молоді, сімей, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, людей старшого віку та мешканців віддалених населених пунктів.

Спроможне європейське врядування передбачає розвиток проектного управління, цифровізації, просторового планування, прозорості, партнерства та готовності громади до участі у державних, європейських і міжнародних програмах відновлення та розвитку.

Козацька ідентичність є наскрізною складовою бачення, що поєднує історичну спадщину, локальну згуртованість, культурний розвиток і позиціонування Томаківської громади.

Визначено чотири стратегічні пріоритети, що безпосередньо впливають зі стратегічного бачення, результатів SWOT- і TOWS-аналізу, експертної пріоритетизації проблем визначатимуть портфель проектів Плану заходів на 2027–2029 роки. Пріоритети є взаємопов'язаними: безпека і базова інфраструктура створюють умови для економіки та якості життя, а ефективне врядування забезпечує підготовку, фінансування і моніторинг усіх напрямів.

Пріоритет 1. Безпечна, життєстійка та екологічно стала громада

Пріоритет спрямований на забезпечення базових умов безпечного та безперервного функціонування громади, зниження її вразливості до воєнних, техногенних і кліматичних загроз та підвищення готовності до кризових ситуацій. Його реалізація передбачає поєднання невідкладних заходів із захисту населення і критичної інфраструктури з довгостроковою модернізацією систем водозабезпечення, енергопостачання, управління відходами та охорони довкілля.

Особливе значення має подолання водної вразливості громади, яка посилилася після руйнування Каховської ГЕС. Розвиток надійних систем водопостачання, водопідготовки та водовідведення є передумовою збереження населення, функціонування соціальної сфери, комунального господарства та місцевої економіки.

Підвищення енергетичної автономності, розвиток цивільного захисту, резервування критичних систем і впровадження сучасних екологічних рішень мають забезпечити поступовий перехід від реагування на наслідки криз до системного управління ризиками та планового відновлення громади.

Ключові напрями реалізації пріоритету:

- Водна безпека та надійне водозабезпечення. Поетапне будівництво, відновлення та модернізація магістральних і розвідних мереж водопостачання, насосно-фільтрувальних станцій, локальних систем очищення води, об'єктів водопідготовки та водовідведення в адміністративному центрі й старостинських округах.
- Енергетична стійкість інфраструктури. Підвищення енергетичної автономності та енергоефективності критичної, медичної, освітньої, соціальної і комунальної інфраструктури, розвиток резервного енергопостачання, локальної генерації, відновлюваних джерел енергії та модернізація систем теплопостачання і вуличного освітлення.
- Цивільний захист і готовність до надзвичайних ситуацій. Розвиток мережі укриттів, систем оповіщення, пожежної і техногенної безпеки, кризового реагування, евакуаційної готовності, навчання населення та забезпечення безперервності життєво важливих функцій громади.
- Сучасне управління відходами. Формування комплексної системи збирання, перевезення, сортування та оброблення побутових відходів, ліквідація стихійних звалищ, розвиток

управління відходами від руйнувань, будівництва та знесення, а також належне поводження з небезпечними і медичними відходами.

- Екологічна безпека та кліматична стійкість. Екологічне оздоровлення річок і водойм, охорона земельних і водних ресурсів, моніторинг стану довкілля, водозбереження, благоустрій природних територій та впровадження заходів адаптації до посух, температурних екстремумів й інших проявів зміни клімату.

Пріоритет 2. Конкурентоспроможна та диверсифікована місцева економіка

Пріоритет спрямований на розширення економічної бази громади, створення нових можливостей для зайнятості та підприємництва, підвищення доданої вартості місцевого виробництва й посилення інвестиційної привабливості території.

Земельний і аграрний потенціал, наявність діючих сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств, транспортна близькість до великих регіональних центрів та підприємницька активність населення формують основу для розвитку аграрно-сервісної економіки. Аграрне виробництво має доповнюватися зрошенням, кооперацією, локальною переробкою, зберіганням, логістикою, ремонтними, консультаційними, цифровими та іншими цивільними сервісами.

Диверсифікація економіки передбачає не відмову від аграрної спеціалізації, а розширення пов'язаних із нею ланцюгів доданої вартості та розвиток інших видів підприємницької діяльності. Формування кластерної або іншої партнерської моделі взаємодії може розглядатися за умови підтвердженого інтересу бізнесу, достатньої кількості учасників та економічної доцільності.

Ключові напрями реалізації пріоритету:

- Підприємництво та інфраструктура підтримки бізнесу. Створення багатофункціонального бізнес-хабу і коворкінгу, розвиток консультаційної, інформаційної та освітньої підтримки підприємців, сприяння самозайнятості, жіночому, молодіжному, ветеранському та соціальному підприємництву.
- Інвестиційна готовність і промоція громади. Підготовка та регулярне оновлення інвестиційного паспорта, інвентаризація і представлення земельних ділянок, комунального майна та інших активів, формування інвестиційних пропозицій, супровід потенційних інвесторів і розвиток партнерств для відновлення.
- Фермерство, кооперація та зрошення. Підтримка фермерських і сімейних господарств, розвиток виробничої, обслуговуючої та збутової кооперації, відновлення і впровадження систем зрошення, поширення сучасних технологій та спільне використання обладнання й інфраструктури.
- Локальна переробка та ланцюги доданої вартості. Створення умов для переробки, зберігання, пакування, транспортування та просування місцевої продукції, розвиток сервісів для аграрного сектору і партнерської взаємодії між виробниками, переробниками, постачальниками послуг та торговельними мережами.
- Диверсифікація сільської економіки. Розвиток нішевих культур, виноградарства, ягідництва, тваринництва, аквакультури, тепличного господарства та інших напрямів, об'єднаних природними умовами, попитом і доступністю ресурсів.
- Цифрова зайнятість і сучасні сервіси. Розвиток дистанційної роботи, цифрових послуг, електронної комерції, професійного навчання та підприємницьких компетентностей, створення можливостей для економічної активності молоді, ВПО, ветеранів та інших груп населення.

Пріоритет 3. Розвиток людського капіталу, якісних соціальних сервісів та комфортного середовища життя

Пріоритет спрямований на збереження і розвиток людського потенціалу громади, підвищення якості та доступності публічних послуг, формування безпечного, безбар'єрного і комфортного середовища для мешканців усіх населених пунктів.

Демографічне скорочення, старіння населення, міграція молоді, кадровий дефіцит і нерівномірна доступність послуг потребують комплексної відповіді. Громада не може повністю усунути вплив загальнонаціональних демографічних процесів, однак здатна зменшувати їхні наслідки через якісну освіту, медичні та соціальні послуги, підтримку сімей, молоді, ветеранів і ВПО, житлові рішення, доступну мобільність та створення умов для зайнятості й самореалізації.

Розвиток людського капіталу передбачає не лише модернізацію закладів, а й удосконалення змісту та способів надання послуг, їх наближення до віддалених населених пунктів, застосування мобільних і цифрових форматів та врахування потреб різних груп населення.

Ключові напрями реалізації пріоритету:

- Сучасна, безпечна та доступна освіта. Модернізація освітньої інфраструктури, створення безпечного і цифрового освітнього середовища, оснащення закладів відповідно до вимог Нової української школи, удосконалення шкільного харчування та формування спроможної освітньої мережі з урахуванням демографічного прогнозу і транспортної доступності.
- Молодіжна політика та професійний розвиток. Розвиток молодіжних просторів, участі молоді у прийнятті рішень, профорієнтації, підприємницьких і цифрових навичок, підтримка молодіжних ініціатив, неформальної освіти, волонтерства та підготовки до місцевого ринку праці.
- Культура, спорт і змістовне дозвілля. Модернізація культурної та спортивної інфраструктури, розвиток бібліотек, закладів культури, спортивних об'єктів і громадських просторів, підтримка локальних культурних ініціатив та збереження козацької історико-культурної спадщини.
- Доступна охорона здоров'я. Модернізація лікарні, амбулаторій та інших об'єктів медичної інфраструктури, оновлення обладнання, підвищення доступності первинної і спеціалізованої допомоги, створення умов для залучення та закріплення медичних працівників.
- Реабілітація, психічне і громадське здоров'я. Розвиток фізичної та психологічної реабілітації, психосоціальної підтримки, профілактичних програм, громадського здоров'я та допомоги людям, які постраждали внаслідок війни.
- Соціальні та ветеранські сервіси. Розвиток комплексної підтримки ветеранів, членів їхніх сімей, ВПО, сімей із дітьми, людей старшого віку, осіб з інвалідністю та інших вразливих груп, упровадження соціального супроводу, мобільних і наближених до місця проживання послуг.
- Житлова підтримка і залучення фахівців. Розвиток доступного, соціального та службового житла, відновлення і пристосування наявних об'єктів, використання житлових інструментів для підтримки населення та закріплення медичних, освітніх, соціальних й інших необхідних фахівців.
- Безбар'єрність і рівний доступ. Забезпечення фізичної, інформаційної, цифрової та транспортної доступності об'єктів і послуг, облаштування безбар'єрних маршрутів та врахування потреб маломобільних груп населення.

- Мобільність, дороги та благоустрій. Відновлення і утримання місцевих доріг, тротуарів, зупинок та елементів транспортної інфраструктури, розвиток санітарної інфраструктури, вуличного благоустрою, озеленення, громадських просторів і комфортного середовища в адміністративному центрі та старостинських округах.

Пріоритет 4. Ефективне врядування, відновлення та євроінтеграція

Пріоритет спрямований на підвищення інституційної спроможності громади, якості управлінських рішень, готовності до відновлення та здатності залучати й ефективно використовувати державні, європейські, міжнародні та приватні ресурси.

Реалізація капіталомістких інфраструктурних, економічних і соціальних проєктів потребує достовірних даних, актуальної просторової документації, інвентаризації активів, належної проєктної підготовки, прозорості пріоритизації та професійного супроводу. Інституційна спроможність є наскрізною передумовою виконання всіх інших пріоритетів Стратегії.

Європейська спрямованість врядування передбачає застосування принципів прозорості, підзвітності, партнерства, безбар'єрності, екологічної відповідальності, цифрової трансформації та управління на основі даних. Участь у державних програмах відновлення і публічних інвестицій, інструментах Європейського Союзу, зокрема Ukraine Facility і PPF4Ukraine, програмах міжнародної технічної допомоги, міжнародних фінансових організацій, двосторонніх партнерів та інших доступних механізмах залежатиме від якості підготовки проєктів і здатності громади забезпечувати їх реалізацію та подальше утримання.

Ключові напрями реалізації пріоритету:

- Інституційна та кадрова спроможність. Підвищення професійних компетентностей посадових осіб, працівників комунальних установ і підприємств, розвиток стратегічного, фінансового та проєктного управління, формування внутрішніх процедур координації і наступності управлінських рішень.
- Управління проєктним портфелем і відновленням. Розвиток функцій проєктного офісу, підготовка техніко-економічних обґрунтувань і проєктної документації, оцінювання та пріоритизація публічних інвестиційних проєктів, їх супровід, моніторинг і внесення до цифрових систем у випадках, передбачених законодавством та умовами фінансування.
- Партнерства та залучення ресурсів. Розвиток міжмуніципального, міжрегіонального, міжнародного і міжсекторного співробітництва, взаємодія з державними органами, громадами, громадськими організаціями, бізнесом, науковими й освітніми установами, донорами та фінансовими організаціями.
- Просторове планування та управління активами. Розвиток просторового планування, управління активами, комунальним майном та підготовки території до відновлення й інвестицій; актуалізація містобудівної документації, встановлення меж, інвентаризація земельних і водних ресурсів та формування інформаційної основи для прийняття рішень.
- Інвестиційні майданчики та земельний ресурс. Систематизація інформації про земельні ділянки, призначені для житлової, громадської та комерційної забудови, загальна площа яких перевищує 1,7 тис. га, уточнення їх правового статусу, інженерної забезпеченості та можливостей використання для інфраструктурних й інвестиційних проєктів.
- Доступні адміністративні послуги. Розвиток ЦНАП, віддалених робочих місць, мобільного обслуговування та електронних сервісів, наближення адміністративних послуг до мешканців старостинських округів і вразливих груп населення.
- Цифровізація та управління на основі даних. Розвиток цифрової платформи громади, реєстрів, ГІС, відкритих даних, аналітичних панелей, електронної участі, систем

моніторингу та інших інструментів, які підвищують якість, прозорість і обґрунтованість управлінських рішень.

- Прозорість і громадська участь. Удосконалення механізмів консультацій, громадського обговорення, звітування, моніторингу реалізації Стратегії та залучення мешканців до формування і контролю місцевої політики.

2.5. ДЕРЕВО ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТОМАКІВСЬКОЇ ГРОМАДИ ДО 2034 РОКУ

Дерево цілей Стратегії містить 4 стратегічні цілі, 12 оперативних цілей та 24 завдання.

Таблиця 37. Структура дерева цілей

Стратегічна ціль	Оперативна ціль	Завдання
СЦ1. Безпечна, життєстійка та екологічно стала громада	ОЦ1.1. Водна безпека, водопостачання та водовідведення	31.1. Розвиток, відновлення та модернізація систем водопостачання, водовідведення, водопідготовки та водного господарства громади.
	ОЦ1.2. Стійкість та енергоефективність комунальної інфраструктури	31.2.1. Підвищення енергетичної автономності критичної, соціальної та комунальної інфраструктури громади. 31.2.2. Впровадження енергоефективних рішень, модернізація теплопостачання та зниження енерговитрат комунальних закладів.
	ОЦ1.3. Громадська безпека, цивільний захист та готовність до загроз	31.3.1. Розвиток системи цивільного захисту, укриттів, оповіщення та безпеки населення в умовах воєнних і надзвичайних загроз. 31.3.2. Посилення пожежної, техногенної, громадської безпеки, кризового реагування, евакуаційної готовності та швидкого відновлення громади.
	ОЦ1.4. Екологічна сталість, кліматична адаптація та управління відходами	31.4.1. Формування сучасної системи управління побутовими відходами, відходами від руйнувань, будівництва та знесення. 31.4.2. Відновлення природних ресурсів, екологічна безпека, кліматична адаптація та благоустрій природних територій.
СЦ2. Конкурентоспроможна та диверсифікована місцева економіка	ОЦ2.1. Підприємництво, інвестиції та локальна економічна інфраструктура	32.1.1. Розвиток підприємництва, бізнес-інфраструктури, інвестиційних майданчиків та підтримки місцевого бізнесу. 32.1.2. Розвиток економічної логістики, промоції громади, залучення інвестицій та партнерств для відновлення.
	ОЦ2.2. Диверсифікація аграрного сектору, переробка та кооперація	32.2.1. Підтримка фермерства, аграрної кооперації, переробки та створення доданої вартості в аграрному секторі. 32.2.2. Розвиток нішевих культур, тваринництва, аквакультури, продовольчої безпеки та нових напрямів сільської економіки.
	ОЦ3.1. Освіта, молодь, спорт, культура та дозвілля в громаді	33.1.1. Модернізація освітньої інфраструктури, освітнього середовища, цифрових і безпечних умов навчання. 33.1.2. Розвиток молодіжної політики, участі молоді, профорієнтації, навичок та локальних ініціатив. 33.1.3. Розвиток культурної, спортивної та дозвілєвої інфраструктури громади.
СЦ3. Розвиток людського капіталу, якісних соціальних сервісів та комфортного середовища життя	ОЦ3.2. Охорона здоров'я, реабілітація та громадське здоров'я	33.2.1. Модернізація медичної інфраструктури, обладнання, умов надання медичних послуг та доступності охорони здоров'я. 33.2.2. Розвиток реабілітації, громадського здоров'я, психосоціальної підтримки та послуг для людей, постраждалих від війни.
	ОЦ3.3. Соціальний захист, безбар'єрність, житлова підтримка та інтеграція вразливих груп	33.3.1. Розвиток соціальних сервісів, підтримки ветеранів, ВПО, сімей з дітьми та інших вразливих груп населення. 33.3.2. Розвиток доступного, соціального та службового житла для підтримки населення і залучення необхідних фахівців. 33.3.3. Забезпечення безбар'єрності, соціальної інтеграції, доступності послуг та супроводу маломобільних груп населення.
	ОЦ3.4. Комфортне	33.4.1. Розвиток, відновлення та утримання дорожньої, транспортної і

	середовище життя, мобільність, благоустрій та громадські простори	комунальної інфраструктури громади.
СЦ4. Ефективне врядування, відновлення та євроінтеграція	ОЦ4.1. Інституційна спроможність, відновлення управління розвитком та	34.1.1. Посилення інституційної спроможності громади, управління проєкtnим портфелем, відновленням, партнерствами та залученням ресурсів.
	ОЦ4.2. Цифровізація, адміністративні сервіси та дані для управління	34.1.2. Розвиток просторового планування, управління активами і комунальним майном та підготовка території до відновлення й інвестицій.
		34.2.1. Розвиток адміністративних сервісів, ЦНАП, віддалених робочих місць та доступності послуг для мешканців.
		34.2.2. Розвиток цифрових рішень, реєстрів, даних, аналітики та прозорих інструментів управління громадою.

Структура цілей сформована як рамка для Плану заходів з реалізації Стратегії, проєктного портфелю громади, моніторингу результатів та подальшого оновлення планів реалізації у наступних планових підциклах. Його конкретне проєктне наповнення може уточнюватися без зміни стратегічної архітектури.

Наступна таблиця розкриває зміст кожної оперативної цілі — її фокус та логіку реалізації в межах дерева цілей громади. Для кожної ОЦ визначено ключові напрями дій, що спираються на результати аналізу (SWOT/TOWS, демографічний прогноз та опитування мешканців) і на пріоритетні проблеми громади. Це забезпечує логічний зв'язок між стратегічним баченням, оперативними цілями та конкретними завданнями і проєктами Плану заходів.

Таблиця 38. Зміст і логіка реалізації оперативних цілей

Оперативна ціль	Зміст і логіка реалізації
ОЦ1.1	Забезпечує розвиток, відновлення та модернізацію водопостачання, водовідведення, водопідготовки і водного господарства громади. Пріоритет пов'язаний із водною кризою після руйнування Каховської ГЕС та обмеженим охопленням централізованим водопостачанням.
ОЦ1.2	Охоплює енергетичну автономність критичних, соціальних і комунальних об'єктів, ВДЕ, резервне живлення, енергоефективність, модернізацію теплопостачання і зменшення витрат бюджету.
ОЦ1.3	Формує систему готовності громади до воєнних, техногенних, природних та інших надзвичайних загроз: укриття, оповіщення, безпека населення, пожежна безпека, кризове реагування, евакуаційна готовність і швидке відновлення.
ОЦ1.4	Охоплює сучасне управління побутовими відходами, відходами від руйнувань, будівництва та знесення, відновлення природних ресурсів, екологічну безпеку, моніторинг довкілля, благоустрій природних територій і кліматичну адаптацію.
ОЦ2.1	Спрямована на розвиток МСП, бізнес-хабу і коворкінгу, інвестиційних майданчиків, економічної логістики, промоції громади, залучення цивільних інвестицій і партнерств для відновлення.
ОЦ2.2	Підтримує фермерство, аграрну кооперацію, зрошення, локальну переробку, створення доданої вартості, нішеві культури, тваринництво, аквакультуру, продовольчу безпеку і нові напрями сільської економіки. Кластерна модель є можливою, але не обов'язковою формою взаємодії.
ОЦ3.1	Об'єднує модернізацію освітньої інфраструктури, цифрові та безпечні умови навчання, обґрунтовану трансформацію освітньої мережі, молодіжну політику, профорієнтацію, локальні ініціативи, культурну, спортивну та дозвіллеву інфраструктуру.
ОЦ3.2	Спрямована на модернізацію медичної інфраструктури й обладнання, доступність медичних послуг, розвиток реабілітації, громадського здоров'я, психосоціальної підтримки та послуг для людей, постраждалих від війни.
ОЦ3.3	Охоплює соціальні сервіси, підтримку ветеранів, ВПО, сімей з дітьми та інших вразливих груп, доступне, соціальне і службове житло, безбар'єрність, соціальну інтеграцію, мобільні послуги та супровід маломобільних груп.
ОЦ3.4	Забезпечує розвиток і відновлення дорожньої, транспортної, комунальної та санітарної інфраструктури, мобільності, благоустрою, громадських просторів і доступності населених пунктів.
ОЦ4.1	Охоплює управління проєкtnим портфелем, відновленням, партнерствами та залученням ресурсів, просторове планування, управління активами і комунальним майном. У межах проєктів передбачаються інвентаризація земельних і водних ресурсів, формування цифрового реєстру земельного банку та інвестиційних ділянок.

ОЦ4.2	Спрямована на розвиток ЦНАП, віддалених робочих місць, доступності адміністративних послуг, цифрових рішень, реєстрів, ГІС, даних, аналітики, електронної участі та прозорих інструментів управління громадою.
-------	--

2.6. УЗГОДЖЕНІСТЬ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ З МІЖНАРОДНИМИ, ДЕРЖАВНИМИ ТА РЕГІОНАЛЬНИМИ СТРАТЕГІЧНИМИ ДОКУМЕНТАМИ

Стратегію розвитку Томаківської селищної територіальної громади до 2034 року розроблено з урахуванням стратегічних планувальних документів державного та регіонального рівнів, а також глобальних орієнтирів сталого розвитку. Узгодження системи цілей забезпечує взаємозв'язок місцевих пріоритетів із завданнями відновлення, підвищення конкурентоспроможності, розвитку людського капіталу, безпеки, екологічної стійкості та належного врядування.

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695 зі змінами, визначає стратегічну мету державної регіональної політики та систему стратегічних і оперативних цілей, з якими узгоджено відповідні напрями розвитку Томаківської громади.

Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року є регіональною рамкою для визначення місця громади у процесах відновлення, економічного розвитку, підвищення якості публічних послуг, ефективного врядування, енергетичної, цивільної та екологічної безпеки.

Україна приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку та адаптувала Цілі сталого розвитку ООН до національного контексту. Тому під час формування системи цілей Стратегії визначено їх зв'язок із Цілями сталого розвитку як наскрізною міжнародною рамкою соціального, економічного, екологічного та інституційного розвитку.

Стратегічні та оперативні цілі Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки

СЦ1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах

ОЦ1.1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь

ОЦ1.2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах

ОЦ1.3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення

СЦ2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів

ОЦ2.1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів

ОЦ2.2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка

СЦ3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування

ОЦ3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС

ОЦ3.2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року

СЦ1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області

ОЦ1.1. Стимулювання розвитку обраних КВЕДів у рамках смартспеціалізації регіону

ОЦ1.2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки

ОЦ1.3. Розвиток промислово-виробничого комплексу

ОЦ1.4. Розвиток агропромислового комплексу

ОЦ1.5. Розвиток туристичної сфери

СЦ2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу

ОЦ2.1. Відновлення та соціально-економічний розвиток територій (активних бойових дій, прилеглих до них територій, сільських територій, монопрофільних)

ОЦ2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг

ОЦ2.3. Підвищення якості надання медичних послуг

ОЦ2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців

ОЦ2.5. Створення умов для розвитку та популяризації культури в регіоні

ОЦ2.6. Забезпечення доступу населення громад до якісних адміністративних та соціальних послуг

ОЦ2.7. Розвиток цифрової інфраструктури регіону та електронних публічних послуг

ОЦ2.8. Забезпечення соціального захисту, підтримки та інтеграції ветеранів і представників інших вразливих груп

ОЦ2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій

ОЦ2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни

СЦ3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування

ОЦ3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС

ОЦ3.2. Розвиток співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями

СЦ4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону

ОЦ4.1. Забезпечення стійкості регіону

ОЦ4.2. Покращення екологічної ситуації в регіоні

ОЦ4.3. Забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності регіону

Цілі сталого розвитку ООН

ЦСР 1. Подолання бідності

ЦСР 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства

ЦСР 3. Міцне здоров'я і благополуччя

ЦСР 4. Якісна освіта

ЦСР 5. Гендерна рівність

ЦСР 6. Чиста вода та належні санітарні умови

ЦСР 7. Доступна та чиста енергія

ЦСР 8. Гідна праця та економічне зростання

ЦСР 9. Промисловість, інновації та інфраструктура

ЦСР 10. Скорочення нерівності

ЦСР 11. Сталий розвиток міст і громад

ЦСР 12. Відповідальне споживання та виробництво

ЦСР 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату

ЦСР 14. Збереження морських ресурсів

ЦСР 15. Захист та відновлення екосистем суші

ЦСР 16. Мир, справедливість та сильні інститути

ЦСР 17. Партнерство заради сталого розвитку

Результати оцінювання відповідності стратегічних і оперативних цілей Томаківської громади цілям Державної стратегії регіонального розвитку, Стратегії розвитку Дніпропетровської області та Цілям сталого розвитку ООН наведено в матриці. Позначення «XX» використано для прямої (високої) відповідності, «X» — для опосередкованої або підтримувальної відповідності.

Таблиця 39. Матриця узгодженості стратегічних і оперативних цілей з документами державного, регіонального та міжнародного рівнів

Стратегічні та оперативні цілі розвитку Томаківської селищної територіальної громади до 2034 року																
Цілі документів вищого рівня	С Ц 1	О Ц 1 . 1	О Ц 1 . 2	О Ц 1 . 3	О Ц 1 . 4	С Ц 2	О Ц 2 . 1	О Ц 2 . 2	С Ц 3	О Ц 3 . 1	О Ц 3 . 2	О Ц 3 . 3	О Ц 3 . 4	С Ц 4	О Ц 4 . 1	О Ц 4 . 2
ЦСР 7	X		XX													
ЦСР 8						XX	XX	X	X							
ЦСР 9	X		X			X	XX	X					X	X		X
ЦСР 10									X	X	X	XX				
ЦСР 11	XX	X	X	X	X				XX	X	X	X	XX	X	X	
ЦСР 12					XX	X		X								
ЦСР 13	X	X	X		XX								X			
ЦСР 14																
ЦСР 15	X				XX											
ЦСР 16	X			XX					X			X		XX	XX	XX
ЦСР 17						X	X							XX	XX	X

Умовні позначення: XX — пряма (висока) відповідність; X — опосередкована або підтримувальна відповідність.

РОЗДІЛ III. РЕАЛІЗАЦІЯ, МОНІТОРИНГ, ОЦІНЮВАННЯ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ

Реалізація Стратегії розвитку Томаківської селищної територіальної громади до 2034 року здійснюється як безперервний управлінський цикл, що поєднує середньострокове планування, формування проектного портфеля, бюджетування, виконання заходів, моніторинг, оцінювання результативності, публічне звітування та актуалізацію документа.

Основним інструментом практичної реалізації Стратегії є плани заходів, які деталізують завдання, проекти, строки, очікувані результати, показники та орієнтовні джерела фінансування на відповідний період. Реалізація також забезпечується через місцеві цільові програми, бюджет громади, систему публічних інвестицій, проекти міжнародної технічної допомоги, міжмуніципальне співробітництво та партнерські ініціативи.

Горизонт планування та міжциклова узгодженість. Стратегію розроблено на період до 2034 року з урахуванням довгострокового характеру завдань відновлення, модернізації інфраструктури, розвитку місцевої економіки, людського капіталу, просторового планування та інституційної спроможності громади.

На дату розроблення Стратегії чинними документами державного та регіонального рівнів є Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки та Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року. Їх цілі враховано під час формування дерева цілей і матриці узгодженості Стратегії громади.

Після затвердження державного та регіонального стратегічних документів на наступний плановий період проводиться аналіз відповідності стратегічного бачення, стратегічних і оперативних цілей, завдань та показників громади новій рамці. Якщо зміни не потребують перегляду стратегічної архітектури, вони враховуються шляхом оновлення матриці узгодженості, проміжних показників і наступного Плану заходів. Якщо необхідний суттєвий перегляд системи цілей, завдань або ключових індикаторів, зміни вносяться до Стратегії за рішенням селищної ради.

Механізми та наскрізні принципи реалізації. Під час реалізації Стратегії забезпечується узгодженість планів заходів із місцевими програмами, бюджетним процесом, документами у сфері публічних інвестицій, Програмою комплексного відновлення, містобудівною документацією та документами стратегічної екологічної оцінки. Включення заходу або проекту до Стратегії чи Плану заходів не створює автоматичного бюджетного зобов'язання.

Таблиця 40. Наскрізнi принципи реалізації Стратегії

Принцип	Практичне застосування
Безпека та життєстійкість	Урахування безпекових ризиків, резервування критичних систем, безперервність базових послуг і готовність до кризових ситуацій.
Інклюзивність, безбар'єрність і недискримінація	Забезпечення фізичної, інформаційної, цифрової та транспортної доступності; урахування потреб різних груп населення.
Територіальна збалансованість	Урахування потреб адміністративного центру, старостинських округів і віддалених населених пунктів з огляду на критичність потреб та міжпоселенський ефект.
Екологічна та кліматична відповідальність	Урахування результатів CEO, кліматичних ризиків, ресурсоефективності та впливу рішень на довкілля і здоров'я населення.
Участь і партнерство	Залучення мешканців, бізнесу, громадських організацій, старост, державних органів, наукових установ і міжнародних партнерів.
Управління на основі даних і сталість рішень	Використання реєстрів, ГІС та адміністративних даних; оцінювання повної вартості життєвого циклу проєктів, кадрової спроможності й майбутніх витрат на експлуатацію.

Організація та процедура моніторингу. Моніторинг проводиться за двома взаємопов'язаними контурами: не рідше одного разу на півроку — щодо проєктів і виконання Плану заходів; щороку — щодо досягнення стратегічних і оперативних цілей та динаміки ключових індикаторів.

Для організації моніторингу розпорядженням селищного голови або рішенням виконавчого комітету визначаються координуючий структурний підрозділ та робоча група з моніторингу й оцінювання. Порядок роботи, персональний склад і строки подання інформації встановлюються окремим організаційно-розпорядчим документом.

Відповідальні виконавці подають дані про стан реалізації заходів, фінансування, фізичні результати, значення індикаторів, відхилення, ризики та пропозиції щодо коригувальних дій. Координуючий підрозділ перевіряє повноту і логічну узгодженість даних, формує зведені матеріали та проєкт звіту.

Таблиця 41. Процедура моніторингу та оцінювання

Етап	Зміст	Відповідальний	Періодичність	Результат
Збирання даних	Подання інформації щодо проєктів, фінансування, фізичних результатів, індикаторів, відхилень і ризиків.	Відповідальні виконавці, КП та установи	Піврічно / щорічно	Заповнені уніфіковані форми
Перевірка та узагальнення	Верифікація джерел, перевірка повноти й агрегування даних за завданнями, оперативними та стратегічними цілями.	Координуючий структурний підрозділ	Піврічно / щорічно	Зведені матеріали моніторингу
Розгляд результатів	Аналіз прогресу, причин відхилень, ризиків і пропозицій щодо коригувальних дій.	Робоча група, виконавчий комітет	Не рідше одного разу на півроку	Протокол і рекомендації
Звітування та управлінські рішення	Підготовка річного звіту; визначення змін до бюджету, місцевих програм, Плану заходів або Стратегії.	Координуючий підрозділ, виконавчий комітет, селищна рада	Щорічно	Звіт і перелік коригувальних рішень
Оприлюднення та наступний контроль	Публікація затверджених матеріалів і перевірка виконання коригувальних рішень у наступному циклі.	Виконавчий комітет, координуючий підрозділ	Після розгляду / наступний цикл	Оприлюднені результати та оновлений статус рішень

Система індикаторів результативності. Система індикаторів поєднує показники досягнення оперативних цілей, показники виконання проєктів і контекстні показники. До таблиці включено насамперед ті базові значення, які вже зафіксовані у соціально-економічному аналізі Стратегії, реєстрах громади або Плані заходів.

Якщо для результативного показника у Стратегії відсутня підтверджена база, замість невизначеного запису встановлюється конкретний спосіб її формування: інвентаризація, аудит, паспорт об'єкта, адміністративний реєстр або первинне вимірювання протягом першого року реалізації.

Проміжні значення на 2029 рік деталізуються у Плані заходів на 2027–2029 роки. Цільові орієнтири на 2034 рік визначають напрям і бажаний масштаб зміни без створення необґрунтованих фінансових зобов'язань.

Таблиця 42. Ключові індикатори реалізації Стратегії

Ціль	Індикатор	Од.	Базове значення	Орієнтир 2029	Орієнтир 2034	Джерело / періодичність	Відповідальний
ОЦ1.1	Частка населення, охопленого централізованим водопостачанням	%	близько 43%	за ПЗР 2027–2029	не менше 70%	КП ВКГ; щорічно	КП ВКГ / профільний підрозділ
ОЦ1.1	Протяжність водопровідних мереж	км	136 км	фактичне введення за ПЗР	зростання відповідно до розширення охоплення	технічний облік КП; щорічно	КП ВКГ
ОЦ1.1	Протяжність каналізаційних мереж / кількість КНС	км / од.	близько 5 км / 5 КНС	за ПЗР	розширення системи водовідведення	КП ВКГ; щорічно	КП ВКГ
ОЦ1.2	Кількість пріоритетних об'єктів із резервним живленням або ВДЕ	мод.	база формується за паспортами енергетичної стійкості у 2027 р.	за ПЗР	усі визначені критичні об'єкти забезпечені відповідно до планів стійкості	балансоутримувачі; піврічно	профільний підрозділ
ОЦ1.3	Частка пріоритетних об'єктів, забезпечених укриттями та планами реагування	%	база за інвентаризацією фонду захисних споруд станом на 01.01.2027	за ПЗР	максимальне охоплення визначених пріоритетних об'єктів	облік піврічно	ЦЗ; відповідальний з ЦЗ
ОЦ1.4	Частка населення, охопленого організованим збиранням відходів	%	база за договорами та маршрутами на 01.01.2027	за ПЗР	системне розширення охоплення	ЖКГ/КП; піврічно	ЖКГ / КП
ОЦ1.4	Кількість виявлених і ліквідованих стихійних звалищ	од.	база за актами обстеження 2027 р.	за ПЗР	стійке скорочення повторних осередків	акти обстеження; піврічно	ЖКГ, старостинські округи
ОЦ2.1	Кількість платників податків / активних суб'єктів господарювання	од.	5 платники; 464 активних суб'єктів станом на 01.05.2026	776 фактична динаміка на	збереження та зростання активної підприємницької бази	ДПС, YouControl/реєстри; щорічно	економічний відділ
ОЦ2.1	Кількість функціонуючих бізнес-просторів	од.	0	1 у межах проекту ПЗР	не менше 1 стало функціонуючим простору	звітність проекту; щорічно	економічний відділ
ОЦ2.1	Кількість міжнародних благодійних партнерів	од.	понад 15 у 2025–2026 рр.	фактичне значення	збереження розширення партнерської мережі	реєстр партнерств; щорічно	проектна/економічна функція
ОЦ2.2	Кількість сільськогосподарських господарств	од.	близько 80	фактична динаміка	збереження виробничої бази та поява проектів переробки	адміністративні податкові дані; щорічно	економічний відділ
ОЦ3.1	Кількість закладів ЗСО та гімназій-філій	од.	4 заклади ЗСО і 2 гімназії-філії	відповідно до затвердженої мережі	мережа відповідає демографії та доступності	освітня статистика; щорічно	відділ освіти

Ціль	Індикатор	Од.	Базове значення	Орієнтир 2029	Орієнтир 2034	Джерело / періодичність	Відповідальний
ОЦ3.1	Кількість учнів / проєктна місткість / наповнюваність	осіб / місць %	1 435 / 2 858 / 50%	фактичне значення	підвищення ефективності мережі без погіршення доступності	освітня статистика; щорічно	відділ освіти
ОЦ3.1	Кількість культурно-масових і тематичних заходів	од. рік	на 385 у 2025 р.	не нижче базового рівня наявності ресурсів	стале охоплення всіх старостинських округів	звітність закладів культури; щорічно	відділ культури
ОЦ3.2	Мережа первинної допомоги / штат ЦРЛ	од. штатні одиниці	/5 амбулаторій / 214 штатних одиниць	фактичне значення	збереження доступності медичної мережі та скорочення кадрового дефіциту	дані КНП, НСЗУ; щорічно	КНП
ОЦ3.2	Рівень кадрових вакансій у ЦРЛ	%	близько 17% на 01.11.2025	фактична динаміка	зниження дефіциту кадрів	кадрова звітність КНП; щорічно	КП «Томаківська ЦРЛ»
ОЦ3.3	Кількість зареєстрованих ВПО	осіб	4 196 на кінець 2025 р.	фактичне значення	контекстний показник; послуги плануються відповідно до реальної чисельності	реєстр щорічно	ВПО; соціальний захист
ОЦ3.3	Кількість населених пунктів, охоплених мобільними соціальними послугами	од.	база визначається за фактичними маршрутами 2027 р.	за ПЗР	покриття визначених потребою населених пунктів	журнали виїздів; піврічно	соціальний захист
ОЦ3.4	Загальна протяжність автомобільних доріг на км території громади	км	235,3 км	обсяг відновлення за ПЗР	покращення стану пріоритетних маршрутів	технічний облік; щорічно	ЖКГ / балансоутримувачі
ОЦ4.1	Податкові надходження місцевого бюджету	млн грн	127,6 млн грн у 2025 р.	фактичне значення	збереження позитивної динаміки порівнянних цінах умовах	бюджетна звітність; щорічно	фінансовий відділ
ОЦ4.1	Частка проінвентаризованих земель і комунальних активів	%	база за інвентаризацією 2027 р.	за ПЗР	максимально повний актуальний облік	земельні майнові реєстри; щорічно	земельний/майновий підрозділ
ОЦ4.2	Кількість адміністративних послуг	видів од.	433 у 2025 р.	не нижче бази; розширення розширення компетенцій	розширення переліку та цифрової доступності	статистика ЦНАП; піврічно	ЦНАП
ОЦ4.2	Кількість наданих адміністративних послуг / консультацій	од. рік	на понад 10 тис. послуг / понад 15 тис. консультацій у 2025 р.	фактичне значення	стабільна доступність без погіршення якості	статистика ЦНАП; піврічно	ЦНАП
ОЦ4.2	Кількість виїздів мобільного адміністратора	од. рік	на 23 у 2025 р.	за ПЗР	зростання відповідно до потреб старостинських округів базовий демографічний сценарій: 11 674	журнал виїздів; піврічно	ЦНАП
Контекст	Чисельність зареєстрованого задекларованого населення	/ осіб	14 083 / 13 270	фактичне значення	реєстр громади, КНП/ЕСОЗ; щорічно	реєстр громади, КНП/ЕСОЗ; щорічно	виконком / КНП

Ціль	Індикатор	Од.	Базове значення	Орієнтир 2029	Орієнтир 2034	Джерело / періодичність	Відповідальний
					задекларовані особи у 2034 р.		
Контекст	Народжені / померлі	осіб на рік	108 / 314 на 2025 р.	у фактичне значення	скорочення розриву довгостроковий орієнтир	РАЦС/реєстр громади; щорічно	виконком

Моніторинг наслідків виконання Стратегії для довкілля та здоров'я населення.

Моніторинг наслідків виконання Стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, є складовою загальної системи моніторингу та здійснюється відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку і заходів, визначених у Звіті про стратегічну екологічну оцінку.

Метою екологічного моніторингу є перевірка прогнозованих наслідків, своєчасне виявлення накопичувальних і непередбачених негативних впливів та визначення необхідності запобіжних, пом'якшувальних або компенсаційних заходів.

Моніторинг здійснюється не рідше одного разу на рік і, за можливості, синхронізується з підготовкою річного звіту про реалізацію Стратегії. Остаточний перелік екологічних показників, методи їх визначення, джерела та відповідальні встановлюються відповідно до Звіту про СЕО. Залежно від змісту Звіту про СЕО моніторинг може охоплювати стан питної води і водних ресурсів, водовідведення, поводження з відходами, землі й ґрунти, зелені та природні території, енергоспоживання і кліматичну стійкість, а також доступні агреговані показники здоров'я населення.

Результати моніторингу оприлюднюються на офіційному вебсайті селищної ради та вносяться до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки у порядку, встановленому законодавством. У разі виявлення непередбачених негативних наслідків готуються пропозиції щодо зміни технічних рішень, додаткових природоохоронних заходів, посилення контролю або внесення змін до Плану заходів чи Стратегії.

Остаточний перелік показників моніторингу наслідків виконання Стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, визначається у Звіті про стратегічну екологічну оцінку і є обов'язковим для застосування під час реалізації Стратегії. Для кожного показника у документах СЕО мають бути визначені джерело даних, періодичність, відповідальний виконавець і, за можливості, базове значення або критерій реагування. Громада використовує дані, доступні в межах її повноважень і ресурсів, без підміни функцій державної системи моніторингу довкілля.

Звітність, перегляд та актуалізація. За результатами щорічного моніторингу готується звіт, що містить опис прогресу за стратегічними й оперативними цілями, динаміку індикаторів, стан виконання Плану заходів, фінансове забезпечення, основні відхилення, ризики та пропозиції щодо коригувальних дій.

Звіт розглядається робочою групою, виконавчим комітетом і селищною радою у порядку, визначеному локальними актами. Затверджені матеріали оприлюднюються з урахуванням вимог щодо доступу до інформації, захисту персональних даних і безпекових обмежень.

Проміжне оцінювання доцільно провести орієнтовно у 2030–2031 роках, підсумкове — після завершення періоду дії Стратегії. Підставами для позачергового перегляду є істотні зміни безпекової ситуації, значні пошкодження інфраструктури, зміни законодавства, прийняття нових державних або регіональних стратегічних документів, суттєві відхилення індикаторів чи нові можливості фінансування.

Під час підготовки змін до Стратегії або Плану заходів окремо визначається, чи можуть такі зміни мати істотні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, та чи потребують вони проведення стратегічної екологічної оцінки або визначення необхідності її здійснення відповідно до законодавства.

ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 1. Основні адміністративні характеристики громади.	13
Таблиця 2. Земельні ресурси та земельний банк Томаківської громади	20
Таблиця 3. Вікова структура задекларованого населення за первинними даними НСЗУ та уточнення бази КНП	28
Таблиця 4. Порівняння чисельності населення за реєстром ОТГ та даними НСЗУ (01.01.2026)	28
Таблиця 5. Прогноз чисельності населення Томаківської ОТГ, 2026–2034 (осіб), уточнений за даними КНП станом на 03.07.2026	29
Таблиця 6. Уточнена прогнозна вікова структура населення Томаківської ОТГ, 2026 та 2034 рр.	30
Таблиця 7. Динаміка когорти жінок фертильного віку (15–49 р.) по сценаріях, 2026–2034	30
Таблиця 8. Мережа доріг Томаківської селищної територіальної громади.	34
Таблиця 9. Перелік пільгових категорій населення, що проживають у громаді.	40
Таблиця 10. Проектна місткість та рівень наповнюваності закладів загальної середньої освіти Томаківської громади (2025–2026 навчальний рік).	41
Таблиця 11. Видатки на утримання закладів загальної середньої освіти Томаківської громади у 2025 році.	41
Таблиця 12. Ключові проблеми та пріоритетні напрями розвитку галузі охорони здоров'я Томаківської громади	46
Таблиця 13. Стан забезпечення містобудівною документацією сіл, селищ Томаківської громади	55
Таблиця 14. Структура платників податків Томаківської ТГ (01.05.2026 р.)	58
Таблиця 15. Топ-5 сфер діяльності за нарахуваннями податків (01.05.2026 р.)	58
Таблиця 16. Топ-12 компаній Томаківської ОТГ за виручкою та зайнятістю 2025 р.	58
Таблиця 17. Основні агровиробники Томаківської ОТГ за площею обробітку (від 300 га)	59
Таблиця 18. Ключові індикатори бізнес-клімату Томаківської громади (опитування підприємців, 2026 р., n=20)	60
Таблиця 19. Виконання плану по доходах за 2023–2025 рр., грн.	64
Таблиця 20. Структурні показники видатків за напрямками за 2023–2025 рр., грн.	65
Таблиця 21. Виконання видаткової частини бюджету за I квартал 2026 р.	66
Таблиця 22. Підтримка різних категорій населення Томаківської громади: міжнародні партнери та охоплення (2025–2026 рр.)	68
Таблиця 23. Порівняльна характеристика громад Нікопольського району.	69
Таблиця 24. Зареєстровані громадські організації Томаківської громади	75
Таблиця 25. Готовність підприємців Томаківської громади до кооперації та соціальної відповідальності.	90
Таблиця 26. Ставлення підприємців Томаківської громади до Стратегії розвитку громади до 2034 року.	90
Таблиця 27. Матриця зовнішніх факторів PESTLE	92
Таблиця 28. Матриця SWOT-аналізу	93
Таблиця 29. SO — використання порівняльних переваг через зовнішні можливості	95
Таблиця 30. WO — подолання внутрішніх обмежень через зовнішні можливості	95
Таблиця 31. ST — захист переваг громади від зовнішніх загроз	96
Таблиця 32. WT — мінімізація поєданого впливу слабких сторін і загроз	96
Таблиця 33. Експертне ранжування проблемного поля	97
Таблиця 34. С-1. Інерційний сценарій «Керована стагнація»	98
Таблиця 35. С-2. Базовий сценарій «Стале відновлення»	98
Таблиця 36. С-3. Оптимістичний сценарій «Прискорене відновлення»	99
Таблиця 37. Структура дерева цілей	104
Таблиця 38. Зміст і логіка реалізації оперативних цілей	105
Таблиця 39. Матриця узгодженості стратегічних і оперативних цілей з документами державного, регіонального та міжнародного рівнів	108
Таблиця 40. Наскрісні принципи реалізації Стратегії	110
Таблиця 41. Процедура моніторингу та оцінювання	110
Таблиця 42. Ключові індикатори реалізації Стратегії	111

ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ

Рисунок 1. Благовіщенська церква	10
Рисунок 2. Базарна площа та центр Томаківки 1908 р.	11
Рисунок 3. Центральна вулиця Томаківки та Кінотеатр «Україна».	11
Рисунок 4. Площа та центр Томаківки у 1950–1970 рр.	12
Рисунок 5. Географічне розташування Томаківської громади.	15
Рисунок 6. Температурний режим повітря Томаківської громади: середньомісячні показники та екстремальні значення.	17
Рисунок 7. Показники вологості повітря та швидкості вітру по місяцях у Томаківській громаді.	17
Рисунок 8. Корисні копалини Томаківської територіальної громади.	22
Рисунок 9. Характеристика населення Томаківської селищної територіальної громади, станом на I квартал 2026 року.	23
Рисунок 10. Кількість та структура населення по населених пунктах Томаківської селищної територіальної громади, станом на кінець 2025 р.	24
Рисунок 11. Демографічні показники Томаківської громади станом на 01.01.2026 р.	25
Рисунок 12. Вікова структура населення Томаківської громади станом на 01.01.2026 р.	26
Рисунок 13. Соціально-демографічний склад ВПО у Томаківській громаді станом на кінець 2025 р.	27
Рисунок 14. Структура зайнятості респондентів Томаківської громади за результатами опитування (n=311), 2026 р.	31
Рисунок 15. Аналіз кадрового потенціалу та дефіциту фахівців на підприємствах, n=20, 2026 р.	32
Рисунок 16. Аналіз очікуваного рівня оплати праці в громаді.	32
Рисунок 17. Порівняння дорожньої інфраструктури Томаківської та Мирівської громад.	35
Рисунок 18. Оцінка мешканцями Томаківської громади стану доріг та транспортного сполучення за 5-бальною шкалою (n=311), 2026 р.	35
Рисунок 19. Оцінка мешканцями Томаківської громади стану навколишнього середовища та комунальної інфраструктури за 5-бальною шкалою (n=311), 2026 р.	37
Рисунок 20. Мережа поштових та логістичних операторів с-ща Томаківка.	38
Рисунок 21. Розподіл респондентів Томаківської громади за належністю до вразливих і соціальних категорій населення (n=311, множинний вибір), 2026 р.	39
Рисунок 22. Розподіл здобувачів загальної середньої освіти за категоріями у закладах Томаківської громади за 2025–2026 навчальний рік.	41
Рисунок 23. Зведені показники освіти: дошкільна, позашкільна та інклюзивна Томаківської громади на 2025–2026 навчальний рік.	42
Рисунок 24. Оцінка мешканцями Томаківської громади якості освітніх послуг за 5-бальною шкалою, n=311, 2026 р.	44
Рисунок 25. Основні показники діяльності КНП «Томаківський ЦПМСД» (первинна ланка медичної допомоги) станом на кінець 2025 року.	45
Рисунок 26. Основні показники діяльності КП «Томаківська ЦРЛ» (вторинна ланка медичної допомоги) станом на 2025 рік.	45
Рисунок 27. Кадровий склад КП «Томаківська ЦРЛ»: зайнятих та вакантних посад станом на 01.11.2025 р.	46
Рисунок 28. Оцінка мешканцями Томаківської громади якості медичних та соціальних послуг за 5-бальною шкалою (n=311), 2026 р.	47
Рисунок 29. Мережа закладів культури та культурна спадщина Томаківської громади.	48
Рисунок 30. Оцінка мешканцями Томаківської громади рівня послуг у сфері культури, відпочинку та дозвілля за 5-бальною шкалою (n=311), 2026 р.	49
Рисунок 31. Топ-10 адміністративних послуг ЦНАП Томаківської громади.	51
Рисунок 32. Сегменти споживчого ринку Томаківської громади.	54
Рисунок 33. Орієнтовний бюджет на оновлення містобудівної документації.	57
Рисунок 34. Вплив воєнних дій на бізнес у Томаківській громаді, n=20, 2026 р.	60
Рисунок 35. Оцінка бізнес-клімату та рівня взаємодії з місцевою владою в громаді.	61
Рисунок 36. Оцінка доступності економічних можливостей в громаді, n=311, 2026 р.	61
Рисунок 37. Порівняльний аналіз цін на житлову нерухомість: Томаківська громада та м. Дніпро (травень 2026 р.)	63

Рисунок 38. Параметри бюджету на 2026 рік.	65
Рисунок 39. Виконання та структура бюджету Томаківської селищної територіальної громади за 1 квартал (січень-березень) 2026 року.	65
Рисунок 40. Виконання доходів Томаківської селищної територіальної громади за I квартал (січень-березень) 2026 року.	66
Рисунок 41. Динаміка доходів та видатків бюджету Томаківської громади за 2023–2026 рр.	67
Рисунок 42. Конкурентні переваги Томаківської громади.	70
Рисунок 43. Структура органів місцевого самоврядування Томаківської селищної територіальної громади.	71
Рисунок 44. Сприйняття мешканцями Томаківської громади як місця для життя, n=311, 2026 р.	71
Рисунок 45. Рівень зацікавленості мешканців подіями у громаді, n=311, 2026 р.	72
Рисунок 46. Оцінка прозорості та інформування органів місцевої влади, n=311, 2026 р.	72
Рисунок 47. Основні джерела інформації про життя громади, n=311, 2026 р.	73
Рисунок 48. Оцінка взаємодії органів місцевої влади з мешканцями, n=311, 2026 р.	73
Рисунок 49. Оцінка мешканцями Томаківської громади рівня показників безпеки та адміністрування, n=311, 2026 р.	74
Рисунок 50. Географічний розподіл респондентів за проживанням у межах Томаківської громади.	76
Рисунок 51. Розподіл респондентів Томаківської громади.	77
Рисунок 52. Віковий розподіл респондентів Томаківської громади.	77
Рисунок 53. Частка витрат домогосподарств на продукти харчування у структурі доходів	77
Рисунок 54. Оцінка актуальності основних соціально-економічних проблем громади.	78
Рисунок 55. Пріоритетні сфери розвитку Томаківської громади за результатами опитування мешканців.	79
Рисунок 56. Основні проблеми, які найбільше турбують мешканців громади	79
Рисунок 57. Потреба мешканців у нових навичках та підвищенні кваліфікації	80
Рисунок 58. Запит мешканців громади на знання та навички для подолання наслідків і впливу війни.	81
Рисунок 59. Рівень відчуття безпеки мешканців у громаді.	82
Рисунок 60. Ставлення мешканців до внутрішніх конфліктів у громаді.	82
Рисунок 61. Пріоритетні кроки для зменшення напруги та покращення взаєморозуміння між групами в громаді.	83
Рисунок 62. Портрет учасників дослідження: роль у бізнесі, стать та вік.	86
Рисунок 63. Територіальний розподіл: місце реєстрації та фактична діяльність бізнесу.	87
Рисунок 64. Загальна характеристика суб'єктів господарювання опитаних респондентів.	88
Рисунок 65. Готовність підприємців Томаківської громади до навчання та підвищення кваліфікації.	89
Рисунок 66. Важливі навички для подолання впливу війни та готовність підприємців поділитися досвідом.	89
Рисунок 67. Прийнятний рівень заробітної плати для найманого працівника у Томаківській громаді за оцінкою підприємців, тис. грн.	90